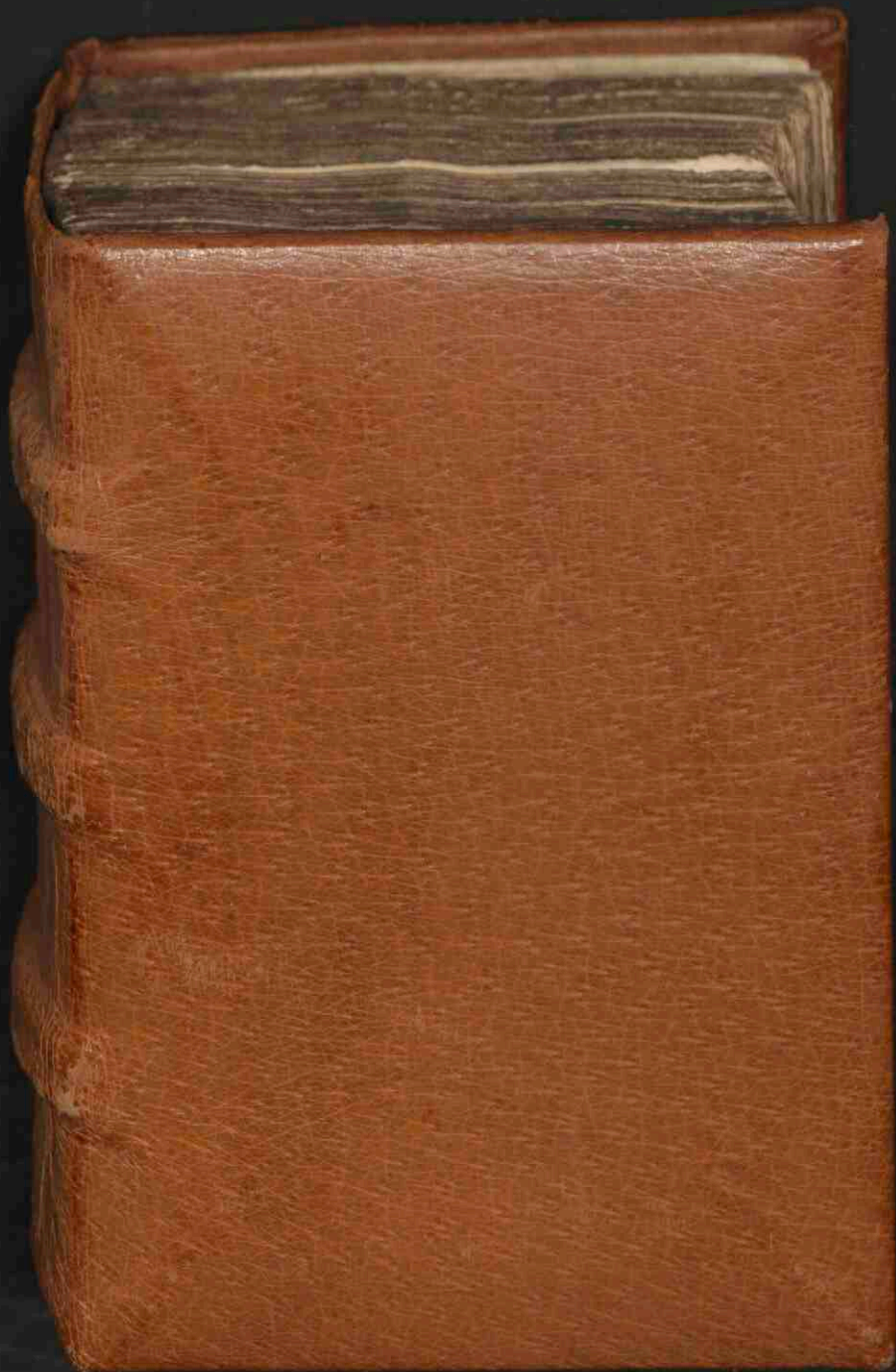

Stichtelijke tractaten en getijden.

<https://hdl.handle.net/1874/326789>

Stichtelijke Tractaten en Getijden.

Fol. 4—10 Kalender. Fol. 41a. Vanden heyligen St. Matthijs apostel. Fol. 12 vacat. Fol. 43a. Hier beghint dat auontmael ons heren. Fol. 26a. Hier beghint die passie ons heren alsoese die vier ewangelisten beschreuen. Fol. 43a. Van xiiii punten die daer gewest hebben in onsen here etc. Fol. 84a. Hier beghint hoe een mensche contempleren sal in den lijden ons heren. Fol. 44b. Hier beghint die passie ons heren alsoe sy Nychodemus beschreuen heeft. Fol. 42b. Hier beghint die passie ons heren die hij gheleden heeft voer allen sondige menschen. Fol. 170b. Dat prologus van sinte Brigitten passie. Fol. 47a. Dits die passie. Fol. 481a. Hier beghint die voorreden vanden C artikelen der passien ons heren. Fol. 483a. Hier beghinnen die C artikelen ghedenkenis der passien etc. Fol. 203a. Die oren der herten heft te horen, die hoer wat Jhesus eyner yegeliken toe spreckt. Die mensche is daer toe geboren etc. Fol. 225a. Van cracht ende doecht der messen. Fol. 232b. Hier beghinnen die cort cruyts ghetijden vander passien ons heeren. Fol. 244b. Van xiiii punten die onse leue here aen den cruyts aen haem had. Fol. 247a. Hier beghint Qui sequitur m.c. Dije mij nae volgt etc. [Imitatio, lib. I.] Fol. 275a. Dit is van verduldighen lijden dat vierde cleijt. Fol. 314a. Van te wederstaen die becoringhe. Fol. 323a. Sinte Bernaert vraechden eens enen van sijnen broederen etc.

„Bibliothecae R. P. Beggarforum Mosae Trajectinensis.”

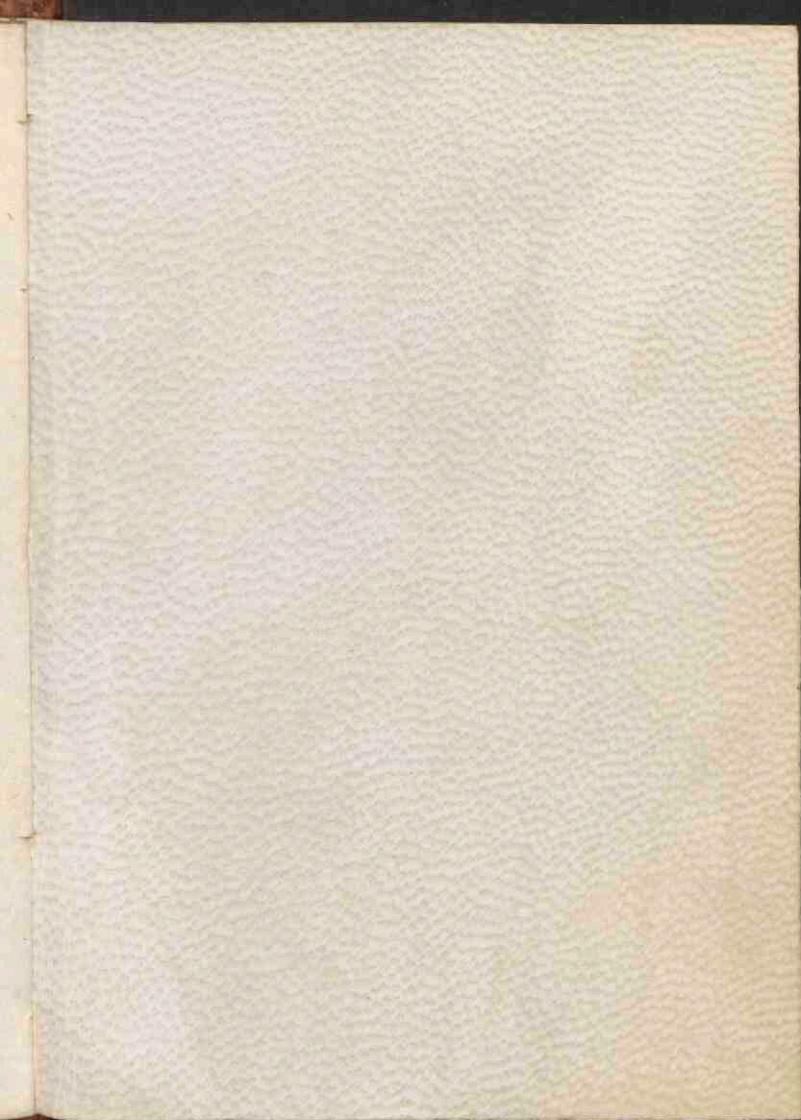
Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

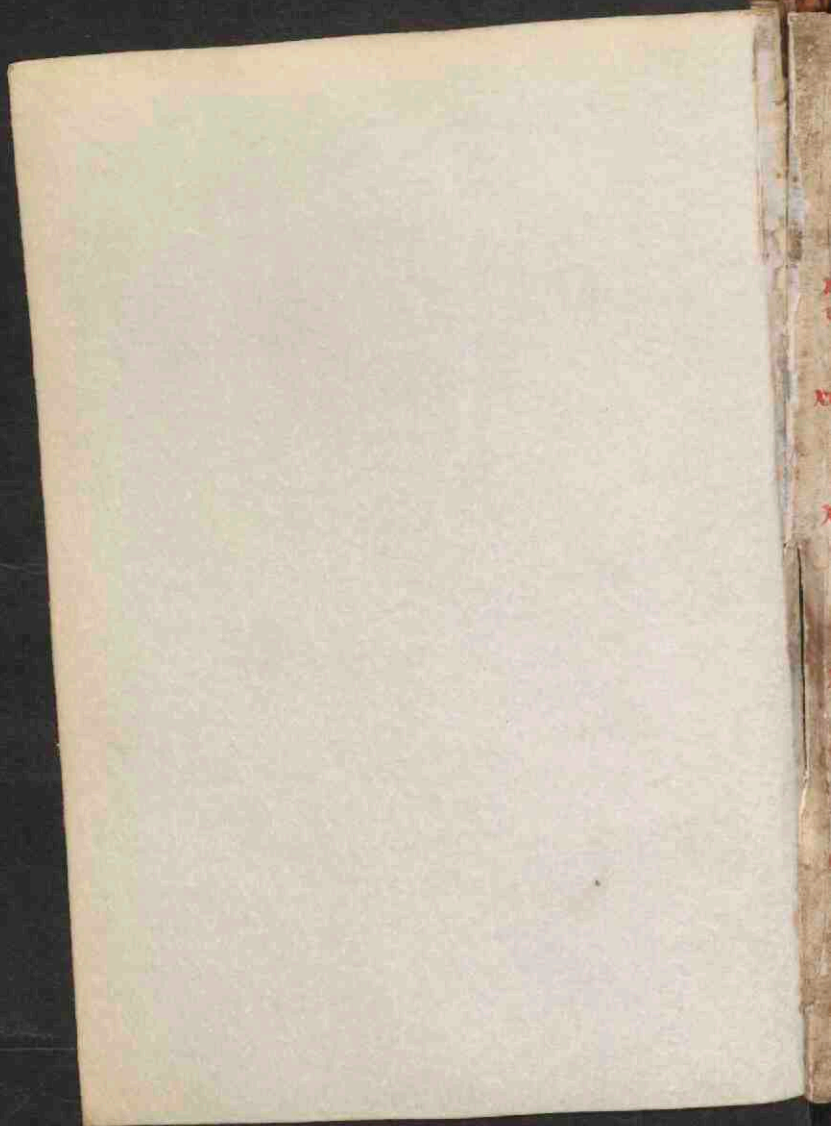
Nº.

449

BL Iohannaue heet d'inghe xxxi. die moene

in H G'elindinghe ons heren

b **in** Odilonis abt.

x **c** **in** S' wylm mag.

d **n** Juliani cū celi m.

xxx **e** **n** **in** S' hyn on moach cū c.

iiii **f** **in** **Der heilige du conighen.**

g **in** Placiti bisscop.

xxi **H** **in** Gude mag. Luciani m.

v **b** **o** S' wilm bul. cū c.

e **in** S' paumels die iaste heereuit.

xiii **d** **in** S' salu' bul. cū m.

n **e** **n** S' lānemaer abt.

f **in** S' tēngs cū hylac' bul. cū c.

Herms linc mathys thoe teure.

x **g** **in** Donaaen m. felix in pinnis.

Heom Macharis abt.

iiii **b** **in** Marcellus paus cū m.

ii **c** **in** Anthonis abt.

d **in** S' wilm mag. cū m.

v **e** **in** Mary cū matthe m.

an f **xiii** Fabiaen en Sebastiaen m.

g **xii** Agnete mag^e en m. Patrokel m.

xii **H** **xi** S^t vincentis m^r.

i **b** **x** Emerentiaen mag^e en m.

c **ix** Juliaen m^r en m. Thimothe^e

ix **d** **viii** Beheringhe S^t pauli.

e **vi** Paule wedue.

xviii **f** **vi** Johan crisostum?

vi **g** **v** Karolus die grote keiser.

H **iiii** Verheffinge linter barbe.

xviii **b** **iii** Aldgūt mag^e.

iii **c** **ii** Verheffinge s^t marx euēgelist.

BE **Sporkulle** heft daghe **xxviii**
die maene **xxix**

d S^t brude mag^e. Ignac^e b^e en m.

xi **e** **iiii** Onser vrouwen kerkgang

xix **f** **iii** Blasius bus. en m. Hadlin d^e.

iiii **g** **ii** Gilbrecht w^ef.

H **ii** Agathe mag^e en m.

xvi **b** **vi** Betact en amānus bus. en d^e.

v **c** **v** Dorothca mag^e en m.

- d in Margold⁹ hertoch en m.
xiii e vii Appollonie mag⁹ en m.
ii f iii Scolastice m⁹. Vheffinge S⁹ gertrude.
g iii Sauerin abt.
x H ii Verheffinge S⁹ barbaren.
b jo⁹ Iuliaen martaler.
xvi e xvi Valentin puster en m.
vii d xvi Vheffinge S⁹ athonis na padue.
e xiii Iuliaen mag⁹ en m.
xv f xiii Policon⁹ bul en m.
iiii g xii Symeon bul en m na iherlem.
H ii Dabin⁹ m en iuliaen m.
xii b x Eucherius bul en of.
i c ix Hilarius paus en cof.
d vii Sinte peters setel.
ix e vii Policarp m.
f vii Mathijs apostol.
xvi g v Vendinghe S⁹ pauwels houft.
vi H iii Alexander bul en m.
b iii Ieander bul en of.
xiii c ii Verheffinge S⁹ augustus.

BL Mathe hest tacht xxxi
die mone xxx.

in d **A**lbin bul en dē.

e m **D**umpha' paus en dē.

xi f v **M**arcinus m.

g na **L**ucius paus en m.

xix **H**ufoe martaler.

vi m b n **V**ictor en victorin m.

c **N**oe Thome van aquinē.

xvi d **V**heffinge s' iheronimi.

v e **E**duonij m.

f vi **C**uiron met linē ghesellē m.

xiii g v **O**livi coninc en m.

n **A**nn **G**regori paus en dē.

b m **E**ufraie mag' en m.

x c n **P**eter martaler

d **J**o' longin' bul en m.

xviii l **H**erebertus bul en dē vā colen.

viij f **H**ertrud mag'. **V**he' s' aithois en

g v **E**dwardi coninc en m.

xv **J**oseph brudgū s' marien.

Verheffinge s' mariē magtalenen.

xiii Cuthberti bul en cōf.

c **xii** Benedicti abs.

xii **d** **x** Helundis en hadundis nig.

i **e** **x** Victoriae m.

f **x** Pigmeny en silenay m.

x **g** **om** **Valer** vrouen boetscap

H **om** Iuger bulcop en cōf.

xii **b** **vi** Johan hermit en cōf.

vi **c** **v** Dyckinge sint ewergelli bul.

d **iii** **om** Eustachy abt.

xiii **e** **m** Reguk bul en cōf.

m **f** **n** halbrue mag en m **S** qryns docht.

BE April heft daghe **xxx**
die maue **xxx**

g Walacich abt.

x **H** **om** Theodlie mag en m

b **m** Agaphe en gchomie mgt en m

xix **c** **n** Ambrosius bul en cōf.

om **d** **nös** Vincens cōf vād pducacē orden.

xvi **e** **om** Celestin paus en cōf.

b **f** **om** Ciphany p bul en cōf.

G **vi** Perpetui bul en of.
xm **A** **u** Ronit wedue **S** aug^r moeder.
n **b** **im** Apollonij prister en in.
c **m** Leonis paus en of.
x **d** **n** Constantin prister en of.
e **jd** **9** Eufemie mag^r en in.
rom **f** **rom** Tiburtij en valeriani in.
vn **g** **rom** Olympiadis in.
A **rom** Verone mag^r en in.
xv **b** **xv** Juliaen prister en of.
im **t** **im** Cleuchery en anae m^r.
d **im** Ephygi bul en in vā cātelberge
ru **e** **ru** Hildegūt mag^r vā nusen.
i **f** **x** Anadei paus en in.
g **x** Wandunghe sint denys bul.
ix **A** **x** Joris ridet en in
b **vm** Alexander in
rom **vn** Maur euāgeliste.
in **d** **m** Gatini abt.
e **v** Ector in
rom **f** **im** Verhoffinge **S** lābrahs bul.

4
in g m Petri vā meplauē in

An Queria in Dophne mag.

BL Mey heft daghe xxxi.
die moaie xxx.

Ab Philip en iacob apostelen.

c m Verheffinghe S elizabathe.

xxx d v Vendinghe des heilige crups

v m Queriaa bul en m.

f m Andou bul en of.

xxvi g n Johan voer die gultepoet

v **A**uōs Dominaen bul en of.

b v m S michaels vertoernighe

xxiii c m Verheffinghe S does. en S adries.

n d m Gordiani en ephunachi. m.

e v Gengulphi m.

x f m Warracht m

g m Veruats bul en of.

xxviii **A**n Pachomij abt.

lvi b jor vèdige S katherine. Dimpue m.

c **xxv** Gracianen abt.

xxv d **xxvi** Torpetis mactalet.

4

me **ro** Felcis bul en m.

f **rim** Poteriane mag. Dūstaen bul.

ka **g** **da** Bernardia of' nā dē mērebrutere

r **H** **ru** Verheffinghe S' yeloue.

lor

b **x** Faustyn bul en m.

ix **c** **x** Delidrius bul en m.

d **ix** Donaciaen en cognaciaen m.

xviii **e** **vi** Verheffinghe S' francāla of'.

vi **f** **vi** Aluti abt. Gec prister.

g **vi** Maxenay abt.

xiii **f** **o** Germaen bul en of' nā parijs.

vi **b** **vi** Maximin bul. en of' nā triere.

c **vi** Verheffinghe S' hubrechts bul.

xi **d** **vi** Patronilla mag' en m.

BL Grammont hest d' **xxx**

die maene xxix.

e Symeon of' nā triere.

ix **f** **vi** Martellin en peter m.

vi **g** **vi** Escalme bul en m

xvi **f** **vi** Cipriaen m

v **b** **vi** Bonifacay bul en m.

c viii Paulina magⁱ en m.
xiii d vii Sicut seruacs verhoffen
n e vii Metardi en gildaert bul 26.
f v Primi et feliciani m.
x g vii Maurini abt en m.
A m Barnabe apostol.
xviii b ii Odulphi cōf.
vi c ~~vi~~ Athonis van paduaen.
vheffinghe Sⁱ bartholomes.
d xvi Salily bul en 26.
xv e xvi Diti en motesti m.
iiii f xvi Valentijn bul vā tongerē.
g xv Odulphi abt.
xii **A** xvi Marine magⁱ.
j b xvi Gerualij en pthaly m.
c xii Regine magⁱ en m.
x d xi Martin bul. vā tūgere
e x x^m mactelae. Albaen m.
xvi f ix Sⁱ marien vā oegnies nig.
vi g vii Ghyboerte Sⁱ iā baptisen
A vii Gallitacn hartoch en m

xviii b **vi** Johānis en pauli m.

m c **v** Die seerue sleperē m.

d m Leonis paus en of.

xi e m Peter en pauwels apostelen

xix f n Ghetendrenille S pauli.

BL Ijornocent hest inaghe **xxi**
die maene **xxe**.

g x Monagunt mag.

viii f m Oulcr vrouwe visitaac.

b v Verheffinge S thomaes.

xvi c m Verheffinge S martins.

v d m Doe m huylfrou nicolstrati.

e n Landrade mag. Goar of.

xiii f nōs Willibalt bul en of.

n g m Triliaen m; sine ghedde m.

Av v Verheffinge S oten wedue.

x b vi Amelborch mag. Die vij. ghe

c v Verheffinge S būditi trudere

xviii d m Sleri paus en m.

vi e m Margarete mīg. Herick keyser.

f n Vbricht m vā S truyen.

Pro des .ij. loutachs in dylen mont of
est altoes S. bonauctura dacty.

6
xv **G**yd⁹ Dilinghe der .xij. apostolen.

m **H** **con** **M**onulphi en gūdulphi bul.

b **"** **A**lexy **m** **f** **"** **xvi**

xii **c** **xv** **B**runo bul en **z** **f** **"** vā toden.

vi **d** **xv** **A**ltay abt en **z** **f** **"**.

e **xiii** **J**oseph die rechtuerdighe.

ix **f** **xiii** **P**raxedis mag⁹ en **m**.

g **xii** **M**arie magdalene

xviii **H** **x** **A**ppollinaer bul en **m**.

vi **b** **ix** **C**astine mag⁹ en **m**.

c **viii** **J**acob apostel. **x** **p** **o** **f** **o** **r** **"** **m**.

xiiii **d** **vi** **A**ne onser vrouwen moer

m **e** **vi** **V**heffinghe **D** **h** **a** **c** **o** **l** **i**.

f **v** **P**anthaleon **m**

xi **g** **m** **M**arthe verduine ons heere.

xix **H** **m** **A**lton en leues **m**.

b **n** **S**amaen bul en **z** **f** **"**.

Vheffinghe der **xi** **"** **m**achten.

KL Hoestmoent heft daghe xxxi.
die moene xxx

vint Sinte peters beilden.

xvi d **iiii** Atheuē paus en m.

v e **iii** Bedringhe S. theuens m.

f **ii** Justia prulter en m.

xiii g **xxv** Dominici cōfessor.

v **gheltinghe** D. ghiles abts.

ii **xxviii** Tralligueringhe ons heere.

h **vii** Douaet hul en m.

x **c** **vi** Cisca met sinē ghesellē m.

d **v** Iomaen m.

xviii e **iiii** Laurens m.

viii f **iii** Der conen ons heere daech.

g **ii** Clare iōfrowe. Euph m.

xv **xxi** Hippolitus m. sinē ghesel. m.

iiii **xxix** Eusebi cōf.

c **xviii** Oulser vrouwen opuaert.

xii d **xv** Arnulphi hul. Jochi cōf.

i **e** **xvi** Hamanetis m.

f **xv** Helene cōnighine. Agapiti m.

ix **g** **xviii** Magni m.

Alm Bernardi abt.
con b **xii** Brunaet bul en in.
in c **xi** Tymoteus en Simphoriaen in.
d **x** Tymoteus en apollinaer in.
time **ix** Bartholomes apostoli
in f **viii** Lodouic of na ter. iij. regule.
g **vii** Harnay en habudi in.
ti **vi** **A**lm Geraet of
ix **v** Augustijn bul en of
c **iiii** Felias en audacti in.
bm d **iii** Outhoudige d ia baptisten
e **ii** Paulin bul en of.

EL Euanoent halt daghe xxx
die moene **xx**
xvi f **G**hydes abt. Wals in.
Vendinghe d mathys.

v **g** **A**lm Anthonia in
Alm Hemackel bul en of.
xiii b **ii** Lingaet mag
ii c **vi** Salui bul en in.
d **v** **A**lm Stragni bul en of.

x **e** **on** **M**agdalbert mag^l.

f **on** **O**ulst vrouwen gheborc.

Adrisai m.

xviii **g** **v** **G**orgonij m. **U**ranegut mag^l.

on **H**an **T**heodaet bul en m.

b **m** **p**rothi en iacinti m.

xv **c** **n** **E**uency w^l.

m **d** **jo** **M**aurilij bul en of vā gheent.

e **xviii** **M**athessinghe des haligē tryps.

Cornides en apriai m.

xii **f** **xviii** **S**ilcomedis m.

v **g** **xviii** **S**tanala .v. wonden.

Hro **L**ambrecht bul en m.

x **h** **m** **G**oerick bul en of.

c **xiii** **M**aternē bul en of.

xviii **x** **S**aulstine mag^l en m.

vi **e** **x** **M**athes apoltel.

f **x** **M**aurijs met linē gheld. m.

xviii **g** **x** **T**arla mag^l en m.

m **H**om **A**ndichij tyra en felias m.

b **on** **E**leophe discipel ons heere.

xix **c** **vi** Iustine mag^e en cipriaen m̃.

xx **d** **v** Colme en damiaen m̃.

e **iii** Elzheari⁹ of^e.

viii **c** **ii** Michad arthagd.

g **n** Iheronim⁹ priester en of^e.

BL **v** **ii** Rulselmoent hest d. **xxxi**
die moene **xxx**

xxv **H** Remas bul en of^e.

v **b** **vi** Teotegaric bul en m̃.

xiii **c** **v** Verheffinghe **S** dare mag^e.

n **d** **iii** Francisc⁹ of^e.

e **m** Rucaert w^e.

x **f** **n** fides mag^e en m̃.

gn **o** **g** **ii** Marc paus en of^e.

xxviii **H** **vi** **ii** Amoe w^e.

vi **b** **vi** **ii** Oponys m^e lue gheselle m̃.

c **vi** **ii** Gereon m^e lue gheselle m̃.

xx **d** **v** Verheffinghe **S** agnet^e mag^e.

iii **e** **iii** **ii** Hachade mag^e.

f **m** **ii** Verueninghe **S** labrechts.

xv **g** **n** **ii** Calixt paus en m̃.

I **Ad** Vulfrāni bul en of.

b **roy** Galli abt en of.

x **c** **roi** Bertheffinghe **b** marthen.

d **ro** Lucas ewageliste.

xvi **e** **rou** Ethbijn of.

vi **f** **rou** Caprasij m.

d **en** Vlsule met haere gheselschap m.

xiii **A** **xi** Dauet bul en of.

iii **b** **x** Deueryn bul en of. Ode wedue.

c **x** Euergili bul en m.

xi **d** **rou** Crispijn en crispiniaen m.

xix **e** **rou** Amandi bul en of.

f **vi** Wubout bul en m.

viii **g** **v** Dymon en inde apostolen **x**

A **iii** Marcia bul en m.

xvi **b** **iii** Baturnijn bul en m.

v **c** **n** Quityn m. Soullaen m.

Blaetymoent hest d' xxx
die maerie xxx

L Alre heylghen tath
m e m Gultachy m; linc ghesel m.

Ghedenkens alre ziden.

n f m Hubrecht bul en of

G ppetui bul en of

x **H**acharie pphie d' ia bapt^e vaer.

b m lconart abt

rom c m Willbroert bul en of

m d m Dic. iij. ghecontē m.

e v Thetori m.

xv f m Martijn paus en of

m g m Martijn bul en of

H u Iuyn bul en m. Cunibert bul.

xii b d' Brucius bul en of

i c m Laurens bul en of

d rom Eugeni bul en m.

ix e m Edmund bul en of

f x Hugo bul en of. Aniaen bul.

rom g m Sauer bul en of

vi x **H** m Elizabeth wedue,

xii b Donnaen paus en m.

xiii xi c Presentenighe onser vrouwen
inden tempel. Colubaen abt.

iiii ~~ix~~ d Cecile mag' en m.

viii ~~ix~~ e Clement paus en m. Trudo of.

xi viii f Eulogoni m.

xvi ~~viii~~ g Lini paus en m.

xix viii g Katherine mag' en m.

xviii ~~viii~~ h Lini paus en m.

xvii ~~viii~~ i Jacob m.

xvi m c Dile discipel ons her.

xv m d Crisant en tarie m.

ix n e Andries apostel.

BL Yorenocutt hest inghe xxx
die moethe xxx.

xiii f Ioy bul en of. Candide mag'

ii m g Jongin m.

m h Calliaen m.

x n b Gabare mag' en m

nogt July m.

xviii m d Padoes bul en of

lme **lvi** Eucharj bul vā triere en dē.

f **vi** Onser vrouwe ontfenkenisse

xv **g** **v** Verheffinge d' bartholomeus.

lvi **A** **lvi** **Rechiadis** paus en m̄.

b **m** **Damali** paus en dē.

xv **c** **n** **Pauli** bul en dē.

1 **d** **Jost** **lune** mag' en m̄. Jost dē.

e **xv** **Nichasius** bul en m̄.

xv **f** **Valeriaen** bul en m̄.

g **xv** **Die. iij.** bintere anania azarie m̄.

xv **A** **lvi** **Vazarbul** dē ons her vuerchte.

lvi **b** **xv** **Begge** wedue.

c **xv** **Darij** m̄.

xv **d** **xv** **Dephayu** bul en dē.

m **e** **xv** **Thomas** apostol.

f **a** **Gregory** vā spocde m̄.

xv **g** **r** **Victorie** mag' en m̄.

A **x** **Al.** mag' en m̄.

xv **b** **lvi** **Gheboorte** ons heren

lvi **c** **lvi** **Steuen** die eerste m̄

d **vi** **Johann** apostol

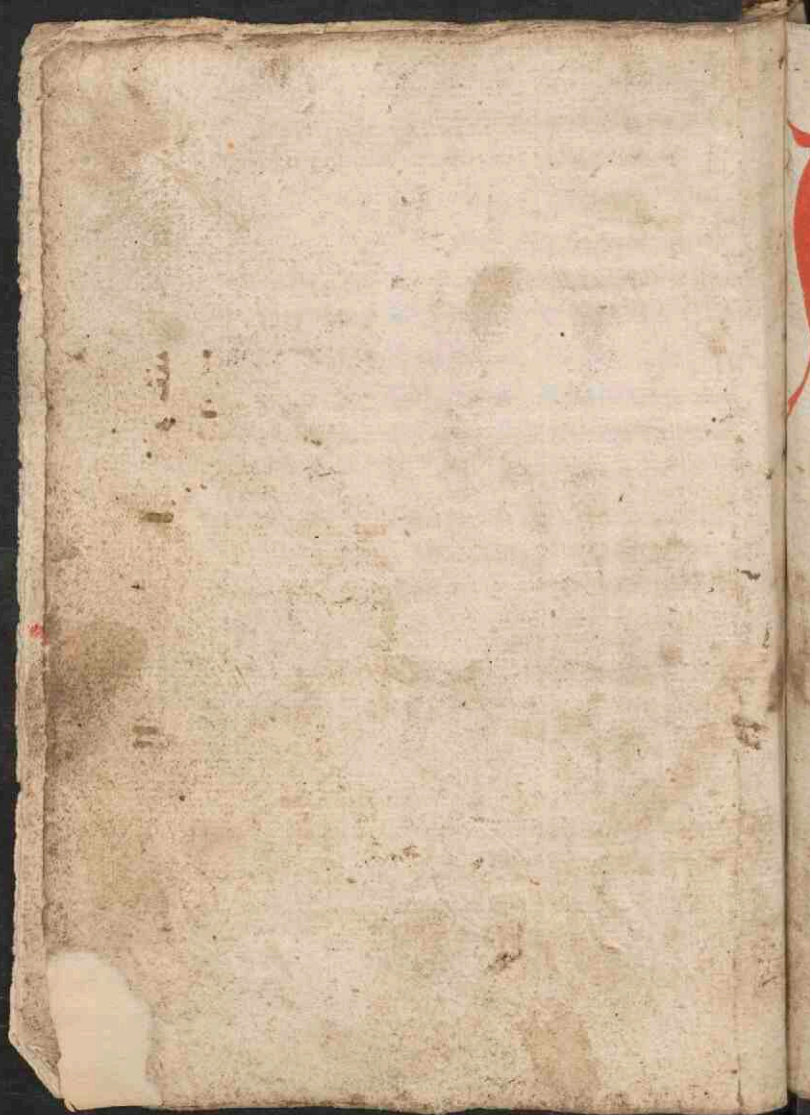
xvi c v Alce bendit m.
v f m Thomas bus en m.
g m David tounick.
xvi H n Diluetter paus en of
Colube mag en m.

Vanden heylighē Sⁿ Mathijs apostel. 77

Licht en schijneheit der kerken ver-
blid dich. Gēne voel gracen
inghesat met der hant goets der apost-
liker crone, veruoue dich. **O** alrehe-
lichste linte Mathijs antfand bli-
ken der ynnigher ghebed. **an** Dank
lij dij coninc der coninghen die bi dya-
te gracen ons diesen patroen heues
gheghaue. **O** heilighe mathijs bewaer
ons deryne din oed. onder dat dēd
dijne vlaeghden. dat wellighe der vāt
die werelt dat vleis bedrukt en dat
luer laet. **an** Glorise beliet xpi līe
mathijs neghe dijne knechten dyn
godateren oren. als du die xij. eyu rich-
ter sits met xpo; wees ons ghenae
dich. ende versoen ons hoem t met be-
den. op dat hy ons laet thsamen ter
rechtterhant met den salighen reg-
neren. **an** Inder apostliker cronen
vā xij. sterre du sterre schijnstehe schouwe

Dan die son. **O** heylighe mathijs wi
verschiet met dynē schijn bidde dich
leit ons totter crone der ewigher glo-
rien. **an** Heilighe mathijs vptuere
ren coeslich vaet. met den anderen
apostolen veruoct met den heylighe
gheest. die beulate vaeten onser haete
met dynre heiligher hant maech royn.
op dat wi moeghen sijn des heiligher
gheestes werdighe ontfangers. **Ulike**
Bid voer ons heilige vader **V. Collat**

Od die sinte mathijs verclament
hebbende gheselschap dynre aposto-
len. gheest bidden wi ouermuts sijner
hulpe. dat wi dyn goedertiericheit toet
ons altoes moete gheuoelen. **Oumuts.**

Hier beghint dat alom mael des he thur in
 ja dien tyden sende ihus tot sinen
 jongeren en weet ghy niet dat bin
 nen drie daghen paeschen sal sin
 en des menschen sone sal gheue wer
 den den soeden dat hy gecrust sal
 werden. **Lucas** Doen waeren ver
 saement die voersten der priesteren
 en die ouerste des volcks en die sch
 ryben inden bruythoef des bisscops
 die hyete caifas en maechden enen
 raet dat sy **ihm** niet valhoeyden
 mochten vanghen en doeden en
 doegen ouer een en seyden niet in
 den dage der feesten **Op** dat eghee
 geruchte en werde onder den vble
 ke Doen ghinc een van den tweelf
 jongeren die heit judas scarioth
 totten voersten der priesteren en tot
 ten meesterchap en sprac wat wil
 dy mich gheuen en ich sallen ouch he
 ueren Doen sy dat hoerden weren
 sy vroe ende geloefden hem xxx syl
 ueren penynge en van dier ston
 den voert soe soecte hi bequaemen

tyt dat hyten hon leueren mochte
sonder geroepe vanden volcke en
op den ~~ersten~~ eersten feest dach dat
men dat paesschen solde beghenen
doen quamen die jongeren tot ihm
en spraken en vræchten hem waer
wilstu dat wy bereyden dat paes
lamp ihesus antwoerde en sprach
gaet in die stat daer sal v ontmoe
ten een mensche eene cruycke wa
ters draegende volget hem in welck
huus hi in gaet ende segget de heer
van den huuse Die heere onthiedet
dich dien synen tyt naekende is en
in die heerberge begane ich die
paeschen met mynen jongeren
ende dan sal hi uch wysen eene
groete came node daer bereydet
ons Doen ghingen die jongeren
ende quamen ende vonden alst
hon ihesus geseghet hadde ende bere
reyden dat paesschen ende des
aounts quamen ihesus met synen tw
eelf jongeren ende hi sat ~~der~~ ter
taefelen met hon en ouer ~~oude~~

74
eeten soe spreke **ihūs** met begheer
ten **Hebbe** ich begheert desen paesche
met u te eeten eer dat ich lyde want
ich segge uch dat ich met uer met
uch en sal eeten tot dat het vervult
werde inden rijcke godes **iohāns**
Ande ouer den eeten en naem ih
ūs een broet en gebenedydet en
braect ende gaef sinen jongeren
en sprack neem hier af allen want
dit is myn lichame dat voer uch ghe
geuen sal **in** den **Daer** nae naem
hi den kelck en danckte gode en gebe
nedyden en gaf sinen jongeren
en sprack drincket hier af allen
Want dit is myn bloet des nuwe
testaments dat voer uch en voer voe
le menschen vjoeten sal **in** den in
vlaetenissen der sonden **Ich** segge
uch voerwaer dat ic van nu met
en sal drenchen van deser druhten
des wyngardes tot inden dage dz
ic met uch sal drenchen nuwen inde
drincke myns vaders en alsoe dede
als ghy dit doet soe doet in my

re gedencken nissen **Doen** sprach **ih̄s**
tot peter **si si** **sin** **oen** **satinas** heeft
di be gheert te temsen ghelijck als
men doet die terwe mer ic heb gebe
den voer di dat dyn gelouue niet
af en gaen **en** als du gestercket
beste soe stercke oec dyne brueder
iohan̄s **Oer** den feest dach van
paesschen wylste **ih̄s** dat sijne sto
de comen was dat hi ouer lyden
soude vander werelt totten vader al
soe hi gemint hadde die sijne die
in der werelt wēren **alsoe** mynde
hijse oec mit eynde en naeden au
ont eten doen die duuel gesent ha
dde int herte iudas scharioch dat
hyne traeden soude en **ih̄s** wylste
dat hem die vader allen dinck ghe
geuen hadde in sijne handen en
dat hi van gode comen was en
dat hi weder tot **gode** ghinch doe
stont hi op vanden auont eten en
lechte sin deyder neder **en** doen hi
genoemen hadde een lijnen deyt
doen gorde hi hem daer mede **daer**

76
na e naem hy water in een bedwē en
begonste te wasschen die voete sijnre
jongere en doechse mette linnen
geyde daer hy mede was ghegoert
Doen quaem hi tot symon peter en
peter seyde heme heer salstu dwaen
mijne voete **Ihs** antwoerde en spēde
tot hem wat ic doen dat en wetstu
nū nū mer du salstes wēten naema
els Doen spēde peter du en salste mi
ne voete nū dwaen in ewichheit **Doē**
antwoerde hem **Ihs** dwae **En** ic di
nū soe en salstu geen diel mer mi heb
ben Doen spēde symon peter heer nū
alleijne mijne voete mer oec mijn
hande en mijn hoeft **Doen** spēde tot
hem **Ihs** Die gedwaegen is hi en be
hoest nū dan dat hi die voeten dwoe
se is hi al suū **En** ghy sijt suū mer nū
al want **Ihs** wiste van beghene wie
hem braden soude daer om spēde hi
ghy siet suū mer nū allen Doen hi
baer voete gedwaegen had en hem
weder gedeut hadde Doen ghinde hi
weder sitten en sprade weet ghi wat

ic vch gedaen hebbe ghy heytet mich
meester en he en ghy segt wael **W**ant
ic bent daer om of ic meester en he
heb gedwaen uwer lude woete en
ghy sult oec dwaen die een des anders
voeten **W**ant ic heb vch exempel ghe
geue dat ghy doet als ic vch gedaen
hebb **W**oerwaer woerwaer seg ic vch
die knecht en is niet meere dan die
he **N**och die apostel en is n^z meere
dan dien gesent heeft **W**eet ghy dit
soe seydē salich of gyt doet niet vā
vch allene en segge ic v **I**c weyt mi
en ic hebbe voren meer dat die sch
ryftuere vult **I**de die alsoe spreek
Die niet mich eetet dat broet die sal
opheffen sin versen tegen mich **D**it
heb ic vch gheset eert geschiet alst ge
schiet is dat ghys gelouft dat ict ben
Woerwaer woerwaer segge ic v soe
wie ontfact dien ic sende die ontfact
mich en die mich ontfact die ontfact
hem die mich gesant heuet **D**oen
Ide dit gesproken hadde doen waert
hy bedroeft inden gheest en orconde

en spick voerwaer voerwaer seg ic vch
 dat een van vch mich vraden sal **Doen**
 die iongere dat hoerden doen woer
 den sy bedruet zeer en twiuelden pā
 wiem hy dat spick **En** een pegelijck
 vraden hem by sonderlingen ben
 ic he **Doen** sprach **Ihs** een van vch
 allen die sijn hant steket met mich
 in die scoete die sal mich vraden
 en des menschen sone gnen als vā
 hem geschreuen is **Mer** wee dijn
 mensche ~~ghe~~ van dien hi wt v
 raden **Het** wer dien mensche
 goet dat hi nie geboren en waer
Doen sagen die iongeren die con
 den anderē aene **Want** sy en twyste
 in wiem hi meynde **En** daer om
 vraden die een den anderē wie
 dat doen solde **Iohāes** **O** Een lach
 een genyeget der iongeren in **Ihs**
 scoet dien **Ihs** myde dien twente
 sijnmoen peter en spick wie is die
 daer hut af seet **En** **Doen** hy hem
 nuychde op **Ihs** borste spick hi tot he
 heer wie cest **Doen** antwoerde **Ihs**

Het is dien ic dat genette broet ge
ue **en** doen **ih̄s** dat broet genetter ha
dde **Doen** gaf hyt iudas symoen scha
roch **en** nae den montvol boer in hē
satanas **Doen** seide hem **ih̄s** dattu
doen salt dat doen schier **Mer** dat ē
wyste nyemant vanden jongeren
waer toe hi hem dat toe spē **Sulke**
waenden **Want** **iudas** iudas budel
drager was dat **ih̄s** hem iet had
behte couppen des men behoeuen
soude ter hoechtijt of dat hi den ar
men iet solde geuen **Doen** antwor
de iudas dien vriet **en** spē ben icht
meester **en** **ih̄s** seide hem du segt
ges dar om doen hi den montvol
genoemen hadde ghinde hi ewech
wre huysē **en** het was nachte **ih̄s**

Doen sechde **ih̄s** nu is v̄daert
des mensche sone **en** god is v̄d
aert in hem is god v̄daert in hem
Goe sal hyne v̄dare in hem seluen
en alte hant sal hyten v̄daren **Ekyn**
derkyn **Ic** ben noch ene corte wyle
met v **Ghy** sult mich soeken **en** als

ic seiden den ioeden daer ic gaen
 daer en moech di nuz comen **En** nu
 segge ic veen nuwe ghebodt geue
 ic v dat ghy vch onderlingen my
 net als ic v gemint hebbe dat
 ghy v oec onderlingen mynt **In**
 desen soelen allen mensche beke
 nen dat ghy myn iongeren sijt
 of ghy onderlingen nime hebt
Doen spick te hem **Symoen** peter
 he waer gnestu **Doen** antworde
 hem **ihc** daer ic gaen daeren
 moechstu mich nu niet volgen
 namals **iohc** **O**en spick peter
 waer ome en mach ic dich nu niet
 volgen **Doen** spick **ihc** tot hon alle
 wordt di gesandelsiert in my
 in deser naecht **Want** het is gescre
 uen man sal den herde slaen en
 die sappe soelen gestroet wden mer
 als ic op v staen **soe** sal ic vch
 boer gaen in galileen **Doen** ant
 woerde peter en spick **Al** wden si
 alle gesandelsiert in di **Want** ic
 ben bereyt metti inden kerker

en inden doot te gaen en myne
Ziel sal ic geuen voer di **D**oen
ontwoerde heme ihs en spick ge
uestu dyne ziele voer my voer
waer voerwaer segghe ic di
hane en sal niet senger voer du
myns den werue salt vsaken
Doen spick pet al soude ic miti
steruen ic vsake dyns niet en
alsoe spraken die ander jongere
allen **ihs** **H**erte en smet be
drueuet noch en vrees hem niet
gelouf di in gode soe gelouwet
oec in my **I**n huys myns vaders
sijn voele woeninge waertan
ders ic hadt vch gesegt **W**at ic
gaen v te bereyden die stat **J**e co
me en al gaen ic ewech v te ber
eyden die stat **I**c come weder en
neeme **D**e mich seluen **D**oe waer
ic sy dat ghi oec daer sijt en waer
ic gaen dat weet ghi en de weech
weet ghi **D**oen spicke **t**homas **H**eer
wie en weet ic waer du ghiste en
hoe moechte wy den weech dan

weere Doen seyde hem ihs ic ben
 die weech die waerheit en dat lo-
 uen siyemant en compt te vader
 dan doer mich hadde di mich be-
 kent ghi hadt oec mijnen vader
 bekent en voert meer sul dynen
 bekennen en ghi hebbten gesien
 Doen spdy te heme philippus heer
 toen ons den vader soe genoech get
 ons Doen seyde hem ihs aldus
 voele tyts ben ic met vch getweest
 en ghi en hebt mich niet bekent
 philippus die mich siet die siet oec
 mijnen vader hoe sprekestu toen
 ons de vader en geloutwestu iz dat
 ic inden vader ben en die vader i
 mi is Die woerde die vch toe spre-
 ke die en spreke ic niet van mich
 seluen gaer die vader die iet mich
 bliuende is die doet die werken
 en gelouffstu iz dat ic inden va-
 der ben en die vader in mich is
 soe geloutwes doch doer die we-
 ken die ic doen Woerwaer voer
 waer seg ic v die in mi geloutwet

Die wercken die ic doen die sal hy
oec doen en hi sal meere doen. **Wat**
ic gaen totten vader en soe wat dz
ghi bidt i myne name dat sal ic
doen op dat die vader glorifysiert
wde inden sone. **ioh. 14. 13.** **W**d di
mi het i mynen name dat wil
ic doen myn dy mich soe holdet
myne geboeden en ic sal den va
der voer bidden vch en hi sal v. ge
uen eynen anderen troester. **D**at
hi met v blyue eweliken den geest
der waerheit dien die werelt niet
ontfangen en mach. **W**ant si siens
niet noch en bekennens niet. **M**er
ghi sulten kennende wden. **W**ant
hi sal in vch woene en en vch sien.
Ic en sal vch niet laeten. **W**eysen
Ic sal weder coeme tot vch noch
een luttel en die werelt en sal mich
niet meer sien. **M**er ghi sult mich
sien. **W**ant ic leue en ghi sult leue.
In dien dage sult deit bekene dat ic
inden vader ben en ghi i mich en ic
i vch. **D**ie myne geboede hout en heeft

dat is die gene die mich mynt **en**
die mich mynt die woert gemynt
van mynē vader **en** ic salen mynen
en hem mich seluē openbare **etoe**
spēc iudas niet die scarioch hiet **he**
wat ist dat ghi segt dattu die seluen
ons openbaren sulis **en** int der we
relt ihūs antwoerde **he** **en** spēc **iohē**

Soe wie mich mynt die sal hou
den myn sermoene **en** myn va
der salen mynē **en** wy soelen tot hem
comen ende maken woelinge met
hem **die** mich uez en mynt die d houde
mij sermoene niet **en** dat sermoene
dat ghi hebt gehoert dat en is mij
n mer sijn die mich heeft gesant
des vaders **dit** heb ic vch gesegt w
oenende met vch mer troester die
heylige gheest dien die vader sen
den sal in mynē naeme die saluch
leeren allen dinc **en** vch binanen
allet dat ic vch hebbe gesegt **we**
de laete ic v mynē vrede geue ic v
niet alsoe die werelt soe en ~~geue~~
geue icken **v** niet **met** en bedroewe

hem v herte noch en vrese hem n
Ghy hebt gehoert dat ic heb gese
gt **Ic** gaen en come tot v myn di
mich sekerliken ghy v vrouwet uch
Want ic gaen totte vader **Want** die
vader is meere dan ic nu seg ict
vch eert geschiet **Op** dat ghy is ge
louwet waneer het geschiet is **Ic**
en sal te hant niet meer spreken
niet vch want die prentse der werelt
compt en en heeft n aen mich **Mer**
Op dat die werelt bekene want ic
mijne den vader en alsoe mich die
vader geboeden heeft alsoe doen ic
luide **Doen** ic vch sende sonder sache
en sonder sweert. scerp en sonder
stoen ghebraeck v doen yet **Doen**
antwoerde si hem en spicken niets
niet **Doen** sprack **he** totte ban die
nu heuet eynde sache die neeme oude
een sweert en die des niet e heuet
die vcoupe synen roeck en coupe ee
sweert **Want** ic seg vch dat die scr
yft moet vuult wden in mich **Die**
spriect mette ongerechten sal hi

60
gerekent wden En al dat van mich
gescreuen is dat heuet eē eende doen
spraken se tot ihm Siet he hier sijn
twee sweerde doen spde tot hon ihs
dat is gebede Staet op en gaen wy
benen Doenghinde ihs wt na synre
gewoenten en quam optē berch vā
oliuete aldaer sechde hon ihesus **iohs**

Ich ben die gewaerige wynstoeck
ende mijn vader is die acker man
allen die wijnranken die in mich
niet e brengen vrucht die sal men
af houtwen en allen die vruchten
brengen die sal hy purigerē dat si
meer vruchten brengen Ghij sūt
nu siu om dat sermoene dat ic heb
be gesproken woent in mich en ic
in v Want alsoe die wijnrankē
en mach vruchte gebrengē by haer
seluē sy en woene mde wynstoeck
alsoe en moech di oec ten sy dat ghi
woent in mich en **Ic** ben die wijn
stoeck en ghi die wijnrankē die
woent in mich en ic hem die bren
get voele vruchte Want sonde mich

en moech di niet doen **Die** in mich in
en woent die sal wtgetwoerde wde
en bdroegen alsoe die wijn ranch
bdroeghet is en dien salmen nee
men en int vuer werpen e en b
bernen **Ist** dat ghy woent in mich
en myne woerde in vch woene
Goe wat ghy dan wilt dat
sulde dan bidden en het sal vch
geschieden **In** dien is mijn vader
vdaert dat ghy voele vruchten
brenget **en** dat ghy myne ion
goren volcomeliken siet alsoe
mich die vader gemint heuet
alsoe heb ich vch gemint woent in
myre mynen **Ist** dat ghy mijn
geboeden hout **Goe** woendy in my
re mynen alsoe ic die geboeden
myns vaders gehalten hebbe en
woene in synre mynen **Dit** heb
ic v gesegt dat mynen vroude
in vch sy en uwe vrouwen vult
wde **Dat** is mijn geboet dat ghy
vch onderlingen mynt alsoe ic
v gemint heb groeter myne

en heeft nienlant dan die syne
 ziele geuet voer syne vriende **doedij**
Ghy syt mijne vriende doedij dat
 ic v gheboede hebbe **Ic** heite en vch
 te hante niet knichten **W**ant die
 knechte en weten niet wat haer
 heer doet **M**er ic hebbe vch vrie
 de geheiten **W**ant al dat ic gehoert
 heb van minen vader dat heb ic
 vcont gedaen **G**hy en hebt mich
 niet vcoeren mer ic heb vch vcoe
 ren en heb vch gesant dat ghy gn
 et en vruchte brenget en die vruch
 te uwe blyue en al dat ghy de vad
 bidt in mynē name dz gheest hi vch
iohans **A**t ghebiode ic vch dat ghy
 vch onderlingē mynt **I**st dat ghy
 die werelt haetet **W**ist dat sij mich voer
 vgehaetet heeft had di vander we
 relt getweest die werelt hadde ge
 mynt **D**at haer hadde getweest mer
 ghy en syt vander werelt is mer
 ic heb v vcoere vander werelt en
 daer omme haetet **v** die werelt
Gedenct mijns sermoens dat ic

hebbe gesproken **D**ie knecht ons
niet meerre dan die heer hebben
sy mich persecucie gedaen soe soe
len sy vch oec persecucie doen **H**ebbe
sy myn woerde gehalden sy sullē
oec uwe woerde halde **M**er al dā
soelen sy vch doen doer mynen
name **W**ant sy ten bekennen niet
dien die mich gesant heuet enen
waer ic niet gecomen en en had
ic hon nē toegesproken **S**oe en h
adde sy s gheen sonde **M**er nē
ē hebben sy e gheene onscūt van
haeren sonden **D**ie mich haetet die
haetet oec mynē vader **E**n en had
de ic die wden niet gedaen in hon
die nyemant anders en had gedaen
Soe en haddens sy s gheen sonde
Mer nu hebbe syse gesien en hebbe
mich gehaetet en oec mynē vader
Mer dat v vult werde dat woert
dat in haere treetet gescreuen is
te v ghes hebbe sy mich gehaetet
Mer als comt die troester dien
ic v senden sal vande vader den

22
gheeste der waerheit die vanden
vader wt gaet die sal getuichenis
sen geuen van mich **W**ant ghy
vā aenbeghinne met mich getweest
syd'yt heb ic **v** gesegt dat ghy met
gesandalisiert en wert want sij soe
len vch wter synagogen werpen
mer die tyt sal comen dat elck die
vch doodet die sal waenen gode
dienste te doen **E**n dit soelen sij vch
doen want sij bekeniet en hebben
den vader noch mich **D**it heb ic v
gesegt te voeren op dat als haer
sonde coemt dat ghy's gedend dz
ic v heb gesegt **D**it en segede ic
v mit van be aenbeghinne **W**at
ic was met vch **M**v gaen icten
gheenen diemich gesant heuet en
nyemact van vch en braget mich
waer gaestu **M**er want ic vch dit
hebbe gesegt soe huert bedroeffen
ssen vult v herte **I**c seg vch die
waerheit **H**et is vch ~~nutt~~ nutte
dat ic ewech gaen van vch **W**ant
en gaen ic niet ewech soe e'compt

die troester niet tot v **mer** gaen ic
euech soe sende icken tot v en als
hi compt soe sal hi beressen die
werelt vanden sunden en vader ge
rechticht ~~want icken en vande oer~~
del **vande** sunde **want** sy n̄ en gelou
uen in mich vander gerechticht wat
icken vader gaen **En** te hant en sul
di my niet sien **Vanden** oedel **Wat**
die prence deser werelt is te hant v
oer **del** **En** och hebbe ic v voele te
seggen mer ghi en moeges nu niet
dragen **mer** als compt der gheest
der waerht die sal vch leeren allen
waerht hi en sal niet spiken van
hem selue **mer** soe wat hi t̄det
hoerende dat sal hi spreke en die
dinck die toecommende syn die sal
hi v cont doen hi sal mich vdaeren
want hi salt vande myne nyeme
en salt v cont doen **al** dat die va
der heeft dat is mijn daer ome
segge ic v hi salt vande myne nee
men en salt v cont doen **johans**

Een luttel en ghy en sult mij

te hant niet sien en echter een luttel
 en ghi sult mich sien **W**ant ic
 gaen ten vader **D**oen spreke sul
 ke van synen jongeren onderli
 gen wat is dat hi ons segt een
 luttel en ghi en sult mich te hant
 n3 sien **E**n echter een luttel en
 ghi sult mich sien **W**ant ic gaen
 ten vader en spreken wat eest dat
 hi ons segt een luttel wy en wee
 ten n3 wat hi ons segt **J**hs beken
 den dat sy hem wilden vragen en
 spc tot hon ghi vraget onderlin
 vch van dien dat ic spdc een luttel
 en ghi en sult mich te hant niet
 sien en echter een luttel en ghi
 sult mich sien **W**oerwaer voer
 waer seg ic v ghy sult weenen en
 schryen en die werelt sal blyde
 sien mer ghy sult bedroeft werde
Mer utwe bedroeffemissen sal ge
 keert wden in vrouden en der
 werelt blytscap sal gekeert wde
 in bedroeffemissen **E**n wyf als
 sy gebaert soe heeft sy bedroeffe

nisse **W**ant haer stonde compt
Mer als sy gebaert heeft dat te
int te hant en gedenct sy der
pijnen niet **D**oer die vroude dy
geboere is een mensch inder we
relt alsoe oec heb dy nu bedruet
femisse **M**er ic sal v ander w
uen sien en dan sal heme v
vroude utwe herte en utwe vr
oude en sal nyemant neemen
van v inde in dien dage en
sul dy mi niet vraegen **10**
Wertwaer voerwaer segt
ich v bid di yet de vader mynne
naeme dat sal hy vch gheue tot
noch en heb di niet gebeden in
mynne naeme **M**er nu biddet
en ghy sult ontfangen **D**at u
wee vrouden vol sij **D**it heb ich
vch in geluckemisse toe gesproe
ken **M**er die stonde compt **D**at
ic vch niet in geluckemisse toe
en sal spreke **M**er dat ic v opē
baer van minen vader sal
kundigen **I**n dien dage sul dy

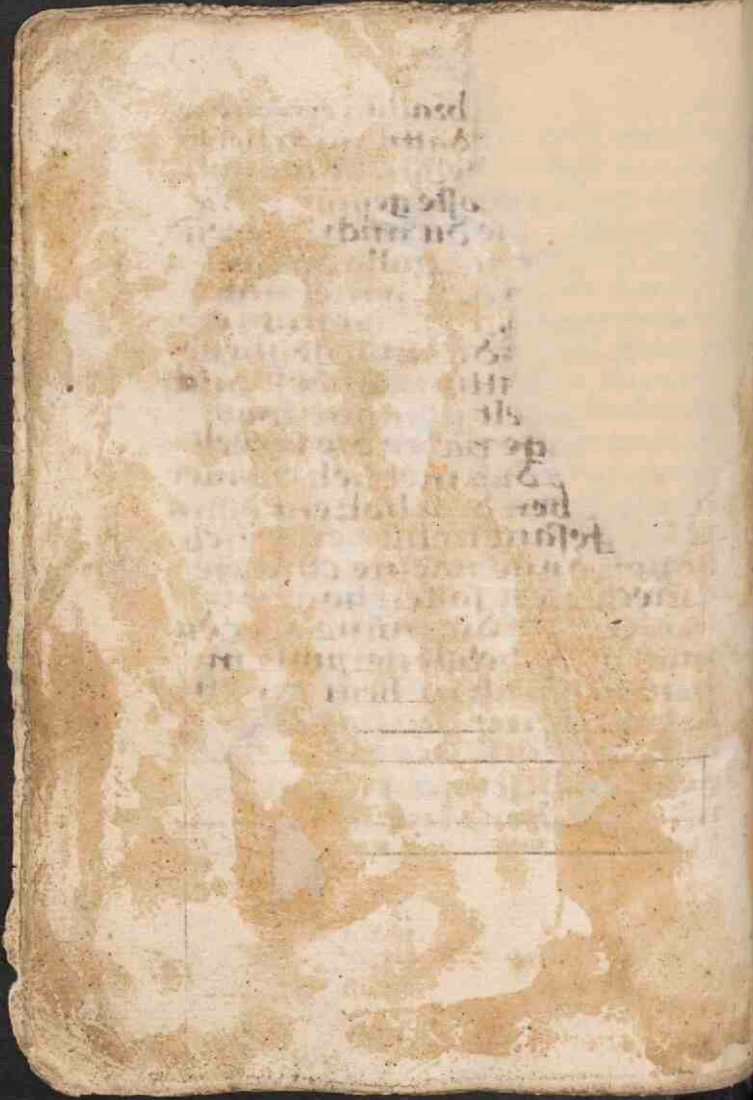
24
bidden in mijnē naeme en niet
en segich vch dat ic de vader sal bid
de voer vch **W**ant die vader selue
mijnt vch **W**ant ghy mich hebt
gemijnt en hebt geloeuet dat ic
van gode gecogenen ben **I**ch gh
mich wt vande vader en quam i
die werelt **E**chter laetic ich di
werelt en gaen ten vader **D**oen
spiken tot hem syne tongere **I**ch
w sprektu openbaeren en sprekes
gheene geluckemissen **W**etete wy
dattu allen dingen weetete en ghy
ne noet en is dat di yemant vrae
ge **I**n dien gelouuen wy dattu wt
gode comen biste **I**hs antwoerde
en spide ghy gelouft w **S**iet die sto
d naect en compt te hant dat ghy
gespreyt sult wden en elck in syn
eygen en mich suldi albenne laete
en ic en ben niet alle yne **W**ant die
vader is met mich **D**it heb ic vch
gesegt dat ghy in mich vroude hebt
In die werelt sulde persecucie heb
be **M**er hebt troest ich hebbe vwo

nen die werelt **ih̄s** **d** **W**en
ih̄s dit gesproken hadde **Doen** hief
hi op syne ougen inden hiemelen
sprach **V**ader die stonde coemet v
claer dīnē sonē **O**p dat dīn sonē
vdaer dī alsoe du hem ghegeuen
hebeste gewolt alles vleysches dat
bi allen dien dī die du hem hebeste
gegeuen geue dat ewige leuen
Dat is ewich leuē dat sū dich beke
nen alleijne eūnē getwaerigen
god en dien du gesant hebst **ih̄m**
Ip̄m **I**c heb dy vdaer bouender
eerden en dat wick heb ich gedaē
dattu gnaues dat ict doen solde **V**d
aer du mich vader bi dī seluē met
ter daerht die ic hadde by dī eer
die werelt was **I**ch hebbe geopen
baert dīnē name den menschen
die du mich gegeuē hebste vād
werelt sū wāren dīn du hebste
sū mich gegeuē en sū hebben dīn
sermoen gehouden nu bekenen
sū dat **D**at du mich ghegeuen
hebeste vādi is want die woerde

die du mich ghegeue hebste die heb ic
 hon ghegeue en sy hebben se ont-
 fangen en bekenen bekenen waer-
 liken dat ic vandi coemen ben en
 sy hebben geloeft dat du mich gesat
 hebste **I**ch bidde voer hon en en bid
 de niet voer die werelt mer voer
 die die du my ghegeuen hebste **W**at
 sy synt dyn en die dyne syn myn
 en ic ben vdaert in hon en ic e ben
 te hants met in die werelt **E**n dese
 synt in die werelt en ic coeme tot dy
10 **Johans** **B**erijlige vader behouste i
 dyne name die du mich gegeuen
 hebste dat sy een syn alsoe wy een
 syne **D**oen ic met hem was doen
 behielt ichse in dyne name die du
 mich ghegeuen hebste die hebbe
 ic behoet en nyemant pan hon en
 is vloeren dan die soen der vloerent
 ht **O**p dat die scrift vult wde **W**
 ant nu come ic tottij en dit sprekke
 ic in die werelt **O**p dat sy volcome
 myne blytscap hebben in hon sel
 uen **I**ch hebbe hon gegeuen dyn
E

sermoen en die werelt heeffe ge
badt **W**ant sy en syn niet vander
werelt alsoe ic niet en ben vander
werlt ic en bidde 13 dat duse neem
ste vander werelt **M**er dattuse be
hoedes van quade **D**u en syn va
der werelt niet alsoe ic vander
werelt niet en ben **M**aectse hey
lich inder waerheit dyn sermoen
dat is die waerheit alsoe du mich
gesant hebste in die werelt **O**m hon
heylige alsoe sende ic hon in die
werelt **O**m hon heylige ich mich
selue **O**p dat sy oec heylich syn in
die waerh3 **M**er niet alleynne en b
idde ic voer hon mer voer allen
die gheene die gelouue sullen by
haere woerde in mich **O**p dat sy
allen een syn alsoe du vader in my
en ic in du dat sy in ons een syn
Op dat die werelt gelouue dat du
my hebste gesant in die cluerheit
Die du mich gaeues die hebbe ich
hon ghegeuen **D**at sy een syn als
wy een syn **I**ch in hē en du in my

olbracht i een ende
 ie dattu mich hebste
 hebste he gemint
 hebste gemint **ioh**
 der die du mich ghegeue
 bste Ich wille dat soe
 hen dat sy niet ~~niet~~
 dat sy sien myn e
 ie du mich ge gheue
 nttu myndest mich
 erelt gemaect was
 tige vader die werelt
 t dich niet bekent mer
 hebben dich bekent dattu
 mich gesant hebste en ic heb
 be hon dyne naeme cont ge
 maect en ic sallen hon cont
 maken dat die myne daer du
 mich mede hebste gemint in
 hem sy en ich in hem **Amen**
hier beghint die passie ons
heren alsoes die vier ewan
gelisten beschryuen matthe
us marcus lucas iohan
nies

Doen **ihs** dit gesproken hadde
doen ghinck hi met synē iongere
in een daerpe hiet geseamani
iohs ouer dat water dat hyet ce
deon daer was een hoef daer gh
inck hi in met synen iongeren
En iudas dien vriet wiste wel die
stadt **Want** **ihs** dede daer plaech
te comen met synen iongeren
mat **mar** **luc** **en** doen h
quam ter stat doen spē hi te synē
iongeren **ffst** sit hier ned en be
det dat ghi met en waltet in be
coringen **mat** **mar** tot dat ich
daer gaen en bede **Doen** nam hi
pet en zebedeus kinder iacob en
iohan ne en ghinck eē luttelken
voer en hi begon de te vſuchten en
bedroeft te werde **mat** **mar** **iohs**
en spēck ten hon myne ziele is be
droeft totter daot ontbeyde myns
hier en maket met my **matheus**
mar **luc** **iohs** **en** doen so ghinck
ihs van hon alsoe bre als mē met
enen steune getipen moechte **mat**
marc **luc** en met ~~gebe~~ gebe

uchden knyen soe beede hi en viel
neder op syn aenschyn en spick oft
moe gelyck waer dat die vre over
leede en sprach **V**ader myn maecht
syn soe neem desen keldz van my
māt mā: lūc iohāns nochtan
en moet niet geschien dat ic wille
mer dat du wilt **māt mā: lūc**
lucā en doen hi op stont van
synen gebede doen quam hi tot
synē iongeren ende vantsē slapen
de **E**n spick tot symon peter **S**ymo
slaepstu **M**er wat slaepstu en
moechdi eē vre niet waken niet
my **W**aket en bedet dat ghi niet
ē valt in becoringen die gheeft
is bereyt mer dat vleesch is cra
ndt **D**oen ghinck ihs ander wf
en bede **D**oen open **d**aer de hem
een engel vanden hemel en troef
ten en niet der bedroeffemisse
daer hi in was soe waert hi lan
ge bedende en spack **māt mā: lūc**
Vader mijn en mach desen keldz
niet van mich gaen ic en fallen
drencken soe geschien dynē wille

Lucas Doen waert sijne sweeyt
 alle droppelen bloets nedeloupende
 ter eerden en doen hi op stont
mat mat lucas Doen quam
 hi tot sinen iongeren en vantse
 slaepende Want haer oogen wae
 ren vstgaert dat sy niet en thijste
 wat sy he antwoerden soude **mat**

Doen liet huse en ghinde te der
 den maele beeden en bat die sel
 ue woerde **mat mat lucas iohas**

Daer nae quam hi weder tot sy
 nen iongeren en spracze nu slaept
 ende rust hets genoeght en compt
 die stonde dat des menschen sonne
 ghegeuen sul werden in die hande
 der sondare staet open gaen my hi
 is ons nakende die much hon geue
 sal **mat mat lucas iohas** Ende
 dien dat **ihs** dit spreedt soet qua
 Judas die een hadde geweest van
 den tweluen en met hem een gr
 ore senre volcke met lanterne en
 met sweerden en met wapenen
 en met branden die gesant wae
 re vanden voersten d'priesteren

en vanden oudsten des volcks
māt mā iohē en dien vriet die had
de hon geseet **Do**e wien ic kusse dat
is hi hout heme en leuē wylighe
Doen ghinck hi alte hant tot **ihū**
ende sprack **G**hegruet sijn u mees
ter en nietten trat hi voert heme
te kussene **En** **ihē** spick iudas ghe
uestu des menschen sone hon met
eyne kussen vrient waer toe bestu
gedoemen ende iudas kussde hem
iohans en **ihūs** wiste al dat
hem te geschien was en trat voert
en spick **W**ien soet ghy en sy ant
woerde hem **ihū** nazarenum en
ihē antwoerde ich bent en iudas
stont met hon **En** doen **ihē** spick
ich bent **Doen** vloen si achter waert
en vielen neder ter eerden **Ende**
ihūs vraechde hon ander werf **W**
ien soechdi sy en sy spraken **ihū**
nazarenum **En** **ihūs** antwoer
de ich hebt vch geseut dat ic ben
soectu my soe laet dese ewech gaen
dat die redene **ihē** vult woerde
daer hi sechde die du my ghegeue

hebeste van hon en is gheen vloeren

พระยาพิชัยดาบหัก

fori mōz lucas doen traden
sy boert ende sloegen haer hande

ane hem en hielden heme **matheus**

markus lichenolical dat sagene

syne iongere die bi hem stonden

wat daer geschiet was doen sprac

ken sy tot heme he willen wy slaen

metten slyeerde **D**oen ~~was~~ sy mōtrach

Peter een sweert dat hi by hem

hadde en' sloech des bisscopē kne-

dat en sloech hem af syne rechte

Oze die naeme des krichs was mal
cuz. **D**an sih die vuerste

cus **G**oeden spēch ihs tot peter den ke
lch. Sen wick umme ne lach. Will

ick den myn vader heeft ghe
geuen o sal ic dien niet durcken

geuen e ja ic dien niet drenchen
mothe. Steha dijn singert i du

Minnen Usteke dyn sweert idyne
 scheude mant allen die dat sweert

ijende want allen die dat sweert
neemen die soelen vderen in den

neemen die soelen vderuen inden
 sweerde en moechten te dat ic mi

weerde **en** twee hi hi dat ic miyne
vader mach bidden dat hi mich nu

sende in segen d'engelen **h**oe soude

dan die schryft vult werden **ma**

bet moet alsoe geschien **Lucas**

laet vze slaen syn Doen nan

syne hant en roerde den gheenen syn

...der ...

oze en alte hant waert hi gesont
mit mār lūc iohāns In dier
stonden spick ihs totter scaren **E**hi
sijt tegen my wt gegaengen met
sweerden en met stockē om my te
vaen als of ic waer een moerdene
re **I**c was allen dage met u leeren
de inden tempel en ghy en vin
get mich niet **M**er dit is uwe ston
de en een macht der **d**us duyster
nyssen **mit mār** Dit is al daer
ome geschiet dat die schryft der
pheten buult iuden **D**oen lieten
hem syne iongeren allen en vloen
mit mār lūc iohāns Doen
begrepen die knechten d' roede
en der busscoppē en dat volck
dat daer vsament was **I**hm en
bondenen en leyden hem tot an
na die was swaeger en yphas
die busscop was in dien ier caup
has was die gheue die den traet
gaf den ioden dattet orbaerliche
waer dat een mensche stotue
voer allen dat volck **az ar d'us**
Emer een iongelinde volchde

heme met eenē syndale gedoyt
 op die bloete huyt en sy begrepe
 nen en hielden heme en liet hi
 liet den syndale en ontfloet naecht
 van hon **whaens māt māt**

doen volghde Simon peter

ihm van ore en noch een ander
 van **ihē** iongeren tot voer die
 sale des busscops mer die jonger
 was bekent metten busscopen
 ghinc in met ihm in die sale
 des busscops mer peter bleef staē
 de twwandich hi der doeren. Daer
 ghinc die ander ionger wt die
 bekent was mette busscop en spick
 tot haer die die doere huede dat sy
 peter liet gaē **māt māt lucas**

whaen en doen die deerne peter
 sach en syne aen schouwede doen
 spick sy tot heme en en bestu niet
 een van des menschen iongeren

doen spick hi totten wyue Ich en
 kents niet noch en weyt wat du seg
 ges. Doen stonden daer byn rien
 die knechten en die dienaren by
 eynen vuere want het was couē

en wernde hon **En** peter stont
en wernde hem om dat hi sien
woude dat eynde **doen** vnaechde
die busscoper **ihm** van synen ionge
ren en van synre leeringe **mat**
maï **cap lucas** **doen** antwoerde
hem **ihesus** Ich hebbe openbaer ge
sproken in die werelt ich hebbe al
le tweege geleert in die synagoghe
en inden tempel daer allen die
ioeden te gnedder comen en in heu
meliken steden en hebbe ich niet
gesproken **Wat** vnaechstu my vna
ges dien dier gehoert hebben wat
ich hon geseyt hebbe sech sij weeten
wat ic hebbe geseyt **als** **ihus** die
gesproken hadde **doen** stoent daer
ee vaden knechten en gaf **ihes** ey
ne kynnnebade slaech en sprack
antwoerstu alsoe eyne busscoper
doen antwoerde hem **ihes** hebbe
ich **quaeliken** gesproken **soe**
~~gheest~~ **gheest** getuighemisse va
den quade mer hebbe ic wel ge
sproken **waer** omme slaestu my
dan **johes** **mat** **maï** **luc** **doen**

31
sende annas ihū gebonden tot
Cauptam den bisscop en symon
peter stont noch en twerde hem
Don quam een ander deerne en
doen sy peter sach doen sprack sy
tot dien die daer stonden dese mā
was met ihē van nazarene. Doen
spraken sy oech die daer stonde
tot peter waerliken du beste
e vanden ghenen. Want dyne
sprake openbaert dy. Doen
loechgende peter syne met eyde
en spick dat hi des mensche niet
enkeende en daer nae oū een
luttel tijts soe sprack een van
des bisscops knechten die
maech was des gheens dien pe
ter dat ore af sloech. En sach ic
di niet inden houe met hem
en doen loechende peter ech
ter en te hant sanc die hane
Mātthaeus lucas. Doen k
eerde hem ihē omme en sach
peter ane en mettie gedach
te per des woerds dat hem
ihē hadde geseit eer die hane

singer tweetwuen saltu myns
driewerf loechenen noch huede
doen ghinck peter wt en ween
de bitterlud des anderen daechs
vroech doen vsamende **W**on die
voerstender priesteren metten
oudsten des volcks en metten se
briben en al daer soechte sy allen
valsche getuychenissen tegen ihm
hoe dat syne gebrengen moech
ten ter doot en sy en vonden niet
nochtan dat voele valscher getuyc
henissen daer quamen en voele
getuychden ~~mer haer getuyche~~
~~nissen waeren onbequameli~~
~~en valsche getuygen en spicken wy~~
~~hebbe gehoert desen segge ic heb~~
mit mirzen **T**en leesten qua
men twee valsche getuygen en
spicken wy hebben desen gehoert
seggen ic heb macht desen tempel
gods te breken desen die mit han
den gemaect is en in drie en da
gen end anderen temaken son
der hande en het en was niet waer
en **ills** swench enen antwoerde

32
hou niet **Doen** stont op die voer
ste der priesteren en ghy ind staen
mit midden voer **ihm** en vraghe
gede hem en spide en antworde
stu niet te dien dat dese tegen
di getughe **etn ihs** subeyghen
en antwoerde heme niet **Doen**
vraechde hem echter die voerste
der priesteren en sprack tot hem
Ich besweere dich bi den leuendi
gen god dattu ons segste of du
bist **xpus gods** sone **Doen** mit
moerde **ihus** en spide du segges dat
ic ben segghe ic v ghy en gelou
ues mich niet **Vraege** ic v ghy en
antwoert my niet **nach** en liet my
niet gaen nochtan segge ic vch dz
ghy voert meer sult sien des men
schen sone sitten dter rechter hant
der macht gods en weder comen
inden wolcken des hemels **Doen**
schoerde die voerste der priestere
syne deyder en spide blasphemien
mit hi heuet gode laster gesprocke
want bedoruen wy nu meer ghe
tugen **Siet** ghy hebt gehoeit nu

blasphemie en gode laster wt synen
monde wat duuct vnu **Doen** antw
oerden sy allen en sprake hi is seul
dich der doot **Doen** spouwen sy hem
in syn aenschyn en dieten hielden
die bespottenen en bedede hem syn
aenschyn en gauen hem ie hals sla
ge **en** doen hem die bespot hadde
Doen quamen ander en gawe hem
kynneback slaege in syn aenschyn
en spotten met hem en spraken
propheteer ons **xpus** welck is die
dich sloech en voele ander vsmoe
denissen daden sye heme **matth 26**
matth 26 **John 8** **Doen** leyde
sijten gebonden in dat dinc huys
ende gaeuerten poncio pilato de
rechter mer sy en ghingen niet in
dat dinc huys dat sy niet beleet
en woerden mer dat sy mochten
eeten dat paesch lam **Doen** iudas
sach dien vraeden hadde dat hi v
doemt was **der** doot **Doen** ber
outwet heme en hi gaf weder den
voersten der priesteren en de oud
sten vanden volck die dertich syl

ueren pēnyngen en spēck ick heb
 be gesondicht ic heb dat gerech-
 ge bloet vooecht en sij spraken
 wat gaet ons dat anesich du
 wat du gedaen heues **D**oen w-
 erpe hi die dertich sylueren pē-
 nyngen inden tempel en ghinde
 eweich en vhimde hē aen ~~om~~
 eynē stryck **D**oen naemen die
 voersten & priesteren die dertich
 sylueren pēnyngen en spēcken
Het en is niet goet dat mensche leg-
 ge in dien tempel **W**ant sij sijn ee-
 loen des bloets **D**oen woerden sy te-
 raede en coechten daer mede eyne
 acker eens potmakers dat men
 daer op begreuen soude die ellen-
 dige pelgrime **D**aer omme waert
 die acker geheuten acheldemach
 dat is een acker des bloets tot h-
 uyde op desen dach is hi alsoe ge-
 heuten **D**oen waert vūult dat
 gesproecken was **O**mnis Ihero-
 niam den pphete **S**y naemen
 dertich sylueren pēnyngen den
 prijs vader werden die geprijs-

was vanden ysrahelschen kinde
ren en gheuenen om den ncker
figul als my god geopenbaert
heut **Doen** ghinc pylatus tot tot
hon en spracde wat is die wroe
ghingen die ghy bronget tegen
desen mensche **Doen** antwoerde
sy en sproeken en waer himet
een quet oudaedich mensche wy
en haddenen dich niet ghelieueert
Want wy hebben desen vonden
vkeerende onse volck en vbrede
de den keyser cens te gheuen en spide
van hem seluen dat hi waerer is
Daer dme seyde hon pylatus nee
mpten ghy en voerden nae uwer
wet **Doen** antwoerden die weden
ons en is niet geuerloeft yemant
te doedene **Dat** die redene ihus v
uult woerde beteydende wat doo
de hi steruen soude **matheus 23**
luc 23 **8** **Doen** ghinc pylatus
ander weis in dat denck huys en
ontboet ihus en spide te hemie bistu
der weden coninc ihus antwoer
den spreckstu die vae dich seluen

Of hebben di ander geseht vā
mich pylatus antworde ben ic
een ioede **D**ijn volck **en** dyn
busscopen hebben dy mī ghege
uen wat hebstu gedaen **J**hus
antwoerde hem myn rycke en
is van deser werelt niet **W**aer
myn rycke van deser werelt
mynedynenaren stonden bī mī
en en gestaeden des niet dat ic
den ioeden ghegeuen woerde
Iker nu en is myn reydke niet
van deser werelt **D**oen sprac
pylatus te hem dīme bistu een
coninck **J**hus antwoerde du
sprekēs dat ic ben een coninck
Ich ben daer toe geboeren en da
er toe ben ic cōmen in die w
erelt dat ic getugenisse ghe
ue der waerheit **en** allen die
van der waerheit sijn die hor
ren myner stemme **D**oen seide
hē pylatus wat is die waer
heit **en** doen hi dat gesproe
ken hadde doen ghinck hi
nder wuen wt totte ioeden

daer

en sprac: totte voersten der pr
iesteren en totten volcke ich in
vinde ghene sake der doot in
desen mensche die iudeen riepen
zeer hi heeft dat volck beroert
leerende doer al iudeam van
galilee tot al hier. **D**oen py
latus hoerde noemen galilee
doen vraede hi of die mensche
van galilea waer en doen hi
vernam dat hi van herodes
macht was doen sende hinc tot
herodes want hi was te iheru
salem in dien dage en doen he
rodes ihm sach doen waert hi
zeer vlyet. **W**ant hi hadden
langen tūt begheert te sien. **O**m
dat hi voele hadde hoeren segge
van hem en hoeppe enige teye
kenen hem van te sien en vr
aechde hem met voele woerde
en ihs en antwoerde hem niet.
Doen stoenden daer die voerste
der priesteren en die schryben
en troechdenen stadelie. **D**oen
versmaede herodes ihs met

35
den synen en bespotten en deden
hem aen een wit cleyt erfende
weder tot pylatus **Doen** woer
dan sy gebrinde herodes en py
latus in dien dage **Want** sy waer
rente voeren viande ge weeston
derlingen mer pylatus ryep
te samen die voersten der pries
teren en die meesterscap des
voldes en spick te hon ghy hebt
mich voert bracht desen mensche
als of hi waereen vkeerder des
voldes en siet ic heb hem geuraecht
voer v en siet ich lede vch dat ghy
bekenet **Want** ic en vinde ghe
ne sake in hem van allen dien
daer ghyne in woeghet noch
oec herodes want hi heesten we
der gesant tot ons en hi en heeft
gheene sake der doot vonden
in hem **mit mit lucas**
Daer dine sal ich hem geesselen
en sallen laeten gaen **Doen** ryep
allen dat voldes met groeter se
men **neem** desen en cruystene

Doen seyde hon pylatus neempt
ghijne en cruystene want ic en
vinde egheyne sake in heme **D**oe
antwoerden heme die roeden **W**y
hebben eē wet en naeder wet sal
hi steruen **W**ant hi hem die gods
sone heuet gemaket **D**oen pylatus
die redene hoerden doen ontsach
hi heme noch meer en ghinc
echter in dat denck huys en spick
te ihm wannen bistu en ihs en
gaf heme egheene antwoerde
Daer om spick pylatus te heme
en spreekstu niet tegen my en
weeststu **D** niet dat ic mach heb
be dy te cruce en mach hebbe
di te laeten gaen **D**oen antwoer
de ihs du en hadste gheyne m
acht ouer my en waer syd my
ghegeuen van bouen **D**aer o
me soechte pylatus die mi di
ghegeuen heeft die heuet groe
teliker gesondicht **D**aer nae soech
te pylatus hoe heyne mochte
gelaeten **D**oen dat die roeden

saegen doen ruyepen si zeer lae-
 tes du desen gnen **doe** en bistu
 niet vriend des keyser **want**
 soe wie hem seluen coninc m-
 ned die weder seyt den keyser
doen pylatus dese reden hoer-
 de doen leyde hi ihm tot en sat
 op den dinck stuele te gerecht
 die stit die hiet lycostrotos en
 in hebreusche goltgaten en dat
 was op den vrijdag voer paes-
 chen wel om trent die sesde ston-
 de en pylatus spic totten ioede
siet uwen coninc en doen
 ohen die ioeden saegen **doen**
 riepen si gemeynliken doeten
 ewech doeten ewech cruysten a-
 uysten pylatus antwoerde soe
 cruysen uwen coninc **doen**
 antwoerden die bussappen wy
 en hebben egheenen coninc
 dan den keyser **doen** begonde
 die hoechste priesteren en die
 bussappen te vroegene van
 desen dingen en ihus en ant-

woerde hon met **Doen** sprack
pylatus tot ihm en hoerstu niet
hoe voele ghetugenissen sy br
engen tegen di. **En** **ih̄s** en ant
woerde hon een woert niet alsoe
dat heme die richter seer v̄wou
derde **Op** die feeste van paesche
soe was gewoenht dat die re
chter eynen vanden geuange
nen loes liete soe welcken dat
volck hebben woude **matheus**
marc **luc** **ioh̄anne** **6** **Op** die
tijt was een geuangen die hie
te barrabas **Doen** riepe pylatus
die roeden te samen en sprack hei
is een gewoendte dat ic vch eyne
geuangenenen los laete op denda
ch van der feesten van paessche
welcken wyl dy dat ic vch los lae
te barzabam of ihm die daer
heyt **x̄p̄s** **Want** hy wuste wale
dat syne heme ghegeuen hadde
by nyde **En** doen hi sat te gericht
te doen sende tot hem syn wyf
en sprack en onder wint vch n̄

van desen gerechtigen mensche
Want ich hebb huïden voele in
 drome geleeden doer hene **D**oen
 rieden die voersten der priester
 en die oudsten des volcks den ge
 mynen volcke dat sy heyschen
 barabam en ihm vderfden **D**
 oen traechde die richter welken
 wil di dat ic vch laete van desen
 twee **D**oen riepen sy allen ba
 barabam **B**arabam was een
 moerdenaer en om eenen ma
 slaechte dien hi hadde gedaen
 in die stat soe was hi
 geuangen en geleyt inden ker
 ker **D**oen antwoende hon **p**ylatus
 en spake wat sal ic dan doen met
 ihm die men daer heyt **x**pū
Doen riepen sy allen cruysten
 cruysten **D**oen seide die richter
 wat heeft hi quaets gedaen **D**oe
 riepen sy noch meer hi sal gear
 uyst wden en sy sterckden haer
 stemmen **D**oen **p**ylatus sach dat
 niet en halpe al dat hi dede en sey
 de **M**er dat dat geroepe in lande

soe meere waert onder den volck
Doen naem hi water voer allen
den volcke en dwoech syn hande
en sprach ic ben onsculdich vade
bloede des gerechtigen menschen
besiet ghy v. Doen antwoerden
allen dat gemeyne volck allen
wt eynen gemeyne monde en spo
ken syn bloet dat blyue op ons en
op onse kinder **matheus 23 29**
luens johanes Doen hiet hi hon
barzababai gaen en ihm dede hi
geesselen en ihm. Doen hi gegeeselt
was doen gassen pylatus synen
ridderen en dien die met hon wae
ren dat syne cruysten Des richters
ridder naemen ihm en leydenen
i dat dende huys en vgaederde
allen dat gemeyne volck o
me heme daden heme sijne d
eyder wt en daden hem ane ey
nen rock van purper en hingse
om heme eynen mantel van
gheelen samite en bloechten ee
croene van doernen en setense
op syn hoes en gaeuen hem ee

riet in syn rechter hant en k
 nelden voer hem en spkten en
 spotte **B**hegruet sijstu der iede
 conynck en gauen hem kynne
 badt slaeghe **D**aer nae spouten
 sy hem in syn aenschyn en nae
 men dat riet en sloegenen daer
 mede op syn hoeft en doen syne
 genaech hadden bespoet doen gh
 mch **I**hus wt en droech ee croe
 ne van doernen en een deyt van
 purpuren en **p**ylatus seyde **H**iet
 hier den mensche en doen hem
 die buscopp en die diennaren
 sagen **D**oen riepen sy **c**ruyften
cruyften **D**oen daeden sy hem af
 den mantel en deden hem wt den
 roech van **p**urpure en deden
 hem syn deyder weder ane en ley
 den heme syn cruce op syne hal
 en leydenten wt in die stat calua
 rien **D**ie in hebreusch heyt gol ga
 ta daer syne cruyften en doen sy
 daer buten quamen doen vonden
 sy eynen man die hiet symon
Cireneum comende van eynen

dorpe die was vader aller an-
dri en rufi **D**esen dwongen sy
dat hi dat cruce moeste drae-
gen nae **ihm** en sy leydent he
op **Doen** volchden **ihm** voele
scneren des volcks en wive die
zeer weende en scheiden **Doen**
keerde hem **ihc** omme en spck
Ghy dochteren van **hierusa**
lem niet en weynt op mi ster
weynt op v seluen en op uwen
kinder **W**ant die dage soele we-
men in dien sy soelen seggen
salich synt die ondraechtege en
die buedzen die nye en hebben
ghebaert en die boersten die niet
gesoecht en hebben **D**an soelen
sy beghynne te seggen den ber-
gen valt op ons en den hoeuele
bedeckt ons **W**ant of sy dit doen
cunen groenen houte wat sal d
aen geschien den droegen houte
matheus marcj lucas iohannes
Doen leyden sy oec twee ander qu-
aede niet hem dat sijse doeden

sou den **Doen** **ih̄s** quam ter stat daer
 men die queldadige plach te ver
 deruene **Die** in ebreusschen hiet
 golgata dat beduyt die stat van
 caluarian **Daer** hinde men **ih̄s**
 an een cruce **en** **doen** **cruysen**
 sy met heme twee dieue cinnen ter
 rechter syden **en** den anderen
 ters linker syden **en** **ih̄s** mit
 middel **en** **doen** **ih̄s** gecruys
 was **doen** gneuen sy hem dree
 ken wyen met galen gemenget
en **doen** **hys** gesmaecte **doen**
 en woude **hys** niet drenchen **doe**
sp̄c **ih̄s** vader vergheuet **hōn**
Want sy en wecten niet wat sy
doen **en** **doen** die ridders **ih̄m**
gecruys hadden **doen** naemen
 sy syne deyder **en** deylde sy in
 bieren elken ridder een deyl
doen was daer enen rock son
 naet die was al ouer twee
doen sproeken sy onderlingen
Wy en soelen desen rock niet soe
 ren mer wy werpen ~~dat~~ **hōt**
wies hi sy dat die schryft vult

Wde die siet **S**y hebben gedeelt
myne deyder en op myn ~~dey~~
deyt woerpen sy lot en dit ~~de~~
daeden die ridders dese waere
oec diene hoeden **D**oen screyf py
latus eynen tytel syne saken en
settet op dat cruce bouen synen
hoefde **D**aer was in gescreuen
Ihus nazareus der ioeden con
inc **D**esen tytel laesen voele va
den ioeden **W**ant het was in der
stat **D**aer ihus gecruyst was en
het was gescreuen in ebreusch
griec en in latyn **D**oen spra
ken die voersten der priesteren
tot pylatus **D**uen salt merscrey
uen der ioeden coninc mer die
Daer spc **I**c ben der ioeden coninc
Doen antwoerde hon pylatus
dat ic gescreuen hebbe dat heb
be ic gescreuen **D**oen ghingen sy
weder en voert en blasphemeer
den ende roerden haer houeften
spraken wach die is hi die den
tempel gods breegt en en ~~dau~~
dryne dagen weder inneet ~~die~~

vloesse dich seluen oft u gods sone
 beste soe ganc nu vanden cruce
 En gelijcker wijs bespottenen die
 voersten der priesteren niet den
 schriben ende metten oudsten des
 volcks en sprake hi heuet ander
 lude gesont gemaect en heime sel
 uen en mach hi niet behouden is
 hi coninc van ysrahel soe gaen
 nu vanden cruce daer wijs toefie
 soe moegen wy hem ghelouuen
 hy getrouwede gode nu vloesse
 hyne oft hi wilt want hi sprack
 ic ben gods sone Ehelijcker wijs
 bespottene oetken vanden die
 beneuen hem hingen en spic by
 tu ypus soe vloesse die selue en
 oet ons Doen antwoerde die
 ander en berespten en spic du be
 biste inder seluer vdoememissen
 daer hi in is nochtan en ontfies
 tu gode niet wie die syn niet
 recht ver ordelt mer dese en heeft
 niet quats gedaen Doen spra
 eck hi tot ihm heer gedend
 myns als du coempste in dyn

rycke **D**oen sprac ih̄s tot hem e
woerwaer segge ich dich noch
hueden salstu niet mich syn
niden paradyse **D**oen stont ne
uen den cruce ih̄s moeder en
synre moeder suster maria
de ophe en maria magdale
na **D**oen ih̄s sach synre moed
en den ionger die ih̄s mynde
daer staen **D**oen sprac hite syre
moeder **W**ys sech dynen sone
Daer nae sprac hy totten ioge
re sech dynre moeder en van
diere stonden voertsoehielte die
ioeger in synre beschermenis
sen **O**m trent die seste stonde
soe waert duysternissen ouer
allen die werelt en die sonne
vghinda vander sester vuen
toten noenen en om trent die
stonde der noenen soe riepe ih̄s
niet groeter stemen en sprac
Hely hely lamazabatani **D**at
is myn god myn god hoe heb

41
stu mich gelaeten en die sulck
die daer stonden en dit hoerden
die spraken Dese roept helyam
en doen ih̄s wylste datte hant
allen dingen volcomen waere
om dat die scrift vult woer-
de soe spick hi mich dorst Doen
stont daer een vat vol edicks
en een van dien die daer stont
den liepe en nam een spongie
en banse op een riet en vulletse
met edick en boet hem drenc-
ken Doen riepen die ander die
Daer stonden beyden wy en sie
wy of helyas comen sal en hem
bloesen en doen ih̄s des edicks
gemaecte Doen spic hi het is
al voldae Doen riepe ih̄s
vader ander wuen met groe-
ter stemmen en spic Vaden i dy-
nen handen beuele ich myne
gheyst en neychende syne hou-
st gaf hi syne gheest Op die
selue stonde seuerde die voer ha-
nd in den tempel in twee stuc-
ken vanden ouersten totten

nedersten en **E**n die eerde beef
de en die steine scerden en
die graue ontdaeden en voele
lichamen der heyligen die slic
pen stonden op en ghing nwt
den grauen en bloeden hui
nne synre op vstentemissen v
oele luden inder heyliger stat
Doen stont bi den cruce een edel
man centurio doen hi sach die
eerde beuen en allen dat won
der dat daer geschiede **D**oen w
nert hi zeer vneert en oech alle
die niet hem waeren ende hoe
den ihm en hi loefde gode en
spracke **W**aerlycken dese men
sche was gerechticht en was
gods sone **E**n al dat volck dz
daer stont en dit wonder sach
waert vneert en elck sloech voer
syn herte en keerden weder ter
stat waert **E**n allen die syne
vriende hadden geweest en syne
vondscap hadden gehad en v
oele wyue die niet hem come
waeren van galelee te iheru

salen die sonden van bren
 en siegen toe. **O**nder dien stadt
 oer maria magdalenen en m
 aria des mynsten iacobs m
 oeder ~~zebede~~ ~~en~~ ~~hi~~ en ioseph
 en salome die moeder zebede
 us kinder dese plaegen hem
 te volgen als hi was inden
 lande van galilee en heme
 te dienen. **D**oen quamen die
 roeden. **W**anttet op den drie
 dach was voer paesschen en
 voer den dach des hoeghetijts
 en baden pylatus dat men h
 aer beure breken soude dat sy
 des te eer steruen souden. **D**at
 men se ewech doen machte v
 oer den hoegen dach en dat sy
 niet ~~en~~ bleuen hangende ane
 den cruce op dien dach d' feesten
 doen quamen die ridders tot
 ten eersten en braken hem syne
 beyne en daer nae totte ande
 ren en braken heme oech sye
 beyne. **E**n doen sy quamen tot
~~ihm~~ doen vonden sy hem doot

Daer òme en braecken sy hem
syne beyne niet Mer een der ri
ders ontdeckte hem sinne syde mē
einen speer en te hant liepe
daer wt bloet en water ~~een~~
die dūt sach die gaf ghetuy
genissen daer van En syne
getuygenisse is waer en hi
weet wael dat hi waer seget
En daer òme getuycht hyt
dat ghyt oech gelouft Want
dit geschiede Om dat die sch
rift vuult worde die daersp
reed een beyn en sal niet ge
myndert wden van heme
erndē een ander schrift spre
ed Sy soelen noch dien ~~man~~
ghe sien dien sy doer staken
doenten auorde naeckde doe
quam een rycke man en edel
die tiene riddersen hadde onder
hem Die was van aromatia
en heit io seph en was ee goet
man en geredhte en was ihs
longher heymeliken doer die

mat
marc
lucas
iohs

vrese vanden ioeden en was
 vwachende des ryken gods en
 en volchde niet der ioeden raede
 noch haere daden. Dese quam
 tot pylatus en bat hem dat hi
 hem gaeue ihus lichame. Doe
 v wonderde hem pylatus dat
ihus te hant vscheyden soude syn
 vnechde pylatus of ihus doot
 waer en doen hem conturi o
 seyde dat hi doot was. Doen
 beunel hi dat men ioseph de
 lichame gaeue. Doen quam
 nichodemus die des nachtes
 quam tot ihm en braecht en
 ne mirture vae myrren en
 van alooe der was wael hon
 dert pont dese naemen den
 lichame ihus en wonden in
 een lynen deyt met duerbae
 re specien alse die sede is die
 ioeden te begraeuen en by
 der stat daer ihus gecruyst
 was was een hoef en in die

houe was een nuwe graf in die
dat noch **in** yemant geleuften
was **Doen** naem **io**seph
den **l**ichame en leyden in dat
nuwe graf en voer die doere
des graefse tweentelde hi eyne
groeten steyne **en** doen dat ge
daen was **Doen** ghinck hi ew
eek al daer bi sat maria in
magdalena en ander maria en
saegen toe dat men den licha
me leyde in dat graef **en** doe
sy thuis quaemen doen begon
den sy te bereyden haer salue
daer sy ihm mede salue soude
en allen den saterdach bleue
sy te iherusalem naeden geboe
sen vander wet des anderen
daechs naeden vreidage die
die roeden heeten parafene
Doen quaemen die voersten
der priesteren en die phari
seen en **si** spicken tot pylatus
heer ons gedenck dat dese
verleyder sprac doen hi noch
leefde **ich** sal nae drien da

gen op uerstaen daer omme
 heytet dat graf hueden totte
 derden dage dat syne iongere
 met en wemen ende stelen
 synen lichame en den volder
~~do dan~~ dan segge hi is op staen
 vander doot want dan wo
 erden die leeste dwaelingen
 arger dan die eerste doen
 antwoerde pilatus gnet en nee
 met hoeders en hoetene alsoe als
 ghy wilt. Doen ghingen sy sy
 etweech en leyden hoeders bi den
 graue en besielgelden den steine
 ende beuoelen den hoeren dat g
 raf wel te hoeden. Deo gratias
A. M. E. M. Item her eundet
 die passie ons heren alsoe suse
 die vier ewangelisten bescrij
 uen. Van rim. pon pinte
 die daer geweest hebben onse
 he ihu rim en wordie wie
 onrecht in ons hebben soele
 est dat wysatub willen werde
 Den eersten male had onse he
 heer een herre vol mynen en

dat v'sken ic in dien dat hi in
synre meester noet deuoteliken
bat voer syne viande niet alleij
ne en badt hi voer syne viande
meer hi onsculdichde sy oede **W**
ant hi seyde **Sy** en weten niet
wat sy doen **Hier** in wden wy
geleert **Dat** wy wtred-
ter mynen en wtganse herte
v'gheuen soelen den ghenen die
ons mesdoen want hi seet **v'ghen**
v'gheuet en v sal v'ghen wden
en sonder dit te doen soe is alle
onse gebet en offerhande ydel
voer gode noch in der ewichiet
en moegen wy niet salich wde
O mensche bistu een keerster
doe mercke aen dyn hoeft **ihm**
ip'm hangende **anden** ander gal-
gen des crucen tussentween moer-
denere in soe groeten pynen en
nochtan nye gheyen boeshiet in
hem en was gevonden hi hindt
daer naect en al doer wout alsoe
dat vanden ondersten synre

voeten al totten ousten sijns
 hoeft soe en was gheyne geso
 ontheit in hem **Mer** hi was
 al doer wont met **g**heesselen
 en haerden roeden geslaegen en
 een doernen crone in syn hoeft
 gewongen alsoe dat dat gebe
 nedide hoeft met dusent stekē
 der doernen doer boert was **Die**
Die mont die dengelen leert
 waert v bittert met edich en
 gallen te samen **gemeng** ge
 mengt **Die** hande die den hie
 mel en die eerde **en** allet dat d
 aer bynen is **gemeng** hebben
 waerden met **dycken** naegelen
 doer slaegen en des gelycken
 syne heilige voete **en** hi was
 alsoe raemeliken anden **cruce**
 wt gereet en gespannen geluck
 als een seene op enen boege ge
 spanen stat alsoe dat men alle
 syne rybben tellen moechte
 dat gebenedide aenschyn dat
 soone was bouen allen kindere

der menschen **en** dat die enge-
len begheeren te syene in wil-
ken ane sien allen die vroude
des ewigen leuens stiet dat w-
as menichuoldeliken ontrey-
net en bespoutwen **S**inte augu-
stinus seit dat hi soe menich-
uoldeliken bespoutwen was voer
synen mont alsoe dat die on-
reynicheit der naesen en der
spekelen soe dicke voer synen
gebedyden mont gewoer-
pen waeren en hadde syne go-
dlike crachte hem niet te hul-
pen gecomen **H**i hadde moete
vstedken **D**ij spotten niet hein
daer hi hinde soe groeter pyne
alsoe dat vuult waert dat die
phete lange te voeren gespro-
ken hadde van hem **I**c ben ee-
woernig en egheen mensche
en een uwerpinge des volcks
Rochtan hangende in alsoe g-
oter pynen en vsmaedemissen
Want syne pyne en vsmuede-
nissen was alsoe groet dat

egheen steruelck herte gedenc
 ken en can **Want** richardus
 seit dat nye mensche van aen
 beghene der werelt alsoe groe-
 te punne en leit noch en gecuo-
 elden noch nimmermeer en sal
 totten eynde der werelt ~~alsoe~~
~~gheue~~ **Als** die sone gods leet
 in der galgen des crucen om on-
 sen wille **Niet** nochtan bat hi
 voer die gheene die heme cruf-
 ten en den bittere doot ane de-
 den ~~in~~ **Merckstu** dit **O** men-
 sche die **te**kersten luste hoe
 dorstu ommermeer bitterheit
 in dynre herten tegen dynen
 euentkersten gedraegen en hoe
 moechstu soe zeer vblent syn dattu
 van ewigen onrechte dat di mis-
 daen is ~~in~~ ommermeer wreke dorste
 begheere **Mer** ~~voet~~ voerwaer die
 niet en vtheuet dat han mesdae
 is en wreke begheeren **Die** en
 soelen niet syn vanden leeden
Ihu xpi **Mer** die ewige malidie

Hec sal op hem connen Onsa-
lige mensche waer om en merck
stu niet ane den dueren coupe
daer du mede gecoeft bist Dat
is met den psiosen bloede des on-
beulecaden lams ihu xpi. Den
anderen male hadde onse lieue
her eyn herte vol ontfermhert-
icheyden Want hi gaf den moer-
deneer dat ewige leuen Daerw in
den wy geleert dat wy wt rechter
ontfermherticheit allen mensche
alsoe ontfangen soelen als wy
van gode beghceeren ontfangen
te wden Want met gheynen si-
den en vryget die mensche alsoe
lichtelijcken die bermherticheit
gods en vghuyffemissen synre son-
den als dat die mensche goeder
heren en bermherticheit heuet tot
allen menschen en gheerne vgeu-
et wat dat men hem misdoet
en vduuldich is in allen lyden
Den derden male hadde onse
lieue he een herte vol trouwen
En dat moeten wy oec in onse
herten beuoelen Want die trou

we bewyste hi ons **D**oen hi ons
 met synre ontfout voer pylato
 onse scolt betalen molde **O**p
 dat wy met mynen voer ons
 selues scolt penitencie doen wol
 den **D**ese trouwe die ons die
 sone gods bewyst heuet **D**ie is
 soe wter maten groet **D**at
 my wondert **D**at des enich ker
 sten menschen omermeer een
 ougen blycke wts v'gheeten
 mach **E**n vierden male hadde
 onselieue heer e' herte vol v'
 langens want heme plangede
 soe zeer nae onser salicheit **D**at
 hy seyde mich doerst of hi seg
 gen woude **I**c begheere ket ster
 uen **O**p dat ic myne vriende
 bloesen mach **M**er nocht als
 sinte bernardus seet **H**oe hadde
 onse lieue he oec lichaamliken
 groeten doerste want hi allen
 die nachte in groeter pynen en
 arbeyt getweest hadde **E**n hi w
 as al v'droeghet **O**urnids wt stoer
 ringen synis p'iosen bloets mer

mercke du deuote ziele wat
maeltijt is **du**
dijn he en dynen god gegeuen
in al sulcher groeter moet en py
nen **Die** den mont die denghele
leert waert gedrenct met bitter
re gallen en edich **Voer** waer
al moechte en mensche leuen dusset
mer en vastede allen dage te water
en te broede **hi** en conde niet ge
noch gedoen voer desen en maelt
ijt den dyn he en god dyn voer
di gesmaect heuet ander gal
gen des crucen **Diet** begruopen
mach hi begruopt **Want** her is
een seerpe redene voer vleysche
like menschen **Want** die vleysche
like menschen en vstaet niet die
dingen die den gheest gods toe be
hoeren als sinte paulus seet **Den**
tyfden maete hadde ons leue
he een herite vol drouefheyden
doen hi riepe mijn god mijn god
waerom hebstu my gelaeten
Of hij seggen woude hoe laetstu
my die menschen aldo suer inde

hier om sullen wy ons hueden
~~met~~ met rechter herten zeer
 bedroeven Want hy al om on-
 sen wille geleeden heuet Daer
 omme Om menschen hebbe medely-
 den met dynen hē en dyne god
 Die om dyne salicheit hem liet
 hangen tusschen twee dieuen
 en en wees niet haerder dan die
 steyne die medelyden met hem
 hadden in synē passien. O wal
 re liefste merck hem in den cru-
 ce hangende niet tot gerechde
 armen niet doer slaegenē han-
 den en voeten niet eenre doer-
 nen croenē gecroent niet besp-
 ouwene anschyn gelyck eyne
 malaetschyn niet roepen der
 stemmen niet weenende oogen
 als sinte Pauwels seet niet
 groeten roepen en traenen han-
 gende aenden cruce heeft hi hē
 gode geoffert voer ons Woer-
 ome dat hi weende ande cru-
 ce dat was van groeter py-
 nen en Omids dat hy be-

bekende **D**at syne doot allen
menschen hadde moegen salich
maken **E**n nochtan ane soe me
ngen mensche vloere soude
blyuen als an heuden roeden
en valsche keersten **D**ie den due
ren coupe sigheeten en ondanc
baer syn alsulcher groeter mi
nen **I**ne een droeppellen ~~sin~~
sins pascen bloets waer **T**ge
noech geweest hondert dusent
werelden mede te bloessen mer
omids die groete myne die hi tot
ons hadde **D**ie dwanch hem daer
toe dat hi syn heylige pascen bloet
alte maele wt persen liet met
alsoe groeter pynen om ons sa
lich te maken **O** mensche hoe m
oegestu omermeer ogen blyd
tuts sigheeten des dyeren coups
daer du mede gecocht biste mer
wee hon inder ewicht die hon
dies coups owerdich maken **O**
umids quaden wercken **E**n
sesten male had onse lieue heer
een herte vol oetmoedicheyde

Want hi seyde vader in dynē han-
 den beuele ic mynē gheeste **H**ier
 in wden wy geleert **D**at wy met
 oetmoedichder herten en begheer-
 ten allen onser crachten en allen
 onse wercken gode op offeren soe
 len **S**iet myn alre liefste dit e-
 rempel der oetmoedicheit heuet
 ons die sone gods volcomelicke
 geleert **D**ie daer needer is comen
 wt den hiemel en heuet ane ge-
 noemen een forme eens knechts
 en niet een conincs en heuet
 ons gedient **I**nn ier met gr-
 oeten arbeide alsoe dat hi nye
 we en leefde sonder lyden **D**ie d-
 aer is en cominc der coninge en
 he der heeren en gewaerich god
Die heeft ons aldo geleert den w-
 ech der ontmoedicht **S**onder wil-
 den weech in te wandelen niem-
 ant salich wden en mach **W**ant
 sonder die doecht der oetmoedicht
 soe sijn allen ander doechdente
 vthees en vloere **O** du onsalige
 mensche die eerde en affschen
 biste en een vat volsonden hon-

doerstu di vhou'dien **W**erdt ane dy
nen scepper die daer is eē richter
der louender en der dooder **D**ie
heuet hem voetmoedicht **O**me
dynen wille woter doot en tott
scandeliker doot des cruceen **S**iet
ane den meester der oetmoedic
heit **W**ant dat is een waerach
tich meester die dat ghetiedat
hi leeren wilt niet woerde eerste
leere mette wercken **S**iet myn
alre liefste aldy heeft **xps** **is** **os**
geleert **W**ant alser gescreuen is
is xps began eerste te doen en
daer nae te leeren **g**ez wat leert
ons die sone gods **D**at is oetmoe
dicht en sachtmoedicht **W**ant hi
leet allen sune wonderlike werc
ken achter en beroemt heme
alleyn van oetmoedicht en sp
riect leert van **ny** dat ic oetm
oedich en sachtmoedich ben van
herten **H**i seit oetmoedich van
herten **W**ant men vint voele
menschen **D**ie wel oetmoedich
schynen in deyderē en ē dat ho

est neder te slaen en in anderē
 dyngen dies gelycken mer noch
 kan en syn si is oetmoedich van
 herten en dat toenen sy wel i
 weder stoet. **H**oe eē mensche dese
 twee doechden volcomenliker
 heuet hoe dat hi onsen he ihu
 gelycker is dat is oetmoedicht
 en sachtmoedicht. **W**ant dese twee
 doechden syn te samen gebonde soe
 wie die een wilt hebben hi moese
 beyde hebben. **W**ant een oetmoe
 dich en sachtmoedich mensche is
 eē dat hebbelijckste vat die gracie
 gods in te ontfangen als ic weet.
O dwase kinden der menschen
 waer om so vliet ghy vanden licht
 en volgt der duysternissen nae.
Ghy vliet den vrient en volgt de
 viant want die oetmoedege men
 schen ~~syn~~ dat syn die kinder gode
 en die houdighe dat syn die kind
 des viants van der hellen. **E**n
 leuende male had onse lieue he eē
 herte vol wysheiden want hi be
 sloet allen syn leuen i eynen sal

gen eynde **D**oen hi seide alle din
gen sijn vol braecht **O** mensche
laet ons dese wysheit in ons geuoel
en **O**p dat wy der schalchtd'werelt
en des viants en ons vleysches
niet wysheiden v'winnen moe
gen **D**aer om **O**salige mensche
heeft die he der heren en coninc
der coningen allen die choren d'
engelen en allen die vroude des
hiemels gelaeten **O**me onser sa
lichheit wil **S**oe en salt ons ouck
billycken niet swaer wesen **O**m
synre minnen wille te v'smaede
allen ydel blytscap der werelt en
onse eygen vleysche te b'heren
metten iocke der heyliger peny
tencien **E**n den viant sterckeli
ken te v'winnen metten schelt
des gelouuen **D**ie meeste wysheit
die een mensche hebben mach is
ongeacht en **V**'smaet te wesen
van allen menschen **O**m die
glorie des naemen ihu xpi **W**
ant dese wysheit heuet geweest
in onsen her ihesu xpi **E**en

vū maele hadde onse lieue hē
 een herte vol waerheyden **W**ant
 hi liet hemē naegelen an dat
 cruce **O**m dat hi ons niet ont
 loupē en woude **ē**n hi liet syne
 arme wrecken **O**m dat hi al
 le menschen ontfangen volde
ēn met geneuchden hoefde sterf
 hi **O**m dat hi allen menschen
 hoerē woude **O** alre lieffte **ē**n i
 god zeer genynde vriende **ē**n l
 aet ons deser groeter mynen
 nūmermeer v geeten **S**ie die so
 ne gods ons bewyst heeft **W**ant
 hyt al om ons gedaen heeft **T**en
 v maele hadde onse lieue hē eē
 herte vol moegentheyden **W**
 ant doen syn zūte homich vloy
 ende herte scorde **D**oen dede hi
 die steyne schoerē met synre
 godliker macht **H**ier in wden
 wy geleert **D**at wy met al onser
 hertte gode ond danich soelen
 wesen **W**ant hem alle denck on
 der danich is **O** mensche wees ge
 hoersam totten geboede dūre

plaeten en dinnre salicheit om
sinre minnen wille Die om di
re minnen wille gehoersam
was synen hemelschen vader
gehoersam was totte doot en
tott' sandeliker doot des cru
cen. **E**en r maele hadde onse
lieue he eē herte vol vōduldic
heiden **W**anthi hiend indē
cruce met wtgerechten armen
met op gelocken wonden **S**y
nen gebenediden lichame
had aenden cruce een iaemer
lich neder sigen **S**ynē heyligē
rughe was iaemerlyckē aldoer
schoert metten gheeselen **S**ynē
gebenediden mont was ge
bettert met gallen en syn zue
te aenschyn was iaemerlyken
besspuwen en syne rose vwi
ge wangen hadden menigen
hārde slaech geleeden allen sy
nen lichame die doer scone
was bouen allen kinder der
menschen **D**ie was al doer w
ont en voet verwich vā syne

Priosen bloede **h**y hynch daer
 drie vren leuende ande cruce
 in alsoe groeter pijnen dat
 gheen menschen herte gedenc
 ken en can want die cōpler
 die sijnre menscheliker natue
 ren was also edel en teder **E**n
 alsoe quaeliken gestelet yet te
 lyden als een appel van syns
 menschen ouge alsoe teder w
 aren allen die leede syns licha
 men **R**ochtan was hi also v̄dul
 dich in allen synē lyden dat hi
 nye synē mont op en dede om hē
 te verantwoerden **C**ancelmus seet
Onsalige mensche waer om en
 boetmoedichste dy niet die eerde
 en affchen bist **G**ech noch v̄heestu
 die hou die en noch soe **E**iaeger
 dich v̄duldicht noch is in di bitter
 heit onv̄dicht en onv̄duldicht
Goedertierenht en der v̄duldicht
Gech ane den spiegel der oetmoe
 dicht der goedertierenht en der
 v̄duldicht en scame dich dyre
 houdien en dinre onv̄duldicht

die eerde en aschen bist en een
vat vol sonden **en** merke **O** me
sche sijne groete ~~oetmoedicheit~~
oetmoedige v duldicht merke he
stijgende bloedigen sweet **O** linden
voer weeten der groeter pynen
die hi lyden soude **Hi** waert ge
vangen gebondender hande ge
leut met eenre veteren om sijne
heyligen hals geluck eene dieue
Hi waert bespouwen geslaegen
gestoeten bespoet en geuloet **O**
mijn alre liefste merke groter
vlyete desen dingen **ged** die kind
des duuels deden den scepper alre
creatueren die alre meeste pynen
en vsmageth die sy gedencken
conden **Hy** traechten hem wt sijne
heyligen baert en traedenen onde
haer voeten sulck stiete voert te
gaen sulck trachten **metten** haer
sulck mette oeren als eenen dwae
sen en cranchen mensche sulck
floecken esser hant voer synen ge
benedyden mont **Siet** aldus brach

ten sy hem niet groeter vwoet
 heit in annas huus annas tot
cauphas huus niet groeten ver
 smaetht niet als enen mensche
 Mer als ene vsmacde onwidge
 knecht die alle quaeth gedaen
 hadde **D**at hi al gheerne om
 sen wille lyden woude **O**m dat
 wy oec vduelich souden syn in
 weder stoet **S**inte Bernardus
 seet **O** menschen laet di gedenc
 ken **H**oe dyn he dyn god die ge
 weltheest des hemels en der eerde
 en alre dinghen **D**ie dich ziele
 en lyf ghegeuen heuet hoe hudy
 he dyn god dyn scepper dyn vader
 dyn verloeser en dyn bhouder
Om dyne wille gevangen en
 gebonden waer **O**p dat hi di v
 loessen moechte van des viants
 gewilt **G**edenc oec dathem al
 len syne vrienden begaeuen en
 dat hi deerlycke waert gevan
 gen en iaemerliken waert aue
 gesproken en vreedelike waert

ane gesien En syn hande scande
liken ghebonden gelijck e enen
dief **D**at hi gestoeten waert en
gedreue in eyne Iamerliker h
erbergen **D**ie gruete daer sy den
cominc van hiemelrijck mede
grueden in die alleynidige heub
erge **D**at was in cayphas huys
Dat waeren kyn nebaeslaege m
roepen m schelden en met ver
wyten sonder eninge ontfem h
ticheit **G**iet aldus stont dat onoe
sel lam god gebonden aen enre
enlomen allen dien lange nachte
beuende van groeten coude en v
sinaet van hon allen **O** scepper
alre creatueren wat gedoe ges du
daer in dier nachte al on eeren en
v sinaetheit van dynen volck her
nards seet voert **O** mensche & ge
denck hoe dyn heer en dyn god
O m dynen wille woude smen
ten gericht voer pylatus gelijck
enen dief of eynen moedener
Denck e dat hi onsculdelijc waert

getwuecht beloegen en vdoent
 en voerder die ~~con~~ een rechter
 is der leuender en der doeder. Ge
 denck hoe dat hi van pylatus
 tot ~~her~~ herodes waert gesent en
 gedenck dat hi laesterliken gele
 ydt waert van herodes ende ge
 cleyt metten witten cleide ~~gelyc~~
 gelyc eyuen dwaesen mensche
 hi waert ~~gelyc~~ geleyt en wede
 proeft. ~~Av~~ tot annas intot cny
 phas ~~Av~~ tot pylatus ~~Av~~ tot her
 odes. ~~Av~~ myn he en myn god wat
 is dit en is dit niet alte iae mer
 liken stryt. Want wat eest te de
 ncken dat die gebenedyde sone
 god van dier vren dat hi in d
 nacht gevangen waert tot dat
 hi aenden cruce sterft in gedue
 rigen stryde was en in groet
 pynen. En vsmact van allen
 menschen aldg heeft hi ons
 getoent een spiegel van ont
 fermherticheyden. ~~En~~ in m
 nele hadde hi een herte vol ge
 rechteyden. Want hi vwan

den duuel en allen syne die
ners met synre bittere doot
Een ru maele hadde onselie
he he een hertte vol schemel
heyde en daer omme begaf die
sonne haer schynen allen der
werelt **D**one die scammel nat
uere bloedich en bloet alsoe we
merliken hynch aen **D**er grill
gen des crucen hier in heeft
hi ons geleert die doeger der se
hemel hiet **W**ant schemelheit
is een groete doecht en ee noot
trostige doecht **I**ne soe noot
trostich soe wise niet en heeft
in synē iongen dagen **D**att
nauwe hoepe toe is darhi o
mer meer doechdelike werde
sal **W**ant oetmoedige scammel
heit is dat schierlicste deyt dz
een keersten mensche hebben
mach **O** myn alre liefste laet
ons neder leggen en vsmade
die houdie en onuduldicheit
en laet ons ons scamen **G**od
te vtoernnen **D**ie ont onsen

wille aldus voele geleedē heeft
Onte bernardus seet **O** mensche
 scemede, dyne houerdie en dy
 re onāduldicht in wederheit
 Gedencke hoe dyne hē dyne god
O dyne wille aen eenre dic
 ker ~~in~~ calompien alsoe ~~we~~
 zeddeliken gebonden was
 dat syn heilige pēiose bloet
 tot synen naegēle wt quam
O alsoe gedendē hoe dat synē
 gebenedydenlichame al wt
 geredet waert **E**n met ghee
 selen inemerliken geslaegen
 alsoe dat dat coninclike pēi
 ose bloet aen allen synen my
 nentliken leeden neder liepe
O myn ziele gedendē oede dz
 sy hem aen deden purperdeyt
 en croenden hem met eenre
 doernen croenen en bespottē
 hem en hieten en groeten hē
 der roeden coninc te wesen
O myn ziele nu doet open uwe
 inwendige ougen en siet en
 merct eyne sonen bedren

iongelyck mynlyckē en goe
dertiere **O**etmoedich vduidich
en barmhertich o to allen men
schen die hem ane roepē sinen
de aen eenre dicker calompiē
wreedeliken gebonden metne
der geslaegene hoefde en ouge
ter eerden waert al moedernae
et geluck: eenē alten boesen kn
echt ontfacende die haerde slae
ge der gheeselen alsoe dat syn
priosse coninclike bloet ou alle
synen gebenedyden lichame qua
wt geloupen **S**yn gebenedyde hoest
was menichuoldeliken al doer
steucken met dycken doernen
hi was scandeliken gedeuyt met
eynen purpuren cleide **E**n ald
us inemerliken gepunt waert
hi geleyt van pylatus voer al
len die scaren der ioeden **D**ie
allen met luder stemmen riepen
dat men nen cruyssen soudē **O**
vkeertht der ioeden die met ghe
re onnoselht beroert en werdet
hi ~~st~~ stont daer voer alle die

scure der ioeden al doer wont en
 bloedich met neder geslaegen
 hoeste als een duoeselam dnt voer
 den scheere syne mont niet op en
 doet want vanden ousten syne
 hoefs totte onsterte syne voete
 soe en was gheene ghesoentheit
 in hem **Mer** hi was al **Doer**
 wont en doer houwen hi was
 anete siene gelyck enen larssche
 mensche **Gelyck** als vanden
 pphete langen te voeren gesproeke
 was van hem **Nochtan** en was
 niemant vanden kindere des via
 nts die beroert waert met berm
 herticht op hem die ou bloedich
 is van bermherticht en goederne
 rechte tot allen menschen **Mer**
O myne ziele mer g wat deden sy
 boert sy naemen **Die** doen w
 onden ihm en trachten heme wt
 dat purpueren deyt met groeter
 onweerdiche als alsoe dat allen syn
 wonden van nuwens bloedende
 woerden **En** sy deden hem weder

aen syne cleijder die daer gespreyt
laegen opder eerden en doen nae
men die kinder des duuels dat sin
ner houte des crucen en lachent
hem op synen doer wonden rugge
met groeter ver woethit sonder rich
berueren van mede lyden welcke
crucis he een goete wonde op syne
gebedyde schouwer gewzeene
hadde met groeter pynē en al
dus waert dat onnoesel lamp
gods geleijt met groeter confu
sien gelyc enē alten quaden
mensche tusschen twee dieue
doer allen die stat van Iherusa
lem beruoet en bloets hoeft
neder dudzende onder dat cruce
van groeter pynen hier om s

Bernardus O mensche gedendre
hoe dyn heer en dyn god bsmae
deliken waert geleijt buten der
poerten van iherusalem tussche
tween dieuen als een dief of
einen moerdenaer en syn cr
uys op synen doer wonden bloe
digen rugge dragende en oec

onwideliken waert gestoeten
 en gedreuen gelyc enen alten
 boesen mensche **I**n d'sinaede
 liken niet slyck waert gewo
 erpen gelyck eenē anderen wt
 gewoerpen en mensche **O** me
 sche waer **O**me bistu onwul
 dich in weder stoet **W**aer om
 vheeftu di in voer spoede dieer
 de en affschen bist en een sryse d
 woermen en gemaed niet lan
 gete leuen **O**nsalige waer **O**
 me en merckstu niet aen dyne
 he dynen god **D**ie om dynen
 wille aldus voele geleeden he
 uet **D**aer om wees scarmel b'dul
 dich en oetmoedich **O**p dat dit
 bitter lyden ane dich niet ver
 loeren en werde **T**en xij mael
 hadde onse heer een herte vol
 d' volstendicht en daer om en
 ontsach hy gheene pyne noch
 p'snaecht mer hi was volsten
 dich in allen lyden al tott doot
 toe **H**ier in heeft hi ons geleert

Dat wy volstendeliken goet doe
moeten willen wy salich wden
Want die mensche en is iensa-
lich die voele goeder wercken
doet mer die is salich die volher-
dende goede wercken doet al tot
ter doot toe gelych dat xps was
Sint bernardus seet O mensche
gedenck hoe dyn he dyn god
volstroent totter et totter doot toe
gedenck hoe dat ihus dyn heer
dyn god tot caluarien waert ge-
leyt met groeter confusien en se-
anden Daer hem die nuedige
roeden ontdeyden en onwerde-
liken hem syne cleyd wt toege-
doe dat allen die wonden in outwer-
woerder En met syne bloedigen
doer wonden rugge op dat crans
waert gewoerpen En sy hem syne
hande en voeten met plompen y-
seren nagelen doer slaegen woer-
den Soe dat syn gebenedyde
ciose bloet wt synen eerwerdigen
lichame neder vloyende was

En myn ziele nu siet aen dijn ne
 he dijnē god hangede inden cruce
 alte male naect hangende tusschen
 twee dieuen als een van hōdie he
 oec blassemerden en met hem spot
 ten Hier mede en waerden die k
 mder des viants noech niet be
 ruert tot enigen mede lyden
 Mer sy ghingen om den cruce
 en scudden haer hoefde tegen he
 en vuulden syne ziele met me
 nichuoldigen spot en blassemy
 en Dat ghebenedyde herte dat vol
 is groedertie gheneyden en ber
 herticheyden Dat waert wreede
 liken doer steken met eynē spee
 re Hi bat den vader woer syne
 viande En den moerdenaer gaf
 hūt paradys En syne gebene
 dyde moeder beuael hi sinte io
 hānes Die welcke vol rouwen
 en druefheyden was En hem
 seluen offerde hi alte male syne
 hiemelschen vader voer allen me
 schen En dat hi niet geneychde
 hoefde syne gheest Op gaf syne

vader met luter stemmen roepen
de **O**vercoeren kint mijns hē
en mijns gods wat is die sake
alzo groeter bitterheit en lydens
Oerwaer dat ben ic onsalige m
ensche **W**ant **O**m ons salichte
maken en te vloesen vander e
wiger doot **S**oe heuet hi den bit
teren doot gestoruen en al onse
scout betaelt en heuet ons alsoe
vsoent met synen hiemelschen
vader **O**wee der bitterheit myn
re sonden **O**m welcke sonden af
te ~~den~~ doen die almoeigende hē
in alsoe groeter bitterheit heeft
gheweest **E**n oec en hebbenten
die ioeden niet gecruyst **M**er
onse sonden hebbeten gecruyst
En wij cruysenen noch alle dage
met onsen sonden **W**ant niet
eenre doot sonden doet d' mē
sche **d**e almeechtigen god **l**
eyder **D**an die ioeden deden
die synen gebenedyden sone
Ihxpin cruyste **E**n **i**n

en ten lesten male hadde oſe
 lieue he eē herte vol gehoerſa-
 heyden **W**ant hi was gehoerſa-
 totter doot en totter ſcandeli-
 ker doot des cruycen **E**n daer
 in leert hi ons dat wy der doe-
 chden in allen dingen gehoer-
 ſam ſoelen weſen **H**ier om
O menſche en laet nimmermeer
 wt dynre memorie comen
 aldus groeter mynen werck
 als dich die almoegende heer
 bewyſt heuet **G**ed o me dynen
 wille is die alre ryckſte die al-
 re armſte geworden in deſer
 werelt **W**aer om **O**p dat du
 vduddich ſijn ſoldes in dynre
 armoeden en vſmaeden ſoute
 allen ovuloedicheit **O** in dynē
 wille is die alre ouſte die alre
 nederſte geworden en alre v-
 ſmaecte van allen menſche
Waer o me **O**p dat du dich o d-
 god en allen onder menſche
 vernederen ſoudes en dich nū-
 mermeer en ſoudes vheffen

bouē nienicht en dich in dich
achten allen der versmaetheit die
men ~~doen~~ dich doen moechte
Om dynen wille is die al meech-
tige so ne gods ghehoersam ge-
weest synen hiernielschen vader
totter doot en totter versmaet
der doot des cruycen **W**aer omē
Op dat du eerde en asen soudest
onderdanich syn den godliken
geboeden en der heyligerkerke
Om dyne wille is die gebene-
dyde soen gods hier neder come
om dy te dienen **I**er in iaer m
groeten arbeide dien allen die
engelen en allen creatueren
dienen **W**aer omē **O**p dat wy
willichliken en gherne solden
syn in synen godliken dienste
En dat op dat wy niet groeter
begheerten vullen soudē die
werken der caritaten ane onsen
eyenkerste als hem te dienen
ente holpen in allen dingen
daer hi onser holpen in behoefte
en begheet hier omē willen

wy met xpo regnieren Soe
moeten wy oec niet hem doegē
en luden want als die apostel
Die hier syn gesellen des ludens
die soelen hier a nae syn gesellen
des troestes de en der vrouwen
Eest dat sake dat xps he en co
nincz wes namebouen allen
namen is moeste doegen En
alsoe in gaen in sy ne eugen
glore wat betrouwen hebben
wy daer in te gaen sonder arbeit
Och hoe dwaes en blynt syn wy
en naege van herten te gelou
uen Willen wy hier in metter
werelt blyden En hier nae in
xpo regneeren die heer gaet i
al naet sal dan die knecht i
gaen met otuloedigen cleyde
ren en anderen weelden Hi gaet
i vastende met groeter py nen
en die knecht wilt hem volge
brassende en voloncuysheiden
die he inden cruce steruende o
hon dese weel deliken slaepen
de op den bedde O dwaes kinde

der menschen **D**at die heer niet
en doet sal die knecht doen **G**ed
Du dwase mensche **D**ie heer die
inden ewicht gebenedyt is **D**iens
tot sinre eygenre glorien comen
Dumids **D**oele tribulacien
met oetmoediger **D**uldicht met
vasten met waken en met gro
ter pynen **M**et grote **V**smactht
armoeden en arbeide en met
groeter pynen **T**weenende is hi
comen tot synre rycke en die kn
echt wilt hem volgen met on
uloeyender rycht weelden en
ghenoechten der werelt met ho
uerdien ghiericht en oncuysht
voerwaer neen het en sal alsoe
met geschien **W**ant dat en
behoert der gerechticht gods **M**
met toe **S**inte **I**heronimus seet
Het is goet gode aen te hangen
en alsoe te wandelen als hi ge
wandelt heeft en gelyck alsoe
Jhesus syn leuen voer ons geset
heuet alsoe soelen wy voer die
waerht die god is oftet noet
is onse leuen setten **W**ye syne

Ziele mynt inder werelt hi sal
 se vliessen **xpus** is ~~was~~ voer o's
 gepassyt en heuet ons erem
 pel gelaeten dat wy synen voet
 strappen volgen soelen **Die ghe**
 ne en dencken niet dat hi keer
 sten sy **Die** hem niet bereyt en
 vint voer **xpo** te steruen **Die xps**
 dient die volcht **xpm** **Nyemāt**
 en mach tot ~~xpm~~ **xpm** comen
 dan **Oūmids** den tweed synre
 passien en lydens **Winte** bernar
 dus seet bouen allen oeffenyn
 gen die een mensche hebben
 mach soe in is gheue alsoe nut
 te als die oeffeningen d'passi
 en **ihu xpi** Want hoe voele goe
 der oeffeningen dat een mensche
 heuet sonder die oeffeningen
 der passien **xpi** Soe syn al die
 ander oeffeningen teluttel en
 bi nae te v'gheesst Want dese
 konste gaet bouen allen consten
 te weeten **ihu xpm** en dien ge
 cruyst **Oeck** seet die apostel pau
 lus **ic** bekene mi niet anders

onder v te weeten **D**an **ihū xp̄m**
en dien gecruyst rechte of die
heilige apostel seggen woude
die een vat was vol alre wys
heyden en consten **H**oe voele
dat ic of yemant weyt sonder
dat weeten der passien **ihū**
xpi **D**ie en weyt niet of wem
dy **M**er die waele hem can oef
fenen inden wonden **ihū** die
is vol leert i alre wysheyt **D**
aer omme seude ic int eerste in
latyne **f**res hoc sentire in uo
bis quod et in **xpo ihū** dat
is te seggen geuoelt in ych dy
daer geweest heest in **xpo ihū**
onsen he dat wy des **a**lsoe
geuoelen moeten dat wy synre
passien nimmer meer en verg
eten noch synre minnen wer
cken **d**es gūne ons die sel
ue he **ihū xp̄s amen**
Sinte **Gregorius** s̄ alle elem
enten dat is locht vuer eerde en
water **D**ie hebben betuyget
dat haer scheppercoemen is

En my sy dat betuyget hebben
 dat spreck hi daer nae en aldus
 Die hiernelen hebben bekant
Want sy senden hem eynen
 sterre in synre geboerten Die
 see heesten bekant want sy
 boet haer daer toe dat hi op
 haer ghinc Die eerde heeste
 bekant Want sy beesde in sy
 re doot Die sonne bekande
 Want sy liet haer schynen
 in synre doot Die steyne be
 kanden Want sy reeten i
 synre doot Die helle sy bekā
 den Want sy ont plock en gaf
 heme die syne weder niet al
 len dese bekanden die moegent
 ht gods mer der ongelauiger
 roeden herten en woudens
 nochtan niet bekennen **N**och
 tan dat allen dese elementen
 niet teycken en nietten rie
 den al riepen dat hi god waer
 Hier om scanden hoe die ele
 menten vander ouerdaet dz
 die creatueren deden met ~~me~~

haeren scepper **G**iet doen die
sone van schenuten haer schie
nen liet **D**ie steune veten en die
eerde beefde **W**at meynde die
almeechtige god daer mede
anders dan ons ondanbare
menschen te doen scarnen
eest dat die onredeliken crea
turen aldy medeluden hebbe
gehad met haeren scepper hoe
groeter vdoemenissen sijn wie
dāe wdich eest dat wy ondanc
baer geuonden vden die rede
like mensche sijn **E**n die ee sake
sijn allen des lydens **W**ant
om onsen wille heeft hyt al
gedaen en geleeden nyemant
die ondanbaer is en sonder
baerherticht is **E**n dencke sa
lich te werden **W**ant een on
danbaer mensche is gode
hatehken en niet werdich
eyniger graci en **O** mensche
eest dat sich niet trect en
vanden sonden die ver

ilike toermenten der hellen
 noch die grote vrouden des e-
 wigen vader lants soe laet
 di treden dat bitter lyden en
 den schemelen doot dyns her-
 en en dyns gods **O** herte haer
 der dancynich steen dat du niet
 bemorwet en wdeste van dus
 groeten wick der mynen en
 der caritaten **S**int bernardus
 seet inde persoene ons heren
O mensche eest dat dich niet e-
 verueert die helle en dich niet
 en trect die vrouden en blyt
 scap des ewigen leuens vā den
 sonden **S**iet soe wil ic di ee alsoe
 groete mynen wick toenet
 eest dat cynich goet drappel b-
 loets **I** al dynen lichame is **O**f
 cynich trane marges in dyne
 bynen dat moet ontfendiet
 werden inden goddeliker my-
 nen **M**et groeter cōpassien
 en medelydens soe dat du v-
 onwden salste allen sonden

en mynen allen doechde **O**uer
mits ane sien aldy grote my
nen wick **S**iet O mensche allen
dat ic gescrepen en gemaect
hebbe hiemel en eerde en allet
dat daer bynen is dat heb ic
om dynen wille gescrepen en
gemaect **E**n allet dat du selu
byste en hebste dat hebstu **O**uer
mits mi **A**n soe wille ic
noch meere dingen om dynen
mynen wille doen **I**c wil en
seluen di alte maele geuen en
wille neder vanden ~~hienet~~
hiemel comen omd ite diene
rym iaer land met groter
pynen en arbeit en lyden een
nen den schemelsten doot en
den haerften bittersten pyn
lichsten doot des cruceen alsoe
dat ic enen droppel bloets in
allen mynen lichame niet
beholden en sal ten sal al wt
gepynit en gepeerst werden
O mensche dit sat ic al vdra
gen om dynen salicht wille

Op dat dich ontferrme dat
 bitter liden dyns heren en
 dyns gods en die groete my-
 ne daer hyt wt leyt dich tredde
 van sonden en v'wedde tot doech-
 den mer weeden ghenen dien
 dese groete myne niet en tred
 vanden sonden tot doechden **W**
 ant die almachtige god heeft
 den mensche alsoe zeer gemint
 dat hi niet voer hem gespaert
 en heuet **Want** sinte augusti-
 nus s. **Wie** wael dat god al-
 medichich is en allen dingen
 v'mach soe oer ic waele s
 reken dat god niet synre al-
 medichicht niet meer en v'mo-
 chte te gheuen **Dan** hi heeft
 gegeuen **och** niet synre wys-
 heit niet meer en conde ge-
 ghegeuen **Dan** hi heeft ghe-
 geuen **och** niet synre ver-
 heit niet meer en hadde teghe-
 uen **Dan** hi heeft ghegeuen
 auguseet dat alre groetste
 teyken godliker myne was

dat god inden beghenne der
werelt gaf syne knecht syne
selfs bielden mer noch voele
meere mynnen is dat hi
dat hi knechts forne en ge
saente aen he genoomen heeft
En dat en is gheen saeke
anders dan syne myne
aer om roept sinter bernart
Ozueticht O genaedicht
crachte der mynen Die alre
hoechste is worden die ne
derste en om wat saken an
ders dan dat hi ons lief ge
hadt heuet Oer om seet on
se he inde ewangeli o goeter
mynen en heuet nyemant da
die sieng ziele gest om synen
vrient sinter bernardus set
groeter myne hebstu gehad
O goede ihu du hebs dyne zie
le gegeuen voer dyne viande
O mensche boue allen oeffen
gen soe pyne dich gestadelike
te woenen inde bloedigen w
onden ihu xpi en in allen

Dijnre tribulacien ende beco-
 ringen soe vlie onder de cruce
 In Want inden liden ons heren
 is een ey eynde allen d'weette
 en alre gescreft In den cruce
 ons heren is een sijnne alre vol-
 comenht In den cruce ons heren
 is een volbrengen alre leeren
 Daer om s' paulus inder ep'is-
 telen ad corinthios Ic bekene
 en belie mich onder vch met
 te weeten anders dan ypm
 en den gefruyst Want dat be-
 kenen is al dat weeten dat be-
 hoert tot ewiger salicheit Da-
 me seet bernardus O men-
 sche wilstu allen onreynicht-
 der sonden vpenen soe keer
 dich totten he aen den cruce
 aen vecht di traecht in goede-
 wiken soe aen siet dynen he-
 en dynen god wie ondrere
 hken syn wick was de wille
 syn hemelschen vaders te
 doen ende des menschen sa-
 licht te volbrengen altotter

doot toe **noch** dat hi om gh
eens lydens wille en liet **des**
ghelycks oec **I** allen aen vech
ten der ondoecht soe soelen
wie altoes blien tot onsen he
anden cruce **W**ant daer v
men tegen allen aen vechten
den een volcomen buete
Sinte augustinus seet allen mijn
toesien is in den sterken
myns heren **W**ant syne doot
is mijn leuen myn vdieneu
mijn toe blien myn salicht
mijn onderstant **M**ich e moe
gen niet ontfette groetheit
re sonden **W**ant vueren men
chuldicht mynre sonden **W**a
nier die doot myns heren in
mynre heren comt **W**ant
allen myne sonden en moe
gen dat groete goet in ouer
gen noch beuierden **O**ner
omme onmensche mercke en
siet ane dyne he dyne god
vande planten syne voeten
totten ousten van syne hoefte

66
in hem egheyne gesonde en
was want gheē leet en was
noch gheen siene des lichame
dat sonder lyden was En dat
sonder geesel in gen siecheit
en passien niet en beuelden
alsoe sinte bernardus seet **O**
mensch oū denck die passie
der gecruyste en mer die nau
we of daer enich leet is in hē
dat niet ē lydt **S**yn godlyc ho
est waert gewont menichuol
deliken totten hersenen toe vād
dicht der scarper dornē ~~Wā~~
~~re~~ **W**aer omme dat **O**p dat dyn
hoest niet quelen en soude en die
mensche in synē menynghen
niet gequest wden en soude **S**yn
ougen vdonckerden in d' dōot
en dat liechte dat hiemel enīer
de bliedhende is waert wtgedae
en als die aldy vdonckceert wa
ren En waren doen niet donc
kerheiden oā allen die werelt
En en waren m; die twee grote

liedten niet den anderē vōdreue
mer dat is al geschiet **O**p dat dy
ougen afgekeert souden wden
dat sy eghene ydelht en sagen
En of syse saegen daer hon niet
toe keeren en souden **D**ie oren
die inden hiemel hoeren **H**ey
lich heyligh heyligh is die here
god sabaoth **D**ie hoerden ider
gerden die stēnen der daueli
ker menschen cruysten cruys
ten **W**aer dīne **O**p dat dyne
deren niet gestoppet en wden
totten roepen der armer **N**och
gheene ydel worde gerne hoe
ren en souts **E**n dat fenyn d
bradenissen niet openen por
ten niet en ontfinges in ghe
re manieren **D**at schoen a
schyn dat scone was bouen
allen soenen der menschen
en dat alden hiemel verlued
ket **D**at waert ontreynt m
speekelen en geslaegen niet
kenepacslaegen **W**aer dīne
dat **O**p dat dyn aenschyn

Bliedht soude wden so dat pa
 di gesproeken moechte werden
 syn aenschyn en is voert meer
 niet vtwandelt **D**ie mont die
 dengelen leert en die mensche
 die spr en het is ~~goden~~ gedaen
 die was gedrenct met gallen
 en met edike **E**n dit was al
 gedaen op dat dyn mont wa
 erht en rechte ordel spreken
 soude en synē hē en synē god
 belien soude **D**ie hande die
 de hiemel gesticht hebben die
 syn gered inden cruce en doer
 slaegen met haerden naege
 len **O**p dat dyne hande wi
 geredet soudē werden tot
 een armen **D**ie borst daer
 alle scatten der wysht en der
 consten i besloeten was wa
 ert doer steken metter ridder
 liker glauien **O**p dat dyn bor
 ste en herte van quaden geda
 chten gereynicht worde en
 alst gereynicht meer geheyl
 cht woerde en heyligh behalde

worde **D**ie voete welker voeten
scemel wy soelen ane beeden
Om dat het heylig is die wor-
den doerslaegen met haerde
plompen naegelen **O**p dat
dyne voete niet haesten en sou-
den tot quaetheden **M**er lou-
pen souden inden wege **e**n
en enden geboeden dyns gods
en dyns heren en **R**och meer
hef en ziele heeft hi gesat
voer di **O**p dat hi dich dyn licha-
me en dyne ziele vrygen mach
te **D**y alte maele heuet hy geco-
cht niet hem seluen **D**ie leere
Ancelmus vgaedert somige
pouren en dringen die onse
he geleeden heeft en **s** seet alda-
ru werde onwakkende myne
zielen en scudde di vanden gem-
ulle en siet ane niet rechter m-
eyningen desen man die gelouf-
sam is **D**ien du inden spiegel
der ewangelien als of hi tegen
woerdich waer aen sieste **D**iet
ane **O** myne ziele wie dese is

68
die en gaet en heeft dat beel
de des conincs en woert noc
hant buult niet confusen En
als een vsmact knecht hi voert
gaet gecroent mer die crone
is hem een ~~g~~ grote pyne en
heeft syn schone hoeft gelwont
met dusent steken en hi w
aert gedeelt niet conynck
liken purper mer hi waert
daer meer in vsmact dan
gheert en hi droech in syn
hant ee riet als een sceptru
mer daer mede waerfij de
benedyde hoeft geslagen dy
buychden hou knyen en aen
beeden hem in spotte en hie
ten hem eyner coninc en
stonden ter stont op en spou
den hem in syn sone ~~an~~
nischyn en sloegen syne zue
te kenebacken met hōnen
vmalenduden handen en ot
reyn den synen eerbaeren hale
en siet myne ziele wie dat
dese man in allen dingen

waert gepynt en v'smaet
men hiet hem synen rughe
buegen onder die buerde des
cruycen en droecht syns selfs
lasten en pyne en waert alda
geleut tott stat synre doot
en man gaf hem drenden
myrre en galle en hi waert
anden cruce opgebuert en hi
seude vader b'gheeft ho **Wat**
sy en weeten niet wat sy doe
Wie gedane is dese die mal
len synen noeden niet eens
synen mont op en dede of
dat hi eens hadde gedreyget
Of dat hi een quaet woert
tegen die v'malendude hode
gesproken hadde **Mer** ten
lesten so stordde hi dat woert
der beriedircien op syne vi
ande wes gelycs nye gehoort
en was **O** myne ziele hebstu
ye gesien dat yemant v'dra
chliken en goeder tierenre
mochte syn dan deseman
noch siet ane myne ziele

niet vlyete dat zeer te ver
 wonderen is en daerstu gh
 oet medelyden mede sculdi
 ch byst te draegen. **O** myne
 ziele siet ane wie dat hi alte
 male naect hanget altemale
 doer slaegen en gequetset en
 wie hi aenden cruce hanget
 schenteliken tusschen twee
 dieuen met yseren nagelen
 an dat cruce geuestet met edi
 ck gedrenct en na synre doot
 met eenre glauwen in syne
 syde gewont. **O** wie die ~~en~~
 ruyieren des bloets wt synen
 wyf wonden van synen ha
 den en voeten en synre syden
 wt stordde. **O** myne oogen
 geest wt utwe tranen en wee
 ningen en myne ziele smel
 te nietten vuere des medelydes
 vande bedroefensissen des myn
 liken mans dien du in aldg
 groten sachtmoedicht sieft gepyt
 met aldus groter sericht. **O**
 myne ziele du hebst gescouwet

syne crancheit En du hebst mi
lyden gehad. **En** siet blietelike
an mine sunne moegentht en daer af
sulstu meer verwonderen Want
wie seet die schriftuere vander
sesder vren syn duyster missen
gewoerden op der werelt totter
noegender vren toe en die sonne
is tsondich en dat hongheela
ken des tempels is gescoert va
bouen tot beneden en die eerde
beuede Die steijne scorde en de
dooder graener woerden opge
laken en voel lichamen der
heiligen die doot waren ston
den op **O** myne ziele wie ge
dane is dese daer die hiemel
en eerde mede luden niet heb
ben was doot ander dooden
leuentich maect **En** bekene
O my ziele bekene **Dit** is onse
he **ihc xpus** die behouder der
werelt die eyngelboren sonne
gods gewaerich god en gew
aerich mensche Die allenne
geuonden is onder den sonen

70
der menschen sonder smecte
en siet wie dat hi getelt is o
der die quaedemensen en w
ie dat hi geacht is onder die
mallaetsche en den onsaligste
van allen manen en als ab
ortyf dat eer tyt h woerpen
woert alsoe is dese man h wo
erpen wt den buidre des on
saligen wijs der synagogien
die die sevensste is boue alle
kinderen der menschen Wie
ynsevensste is hi gewoerden
bouen allen menschen **S**eker
hi is gewont om ons en wille
en quaethit en hi is gewoer
den een offer ande van alken
sueten roeke i dyne tegenw
oerdicht vader der ewiger glo
rien **O**p dat hi dyne onw
heit moechte keeren van ons
en ons moecht brengen mede
lytende inden hiemele **H**et sy
v poenten te mercken iden
w digen lyden ons heren ihu
xpi **E**en eersten male is

dat wōdige lyden ons herē ~~gelyck~~
gelyck eenen gulden berge
vol oesfeliker scatten en ruych
eyden. **D**aer die armen die tot
desen hoegen berge comen ouer
uloedeliken begheft en geryc
ket wōden. **E**en andere male
is dat mynlike lyden ons herē
een scole alre waerht daer mē
alle wysht en consten in lee
ren mach die den mensche
noet syn tot sijnre ewighen sa
licht. **E**en derden male is dat
lyden ons herē gelyck eunen
lustigen blovenden wīngard
die vderuende ~~at~~ is allen fr
senynde dieren en serpēten
des gelycks vdryst die oeffe
ningen en die ondenckinge
des lydens ons herē wt des me
schen herite allen senyn der
quaeder gedachten en der my
dicht en toornicht en allen on
puerheit der ~~helt~~ begheerten.
Een vierden male is dat glo
riose lyden ons herē eē sal.

der ~~vloeyend~~ vloeyender fontey
 nen die niet onreynne noch
 besmeten is En so wie dan
 besmet is niet onreynacht der
 gebreken die mach en deser so
 teynen sich wasschen en reyni
 gen Die doerstich is hi come
 tot deser leuendiger fonteyne
 en hi sal gesadt werden Ten
 wyften male is dat lyden ons
 hen geluck eyne gaerde vol
 duerbare cruden en saluen des
 gelucks vintmen inden lyden
 ons hen menigerhande wael
 ruckende crude der doechden
 Daer wy af maken moegen
 duerbaer salue en edel medicy
 ne tegen die wonden onser zie
 len Ten seften male is dat ly
 den ons hen geluck eyne vol
 len bossche daer allen mensche
 die daer doer wandelen eyne
 staf houwen moegen hon daer
 aente stueren en oec te bescher
 men voer die honde dat is te

gen die viande vāder helle
en haer weerde anuechtinge
en becornigen want voer
waer salych dā die mensche
die altoes woengende is inde
wonden ihu xpi en leere
seet O mensche va du kers
ten mensche doen open
dyne inwendige ougen en
laet ons nu ane sien neern
steluc metten ougen ons h
erten ihu den brugom der
reynicht den sone gode den
alre schonsten iongelinc wte
edelen bloede der reynre ma
get marien geboren hoe
dat hi al naer voer syne vi
anden aen een dōmegebō
den was en syn edel medde
like teder lichame ontheket
wordet om die discipline te
~~en~~ ontsaen voer die se
out des menschenliken gest
echte Merck hoe dat hi hi
van ~~sin~~ scamelhenden syn
~~daer~~ daer ougen en myn

lyck aenschyn neder sloech
 ter eerden hoe hi van groter
 pynen en calden beefden. **W**e
 die haerde scherpe knoepen
 der gheeselen diepe kullen en
 wonden in syn tede vleysche
 sloegen. **E**n allen syn seone lee
 de versweerden. **S**iet hoe die b
 oese roede met voele spotteng
 den lachghen sonder emich
 mede doegen hem van bene
 den tot bouen sonder maete
 en buten gewoenten. **W**er in
 redeliken sloege. **E**n als ic
 meyne soe waren die quade
 knechten vanden boesen pr
 encken der roeden toe. **S**ie gema
 ect en gehuert met gelde dat
 sy die maniere der weet niet
 en souden halden. **M**ier dat sy
 hem vaden. **V**oeten opwaert
 souden gheeselen sonder enige
 genade. **O**p dat syn priesse bl
 oet van bouen neder waert
 loupende syn lichame niet
 en soude bedecken tot dat hi

al doer **V**wont waer soe dat
gheueleet ontgaen en soudeno
geuefte **S**iet hoe dat onosel d
uefke niet sachtmoedigen oude
ansiet die hem alda inemerlike
slaen en hoe hi swyget i al desen
lyden als een onschuldich lamken
Oboese knechten **O**wreede h
erte aldus te mishandele dat
scone lichame dat die alre edel
ste bloeme is alles vleysches sy
wdich conincklike peigse bloet
~~in~~ ran wt allen syne leeden
op der eerden dat die boese me
schen onder haer voeten ~~in~~ tra
den **E**n synen edele lichame
waert al geuert wt niet syne
rose verwigen bloede soe dat
hi niet men en scheut dan ee
onoesel gheuielt lamken **O**
duerbaer costeluc scone cleut
myns hien ihu xpi in die ouge
d' munnender zielen dat daer
was soe spotteliken i die ouge
d' boeser aldus waert dyn

mynaer **O** ziele gedeyt met
 ten brulicht deydē der swaere
 pynen tot dat die quellers in
 oude waren en van slaen op
 hielden **I**nden wilken ic wel
 proeueliken gelouue dat die
 suete **I**hs vmoet vāden arb
 eyt der langer voer leedenre
 nachte i der pynē en vāden
 wtloupen syns werdigen bl
 gets zeer vcrant als hi ontbō
 den waert vāder clompnen
 dat d hi neder seneden ter eer
 den van crandeyden der men
 scheliker natueren mer om
 hete vciere **D**aer na totter
 vwytingen synre conicklike
 moegentht soe deyden sy hē
 te spotte met olden breeken
purper en syden deyderen
 en als eynen conick sedde
 sy op syn wēdich hoeft eē scar
 pe doornen crone die hem me
 tige diepe wonde i syn bedi
 hoeft drucken **W**an sy die scar
phēit d doornen met groter v

woethit in waert gebleicht
hadden merck nu **O** mensche
wie dat **h**is nu sittet op een
snoede sitten op dat hi ons oet
moedicht leeren woude merck
O mensche nu hi daer sat op
der eerden voer die quaede p:
enen dus ellendichlyc mesha
delt **H**oe dat die boese dieners
hem cleiden en om gorden
met eenre harde corden op
dat die cleider i syn diepe wo
den metten bloede berouwen
haerdelike souden aen deuen
Hoe dat sy hem die scarpe cro
ne i syn hoeft doer die benne
tot in die heernen drucde en
gauen hem den rietstoc i sy hat
voer die conindliche roede **H**ier
wie die sonige van hon als
te spele hem begeden en ned
knielden met eenre knyen
voer hem neyegende en seyden
Weeft gegruet wick d' roeden
die ander nuede i hem die voer
leede pyne en gauen hem flab

ben i syn anſchyn ſy ſtietē hē
 met wylten op ſyn heilige bo
 erſte en ſpyden haer wylheide
 in ſyne ſcone wangen en voer
 ſynen ſuueren mont **D**ie derde
 floegen hem metten ryerſtoc
 die ſcarpe dornen der **c**ro
 nen in ſyn **l**gelienedude hoeft
alſoe dat ſyn heilige bloet o
 vyloudeken wt liepe ouer
 ſynen hals en ſyn zuete wan
 gen en **b**leef berōnē ond
 ſyn heilige haer alſoe dat ſc
 hynen moechte dat daer vā
 ſynē werdigen hoet de niet al
 leyne druppen van bloede **r**er
 oec bloedige ſticken ſyns **w**di
 gen vleysche hinget ou ſynē
 hals ſyn ſuuer wangen en ſy
mynlyck haert **a**ldus dan
 vande wuylen ſpekel der roede
 en vā ſynē werdigen bloede
 dat daer te ſamen gemenget
 hingen op ſyn ſone anſchyn
 dat al ver ſwert was en geſ
 wollen van haren blutsen

II

5722

Soe eest v uult dat die pphet
voerseet hadde dat die alre
zuetste ihu die alre scoenste
bouen allen creatuere nu ge-
lyck scheen den alre e ellendi-
ghsten melaetschen mensche
die oet gewas **W**ant hi doen
was beroest alre scoenten van
der mishandelingen der boe-
ser noeden **O** wee der betterht
Af mynre sonden **O**m welke
betterht af te doene die he in
alsoe groter bitterht heeft ge-
weest **W**an vier vruchten
comenden vanden vduidige
lyden ons lieuen hen ihu xpi
Om mercke **O** mensche
die vruchten des lydens ons
hen ihu xpi **E**en meester s
dat dat lyden ons hen heuet
vier manieren van wdichey-
den dat eerste is dat onse is
wden mach alsoe eygen als
oft wyt selu geleeden hadden
die ander vrucht is dat nye
mant wt gesceppen en can het

en blyft alsoe rycke alle wege
 als doent geleeedē was compt
 een mensche en dat lyden ons
 hē te oeffenē **E**n kērt hem ge
 heelyck daer i met deuocien al
 droege hi allender werelt sonde
Die geschiet syn en geschuen
 soelen **E**n die mensche worpe
 die in gode en in synē heyligē
 lyde met gansen betrouwen
 en mynen **D**ie sonden soudē
 wden vgeuen alsoe gerynge
 als een lichte plueme in eynen
 geloyenden ouen vberne soude
Die derde vruchte dat is dat
 mynste lyden dat onse lieue
 he geleeeden heeft is beter en w
 digger dan alre heyligen lyde
 is **D**at sy ye geleeeden hebben
Die vierde vruchte is dat gh
 eyne heyligen en is inden ein
 gen leuen hi in v blyt hem meer
 vande mynsten lyden ons hē
 dan van synē eygenen lyden
En mercket dan **O** menschen
 en bedenct en bekēnet wat vr

uchten en wat vroude dat wy
hebben soelen inden ewigen leue
van syne lyden ~~en wy niet en~~
~~allen~~ Want allen syn lyden ~~om~~
wint ~~en~~ onste loen ewelyc in
eweiger daerht En diet hier alre
meeste geoesent hebben die soe
lent daer alre daerlykste gebruc
ken ~~en~~ is ee vnaege wie dat hem
ee mensche sal houden dat hi des
lydens ons hen en synre vrucht
ontferndeliken mach wden ~~en~~
eersten sal die ~~en~~ mensche van
deuocien comen dat hi hem on
werdich sal duncken der pynen
ons hen en allen synre vrucht
En anderen male als die me
sche dat lyden ons hen bedencke
wilt Soe sal hi hem daer toe be
reyden als of hi dat heylige lich
ame gods ontsaengen soude
En deerden male sal hem der
mensche wyllichliken bueden
tot allen den lyden dat onse he
ue he ou hem gehengen wilt
Dine die myne en werdicheit

sijns lydens. **D**en vierde male
 soe en sal gheyne oeffeninghe
 den mensche alsoe lustelicken
 sijn als dat lyden ons here te o-
 lidencken. **E**n inder hertte altoes
 te draegen. **D**en vyfden male
 sal die mensche met gansen
 hertte. **E**n met volcoemender
 myne god dancken en loeuen
 van allen den lyden dat hi voer
 ons geleeden heeft. **D**en sesden
 male sal die mensche die pyne
 ons heren gevoelen in hem als
 sinte pauwels. **B**euoelt in v
 dat daer is in ipohu onse heer
 nu mercket noch vier poenten
 van den lyden ons here. **D**at
 eerste is dat syne wdicht noet
 mensche noch creatuere te gron-
 de en conde vstaen in hiemelrij-
 cke noch in eertrycke. **W**ant
 het was ee wdicht der heyliger
 dryeuoldicht. **D**at ander is dat
 mynste dat onse he pegedede
 op eertrycke. **W**ant **O**f dat m-
 ynste lyden ons heren was al-

En

Z

soe edel En alsoe werdich in
hem seluen hadde ~~god~~ dat god
gewilt het hadde allen die we
relt bloest Dat derde pont is
Dat dat lyden ons hern is vrye
en gemeyne allen menschen
wesen heyden die hon daer
toe keeren willen En daer o
me was onse he gheboeren
in een gemeyne huus en geha
gen aen een cruce met wt ge
rechten leeden Dat vierde p
ont is als dat dat lyden ons
heren wordet geplacent in dat
herte d' goeder mensche alsoe
datter hon niemant genee
men en en noch en mach
En och mensche noch duuel n
och gheyne creatuer diet niet
mynen ~~besta~~ besyttet Het
is oech alsoe vrye Dat vyfde
mant vryeden en mach den
anderen te bedenden of in
dat herte te draegen ander
sacramenten en sal men niet
ontfangen in doot sonden

Ver dat gebenedide lude ons
 heren Dat wasschet af allen
 doot sonden daert niet minne
 en niet deuocien ou dacht w
 det gen heyllich leere s Dat sue
 re gedendcmissen der passien
 heren is die alre beste medecyne
 tegen alre hande noet Sy triue
 cht den viant en allen quae
 de gedachten en sy suuert dat
 herte en ontfsteeket dat herte
 in minen tot gode en sy me
 gret den loen in hiemelrycke
 en allen doechden come daer
 af den genen die gerne daer
 op dendken die minne ihc had
 de tot ons die dede hē syn her
 te breken en hy seet Omēsche
 om die groete minne die ic tot
 di hadde Soe ende de ic nye also
 voele dat ic ye myn genschyn
 hadde gekeert vande ioeden
 wat groeter punen dat sy mich
 deden Omēsche ontfermt v
 der iaemerliker doot die ic om
 di gesmaect hadde en voecht

uwe herte i my **E**n behalt al
tyt die edelheit die ic i v gesa
pen hebbe **E**n laet v myn lyde
ter herten gaen **S**inte albertus
seet dat ee deuoet gebet of een
deuoet gedacht vande passien
ons heren is beter dan dat ee
mensche ee iaer lanch alle dage
cynen gheheelen salter wt lae
se **E**n noch profielucken dan
dat ee mensche een iaer lanch
vaste den vrydach te boerne en
tebroede **A**ugustinus seet cristus god
en mensche stoent voer den me
sche pylatus inde gericht en e
seyde hem niet een onwerdich
woert toe alsoe syn wy oec schuldich
niet reuencien te sta
en voer onsen prelate en voer
onse ruyters al waere sy oec
quaet **S**inte Gregorius seet
soespiheden syn in dat anschyn
i pi die gods vrienden hier
i desen leuen vsmaden en te
spotte hebben **S**inte bernar
dus **E**gheyne denck e toorn

ent die sonden alsoe zeer als
 dat eerdendren der passien oes
 hen noch seet bernardus **O**
 he ihu xpi **N**uemanit e sucket
 di nyemanit en vynt di **D**an
 die gheene die gecruyst is die
 n en mynt dyn cruce die m
 mynt dyne glorie oec niet **W**
 ant soe wie dat heme in d' pas
 sien ons hen oeffent die sal
 doert gancz hebbē in allen doe
 chden en bluyen als een scoene
 bloeme inden mey inder gracie
 gods **S**inte augustinus seet **V**an alle
 temptacie sal vch vloedigen oes
 he **e**rest dat sake dat ghy vze
 herite niet en scheydet van he
Om uwe herite te stercke quam
 hi mit eertrycke om te doege
 ne aen dat cruce en die bitter
 doot te steruen allet dat mich
 gebriect dat mach ic neemen
 en die wonden myns hen **ihs**
xps **D**ie ou vloyende syn van
 genade die gaeten syn altoes

open in synē handē en voeten
die doer slaegen waeren met
vseren naegelen **S**yne syde doer
steken was met enē speere uit
desen ryueven mach ic altoes
soeken homich en olye **O** zuchte
hē hoe zeer myndi ons die vā
den bynsten uwer herten wt
lyet trecke v̄ bloet **A**n onse
vloesen vander ewiger doot
Hier peyst dīne die passie ons
hē **i**hū **E**n hebste dede uwer
herten **M**iet soe goet n̄ soe sue
te n̄ soe salichliken **G**riet alsoe
oerbaerliken als die gedencke
nissen der passien ons hē **i**hū
rps **D**aer dīne **h** **R**och zugg **O**
zuchte heer die n̄ en mynt dīn
cruys **O**f passie die en **m̄**
mynt oec n̄ dīne glorie **O**mē
sche peyst hoe zeer hy vch my
de wat hi doer vch dede wat
hi doer v gedoechede **E**n dan
suldy uwe herte moegen
vmoerwen in synē bloede en
zueticheit maken uwer herte

79
loupe O mensche ter herten
ons ben die vū bloedich is vā
genaeden en vā gracien O
ner allen dat goet vā coemen
is Dat ons ve geschiede en o
mermeer geschieden sal hier
ome laet ons dede ondencken
dat werdige liiden ons lieue
hen Want **H**et is die altre
beste oeffeninge die men heb
ben mach **E**renpael Wie lee
sen dat waeren twee monic
ken in eynen doest die zeer
gheesteliken waeren die een
banden twee doen hi gode
langen tyt gedient hadde soe
waert hi sieck en sterf mer
eer hi sterf waert hi beswoe
ren van synen geselle dat hi
weder comen soude tot hem
Op eynen tyt daer nae soe o
penbaerde hi hem synen leue
den brueder ~~vā synen snode~~
~~en doen hi voele gesen hadde~~
~~binde en danclozen en~~
~~hoe goede leuen hi veregten~~

En hi dedde syn hertte
metter hant **D**oen soe vraech
de hem **D**ie leuende broeden
van synē staede **E**n doen hy
voele geseet hadde vā der ewi
ger ~~g~~ glorien **E**n ~~h~~ hoe hoe
den leuen hi vcregen hadde **D**oe
vraechde hem die ander **W**aer
ome hi syn hertte met syre
hant bedede hi antwoerden
hem **D**oen ic leefden inder
werelt **D**oen hadde ic altoes
die gedencke myssen di ~~p~~ **p**asse
ons heu i mynre herten **E**n
daer ome heeft onse her in
mynre herten geset **a**lsoe
blyndkenden duerbaren steen
datten gheyne ouge der mēsche
en soude moegen gelyde **E**n
daer om dedde ichten metter
hant **O**p dattu dyn gesichte
niet en soudes vliessen als gh
ieten ane sedht **D**oen vercrecht
die leuende monick met voe
le byddens dat hy doch dē du
erbaeren steen niet eyten

ouge ane sien mochte **En** doe
 hyeten gesien hadde vloes hy
 te hant syne eyne ouge **Ro**
 tanis gebruyckde **Th**y soegroete
 sueticheit i aensien des duerb
 aeren steens **D**at hi hē noch ~~wer~~
 zeer bat dat hi hem dē duerb
 aren steh mette andere ouge
 woude laeten sien **I**n welken
 men mercken mach **H**oe gr
 oet dat is die wige genoechte
Om welcke corte gebruiken
 die moninde gherne vloere
 hadde beyde syne ougen van
 deser blyscapen staer op een
 stat gescreuen **W**aer een een
 begelyck sterre die sonne **En**
 allen eertrycke daer gont **S**oe
 waer groete daerheit opter
 eerden **R**ochtanen moechter
 der hiemelscher daerht m ghe
 lycken in ghenre manieren
 die welcke glorie en claercht
 ons **ijē** **ihs** niet syne pēiose
 bloede gecoeft heeft **D**aer **O**m
 du gemynde mynre zielen wil

stu seker weesen en seker vā
henen scheidē. **Soe** oeffent
dich nu gesnidelikeit dat bitter
lyden en steruen dyns heren
en dyns gods. **Ganc** met dy
nen gedachten. **Op** den berch
van caluarian. **En** siet
daer dynē heer en dynē god
schameliken hangen alte ma
le naect tusschen twee dieuē
met wt gerechten armen. **O**
Om dich goedertierliken te
hoeren allen des du hem sal
chliken biddende best. **Welcke**
hoeft oec inenich uoldichli
ken doer steken was met dic
ken doernen. **En** aldus sulstu
voert ou dencken allen die lee
de syns gebenedyden licha
men yegelyck met sondinge
groeter pynen gequelt en
gemoet. **En** ~~aldus~~ aldus
dich dalyr oefenen den dat
lyden dyns heren sulstu v
oert ganc hebben in allen
doechden. hier in gracen

en hier nae in glorien als
 die apostel paulus seet **Eest** dat
 wy nu met hem luden **Soe** soe
 len wy oedz i met hem regniere
 in sijne glorien **Want** die nu
 hier syn gesellen des ludens **Die**
 suelen oedz her naemaels syn
 gesellen des troes **Wysst** hiene
purte heeft der salige mensche die
 sich vlieteliken oeffent inden ly-
 den ons hien iherm **Dat** eerste
 is dat **h** hem god gheeft eē salich
 leuen **Dat** ande is dat sich een
 hoepe van doechden in synre
 zielen bsament als of hi dusent
iger nae doechden hadde gearbeijt
Dat derde is dat een ganzesoe-
 ne woert tussen tussen gode
 en hem als of hi nhe sonde ge-
 daen en hadde **Dat** vierde is
 dat hem die hiemel geopent
 wt **Dat** vyfde is dat hem synē
 arbeijt licht wt te draegen **En**
 dat hi vdsuldich wt in weder stoet
Dat sesde is dat hem god gheeft
 te bekēnen synen liefften wil le

en denen te voldoen mette we-
ken. **D**at seuende is dat hi hem
oetmoedich maect inden ruy-
ryddom der doechden. **D**at
achte is hedde hi gode nye ghey-
nen dienst gedaen went aen
dietyt dat hi sich beghunt te
oefenen inder martilen ons
lien. **D**at hem onsehe **of** alsoe
voele loens geuen wilt als of
hy allen syne dage hem breent
hadde in synen dienst. **D**at
ix is dat hi gedenct aen die
martilie ons lie. **J**hu **xij** dat
hem dat nutter is dan of alle
die heilige kerke voer hem
bade. **D**at xiii is dat hi sich oe-
fent in dat lyden ons lie.
dat hem dat nutter is dan
dat gods moeder met allen
heyligen voer hem **x** beden-
Dat xiv is dat hi ons heren
licha me alsoe gewaerachte
lycken gheesteliken ontfan-
get als of hiten vandes pe-
resters handen ontfinge. **xv**

rⁿ is dat hem onse heer schry-
 uen wilt in synen handen
 als synre tūnnermeer te ver-
 geten. **D**at rⁿ is begriypt
 hem der doot onder des of cor-
 tekken daer nae dat hi sich
 geoesent heeft inder marti-
 lien ons heren dat hem onse
 he sonder begeuer te hiemel
 voeren wilt. **D**at rⁿ is dat
 hem dat lyden ons heren sterck
 maect inden doot te gaen. **D**
 rⁿ is **e**st dat sich der mensche
 oefent inder martilien ons heren
 en in synen voer gedraegene
 ereimpelen dat hi alre sekerste
 doechden en genaede veruygen
 mach. **E**n den hoegen loen inde
 hiemel. **H**ier omme sal der men-
 sche syne toculoecht totte lyden
 ons heren hebbē. **S**oe wannē
 hi yett wat moetic is. **E**n hi
 salt wyselyc oūdencken en aē-
 sien. **W**ie recht goedertieren
 en onasturlycken onse lieue
 he alle syn lyden leyt. **a**lsoe d^z

~~hy syne crachte behoude en
heyl altyt geluste te beedne
en hem mors tua mors
fraus mundi gloria celi et
dolor inferni sit meditando
tibi Deo gratias a m e m~~

hy syne crachte behoude en
heyl altyt geluste te beedne
ren met heme mors tua mors
fraus mundi gloria celi et
dolor inferni sit meditando
tibi Deo gratias a m e m
Dit bekeede die heylige pphete
Jeremias wel doen hy seyde
hebbe allendie werelt ontfien en
in haer en is niet goets noch redt
uerdiges Wie heuet twyen die
stercke stat gesterueert dan die
muere ome gaende was vane
tuel gegoeten en die groete stat
van cartagien en boue al dat
hoest van ald' werelt en die mecht
tichste en sterckste stat van romen
die al die werelt ontf' haer her
scappte hadde dan seue coninge in

woende en ee negelwe syn son
 dlingen paleys in hadde en
 die eerste muur daer omme der
 stat gaende hadde ind' lengde
 vli milen en op dier muere
 stonden hic en hr sterder
 toerne dese conindike steden
 en paleysen syn ned' gewoerpe
 en gedestereert oūmids boef-
 heit d' mensche te weeten
 oūmids hoūdie ghiericheit
 en eygen soekelichen hoe
 moedicht haet en iyt en o
 danckaerheit hebben die scho-
 ne bloyende en medchtige
 stat van octauiāen die dat
 achde deel der werelt onder
 haer heerscappe hadde en
 daer meer dan hr vgaed' in
 gen of cloesteren in waren
 daer men gods in diende ne
 der gewoerpen en alte mael
 vmyelt Wie heuet die tmoon
 de en heylige stat vā heru
salem en anthoesien die
 grote en medchtige stat ter

en constantinople die scoone keu-
serlike stat ter neder gewoer-
pen en gedesterueert en oec
mede vanden heyligen kees-
ten gelouue vureent en ge-
scheiden **W**ie heeft die scoone
en nietigste stat geheyt ham-
daer wael dusent gods huuser
of kerke in stonden daer men
gode i dienden gedesterueert
en vnyelt **E**n die ~~g~~ grote stat
van cassay die meeste van al-
werelt daer die muervan aen
hadde inder lengden l milen
en was soe sonderlingen zeer
bewoent inet volck dat men
wael van eenre woeninghen
moeste make **r** woeninge **E**n
die rycke stat geheuten chilo-
fode vand' wilker die muervan
an hadde inder lengden **xx** mi-
len **D**ese coninkelike paleysen
steden ~~had~~ hebbe neder gewor-
pen en gedesterueert die sonde
en boesheiden der menschen
die ee **v**deruinge syn alles

goets en ee makinge alles
 quaets. Hier in is openbaer
 dat gheen machte noch sterc
 heit genoech e is den lande of
 ter stat daer die vrese gods niet
 en is en in uol dacht der sonden
 in regneere wat met haers selfs
 fenyn wt die boesht altoes ver
 geuen en gedoot want die so
 den en quaetheyden d' mensche
 neemen den mensche wtter
 macht en besch' me misse gods
 en sette hem in d' macht des
 duels en als die pphete seet
 als die hevr die pot niet en
 behoedet. ~~Soe~~ waeken sete
~~gehe~~ v'gheest diese hoeden wat
 den boesen en is e gheen v're
 minge noch victorie ter salicheit
 Die sterfste muere en geweer
 en helpe die ee stat of ee lant
 hebben mach is die vrese des
 heren en vashaldingen synre
 geboeden en ene regelikeit redt
 de doen sonder enich wtneeme
 de persone wat sond' t'wpuel

en ~~had~~ daer die ~~quaden~~
en die sonde der kerstene sy
soudē heren syn van alder
werelt want die baniere
ons heren ~~ih̄s x̄ps~~ is altoes ge
rent en ontfouden al d̄me
en d̄ome syne getrouwen
knechten te helpen want een
goet man die ondanich is
den geboede gods sonderwel
dusent manen v̄driue alsoe
Dauid ~~in d̄e sout~~ cadent ala
toze t̄uo mille et decem milia
ad extris t̄uis dat is te seggen
van dyne ~~recht~~ sude soelenre
vallen dusent ~~et~~ ~~x~~ dusent van
dyne rechter hant ~~et~~ ~~n~~ eld seet
dauid ~~et~~ ~~no~~ persequebatur v̄uo
mille et duo fugarent decem mi
lia dat is te seggen hog machte
ee persequeben haere duse te gen
en haer twee v̄uogent ~~x~~ dusent ~~et~~ ~~n~~
hoe dzyn mach dz ee allenue mach
haere dusent v̄uogē dauid seet
heir nae ~~lucia~~ manus domini fecit
omnia dat is te seggen wat die hant
des heren heuet al denaect ~~et~~ ~~n~~ onse
h̄e seet selue door den p̄phete ~~si in m̄is~~
meis ambulane kris super tribulatio
nem musica manu mea dat is te seggen
hadde mi mine wege gewadelē ~~et~~ ~~n~~
hadde mi hant gedoe op gheene die
v lyde doen ~~et~~ ~~n~~

Hier beghint hoe eē mensche comē
 lōw sal mīdē lyde ons hēv itis rym

Ep̄t̄es in die laudem dīr tibi
 Du hebst mī ghebedē dān
 di enghē maniere leere woude
 wy du scoutē en cōtempleeren
 moechtes **I**ndē lyde ende mīder
 passien dīns gods **M**aden vī
 getide des daechs want du segest
 dattu dat voer alle dīnck begheerst
 dattu den seluē druct in dīnre
 memorien hebbē moechtes die
 omē dīnē welle vele lyde wou
 de **H**ier om om sūnre mīnen
 wille en by sūnre hulpen soe
 hebbe ic dy gescreuē soe ic sub
 klygste coriste en beste conde dat
 tu deuotelike begheert hebst mī
 al erponerēde mīer veel redenē
 ruerende die die dy laet ic er
 ponerē en te volbringe want
 eē scouwende gheestelike ziele
 die trect wt weenich dīnck veel
 sūns alsoe een rude vleeschelike
 ziele van veel dīnck weenich
 maect **H**ier omē salstu ten

eerste wetē wilstu in deser cōsten
die bouē alle constē is toeneemē
oft pficiere. **S**oe moestdu dy niet
grote **c**onstē abstinere van
leckerespysen en vā ouertulle
gē drande. **E**n tot dynre noot
dorste spaerlike neme vā beide.
Du moest di oec hoede vā voel
te spreekē en voer ydel vroude
die onbehoorlyc is want hei en
is niet tenelyc dē ghe nē die rpe
lyde beuoelen wilt. **I**n spotteli
kē woerde. **I**n lachen en in ydel
re vrouwen. **O** orberlyc syne tyt
ouerte brenghen. **E**n op adat
iet cort segge van alre tytliker
sorchfuldicht en van alre vlee
scheliker gheuechte en vgrma
kinge tytlycs troest moestdu
dy niet groten blyet verurem
den want sy en behoere niet
twelste gnder vleeyschelictroe
sts en scouwinge ende ouer
dendinge der passien. **O**s liefs
heengos wat contrarie nte sa
men en horen

Et is noet dattu onderwile dets
 alsoe tegenwoerdichlyc dynre
 scouwinge recht oft u daer doen
 tegenwoerdich geweest haddes **doen**
 hy gepassu waert **En** soe
 hebby i spreekē indroefenissen
 in sien recht oft u dynē heer voer
 dynē ougen hads lydende **En** soe
 sal die heer dy tegenwoerdich we
 sen alsoe du hē dencs **En** sal dyn
 begheerte nemē **En** dyn daden
 ontfangen wilke manier ic
 houdē wil in desen werck te scrj
 uen en nu willen wy tot onsen
 proposet gaen en beghynē eerst
 vander compleet tyt **completut**

Completoria dat heit alsoe
 want tot dier vren is die
 loep des daechs vult des gelijcs
 onse lieue heer **ih̄s x̄ps** hadde de
 loep syns mēscheliken leuens
 vervult in prediciacien doen hi
 dat auontmael geten hadde met
 synē iongeren van welke auont
 mael **en** vander alre heilichster
 gaeue syns lichams en syns bloets

hē al daer gheuende Du dechtes
denotelijke oū dencken salst
hem daer inden auontmael
bieden oetmoedelike niet
reynen herten ~~den~~
aendechteliken truwelyken
en deuotelyken Doen dat son
derlinge auontmael glorioes
like gedaen en gecelebreert
was En die voete der discipu
len gewassche ware en dat ser
moen gedaen was Doen ghinc
onse lieue heere ihc xpc
wt met synē discipulen ten
berghē van oliueten daer mē
hē vange soude Daermen hem
vange soude en vā synē vrien
de seenden Doen vūlt waert
dat die pphete ghescecht hadde
paucī pastorem et dispergentur

Daer na soedenct Coues gregis
wy onse lieue hee tot synen
discipulen sprack staet op gaē wy
van hier En du sals hem ant
woerde inde gheeste heer waer
sulle wy gaē Soe sal hy dy wede
ia ic sal slaen den heide ende die
scape d'cudde sullen vspreyt wer
† den

inde gheeste antwoerde wy
 sullen gaen tot myre passien
 tot mynen lyde tot myre af
 soedingen van dy lyflike
 in deser werelt **en** wy my
 na volten welle die ver
 snecke syns selfs **en** neme
 syn ~~cruce~~ **en** volge my na **soe**
 antwoerde heere ic sal met dy
 gaen tot inden doot toe **Onse ihu**
 lieue hee **en** v'henget niet dat
 ic van dyre syden v'sceide wde
Daer na **soe** ouerdendke wie
 onse hee seide tot synen discipule
Adormitis wat slaepdy dus
 waect **en** beedt op dat ghy
 niet in becoringe en valt **Die**
 gheeste is bereet maer t'flesch
 is cranche **Soe** antwoerde dan
 weder gerne heere **Maer** du
 heere die daer geboets dat wy
 waecte **en** beeden gest ons gra
 rie dat te doen want al ist bil
 lyck dattie gheeste al ghereet
 is **Dat** vleesche is cranche **en** al
 temael traech al vol vuille vaets

vol sijn en al vol drandke **I**n et mach
cum gelyde een vre niet dy te waken
volmaectelyc **O**ft niet dy te beeden
dat het niet en temptacien en valle
Bec moechstu hem dan aenbeeden
en bidden om syn gracie **N**iet dan
ane wijsyn discipulen laghe en schie
pen **E**n wi he onse hee **I** wijsde
ende leerde die manier des bedens
wi sy bedē souden beyde lichamelyc
mette werken **E**n niet synē goe
dertiere worden **E**n mette engelen
daer voer comende wat me soecht
dat hy viel met synē aensichte opter
eerde **E**n beede god ane seggende
Pater si possibile est vader op het
moghelyc is soe nemt desen keld
van my maer niet soe ic wil ma
soe du wils **E**n siet die engel des
hemels troende hem daer he troef
tende **E**n doen hy dus monstree
kelijck drueclach ghestreect opter
eerde biddende **D**oen waert syn
sweert als druepele bloets neder
lopende van hē ter eerde biddende
In merck herde wel alle dese

woerde en sus salstu doen neder
 vallen met dynē aensiedte opter
 eerden met anders denckende
 metten monde hier eē dinc seggē
 de en dat herte anders waer hou
 dende **O**p dattu dat selue voer dy
 hebs dattu dencs en dattu bids
 en hout in dynē ghedachte dattie
 wille dyns vaders allen tyt voert
 gaen en dattu met laudycmier
 met grote arbeide en rouwabeeds
 alse onse lieue heer dede en met
 cort af en laets maer lange dyn
 gebeet heerdes **E**nde siet wy te
 hants totti comen sal die dy hore
 ende troesten sal **O**m ons exem
 pel te geuen soe was datti engel
 hem verdoende onsen hee troestē
 de en met en salstu allene eens
 beeden maer die ende veel alsoe
 als hy hem toende nasynē ge
 bede alsoe suldi bidde voer dode
 en leuende sonderen voer di en
 voer dyn vriende en alstu **D**us
 inden gheeste siēs die discipulen
 slaepen en dynē heer waken

Soe machstu selue wel voele vinder
dattu teghe he peger En oec tegen
dynē heer Oec sulstu wetē Dat
~~dat~~ grote Augintmael En veele
drenckes seer hindert na opleet
te scouwene oft gheestelike oefe
ninghe te hebben Daer omme eest
nūt dat men daer af abstynen
als voer seet is **O** aer na soe seet
op wie die grote ~~sin~~ saer ende
die alre quaetste verueerlyste ge
seelschap op dynē heer comt lope
En wie ~~dat~~ dyn heer he te gemoe
ten gheyt En wy he sy discipu
len volgten verueerlike Maer
hy troestese dat si niet verueerte
syn En seide tot yudas vriend wa
toe bystu comen Siet syn goede
tieren saechtmoedicheit hoe hy
syns lyfs breder kende en vriend
noemde **W**at syn al religiosen
die ghee vriende en syn die alsoe
schine Die weerlike lude behoert
dat mensche knecht heit Maer die
religiosen luden dat syn geoe
dende lude **D**at leuen der apostole
die

houde **D**ie salmen vriende heite
 als onse heer seluer tot hē seide
 Jam non dicam vobis vos vort
 nen en sal ic v met knechte heite
 maer myn vriende wat al dat
 ic van mynē vader gehoert heb
 be hebbe ic v oont geminct alsoe
 die werelt te vsmacde bleeschte
 temmen **E**n den duuel met
 synē becoringente vwinen wat
 boeale ghen daer achter niet
 iudas de vrede **D**ie inder be
 gheerlycheit hāe genoechten af
 geuallen syn **S**oe denct dā wat
 routwen daer was doe syn alre
 deuoeſte en syn alre mynlyſte
 discipulen van hem ſceide **W**
 wy rechte ongerue **W**oe rechte
 bedruet en bedruet **W**in rechte
 ontrouweſte was dat ſceiden
 wy ſcrepende wie hulende wie
 roepende wie ſuechtende ſceide
 die arme weefelen vā haren
 alre mynlyſten lieſte vader
Daer moechſtu dan meer
 toe dencken watſi ſeggen

mochte **D**och **s** sy soe bedruet
van hem seiden **H**et 18te denc
ke dat si seiden **O** goede meester
O suete vader **O** goedertiere hee
Wie suelen wi dus van dy ghe
seiden werde **O**ch heere en alre ge
trouste vader **W**ie suelle du kind
dus van dy blien **H**eeere waersul
len wi nu gaen **D**it ende noele
des gelucs mochte sy **s** segge **O**ch
wi dicke mochten si dine sien
wie men haren here oneersa
melike gebonde van hon leide
de en treckende was **O** wie die
wielen si neder opter eerde en
reyriepen met bedrefder stemme
te hemel waert **O** des grote ja
mers **O** myn alre liefte soe moech
stu dan ~~denden~~ dencken **O** st **O** se
lieue vrouwe syn moeder maria
daer geweest hadde wat rouwe
wat jamer en wat misbaersoud
die ghedreue hebbē **S**egti dine
herten **O** myn alre liefte vrou
we we ist nu met dy **O** st **O** mer
en vuele in dynē geduncke **O** st

of d'licht met en droemt wie
 dat nu met dynē alre gemēste
 soen steet Soe jamerlike hy ghe
 leit wort **O** alre liefste vrouwe
 wat quader wat bitter dach suldi
 morgē hebbē alstu hore en sien
 sulc soe groten puerlike onse
 like aensien **O** hēe ihē wat ziele
 soude moghē lyden si en souden
 scoren die op vlyden dachtē **O**
 goede meester **O** anosel lam
 hoe gheestu onder den woeluen
O hēe dy byetē die alre quaeste
 rueden en du en ~~riepst~~ **O**
 riepst met **O** en seget gec
 dat si dy een keetel omē den
 hals woerpen en dat si dyn
 alre heylichste hande bonden
Ende ~~da~~ dat si soe met dy hene
 Inechde en sleypten al storede
 en al slaende oft u eē moer der
 gheweest woers alsoe brachtē
 si dy eerst voer **a**nnē **O** doe voer
 capharn daer die prince der
 ioden doe vergadert ware **E**n
 na dy wachten **D**an mogestu

wel dencke wi qualyc datsi he
ontfinge En wi oneerlyc si hem
deden sitten slecht opter vuulre
eerde voer hon neder Du salstu
al inde gheeste sien En dencken
~~tempten tyde~~ **I**c compleetyt
Al mytentyde soe ontfermige
wt dynē slaep met tranen
en met rouwe berouuet vā dattu
des auonts te compleettyde ge
dachte hadde En dan dene wed
ane en siet inden gheeste wie
dyn hee sit onder syn vrande En
gelate is van synē discipulen
enden van synē vrienden **I**c ge
gheloeue seker dattu seggen soude
O suete heer **I**he wie sistu nu
dus onghedacht dus oneersame
lyc dus ongegeert waer sy dyn
discipulen en vriende O du enig
goet Ony sonderlinge vroude
en al myn troest wat sal ic doe
nu **I**c die dy dus sien sitten
Soe sege dan tot iohannes
~~wie sit onse~~ die daer licht by
sat iohannes wie siet onse hee
voerwaer segghe ic v ghy sile sien de
voen des mensche sittē den tott' rechte
hant d' duecht oft den crachte gods

onse suete meester dus rammel-
 lyc denck. Dan oec wie peter en
 iohanes **troeren** ende screven
 moeste doen si dit sagen. Soe
 denck dan doen **on** onse lieue hee
 seide. **Amen dico vobis in debi-**
tis filium hominis sedente a dextera
glorie dei wie doen die prince d'pries-
 teren syn deedere te recht. En seide hy
 blasphameert en wie die viant al
 den hoep gelyc op synē hee ihm voe-
 ren die o hem stonde. Die sommege
 sloegen hem metter blader hant
 in dat alre scoenste aenschte. En som
 sloegen hem metter aeffscher hant
 voer sinen alren suetsten homich
 bloeyenden mont. Die sommege
 sloeghen he in synē alre heylichste
 hals. Die som sloegen hem in syn
 alre goeder tierenste sachtmoedichste
 nenschyn. Die sommege trecken
 hem synē baeyt wt. Die sommege
 namen hem by sinē eersame hare
 en togen ende sleipten hem over
 die deel. En soe ic gelouue moech
 te sy he metten voeten trede i syn

mylyc aensichte En ouer syn ge
benediden lichame loepen en op
hem springen Aldus handelden
sy dinen heere en allen der engelen
hēe Oneersamelike en qualiken
sonder reuerencie ende sonder eniger
~~mede ontfen ontfen~~ leyde ont
fen mensche alsoe si alre grutwelike
ste en selste waren sonder ontfen
menyche alsoe deden sy hem dat
alre quaeste dat si mochten Die
sommige dedent wt rechter boes
heyt haere quaden willen Die
dedent op dat sy den ouerste prin
ce daer mede behagen wouden
die daer waeren Dat soustu
hier toe gedaen hebbe oft du dit
gesien hadde En soustu dy selue
op hem niet ~~alre hebbe laten~~
~~hebbē laten~~ vallen Ende seg
gen Och en wil dus voel qualē
met meer myne lieue hēe doen
Siet hout my daer voer doet
met my dat al ghy wilt Siet
slaet en en doet myne hēe dus
voel gewalts en onrechts met

92
Soudstu dynē hēe niet omuangeh
ghebogendre knyen dynē suetē mees
ter en nemen gherne op dy syn
Psecuti ende syn lyden Dat selue
denc nu oec te doen En laet di dinc
ken dat het nu ghesiet in dyre te
gemwoerdicheit dattu dit sies en
ganc tot hem en segt O goede ihu
O alre beste meester O alre mogen
ste hēe En alre suetste vader wat
ist dattu dit verdragen wilt dus
versmaet te wesen dus ghepynt
te wesen En bestu niet die gods
sone wat is dit En wi mach dy
vader dit lyden datti dit ghesiet
waer dme en destrueerstu niet
alle des duuels kindere O ho is sal
hier by dy op der eerde suten en ver
sellen dy want dit en syn die niet
die dy liefhebbē naer het syn
meer dyn vande die dy haten
Als t woedde ontfinghe mēsche
Daer na denct dan wyne peter sat
en wernde hem wt wēdichlike
want dat ghewarige vier in hē
was ghelescht i wēdichlike

En hy versaetten syne hēe seggē
de **I**c en kens niet **E**n wy hem
onse hēe ten derden mal ane sach
En doen peter dat sach dat hem
die hēe gehoert hadde ende hē aen
schach **D**oen ghynch hy ter stont
tot den **g**uaden eheselschepe
Onder den **w**elle welkē hy syn
vsaet hadde als noch hūden
vele lueden doe **E**n scrypde dat
ter lide **O** salich syn sy heere
die dien ogen soe vromme
Die haer ouden herte mer di
re mynen ontfangē **D**ie soe ver
licht worde dat si haer dwalinghe
sien **M**ine schier connen sy doen
smelten dat is der beroelicheit der
sonderen **E**n in tranē der deuocie
en der buterheiden verkeere **A**go
dne **R**ogo pater bone **I**c bidde die
hēe ic bidde dy gode vader en goed
tiere **I**hē **I**c bidde der ouer groter
duechdelicheit dinnre gooden dattu
my dicke en veel aensien wils m
den goedertiere barmhartighe ogen
daer du peter mede aensages **E** hy

moecht wel dender wie seer peter
 dagē moecht omme syns heere wille
 en om synre sonden wille En wie
 hy ouerdacht dat goet dat he syn
 heer dicke gedaen hadde En wi hy
 hem nu v'saect ende syns gheloec
 hent hadde dat hy sijre niet e kede
Daer na soe dender doe die prin
 cen der ioden En die dieners der
 boesheit en anders die iode v'moyt
 waren en slape ghingē wie sy doe
 dyne hēc allene liete sitten gebon
 den metten boeuē die he wachtē
Ost licht soe mochte sy hem ergent
 in enen horne des huys gheschotte
 hebbe seer gepunt gequelt ende v.
 moyt van mofsel ende quelnisse
 en pynē die si hem aen gedagē hadde
En oec van groter coude want
 het was inden winter Dattie in
 nachte seer lanc en cout syn Soe
 ganc dantot hem inde gheeste En
 ganc tot syne voeten sitten scrypē
 en dagē en Dan moechstu alre de
 uoteluytē en inuchlytē cussen
 syn eerwerdige voeten En die

stercke seilste bande en ketten oft
helde synet **E**the vancnussen **E**n
segt tot hem O suete heer necht
in alre heilichste hoeft eewenich
op myn scouder **O**f het vlicht
ver rusten mochte **E**n ic v doch
met verloessen en mach **E**n alse
du soe by hom inde gheeste sit
soe gebiede al dyn vrienden tot he
En dy selue en bidt he da deuote
like en welike **E**n wet dat ver
like voerwaer dat hy dy vleene
sal dattu hem bidde doers **E**n al
soe mochtstu dan reghen he daghe
de seggen **S**och wat sal dyn alre
suetste moeder morgen segge wie
droefelyc sal haer te moede wese
alsi gheureyscht wie dat merha
ren alre gemynsten lieue kynde
steet alsus dagende en screvende
sitende tot den voeten dyns sue
ten meesters **O**f by synre alre
heilichster glorioser borste mocht
stu dan een weenich slapen ende
rusten **I**st dattu anders slapen
moghes dyne hee i alsulke stad
siende

Of priemētidē **tepriementide**
 salstu ouerdenckē niet eenre seri
 ghev bedruēfder herten hoe des
 morgens vroech weder die iode
 tignēderde tot haren rade **E**n wie
 sy voer hon daer dedē halde dīnē
 ghemynde meester dē myliken
 hee **i**he Die seere mysmāct ende
 vmoēpt was doen sy hem wt dē
 huse leyde soude Doen vmoedic
 dat sy aldus seggen moechte wael
 op vaste wael op **i**he wat maect
 stu slaepstu of waectstu wael op
 gheringe dy moets mede want
 die princen en die preistere hebbe
 gebode dat men dy voer honbrē
 ghen sal daer si te rade syn **Sy wach**
 wachtē dīnre **de** daer metten **wat**
 volke dat si dy willen doe dade
En leuere dy pilatū dē rechter
 ouer daer denē dan op dattu dā
 by hem bist **E**nde **de** segt o wi
 hee myn **O** wi alre suetste mees
 ter wille si dy nu vderue **O** wi
 en **O** wach der jamerliker mee
 ren **O** wach arm wat gruwe

liker wat droefliker remoer
is du **O** alre liefste hee wat scry
ender droeuer aensien sal dy val
re suetste moeder nu sien wat bit
terre remoer sal si nu horen **E**n al
le die ander die dy mynen **O** myn
nenlyste alre suetste hee wat sal
ic alre onsalichste nu doe wat sal ic
beghynne wat sal ic aenghaen heer
willic niet v gaen **O**ft willic gae
boetscapē mynre lieuer vrouwen
dyne guetlyster goedertierenste
moeder dat si totte dy come **O** aer
nae soe denet wijs in wert geleit
voer den prince niet gebonden
handen seer mismaect **E**n wie sy
doe al op hem gaapte en aen snau
de als rasende honde **W**at meniger
leelyker ongesoltenre woerden
si hem doen toe sprake **O** hi moes
ter wi comstu dus hier bistu een
phete wie en vsaechstu dy dan
niet **D**at ende des ghelyc moch
te si veel teghe hem segghē en me
nych ander smelyc woert **D**oe die
alre boeste v malendytste niesche

alre boeslike misiere comde te spreke
Wilstu oec eenē andere wech
 oft maner van ~~dan~~ dencke
 houde soe denet alsus dattu hor
 des seggen dat ihc vāden roeden
 geuangen is en dattu dan recht
 tot hem loepes en siest ihc soe
 gebonden ende mismaect en valt
 dan voer sin voete neder al scry
 ende en kermende dyn woerde
 formeende van dynre herte
 soe dyte moede is alstu dyn heer
 soe siest Daer na soe hoert wie
 hy valsche getughe na dynē hee
 sochten en die prince der prie
 steren hē vraghede seggēde **bestu**
rpe die ghebenedide gods sone
 en hoert dan wie saecht moedich
 liken en wi rechte goedertieren
 like vlieffte meester onse goede
 hee hem weder antwoerde **Du**
dyist Du hebst gheseecht en
 dat ander woert dat voer ge
 secht is **Ammō videbitis**
filium hominis sedentē a dextris
virtutis der noch suldi des

mensche soen sien sitten ter rechter
hant gods **W**elke goedertieren
sachtmoedige antwoerde die bose
verkeerde quaet ey blaspheem
seiden te wesen **E**n voeren soe
weder ouer ihm soe ic meynde als
rasende rueden gelyc si voer gedaen
hadde **D**oe die prince seide hy blas
fameert als voerseit is **D**aer na
soe leide sy hem voer pylatu sy ge
benedide hande te samē gebonden
opre rugge of voer hem **E**n soe
mē secht eē keere om sine gebe
nedide hals ghebonden **W**elke
keere men sint te toene plach te
ihelū den pelgrinē die vā groe
denocien haren hals daer in te ste
keē palgen **T**ot pyntide als
voers is soe pleecht mē te vige
ren ter keerken **D**e name onse
liefs hoere te beliden hēre danc
kē te louē en te dienē **A**ls onder
allen goede keerstenē mensche
een gewoente is **D**aer om wāt
tot diere vren soe was ihū xpus
die een rechter is der leuender

en der doder voer den iode bracht
die om ouer hē te redhe opdierē mēhe

Geest vergadorden **te terriende**
Gkericiende soe suldi ouer
dencke zeer mismoedich en bedr
uest wie men nu al die straten
van iherusalem doer hore mach
dat men uwe hee geuangelhe hylet
en wi dat si hem cruce wille en wi
sin alre doeuichste bedroefde moe
der hoer hebbe mochte Doe si dese
meer verhoerde Doen si vā haren
ouderē en vā hare naeste ge
leit waert met ontsprekekkē druc
en lyde en rouwe en screpen ende
daghe recht als een doot wyf hare
soen te sien die si vant dus seer mis
maect en mishandelt vsmacht ver
waect verarbeit ende bespouwe vā
alle troest ende solacien veruueint
en vā alle sine vriende ende alre
heeste discipulen beghouē en gelate
En om dū deuocie te meere soe
mochstu dencke dattu selue wils

gaen boetscappen sijre moeder
met grote tranen gietē met screyen
en weene dat si wille comen sien dat
~~hoer~~ hadde bitter aensidē en dat si dat
dede en ginc niet dy **S**oe mogestu die
manvare dyns gedendies aldus soe
mē dattu comes voer haer huys ende
alscreyende segs **I**s myn lieue vrou
we hier in ihē myns alre liefsten
heere moeder **O** myn alre liefste suet
ste vrouwe bistu hier in **En** dat si da
toen come guetlike **En** vrage di ~~selue~~
~~houder~~ lieue kint wat hegher
stu **S**oe val te vicht tot hare voeten
seer screyende en segt met clagē der
stemē roepende ende suchtendē tra
nen **O** myn alre liefste vrouwe **O**
myn hoep en myn troest **O** myn
seker toeluecht en myn enyghē
toeuverlaet wat harder seerpenru
moer wat gruweliker seldertidi
gen **En** wat harder sindtencien
en jamerliker boetscappe bringhe
re v **I** **S**eker vrouwe ic en bring

v met gerne dese iamerlike boet
 schappen mocht ics vā node af sijn
Daer die grote noet dwingt my
 daertoe **E**n die mynne die ic tot
 mynē alre liefste heer en tot v
 hebbe soe laet dy dunckē dat si
 gelikē begnen wort en antwoert
 di **D**alstus sich lieue kint wat is di
 wat hebstu dattu aldus seere seenes
 myn alre liefste segget my sonder
 bertrect wat is en vswinges my
 niet langer **E**n soe want woerde
 du weder **M**ijn genedege alre lief
 ste vrouwe **E**t is een sake die bil
 lics grote rouwe en der alre mees
 ter droefemisse werdich is **C**omt
 gheringet tot mynē heer uwē alre
 liefste soen die die iode geuandē
 hebbe **E**n ghebetē daer mede oft
 si hem doden willen comt te hātē
 op dat ghutē leuende vīdē mocht
 alsoe boude als si hoende vīelsi
 ter eerden als oft sy steen doot we
 re alhaert beswint **E**n en mocht

een woert niet spreke noch haer
ogē niet opslaen recht oft si al haer
cracht en sijn en weten verlore
hadde en al haer versta die by haer
stonde begynne seer ontfermelike
te gheberen die som bestovinden
niet haer Die som riepen niet lu
der stemē inden hiemel scryvende
ende suchende ende kermēde wat
claghingen wat rouwē wat druc
wat lyden daer is Dat moechstu
deutoliken ouerdencke en daer
inden geeste anscouwē **S**o mo
ghestuse dan sachtelyc en lieflyc
op voere en gaen niet haer hule
de en wenende en scryvende tot
hare lieue kinde en hore wi recht
te dagelike sonder ophouden
datse die strate vā iherusalem
lange gheet scryvende en dage
lycs roepende **W**eu me bliet
amantissing sal mis meus Och
my waer is myn alre mynste
sone waer bestu myn alre suet

ste liefste kint waer bistu waer
 salic **O** winden myn enge
 vroude en al mynen troest wie
 heest ghe nome myn alre lief
 ste lief wie heest gheuangē abe
 goedertiereste sachtmoedichste
 lam waer omē hebbē si my dus
 beroest **O** alre doechdelicste ont
 fersculdige lieue liefste enygekint
Och Och O wi Och arme O wy
O wach en O wee wat salic arme
 ellendige drooue moeder nu **besae**
 bestaen waer salic mynē hee mynē
 god en mynē alre liefste soen wende
Dit en des gelycs mocht sy wel
 jamerlike seggē en noch voel da
 gelyker dan ic ghedenckē can be
 keerende en beruerende die herltē
 der onghelouiger die dit hoerden
 tot vrouwen en tot medelydende
Oer na doe si hare soen sach also
 gebondē mismaect ende mishan
 del van allen man **mismaect** ende
 versprokē die hē niet en v antwoer

den En doe hy syn ~~hane~~ droeu
ghe lieue moeder alsoe van haer
seluen ~~besym~~ beswymt sachlytge
ghestrect opter eerden alsoe op si
steen doot waer ~~ge~~ weest En
haer susterē en ~~die~~ die ander die mit
haer quamen wie rechte seer onbe
gripelike draefnisse moest hem
dat makē ~~den~~ dese grote droe
fennisse met screyenden ogen ouer
en met suchtender herten Ende
mit bitteren medeliden hebstaen
dese soe veel syns van rouwen
dattu denckē of spreke moechtē
En segt tot hem O goede hēe O
goede ihu O du alre eerlyfste schee
mel ionghe man dyn rouwe west
seker en menichfuldicheit van
sonden ~~te~~ sonden want dynre
moeder rouwe en hertseer ~~guitwe~~
dyne rouwe ~~stut seluer leets~~
Ostut seluer leets ~~da~~ dat si luyt
wat moecht doen die bedreefde
moeder tot hare kinde ~~se~~ seggen
dat ouer denckē eene ~~de~~ ~~loter~~

sielen ic meyde sy alle seggen
 moeste dies dit saegen dit grote
 torment. **O**ch wie rechte qualic is dese
 guede wine. wie sach des lydens ve ghe
 lyc. **D**aer na sende sy he tot herodem
 en dien dranc. en die loep wart groet
 vande volcke dat he volchde. **A**lre
 suetste werde teeder vrouwe wie
 moestu gegaeu **E**n my mocht di
 helpen hem te volghen in so grote
 ghedranghe seker du waers een
erempel des rouwen honnellen. **S**e
 de dien die **xpc** mynde en de an
 dere die hem doch volchde **O**me he
 te siene want dat volck voel van
 hem **se** **s**pedde ic geloue datse
 niet voel myn tran sy en seegde
 dan van hem. **A**lre liefsteden
Ostu aldit sages denct wie gheerne
 du haer soudes helpen **D**oen den
 gedranghe hare lieue kinde vol
 ghe wie gheerne du dy niet hare
 soudes versellen in hare druck
 en lyden **D**aer na soe **O**uerdend

en siet ane inde gheeste wie sy
suete meester stont voer herodes
wie he herodes vraechde maer
maer dyn heere en woude mit
spreken En stoent als ed saechtmo
dich lam voer hern al swigende
Siet wie he herodes bespottē mē
sinē ghesinde En wie hy he wed
sende tot pylatum Denct oec wie
syn alre heilichste ghebenedide
voete te broken en gescoert ware
wāt si niet groter haesten met hem
liepen leiden ende weder leiden als
rasende honden ouer die onneffen
clutten en steenre niet sinē bare
voeten want en niet mit niet dat
hy enighe soen aen hadde he en
plach doch nūmer seente bracht
hy noch gheē vā sinē discipulen
Daer na soe ouerdend wie hy
weder tot pylatum bracht was
wie sy he doe mit alre onneffen
diesi mochte nacht makē en syn
cleyder wt togghen En bonden

hem met scerpē seelen aen eere ~~ant~~
 culumpnē **E**n wie omynschelike
 seer en sonder emigerande ontfemly-
 ticheit dat si hem gheeselen en sloe-
 den **D**at syn alre wiste sneeuwer
 woghehuut en syde alsoe rosero
 rode rosen gheuerwet worden van
 synē alren preciofsken duerbare bloe-
 de **E**nde wie si doen met crachten
 in perste ende drude **E**en scerpe
 crone van doerne gheulochte op
 syn eerwerdighe hooft dat hem
 die doerne doer die huut en swaer
 de en vleesche tot op die hersenen
 stekte mochte **D**at syn ghebenedi-
 de duerbaer bloet hem ouer syn
 mynlic aenschyn neder liep ouer na-
 se en ouer wanghe **E**n doe to ghe-
 sy hē te scempe en te spotte een roet-
 cleet enen rode mantel an en gnuē-
 hē ee riet in die hant voer enē cep-
 trū **E**n knieldē voer hē al spotte
 de en seide nuerer iudi ozy met alle dr-
 onwerde die si mochten **D**ie som

mochte hem in syn ouer soe aenschij
spie Die som scudden bracht haer
hoefden en stake haer tonghe wt
hem te spotte En he te groter som
den en confusen dede he pylatus
aldus bereyt wt leiden tot de ioden
die buten des ~~thuis~~ huses stonden
want omme der hoechtijt wille en
ghinghe si bynne thuss met En
seiden he toe Ecce rex noster Siet
hier uwen comē En sloech hem
syn doet op op dat si ~~sin~~ sien
vuden wie hy doer slagē doer gheselt
was gaer sonder al ontferrmensse
en ghenade riepen doe des duuels
kindere al ~~ghelyc doe~~ ~~sewe en~~
~~gelyc~~ gelyc Tolle tolle crucifige
en doet en wech doet en wech cru
ust he cruust hem hantē tusschen
En des gelycs al dit mogestu met
grote rouwe ouerdencke en sal dy
billig wel beuoelike rouwe maken
Denstu anders aendechtelike en
langse en die ouer soe mogestu

tot hē roepen **O** goede hēe salmen
 dy nu naect ontdeeden die die naect
 ten dees salmen dy nu bynde die
 die ghebonden onthandes die met
 den duuelen ende met anderē siede
 ghebonde warē **E**n aldus moech
 stu elc poent by sonder ouerdendē
 wie o tweeder lye si hē handelden
 als woer screue is wie si hem met
 len **r**iet opt hoeft sloegen **D**oen
 si hē al spottende voer onse groetē
En al die ander sneeliken **E**n scim
 pelike smadenisse die si hē deden
En **m**y roept wt enē droouighen
 mede lydene **O** god vader vā hemel
 rike wie moechstu geliden dat men
 dus veel onrechts en dus veel scā
 den confusien persecueien en pp
 nen dynen enighen ghe mynden
 soen aen doot **O** heere sint dū doch
 alle die ghenē die dū deuotelike
 nen roepen ghenadich goedertiere
 en ontfarmhertich siet waer om
 me schemestū dan myne alre

hefften heere **ihc xpc** dyne ghe-
mynden sone aldus hart **en** on-
~~ghen~~ ghenedich te syn we enge-
lienstu den engelen niet **daffy**-
haren heere helpe ~~mogen~~ moge
wger omme vdraechstu dat dyn
lieue onsculdighe kent va dese boe-
sen onghenedighe vole sus ghetor-
ment ende ghepynicht wort **O**
myn alder liefste suete vrouwe
wat deedstu doen du dit sages wat
segestu wie ghehaddes du dy och
suete lieue vrouwe leer mynre
zielen des bodic dy wat du doen
dedes **en** wie di te moede was **ic**
begheer noch meer dattu my leers
beuoelen wie di te moede was wat
ic en cans mit soe smadeliken
mede lydene en volmaecten rou-
we niet geuuelen als ic ghesne-
dede **Och** alre liefste werde vrou-
we doet my voelen in myn herte
en in my ziele des begheer ic wt
gronde myns herte van di myn

alre liefste lieue vrouwe Daer
 na soe ouerdene wie pilatus
 dat alre onrechtelike ordeel gaf
 dat men hem ane den cruce ha-
 den soude en dode **D**enck wie
 jamerlike alsyn lieue vriende
 roepen moeste **D**oe si die gruweli-
 ke sentencie horden en dat anghe-
 nedige onrecht ordeel **D**aerna
 leechde si hem syns seelfs gal-
 ge **D**at swaer cruce op sy
 leeder machdelike scouder en
 dat hyt seluer draghe moeste
Seker du dedes veel dattu dy
 nen heere hulpes draghe en dattu
 tot he sprac **O**ch gef my doch
 myns liefs heere **c**ruys en laet
 my dragen en verlaet myne
 hee der groter pyn **E**n confu-
 sen ghy siet doch dat hy soe qua-
 qualic ghehandelt is en soe
 seer mysmact en gepunt dat
 hy **e**cum voert gegaen om
 sonder vette dragen verlaets

hē des arbeits en laet my doen
des biddie dy met alre begeerten
myns heerten **O** myn alre lieffte
vrouwe ic geloue dattu hē gheen
en den last des cruce af ghecome
en hadde hadde selue ghedragen
hadstu ghecome al en hadde duns
gheen macht gehadt du haddest
nochtant grote begeerte al was
dun suete teder edel maechdelike
lyf te cranc daertoe **D**yn sterke
vuerighhefde en begheerlike
wille was willichlyc bereet dat
toe **O**ch wie droeflyc en tme druc
lyc wie rouwech en tme myf
modich wie hulende en wiser
eyende en wie te rechte voldro
efnyssen en herseers moesten
dē die heyleghe vrouke volghē
met mynre lieuer vrouwen sy
moeder die sy half draghē **en**
houden moeste want si soe veel
machte van groten rouwe niet
en hadde dat si haer selue hadde

moghe onthoude **E**dt welke vrouke
 hem die heer dine keerde filie
herusalem nohte flere super me
 sed sup nos ipas flete et super
 filios vras quia uement dies
Ghi dochtere van herusalem
 en wilt niet screyen op my mar
 weent op v seluen en op v kin
 dere want die tyt sal come dat
 ghy sult seggen totte berghen
O ghy berghen valt op ons en
 tot den houelen bedect es want
 doe si aldus inden groene houte
 wat sal dan inden dorren ghe
 scien waerlyc hoeve du segest
 waer wana dien dattu heyl
 ghegruen boem vruchtbaer
 en ghebenedyt dus veel liede
 moest **E**n dynre ghetwighen
 en taden beroest moest weer
 den wat sal dan ons onsalighe
 den ghesien die inder waerht
 droge hout syn bequaem ende
 abel ten ewigen ~~we~~ meer

Dit en des ghelijcs mogestu
dage met aendachtigher herte
sette of dencke En sien dan in
gheeste wi onghendechlike wie
si met hē hene troecken te berke
ghe van caluazien waert Daer
si hem hanghe en dode wouden
O serten tyt soe te serte tyt
ouerdone met droeuegher
rouwiggher herte En deel van
desen dringhe die ic so voer ghe
secht heb want sijn puut
voerstreuen mochte Te serten
tyt gesien oft cort voer of na soe
ic gesien oft gedendē mach voer
allen dine soe denckt wie al dat
volc met hem quam lopen gelade
ouer hē En achter hem en alme
en dine hē Totten berghe van
caluazien al roepende en den
gende alse wilde beesten En wie
men hē daer al naer ontcleeden
aen siende al dies volcs En toge
hē al sijn cleeder wt dat hy leet

met groter natuerliker scheemde
En met ontsprekeliker pynen
 want syn onderste cleet dat cleefde
 hem seere haert in syn gebenedide
 den lichaem wat hi berōnen en
 gheheilt was in synē wonden
 dien si hem selliken wt ruede dat
 al de wonden weder op scoerden
Dat syn gebenedide bloet lants
 synē alre heilichsten lichame ne
 der ran **D**at ontfemilic te siene
 was **O** wat ongemete uwerouwe
 ende druc mostu alre heilichste
 reyne maechdelike moeder doen
 hebbē doen du dit sages **D**aer na
 soe siet ane wie si dat cruce rey
 de maecte ende ~~repen~~ riepen
Ascende ihu ascende wael op ~~ih~~
 ihu wael op du moests aen dat
 cruce ghenaghelt syn **O** wier ech
 te gerne clam hy op waert **O**ch
 wien mynlike woude hi dat
 van mynen om onse wille lide
O wat groter v̄duldiger lydsamh^t

Owie rechte goedertiere saecht
moedige ghehoersamheit was
dit **O**heere heilige vader sceppe
hemelryc en eertryc wie be
haechlyc was v uwe enygen
soens openptencie en ghehoer
samheit **E**n sus al naect deden
sichem op den cruce gaen alden
luden aensiende **M**aer syn alre
gemynste moeder toechden doet
van haren hoefde **E**n sloech
hem omme syn alre suuerste lyn
den en bedatten hem syn sca
melheit **O**wat jamerliker ste
men **E**n wat ontfermeliker
hulynge ende roepinghe waer
daer ghehoert van synen vrien
den **S**ondevlinge van synre droe
uyghster moeder mynre lieft
vrouwen **D**oen hem dus gru
weliken ghyne wt recke al syn
gebenedide lede en doer boren
En al syn heiligen lichame
te schuerde en te reeten van ghe

ter perſſen **D**at ſyn ghebe
 nedide ſeepuē en aderen wtge
 ghetoghe en geſpanne ſtonde
 als een poeſe op enē hoeghe **En**
 altehans ſloegen ſi ~~hi~~ hem die
 alre groetſte ploempe naſſelen
 doer hande ende voete **D**at ſyn
 ghebenedide dierbaer bloet al
 rokende met heeter druuyſt als
 een lopende beeke langes den
 cruce neder quam gelope tot op
 deerden ~~hi~~ **En** oilerdenet dan
 wie hi ~~voer~~ verhoget waert
 inder luchten als hi voerſeecht
 hadde **O**p 12 eraltari felu hois
 des menſchen ~~sonne~~ ſone ſal ver
 boecht werden alsoe moyſes dz
 ooperen ſerpent inder woesti
 nen blies ſoe wie dat vanden
 ſerpente gebeeten was endat
 aenſach dattie ghenas **A**lſoe en
 is oec gheen dinc beter teghen
 den beete des ouden ſerpens des
 duuels vander hellen **En** teghe

syn temptacie dan dese goede me
diepne aneden cruce aen te sien.
onsen gesontmakere. **O**m onse
wil ghepassyt. **S**iet oec dynen
heer aen die sittende opte co
nyndlike kroon bereet te ordelen
en te rechten ouer goede en ouer
quade. **I**c meynde opten richter
stoel des cruceen tusschē twee mis
dadeghe menschen. **D**ie eē ter
rechter hant dander ter slyncker
hant. **D**ie ene waert behouden
Die ander waert vdoemt. **G**hy
sult oec aensien wie ryc die eē
bisscop is des toecomende. **G**hy
goets niet tot gereden armen
offert een puer reyn hoefde. **I**c
meynde syn duerbaer vleesch o
onsen wille opden outaer des
cruce. **G**hy sult oec sien uwe sue
ten. **H**ee meester wie hy seet
mit hoghe gheset. **E**n predica seue
lyfluc sermoe. **I**c meynde die v
worde die hy sprac hanghende

meden cruce die ghi met deuot
 sien ouerdendē sult. **E**n eerste
 siede hi biddende voer de ghene
 die hem crupste. Pater di mitte
Wol gheschiet q' faciūt. **O**nder
 verghef hem. **W**ant si en weten
 niet wat si doen. **O**ft hi seggen
 woude sien weten niet wie vele
 goets si my doen. **E**n wie vele
 quaets hem selue. **H**et is een
 swaere siecke wie enē anderen
 misdoet dat hi niet en weet wie
 grote scout en vele quaets he
 be selue werst. **E**n wie grote
 croen en veel goets hi den ande
 re werst dien hi misdoet. **E**n
 andere male seide hi tot de moer
 denere. **H**odie mecum eris in paro
 diso. **H**ude saltu mor in syn in
 den paradise. **D**at selue ghesiet
 di weerlike huden ende daghe
 lyr want wy syn souden met
 rouwe deuotelike. **E**n waelbi
 echt die is behants met onsen

hēe inden paradyse van ~~ghe~~ gra
dien En sal namaels met hem syn
inde paradyse vā glorien Ocht hy
is te hant in de paradyse geestelyc
dat is en eenre hande ruste van
sekerheit sijnre consciencie Ten
derden maele soe beual hi syn be
dructe drouighe moeder die alle
gelate was rouwich Ende vmoet
bedr~~o~~est En becomt steruende sijnē
discipel En sijnē discipel weder sijnē
moeder ~~te~~ seggen tot sijnē moeder
mulier ecce filius tuus wyf sich daer
sijnē soen En tot sinen discipel Ecce
mater tua sich daer dyn moeder
In deser beuelinghe vstnen wi
niet alle johans Maer alle die
heilighē kerke ~~rp~~ En een pete
like gelouighe ziele der reynre
maet maziē beuolen datse
ons hebben sal alse haer lieue
hinder En ons als een goede
moeder ~~moederlike~~ moederlike
peneere en vweruen sal wes ons

moet is en dat wise hebben
 selen als ons alre liefste getrou
 we moeder Die wi met alre her
 ten ~~kinde~~ kinderliker minne
 sullen En allen tijt naest gode
 boue al eere ende diene sullen wat
 recht alsoe als ons moet is ons
 heere doot onse te behoudene also
~~als ons~~ als was ons oec dese be
 uekinge noot tot onsen troest
 en tot onser ~~hulp~~ hulpe En daer
 om hebben wi een seker toe
 blucht tot haer in allen noeden
 Een wien de male seide ons
 heere Deus meus deus meus
tut quid sequi quiste me myn god
 myn god wie hebstu my gelate
 Op dat hi woude toene die goet
 heit synre pyne want hi leet
 alsoe grote groue swaze pyne
 Of hi gods soen met ~~maer~~ gods
 vynt geweest had en syn
 menscheicheit sceen niet alle
 van gode syn vater gelaten in

alsoe rechte bloet dat hi gheene
hande vermakinghe onch troest
noch hulpe en vuerde ~~en~~ noch
tan woude hy selue dat willich
like al daer ~~liden~~ omme onse wil
le vā groter mynen en oec
ons erempel tegenen dat wi
met stercken wille hē mynhe
volghe souden in allen druc en
luxen **D**at ons toe come mach
alschinet by wilen dat wi ge
laten werden van gode dāns
al om ons best en waer dat
ons onse liee proeuen willen
laten ons op ons selue staen
Dat ons vdiēte soe veel re
meere si oft dat ons gheesteli
ken troest met nut en weere
dat wi ons licht daer in ghes
sen mochten alsus soe laet
di dese woerde een erempel
symbot dīneleeren en doen dy
doch seluen enighe gheorloefde
pyne aen oft penitencie oft ween

Boudich alsi doch toe comt **E**n
 maect di ghelyc dine hēe in pōne
 op dattu hem ghelyc mocht werde
 in glorien **E**n wyssen male soe
 seide onse lieue hēe **S**icio my
 dorst en ~~hāte~~ si gauen hēe edic
 met gallen ghemynget als hi
 doersicht hadde doer dauid den
 propheete **O**ederūt mescom me
 nsel **S**p gauen my in myne
 spijen galle **S**u seit wat maelti
 de si onsen lieuen heer gauen
 het was wael maeltyt des da
 ges **M**aer van grote arbeide ende
 passien soe en bat hi om gheē ande
 maeltyt dan om dandē **E**n nadi
 letteren moedstu oec wael dandē
 dat hē seer dorstē moeste wat hi
 bicant al droge wt verbloet was
 hi hiesch drinckē en des duuels
 andere gauen hē galle voer sine
 spijse en edic voer sinen deanc **O**w
 onsalighen **W**at selen wi doe die
 anders eten en **W**anders drincken
 wille **E**n onse ghehoethe sueke

in spise en in dranke sekere al
moechte wi dusent jaer leue En
alle dage te water ende te brode
vasten **G**ode en mochte wi noch
ten der maeltijt niet ghenoch
gedoen Daer omme wie dat van
ghe mach die vant of wi dat be
gripen mach die begriipt want
dat sermoë is haert den vleesche
liken mēschen En daer omme en
smake si niet dat **s**ten is sien be
uoelen niet met smake die godli
ke dinghe oft dat gode toebeh
oert En daer omme en versmecke
si niet dese tyelike genuechte Ten
sesten male seide onse lieue hēe con
siliatū **E**st **H**et is al voldāen
recht oft hi seggen woude alle dē
werre **D**at ic inder werelt doen
souden dat is voldāe ende vol
bracht En al myn pijn ende pas
sie en druc des lydens is al voldāe
En dient tyt dat ic onder der mē
schen kindere wesen soude tot

ewigher eeren myns vaders
 en tot profijt of tot salicheit de
 ghelouiger di is nu buult en
 ten ende volbracht Dit denet
 altemale ouer met Innegher
 medelidender deuoter herten

Ge noentyt soe **te noentyt**
 saltu dencken met groter de
 uocie en niet enē ~~lede~~ bede
 oefden scryvenden gemuede heb
 stu ander ~~een~~ **een** goedertieren
 siele wie syn dūne alre mynne
 ste hee syn oeghen beghinnen
 te vkeeren **en** in syn alre myn
 heste aensichte bleec beghynt
 te werde **en** wie hi syn hoeft
 beghint te neyghē tot sinre lie
 uer moeder waert redt oft hi
 haer dat leste ~~die~~ **die** die leste
 groete geuen woude **Dat** was
 een **die** oft een ~~groet~~ **groet** van
 onser vrouwe **en** alle troes
 toloes lidens hy bewysde myt
 te neyghene syns hoefte tot

haer waert. Dat hi mette moede
licht niet seggen noch spreken
en mochte van grote en ondere
kelken ludene rouwen en pi
ne passien. Sie hi liet recht of
hese ghesint hadde en haer
syn lichame beuolen hadde dat
soe eyseken duer graue doer
boort. En doer wont was doe
hidat ghednen hadde. En syre
ghebenedider lieuer moeder
syn lichame dus beuole hadde
Doe woude hi syne vader syn
ziele beuelen. En seide dat leste
sermoen. Dat seuenende woert
pater noster tuas amendo
spiritum meum. Vader i dyne
handen beuele myne geesten
als seggende dat hi syne geest
du mocht licken wol dencke
doen hi syn gebenedide lieue
moeder. Dat wort ouer screue
segghende sach steruen en haer
~~begheue~~ begheue en si hier

inder werelt late volde i soe gro
 ten rouwe druck lidens heert
 seers en alre ellende wie si doe
 haer hande te hemel waert sl
 aen moeste roepende waest
 anders dat si van grote druc
 spreken mochte **O** myn alre
 liefste soen en myn alre liefste
 enige kint wat sal nu dese be
 druefte onsalige moeder doen
 wien heb di my alre gheuellich
 ste beuoelen gelate **O** suete kint
 alre hertelichste ghemynde kint
 myn ghedinct myns **E**n al d'ys
 volcs die dy mynen die dudus
 rechte troesteloos gelate hebs
O kint myns ghedinct alle der
 gemre die di diene **E**n ic on
 gheuallige beuele my seluen
 en al d'yn ghesinde in dynen
 en in d'yns vaders handen
O pater see deus omme deus
O heilichhe vader god al al
 mechtich vader mynen

hantē beuele ic mynē geest
mynē lieue sone In mynē soe
ende ~~den~~ dendingē mynē hēe
ende mynen scepper ende miē
maker In al dat ic vermach
in al dat ic sculdich warete
doene wāt al dat ic sculdich we
re en werin mach ic ~~me~~
met want ic ghebreke te
hants van zoutwen En dat
bertheer ic van al myre her
ten voer dyne aenschynt te ge
bruke En den doot te sterue
voer myn kynt Dit ende des
ghelycs seggende en ~~te~~ van
tranchen ghebrekende mey
de ic dat si in omachte neder
viel bestymt met haren alre
sluerlyesten lieue maechdelike
aensicht opter eerden **D**alre
liefte broeder send van wat
groter rouwe dat syn vriende
ome hē screeven moeste wāt die
ghene die scheondat si met met

en hadde oec bedroefde vā gro
 te rāmere en mede lidene al se
 centurio en andere die daer sloch
 quame om hem te sione doden
 En al bedruet weder om keerde
 haer borsten sloechē en saechē
 Vere hē mīnus erat. **S**eker dese
~~hē~~ mōsche was rechtuer
 dich En na desen heilige vy wor
 de moghe wi ons wise en manie
 re ons byden en aenroepens
 make. **E**n aen sien wi sich onse
 heere hadde togen den wode
 En compassie ende mede doghen
 met syne lidene hebbe. **E**n onser
 vrouwe syme ghebenadider
 moeder helpe weene ende dāge
 En ons selfs onsalicheit en na
 elken vorde moer screue die hy
 ane den cruce sende een sonderlinge
Ghebet sprekon **te versperide**
 et versperide mī alre
 heste soe saltu come met deuote
 doert ganghe en mor gheeste

lixe toeganghe om dynē heere
vanden cruce te neme en hē
te bedagen met synre ghebenedi
der moeder en hem met deu
ten tranē te wasschene vanden
alre heilichste bloede syns ghebe
nediden lichaems daert vol vā
bespemt ende beuleet was en
hemte saluē metter saluē heilich
ghebeeds en hē te draghen
met den armen der myliker
oetmoediger werke en hem
te begrauen met veel vukede
goeden crude dat is met goeder
conuersaciō met oetmoediger
wandelingen met goeder loere
ende met goeden ~~erem~~ erem
pelen en met droten weenen
ende kermē en dagen ende hant
slagen soe helpt hem lichte op
vloer est op dat paueysel synre
consciencien deuoteliken ende
mynliken ende soe ganc met blo
ten ghelatenheit ende voer af ghe

seidenheit alles tythlyes troests
 sitte byden graue dyns vcozen
 heeren dyns sueten meesters en
 dyns alre mynlycke verloesters
 ons liefs behouders ihu xpi die
 mette vader en met den heilige
 gheest leeft en regneert en god
 ewichheit amen amen amen

Hier beghint die passie ons here
alsoe si nythodem bescreue heeft
Anas cypphas en dadam
gamaliel natanael iudam
leui neptalim alexander
ethearius nicodemus en ioseph
Dese xij. princen vander wet En vier
ander van hare raetsluden kamen te
raete samen Doe si ihe hadden doen
vanghen wat si best mit he doe soude
Dat hy alsus haer wt ende haer loy
te niet maken woude ~~altes~~ Ende
woerden des oederlinghe te rade ~~Daer~~
mit pylatus daer af spreke wouden
aldus ghenige si tot pylatus om onse
heue hee ihe te besculdige en te messet
gen Doe si tot pylatus quamen Doen
seide haer voer spreker aldus Here hee
pylatus hier is dese ihe die tegen onse
wet eheet die wi wel kenen en weten
Dat iosephs des smeets soen is Ende
sijns wyfs marie En seit dat hy
gode soen is En dat hi een coninc is
En doet noch dat quader is want hy
violere den sabbot hi brect die vierte

op onsen heilige dach en wilde se
 weet mit allen dest zuere en te niete
 maken **P**ylatus antwoerde dese ma
 daer ghy my af daecht wat est dat
 hi tegen uwer weet secht **E**n wie
 wilt huse te metten maken **D**ie pri
 en der ioden antwoerde weder **I**n
 onser wtet steet ghescreue **D**at me
 gheen werck doen en sal opten
 sabbot **E**n dese mensche heeft ge
 sont ghemaeft en ghesenen opten
 sabbot menegher hande mensche
Hy heeft bleemde lude haer ledē ge
 sont gemaect **H**y heeft blinde lude
 siende ghemaeft **D**oue **e**n storm
 me horende en sprekende gemaect
 der ghichtige lude en maelaetsche
 lasersche mensche ghereyniche en
 ghesenen **E**n die duuel binnen
 hadde dien heeft huse wt geworpe
 ende alle dese werke heeft hi opten
 sabbot ghedaen **D**oen sprac pyla
 tus voerwaer ghi heere dit en
 dunct my gheen quade werken

wesen noch gheen misdact En sy
seiden toernichliken daer weder hy
heest misdact hie een misdadich
mensche En boeswicht En een toe
uenare en inden name van belsbunc
der prince der duuelen soe worpt hy
die duuele wt besetene mensche En
pylatus antwoerde hon hy en deede
vulyc niet mittr machte des du
uels Maer ouermits der crachten
gode Doen antwoerde hem die iode
wi bidde dy als den heere dattu ghe
biedes dat men hem vor di brenghe
mit dinghuys of inder vierse
seide hem pylatus wi wille hem gheen
ne hore spreke En riep een sijne
loepere ende seide hem Ganc henen
gheringe en bringt ihc hier tot ons
in die vierse Die loeper ghinge
henē En haelde ihc Doen hitot he
quam en sach hem an Doen viel viel
hi voer hem op sijn kynē Ende beede
hem an En toech sijne ouersten roc
wt en spreiden voer ihc voete Ende
seide here ganc hier ouer en com in

die vierse wāt myn heere wilt
 mit di sprake **D**oen dat die iode saghe
 dat pylatus loper ihesus eerde ende aen
 beede **D**oen ~~re~~riepen si alte same mit
 eenre stemment tot pylatus **H**eerre widen
 deedstu ihc niet heyschen oft manen
 mit een van dinen dieneers **O**ft ser
 dante als man misdadige ludē pleydt
 te halen **D**u sendes dinen loper tot hem
Doen die hi hem quam doen baden sij
 hem an **E**n sprede sijn deyder opter
 eerden **E**n hiet hem daer ouer gaent toti
 du woude hē spreken **D**oen ~~re~~riep py
 latus sine looper tot hem sege seut hi w
 om eerstu desen **W**at komesse heb
 stu mit hem die looper antworde hem
 en seide **V**rouwe heere doen ghymy
 sendet tot aller andere doen sach ic desen
 selue **W**e comen riden op een eselmme
En der ioden kinde brachte tacken
 ende ryer en palmen vāden bomē **E**n
 worpense op den wech dat hi daer ouer
 riden soude **E**n som van hon togen haer
 deyder wt als ic mi dede en spreydense
In sine wege en riepen **S**anna **S**anna

Osanua Doen seide die ioden wānen
comt die di een griech bist dattu he
breesche spreecs Doen antwoerde
hem die looper en seide ic heb dat woert
wel onthouden wāt ic waechde enen
ebreuschē wat dat te seggē ware
Osanua En hi seide mi si roriepen
behout ons die daer bist int hoghe
willecome moestu sijn inden name
des heere **O**st ghebene dūt moestu
sijn die daer comes inden name des
heere Doen wēdchde pilatus den iode
ist waer ist al so veel te seggen in
onser spraken En si seiden iaet heere
Doen seide hi weder waer omē ordel
de ghi dan seluē derkander lof int
goede En des knechte lof int quade En
waer omē beresptu oft besculdicht
ihm wat heeft hi misdaen Doen swe
gen die ioden en sagghen male ande
ren aene En pilatus seide tot den lo
per voerscreuen Ganc ende laenhe
sus in comen Die looper ghinc tot
ihc En seide here comt totten rade
hi wilt di spreken Doe ghinc ihc
mit hem in dat dinghuys of i die

vierſcize **E**n voer der dore stonde
 des rechters seriantē **E**n hadden
 glauuen in die hant daer wimpelen
 mit tekenen ghemaeft aen hinghen
 Doen ihc daer tusschen doer ginc
 Doen boechden hon die glauuen bo
 uen mit den tekenen **W**edt oft sij
 hem ghenegen hadde **E**n aenſche
 beedt Doen dat die iode sagen dattie
 tekenē der glauuen dus bogen en ne
 ghen tot ihc enen Doen worde si to
 nich en seiden Dat du die serianten
 selue mitter hant dede die de glauue
 hieldē Doen seont pilatus die seriantē
En waechde hon wat si daer meede
En si antwoerden hem en seelt ons
 niet wāt wi en euen hem niet noch
 wi en aenbeedens niet seelt ptepkē
 hen die hem aenbeden Doen sprac pi
 latus den princen der ioden toe **E**n
 seide ghi heere ende ghi meesters
 vander synagoge laet ons dit won
 der wael procue **K**emt rij die sterſte
 man wt uwe lude die ghi wilt **E**n laet
 se dese twee glauuensoude dat wi sion

moghe **O**ft si dan noch vā hōt seluen
bueghe sulle teghe deser twelfwer wille
En bute hare toe doe du docht hongert
En nimen **I**n sterke man **E**n setten
vā en die een glauue **E**n vā en die ander
En pylatus riep sine lorpere en seide he
ganc en leide **i**hm daer bute **E**n als
wi di roepen soe bringhe weder i **D**oen
ihs wt was doe gheboet pylatus desen
tweelue die di twee teykenen houde sou
den ophare hals af te houwen dat si die
glauen al stuf hielden dat si niet en bo
gen **E**n lierse gaen staen binnen der
dore **D**aer si re vore stonde **E**n dede **i**hs
weder i bringhe alsoe boude als **i**hs tus
schen die twelue henon **E**n doe boeghe
hem beide die glauen omer alsoe lan
ge als te voren gedaen hadde **S**i ander
toe doen en teghen wille der gheene
diese hielden **D**oen riepen die ioden
die tusscere doe mit touen **H**er
tichter heer vaert voert mitte man
nā sijnre vdiēte **W**i hebbe i onser
wt dat wi niemant en moghe dode

Die richter seide in uwer tuit steet **Ron**
 occides **En** ginc mit **ihc** alleen i die
 vierseure **En** liet die ander wtgaen
 en seide tot hem **Du** is rex iudeorum **Du**
 bist der wode coninc **En** **ihc** antwoerde
 hem **Segstu** dat van di selue oft hebbet
 di ander luede van mi gheseyt **En** ic
 dan een iode seut hi pilatus **Dyn** volc
 en dyn bisscopen hebbē di mi ghele
 uert wat hebstu misdaen **Doē** antwor
 de **ihc** myn ryc en is van dese werlt
 niet waer myn ryc vā deser werlt
 myn dieneers verlietē my mael dat
 ic denode met gheleuert en worde
En en is myn ryc hier niet **Doen**
 seide **pylatus** du segges vā diuē ryc
 ke daer om bestu een coninc **En**
ihc antworde du seghest wāt ic
 ben coninc **ic** ben ~~in der werlt~~ in
 dat gheboze **En** daer om ic bē i inder
 werlt coninc dat ic ghetuychnisse sal
 geue der waerheit **En** tunc inder w
 aerheit is die hoert mi stēme **Doen**
 seide **pylatus** wāt is die waerheit

Ihesus seide die waerheit is vande he
mel neder comen verstaende die waerheit
woer diene spreek **ghy** woerde **si** die waerheit
oerdeelen die machte hebbē opter eerden
Al die wile dat **ihc** du sprac **Soe** gnicpy
latus wt der vier scare totte iode **En** liet
ihesus daer alleen in ende seide alsus totte
ioden wat wildi dat ic mit desen man
doe **ic** en vinde geen saken aen hem daer
hi den doot mede vdiēnt heeft **wi** weten
sake **ghenoch** seiden die ioden wat hi
heeft **gheseit** hi woude den tempel breke
of destuerē **En** wouden in driē daghe
weder make **En** men heeft daer wel
xlvj jaer ouer gemaect die hi hem tmer
in driē dagen weder te makene **Ghy** seit
wel seit hi pylatus dat aen sinre doot **ghē**
scout **hebbē** en wille **Doen** riepen die
ioden sin doot on bloet sin come op ons
en op ons kinder **Doen** nam pylatus
den princeen vander wet **En** die priesters
en dyakens vander synagogen **Die** de
meesters van haren loyte rade **ghingē**
ouer een si de **en** seide hem **ghi** heere en
en vaert dus niet voort mit desen dinghe
al dese sake die die **ghi** desen mensche op

leghet daer in heeft hi den doot niet me
 de verdient noch mit siecken te ghesenen
 mitter viertē optē sabbot tebrekē **Doē**
 seide die priesters hi heeft misproken te
 ghen god en gheblasphameert en wie dat
 dat doet dien salme dode **Doen** dede pyla
 tus **Ihē** daer buten voer hem bevinghen
 En voer die ioden en seide hem wat salic
 di doen En **Ihē** seide dattu doon sulc
 moyses inde die ander pphētoerden van
 mynre doot en van mynre opuerstan
 tenissen **Doen** seide die ioden hoert daer
 seluen noch meere misproken **Punct**
 vser hi pylatus dat hi my missecht heeft
 soe leyde hem in uwer synagoge En
 oedelt hem na uwer wille en nae uwe
 loye **Hi** seide wie teghen god mispreet
 dien soudemē stēnen maer wi wille dat
 men desen cruce **Doen** seide pylatus wi
 wil en is niet goet en sach dat daer vele
 goeder menschen om screyden diene leet
 was dat men ihm dus leyde ende mishā
 delde En seide noch eens totten volcke waer
 om soude dese mensche steruen **En** sirc
 pen vaste wāt hi blasphemēert en secht
 dat hi coninc is **Doen** quam nycaemius

een vande ioden ende seide tot pilato en
totte andere prince en meyster vande
wittē en seide heer riedter heer israhel
dat ic een coete reden spreken mach mit
uwe orloue van desen mensche en pylato
seide spreek coenlyc al dattu wils soe seet
ghe ic seut nichodenius dat ic den pri
cen ende heere myne ghenotē alre ghe
ne vragē soude wat si desen man tyen
wille Die alsoe vele glorioser teykenen
ende miraculen gedaen heeft En sulke
teykenē dat niemant sulke ende dede der
ghelike ic woude hon allen gheerne
bidden dat si den goeden man mit vreden
lietē **H**ent si sachhē oft sijn teykenē vā
gode werē wā sijn si van gode so sul
len si waer duere wāt wi vīdē vā
moyses gescreuē dat wech veel tey
kenē dede van gode wech i etyp
ten boerden coninc pharo en lames
ende manlyre dede veel tekenē māt
die en mochte niet duere wā si en
waren van gode niet **E**nde sien dat
wi dat des mans teyken hier duere
en van gode sijn soe laten wi hem

billics mit vreden **E**n soe heeft hy
 den doot niet verdient **D**oen nyck
 ademius dit ghesproke hadde doen
 riepen die ioden ha du bist vā synen
 discipulen du sprecc voer hē **E**hi heerē
 seithi nyckodemius die richter spreck
 selue voer hem nochtā en is hi syn
 discipel niet **I**a seiden si weder du bist
 vā synē discipulen deel moestu mit
 hem hebbē **E**n nyckodemius seide **A**me
 voer den vloec en ghuwelte my niet
Doen nyckodemius dus coenlyc sprac
Doen bā den vast vele goeder lude oz
 lop den richter dat si oic sprekē moch
 ten **E**n pylatus antworde wi sprekē
 wille die sprekēte hants **D**oen seide
 een iode ghi heerē het is v condict
 dat ic **I**rrm iacr op myn bedde ver
 croepelt hadde ghelegē **I**n groter
 pynen en dootliker siecte **D**oe my
 dese ihesus genas **I**waert voer hem
 gedragen mit mynē bedde **D**oen
 sach hi my aen en hē ontfemde
 mynre en seide **S**tiet op ende neme

dyn & bedde en gaene en ic stont ter
stont op en ginc al gesont En nam
mijn bedde op mine hals en ghinc
mijns wechs Doen riepen die iode
op wat dage was dat datti dat ghe
saede En hi seide op ene sabbot ja
hoerdi dat wel her rechter wi seyt
ghen v wel datti den sabbot niet en
viert Doen stont een ander iode en
seide Ic lach by ene weghe al blint en
bat en **ihc** leet voer my En ic riep he
an dat hi sich mynre ontfemmen wou
de En hi leide syn hant op my En ic
sach al daer als ghi noch sien moecht
doen seide noch een ander ghi kendet
my meest allen wel dat ic malaetsche
was En hi heeft my ghene sen Doe
riep een wyfken Ic lach ry laer sich
En hy genas my mit ene woerde
En sonderlinge veel ander riepen
ihc is een warachtige pphete En
heeft macht ouer die duuelē Daer oſe
priesters gheē macht ouer hē en helbē
wi wetē doch alleweel Dat hi lazarian

vader doot verweerde **D**oen hi drie
 daghe begrauen hadde gheueest **D**oen
 pilatus al dit goede **E**thiuch van him
 horde **D**oen seide hi **E**thi heere waer
 omme soudemē desen man dade het dūme
 my een rickelyc mensche syn **D**oen
 riep die richter nychoodemus tot hem
En ander tweelf mensche die goet
 van ihm ghetuydicht hadden **E**n
 seide hon **E**thi heere wat radi my mit
 desen mēsche te doene **E**thi siet wel
 wie dit volc roept ende ghebeert raet
 my dochten beesten **E**n si seide hē wi
 en weten si wat raden doet datti best
 dūmet laetse begaen **D**aer dede pilatus
 al dat volc te samen roepē ende seide
 hon **E**thi heere het is een oude ghewoe
 te en en costume onder v dat mē opten
 paeschdach enē gheuangene wt den
 kerker quyt ende vry pleecht te latene
En hebbe wi nu twee gheuangene **D**ie
 een is gheuanghē van voer verrade
 ende van morde **E**n die andere en heeft
 geen misdaet gedaen mit allen welc
 van beide wilden dat ic v quyt geue

En die ioder riepen al ghelyc laet ons
quyt barnabam En wat wille dan mit
him doen waechde hi hem weder. **O**ren
wille wi dat ghi hant an den **cruce**
riepē si alle mit luder stemē **D**oe dede
pilatus **i**hesus weder in leiden En dede
hem syn cleyder al wt trecke en aen eere
calūpnie binden En dede hem soe seere
mit gheeselen en mit voeden slaen dat
hy niet gheheels mallen sine lyue en
behielt vanden seedel syns hoefst totte
solen sinre voeten toe En alsoe mismaet
en misbandelt namē hem die ridders
en toghe hem een purper cleet an en
setten hem neder en vlochten een crone
van scerpen doerne en deucten hē die
mit houten ende stocken op syn hoest
doer swaerde en vel en vleesch totten
heerne toe dat hem dat werm bloet
daer wt liep ouer syn **k**ouerscoen mū
lyc aensichte En gauen hem een riet
in die hant als enē ceptū En knielde
voer hem al schimpende En seide **A**ue
rex iudeor **G**od ghructu comite der io
den en sloegen sieke en veel aen syn

kinne bachken **E**n een mit der buys
 ten die ander mitter ~~bl~~ blacter hāt
En toghen hem biden ~~h~~ hāre oren
~~E~~n treckede ~~biden~~ hem biden hāre en
 mitten baerde en spourwen hem in
 syn aensichte **E**n dede ~~h~~ hē al die
 smadenisse die si visieren conde **D**aē
 ghmē pplatus weder wt totten vol
 ke **E**n seide siet ic salen wi hier wt
 dē leiden dat ghi sien moecht dat ic
 gheen sake in hem in vinde **D**oen
 liet hi ihc halen **E**n hi quam daer wt
 mit purpere ghedeet mit der doerne
 cronē opt hooft **E**n pplatus sloech hē
 sijn deet op dat si sien souden wi hi mis
 maect was **E**nde seide **E**cce homo siet
 hier den mensche **D**oen hem die bisscop
 pen en die penicē en dat ander volc
 sagen **D**oen riepen si crucifige crucifi
 ge eum cruxst cruxst hem **E**n pplatus
 antwoerde nemten selue en cruxstene
 wāt ic vinde ghee sake der doot i hem
Doe riepen die ioden wi hebbe onsen
 loy en na onser loy heeft hi den doot
 verdient wāt hi maect hem selue die
 gods soen doen pplatus die woerde hoer
 de **D**oen was hi noch meer buert **E**n

leiden **ihc** weder in die vier scare **En** was
chden hem dus wane bistu **En** **ihc** swaech
en antwoerde hem niet **Doen** sprac pylatus
En wilstu niet my toe spreke westu
niet dat ic macht hebbe di te cruce ne oft
telate gaen **Doen** seide **Ihesus** du en sout
gheē macht ouer my hebbe en waesti
di niet ghegeue van bouen **Daer** o
me die my di ouer gheleuert heeft die
heest die meeste sonde **Doē** ghinc **p**pyla
tus weder om tot dat si **ihc** onrechts
verdroegen want hi gheen saeke in hem
en bonde **En** die ioden riepen lude en
toezichliken weder leestu desen quyt
soe en bistu des keyfers vrient niet wat
alle die ghene die sich coninc make **Die**
weder segghen den keyser **Massien**
du saghes lieuer dat hi coninc were
dan die keyser **Doen** waert die riechter
soe toemich en ontfekē **En** sprac hem
feliken aldus toe **Ja** dit sijn veel w
woerde en w herte altyt hebdi fel en
verrader ghetwoest teghen die gheue
die v meest goets deden **Alsoe** ghi
syt soe dencti op ander lude v god
worpt v wt uwe eyghedom **Doen** ghi
arm eygen slauen woert in egypten
En leide v doer dat rode meer droech

voets En voedt v' inder woestine mit
 Ten hemelschen broede En dede v' wa-
 ter tot haerde sterne sprinck dat ghy
 drond **H**y sette v' een loy ende een wet
 Maer ghy en woutse niet alghelike
 houd' noch ghaloeue En al die scome
 teykene ende wonderlike werckē die
 hi wrachte en minde ghy's meenoch
 en geloeuet aen hem niet **D**aer ghy
 smoelt een calx van metale En maect
 den der **u**uwe god af En bedenten aen
 en dānsden daer omē die een beest tot
 ter andere **D**aer hi v' alle om woude
 doen dode En hadē hem moyses inet
 verbeden **D**it is die trouwe die ghy
 uwē god bewyst hebt en diemynne
 die ghy tot hē hebt **D**aer omē si di wel
 die luede seker die hon beroumē wie
 getrouwe dat si den keyser syn **E**t en
 is die keyser niet die ghy soet het is
 v' ghircheu en v' houerdie En v' ghefe
 wēde selle herte dat ghy noch vā uwē
 ouden bsternde aerde hebt En aldus
 quaetsprekende stont pylatus op en
 woude wter vier score ghegaen hebbe
Doe riepen die ioden al ghelijc wi en
 hebbe gheue cominc dan den keyser

Ihesus en is ons coninc niet **Maer** die key-
ser **doen** hi eerst gheboere was **doe** qua-
me oec die drie conincghe wt orienten
tot hem **Ende** offerden hem al haet een
coninc gheweest **En** want si seide dat
hi der ioden coninc soude syn **doe** dede
herodes alle die kinder doden **Die** hene-
den twee iare ware **Op** dat hi desen
droghenere en tusscher mede moede
te dode **al** ontfvoer hi hem doe **Die** be-
wysde hem anders dan ghy doet her-
richtere **Het** schijnt dat ghy he sterke
ende stue wilt in sine ppose teghen
den keyser **hy** segget dat ghy toehoert
dat hi coninc is **hy** wilde he antwoer-
den wi beghheeren aen di als aende rich-
ter **doe** ons heeren des keyzers dattu
hem wilt doen hanghe aenden **cruce**
doen **pylatus** dese woerde hoerde en wel
deser ghelijc en sach dat hi die inwoet-
heit des volcs niet te vreden en mochte
sette noch haer roepen niet stille en noch
te **doen** hiet hy dat me hem water bein-
ghe soude **En** doeme hem water bracht
doen wiesch hy syn hande aenshende al
des volcs en seide ghy heren aende
doot des menschen en hebbic gheue

122
scout. En si riepe weder syn doot en syn
bloet come op ons en op ons kinde
doen dede pylatus voer hem bringhē in
die vierseare. En men bracht ihc voer hē
den gaf hy syn sentencie ende boerdele
ihm ende seide aldus Ihesus du volc en die
pence der wette en des lofs hebbē die dy
boerdele. Daer omme ghebuedē ic na in
foemacion en wysninghē der ouderē dat
men di an den cruce slaen sal en twee an
dere misdactē mensche sal men mit dy
cruce die een opter rechter side en ander
opter sincke side als dismas ende jesmas
doen leide si ihm wt ende leiden hē sijn
selfs crups opten hals en leide optē berch
van caluazeen. Opter stat die in ebreuschē
hiet etolgata. En sette hem een doerne cro
ne op syn hooft. En ontdeeden hē alre ma
le naect. En bonden hem enē doec om sine
scoet. En si worpen hem op den cruce mit
den rughe ende hoghē hem mit seelen sijn
hande ende sijn voete op de gaten des crucen
Die mit wille verre gheboert hadde dan hi
half reiken mochte. Op dat si hē soe recken
mochtē. En doe sloeghē si hem die plom
pe na nagele doer elken voet en doersi hē
mede an den cruce richelde. Dat hi mit

wtgherechten leden en vaden de aderen
 seene stont ghespanne als ee armboest
 op synre peesen En alsoe rechte si hem op
 inder luchten mit den cruyss Ende die
 twee moeders voerscreue mit hem die
 een tot synre rechter siden dander tot sy
 re linker hant En **he** riepten hiemel
 waer en seide vader verghet kon wat
 sy in wetē niet wat si doen Doen weder
 pē si hot om **he** cleet dat al gheheel
 gheweue was En si ne andere rock deel
 den si in vier stucken **he** ridder nam
 een sluc Doen quamē die princen vaden
 wet en spottē mit hem en seide hi heeft
 ander lude ghesont ghemacē **hi** maec
 ken hem seluen ghesont En riepē hē
 an bistu der iode coninc en die sone
 gods comt nu neder vande cruyss Doe
 geboet die rechter dat mē een bzet bo
 uen dat cruce na ghele soude mit synre
 littele Inhebreusch **Griec** ende latyn
 ghescreue Daer stont op **Ihesus** naza
 reus coninc der ioden en der princen
 riepē en laet niet scriue coninc der iode
 En pylatus antworde dat ic ghescreue
 hebbe dat hebbic ghescreue Doen riep

+ **re**u
 deorum
 dat is **he**
 va nazare
 ne **coninc**

een vande moordenazē **Die** **dismas**
 hiet tot **ihc** die ter lichter hant hinc
 en seide bistu die gods sone soe verloes
 du seluten ende ons mede **En** die ander
 moerder die **dismas** hiet ant worde
 hem **Du** hanges in dootliker pynen
 en en ontliest gode niet wi hē bilij den
 doot die wi mit rechte verdient hebben
Daer dese mensche en heeft niet misdaen
En alsoe keerde hi hem tot **ihc** en seide
 hēe ghedmet mijns alstu coemes in dyn
 rike **En** **ihc** ant wde hem **Voer** waer ic
 segget di du sulst noch hūden mit mij sin
 inden paradyse **Ende** onder den cruce stont
 maria sin moeder **En** sinre moeder sus
 ter maria cleophe ende maria magdale
 na **Doen** **ihc** sin moeder sach staen **En**
 een sinre discipulen daer bi die iohes hiet
Doen seide hi tot sinre moeder wijs siet
 dine sone **Doen** seide hi tot sine discipel
 siet daer dyn moeder en hi riep mir lu
 der stemē hely hely **lama zababham**
Dat is te seggene mij god mij god wi heb
 bu mi ghelaten **Doen** seide die mēschen
 die dat niet en verstonde hoert hi riept
 hely an den **apheete** an **Doen** riep hij
 echter mit luder stemen in doot **En** die

die ioden mengden galle en edic tesamen
en nette daer een sponghen in en staken se
op een lanc riet ende hem vordē mont
doen dat **i**he smaette doen seide **h**uon isum
matu est het is al volbracht Doe waert die
sonne dyster en bogaf haere schine en
waert alsoe doncker als nacht en en duerde
totter noenen toe en al eertrike bestoet te
beuene en die stepne spleete en dat seyl
dat inden tempel hinc dat soerde en die
graue der doden lude deden sich op en **i**he
riep mit eenre seriger steine vader iume
handen beuelhe myne geest en also roe
pende neechde hi syn hoost ende gaf sinen
gheest Doen quam een blint ridder hiet
longinus en sette een glauue op **i**he si deden
doer stae daer liep wader ende bloet mit
ende hi streec dat bloet op sin ogen ende
waert siende Doen dat sach een ryc coninc
staue die seer veel ridder ende knechten
onder hem hadde al dese scoen teykene en
dit grote wonder Doen seide hi vorwaer
dat was die wareste gode sone en veel
vanden volke die dese teykene sagen wat
scoenre eynde dat **i**he dede Die ghinghen
al kermēde weder omme en sloegē hen

seluē voer die boerst seer droue en mit an-
 te beuas doen ginc die coninc stauel lang-
 sinen sien den dode ihm ane en ginc doen
 tot pilatus den richter en vertelde hem
 altemale wat daer gheschiet was en wat
 ihc an den cruceen ghesproken hadde en
 wi hi al roepende ghestoruē was des wart
 pilatus alsoe seer droue dat hi vā al den
 dage en at noch en dranc hi noch niemant
 dan sine ghesinne en pylatus sprac
 dicke tot den ioden hebdi yet meer won-
 ders ghehoert of ghesien dan wi hoeden
 ghehoert ende ghesien hebbe wat mēsche
 heeft di gewoest Dat die sonne haer sy-
 nen bectaf en die harde steyn roeyen
 spleten en dat oertijch beesde doen hi ver-
 schiet wat plage ende wat malen dyen
 meendi dat noch ouer al v comē **als** sal
 die desen ontsculdigen man hebt doen
 doden Doen quamen ihc made en vrien-
 de en wyskens die hem van galeleen
 na comen warē te siene wi dat mit hi
 vtaen soude en hadde ene eer baren
 beruen iode in haer gheselschap ghehoe-
 ten ioseph van aromthia dat een stat-
 is in iudeen daer hi soe nabiet dese io-
 seph hielt hoer allere woerde en tsacht

nen pilato dat hi ih̄s lichame af neme
mochte en begrauent. En pilatus oer
loefden. Doen nam ioseph ih̄esus vande
cruce En want hem in een reyn sdoel
dine. Dit is een cleet daermen die doden
in plachte begrauē nader ioden seden
En leiden den doden ih̄m in een nuwe
graf dat hieselue ghemaeft hadde of
doen maken. En daer noch nye mēsche
in geleghen en hadde doen dit die ioden
vnamen doen sichte si ih̄c vriende en
die rij die ghetuycht hadde dat ih̄c van
ghenē mans toe doen ghebozēn ware
maer vande heligen gheest inder reyne
mager lijf ontfangen ware. Maer sy
hadde hem al ghebozēn van antreandē
dan nichodemus en ioseph die prince mede
der ioden warē. Ende dien liepen siseer selli
ken op. En vzaechden hem aldus wie si en so
coene seiden si dat ghy in onser synago
gen comt. En had mede consent mit
desen ih̄esus die wi verraden hebbe ghi
syt mede van synre secten. Deel moet di
mit hem hebbe. En nichodemus seide
amen. U suldy horen wie die ioden
ioseph vmghehen. En wie si hem in

eenē kerker worpē ende sloten die do-
zen seer vasse toe en besegelden se mit
hare seetle En ineynde hē te dode als
hare sabbot lede were wāt hi ihesus lie
hame vande cruce ghenomen hadde bu
ten hare consente En wāt hi ihesus
eerlyc begrawe hadde die sy scandelike
deden hanghe En wie hi ontquam wt
hare handen daer hē ihūs mirakeliken

Oen dese iaden aldus **Wt vloeste**
 vele quarte spraken op nyhademo
 ende op ioseph Doen seide ioseph wedi
 tot hon waert omē tozndi w dus zeer
 op my wāt ic hem vande cruce ghenomen
 hebbe ic heb daer noch al meer
 toe ghedaen want ic hebbe costelyc en
 eerlyc ghesulst mit murre enden uit
 aloe En heb hem in een nūwe royn
 deet gewondē En in mynē selfs
 grast gheleyt dat noch nye is daer
 nye mensche in en lach En hebben
 enē costelike grote scoenē sarch op
 hem gheleecht hadde ic hē oic meer
 eeren moghen doen ic hadt ghedaen
 En ic segt v allen dat ghi vilike ende
 scandeliken ane den goeden man hebt
 ghequyt Doen dat die princen ende

die meesters der wet hoerden dat io-
seph alsoe sprac **D**oen dinghe si hem
en sloten al vast in ene kerker daer
ghen vinstere in waren in en name
die sloetelen tot hon ende segelende die
sloet toe en seide **J**osephen waert soe
nae den sabbot niet in soudē ons ghe-
ringhe ouer di wreke want du en best
niet sculdich een sepultur oft ee graf
te hebbene **M**du desen breker der wit
in dyn graf begraue hebs maer du
hebs wel verdient dat me dine lichame
leuere den vogelen des hiemels en den
wilden beesten **E**n ioseph antworde voer
waer ghy speect als wilde beeste en
heest god niet ghesproken doer den
mont des pphete dauides nichi mi
dich mi et ergo retribuam dicit dñs
Doen pilatus sach dat si sus twyflen
mit woerden doen seide hi ghy heeren
in desen werck en heb ic gheen scout
Ic duchte seer dat god noch groetlike
sal op v ende op **v**kindere **D**oen daer die
iuden hoerde **D**oen worden si seer toer-
nich **E**n die twee ouerste prince annas
en caphas **D**ie sette knechte daer toe
die ioseph waken ende hoede soudē
mijn is die wreke ende ic salt verghelden

inden kerker en si ghyngtē te samen
 te rade watsi mit hē doensoude Die seide
 si doen dese tusscher ihesus noch leesde
 doe seide hi dat hi des derden dages op
 verstaen soude Daer dme set vier sterker
 ridders of viue Die sijn graf waken op
 dat sijn iongeren ma en come en ste-
 len den doden lichame en segghē hi is
 op verstaen wāt soe soude die leeste dūa-
 linge groter sijn dan die eerste En dat
 gheschiede na haer begheerten want
 men sette in ridders daer toe die ihesus
 graf boden ende waken soude soe die
 twee princen annas en caphas bi-
 sieden en in setten Doen begaderden si
 hon weder te rade en gheboide daem
 ioseph wt slaen soude en bringhe hem
 voer hon luden Doen die stormeesters
 oft kerker werders den kerker ontslo-
 ten Doen en vonden si ioseph niet en
 quamē en seident hore heere dat hi
 flecht en wech ware si en wisten nie
 Doen dat die prince en die iode saken
 dat ioseph en ewerch was en si wael die
 doere besloeten en ~~was~~ toe besiegelt vonden
 soe sise seluen gheslote hadden Doen
 verwonderde si hon alsoe Zeere Datsi

niet en wisten wat segghe hier bynnen
dat si dus stonden en sagen male andere
me te wonder. Soe quam een vanden
ridders tot hon die Ihesus graf halphae
den en bracht hon nuwe tidm ghe en
seide ghi heer ic bringe v een wonderlike
boescape. Daer wi saten en soude Ihesus
graf waken doen wert die eerde beuen
de. En wi sagghen ene engel die den sard
af nam vanden grave. En gheue opt graf
ghinf sutt en sach daer in en syn deeder
ware alsoe wi als enich sine. En omme
sinre scoente wille creghe wi soe grote
myt dat wy velle vier daer neder por
ten oer werden omrechtich onser lede te
roeren. Oft wy alle doot ghe weest hadde
En al die wile dat wi alsoe in omacht
lagen. Soe horde wy de enghel den
wyuen toe spreke die daer come waren
omme Ihe lichame te soekene. En die wy
ue waren verueert. Maer de engel troef
tese en seide hon ghy wiuen en hebt
ghenen myt. Ihe die ghesecht hadde dat
hi trisen soude hi en is hier niet siet hier
int graf siet dit is die stat daer syne ley
den oft gheleecht hadde. Gaet en boescap
sine discipulen en peter en segt dat hi

op vresen is **en** segt hon dat hi voer **ghe**
 thegaen is in galeleen **en** daer sullen
 sihen sien doen dit die ridders gheseecht
 hadde **Doen** vreaedde hondie ioden wat
 wiue warent die daer quame waer om
 en wintst ghi die rpuen niet wi en wete
 v niet te seggheue wat wiuen dat wa
 ren wi lagen als doot **en** om den angst
 die wi hadde vande aensien des engels
 soe en dorste wise oec niet vanghe alen
 hadde wi niet in omacht gelegen **Doen**
 seide die ioden wi en ghelouens di seken
 niet het is alre ongheloeslikon en logen
 liken dat ghi voert bemist **en** die ridders
 die walle mer begaderen ware ant woerde
 hon weene monde wie soudi ons ghe
 louen ghe die selue aen **ihc** niet ghelouen
 en wout **Die** alsoe menich suuerlyc my
 inkel voer uwen ogen gedaen heeft wi seg
 gen v voertwaer dien seluen **ihc** die ghi
 ghecrupst en ghedoot hebt die is op ver
 staen alsoe ghewarich god wi moechdy
 v dus seer hieraf veruonderē wi hebben
 horen seggen dat ghi selue **Joseph** hebt doe
 sluten en ene kerker sonder vinstere **en**
 dat ghi die slote daer toe besegelt hadde **en**
 die slotels selue tot v naemt **en** doen ghi

die setels op braect en doecht den kerker
ontsluyt nensien de uwer oren **D**oren wo
di ioseph niet **D**aer om en sceelt ons niet
wāneer ghi ons ioseph weder leuert soe
sullen wi v ihesus weder leuere **D**oe stād
die priesters ende die prince der synagoge
en wazē seer verwondert en toermichen seide
ioseph is in sin contrrey en is in syn lant
Ende **i**hc is in galileen soe wy hoire seggē
wat sal hier af werden aldus gheimighen
si lante te rade onderlinghe seer bedruucht
Quame **i**hc meer onder dat ghemeyn
volc datsi slecht ane **i**hm gheloue soude
en soe ghemete haer wet en dat pfiyt hare
plaetsen te niete en worde des te rade
datsi den riddere groet goet gawe **E**nde
versende se omne ghelie datsi sette soude
datsi **i**hc graf wachden **D**at doen **i**hc disa
pulen mit machte quamen en namen
hon den doden **i**hm lichame en droechen
mit hon hare strate **D**ie ridders namen
teghel en seide als hon die bisscop en die
prince der synagogen hadde doe seggen
Hier bynnē dat dese logentale vast the
spruyt waert onder teghemeyn volc en
die ghemeynte seer begonste te mūr
mūron **D**ie een seide du die ander dat

Die ed gheloesde dattet waer woredatte
 hon die discipulen genornē hadde Die
 ander meynde dattē papen hadde ghe
 wiesiert om haers profijt wille **En** dñs
 ghinc dietijt vāste benē wel in werken
 of langre dattē papen al haer macht
 daertoe dedē en bewaerden datt omers
 dattē ghemeynte moten vñam van
 ihc **Doen** quamen dese drie een priester
 hiet fines ende adde **En** een ghebieder
 ider wittē hiet egras wt galileen in
 herusalem en seide den princē vāder
 witten **En** alle den ghenē vander syna
 gogen dattē ihc ghesien hadde dien
 si ghecrupst hadde **Op** seide wi saken hē
 sittē onder syn discipulen opten berch
 van olyueten leuende en sprekende **En** wi
 hoerde dat hi hon seide gaet alle die werlt
 dore en boescap mynē naem **En** pre
 dictet dat gheloue der ewangeliē en
 doept alle dat volc **In** de naem des vaders
 inden naem des soens **En** in de naem
 des heilichē gheests wāt wi dat ghe
 doep is ende gheloeft die sal behoude sijn
 doen hi hon dese woerde ghescecht hadde
En veel ander woerde die wi s niet ont

houden en hebbe Doen seide si wi saghen
mit onsen oghen dat hi op waertuwer te
hemlele doen dit die meesters vander sy
nagogen hoerden doen beswoere siset
te male na hare wille Datsi hon seggen
soude byde loue end byder glorie des le
uende gods van israhel **O**t waer si datsi
gheseecht hadden **E**n si antworde wi heb
be di allen dat rechte waer gheseecht
want wi hoerden he spreke Dat wi ghe
seit hebbe **E**n wi saken hemten hemlele
varen Daer omme waert grote sonde dat
wi verzwigen souden wi en seiden den
volke Doen ghyngen alle die pemeen
tot desen drie luden en smeecte en bad
hon datsi nyemant meer dit segge en
woude **A**lsoe lief als haer wer en haer
eeu hadden si wouden hon ghele en goet
ghenoech geuen **E**n danen hon grote
ghiften Die drie namen die giften en
gheloefden dat sy voer swijde souden
maer si en gheloefdens hon niet also
wale **S**p seiden die hare luden mit hon
wt iherusalem diertiet van hon seiden
en souden si en hadde hon weder thuis
bracht **O**p dat omers onder die ghe

niet ^{te} met en quamme maer si en con
 dens soe hemmelyc met ghehouden het
 en brac wt en quam onder dat volc soedat
 tie ioden alte soer bedraeft ware dat si
 dus mit ihm gheuare hadde En beco
 den seer te twiste ende te seelden te ge
 hare platen en hadden grote angst
 dat si grote hē gheplaocht soude wer
 den om ihm door daer si dus vele won
 derlycs dince afhoerde Maer annas en
 caphas die troestense vatte En seiden
 men sal alsulke boeuen niet gheleuen
 noch sulke vreemde lude Met sijn lant
 loopers die gelt nemen van sine disci
 pulen En sechten dat se hē hietē seggē
 Ghi siet dat se gisten van ons nemē
 dat se swygen sullen Doen stont nyck
 demus op ende seide Ghi kindere
 van israhel spreect te rechte En segt
 die waerheit Dese drie luden die hier by
 waren en ware gheen vreemde lude
 noch lantloopers noch loctenaers Het
 waren doch die priesters fines en addes
 En ergens die een ghebreder is onser
 witte En wi bestwoerense doch bidde lof
 en byder glorien des leuende gods van
 israhel dat si ons al die waerheit seggē

souden En si seide by haren eyde dat si
ihesus hoerde spreke mit sijnē ion
theren optē berch van olyuete En
dat si hem leuendeich sachten by hon
sitten en enen en saen En dat si hem
mit haren oten sichten te hemel varen
wi lesen inder bybelē in onser witten
Dat Elpzeus tuucht dat hi Chiam sach
ten hemel vare op enē vuerighe wa
ghe Ed hoert mynē raet en laet ons
senden in desen gheberchte omē ihm
te soekene vinden wi hem daer soe wil
len wi hem Es seggen dat hem die heil
ghe gheest daer gheuoeert heeft Dese
raet waert gheuolcht wāt si senden wi
in dē gheberchte sterke gherade man
Die ihm soeken soude En sijn discipulē
ghingen ouer al gaer sien vande sijne
mer En quame weder en seide dat si ihm
ghesocht hadde al gheberchte doer en
ouer al Gaer sien vonden sijne niet
Gaer ioseph sien hadde si gevonden
die ioden seere verbydt dat mē ioseph
gevonden hadde Dien si ghesloet had
den ghehad En hoepen omē s

mochtē si mit hem te sprake comen
 si soudē yet licht van ihm te spreken
 wetē datmen gheloeuē mochte En si
 ghinghē te rade wi si best aen ioseph
 comē soude nu hē te spreke En si wor-
 den des eens Dasi hem enē goetliken
 brief scriue wouden en doen hem bid-
 den dathi by hon quame In dese brief

Ioseph inde wrede **E**ont al dus
 gode moestu si In alle die mit
 di si wetē weten wil dat wi misdaen
 hebbē tegen gode en di Maer wi byd-
 den di vriendeliken dattu comen
 wils tot dnuē ghenoden die hon soe
 verwonderē **W**ie du ontcomē bist
 wi deser ghevancknisse wi wetē en
 kennē dat wi quade raet gheloesden
 teghen di Maer onse heer god heeft
 dy verlost van den quade ordele dat
 ouer di gedaen soude hebbē wrede si
 mit dy ioseph

Hier sul dy hoerē nu wie ioseph dese
briefst quam En wie hi op sin eselme
sat En reet tot iherusalem tot sinen
ghenoten En wie hem die roden ont-
singen met groter eren en mit groe

vrouden

Doen ioseph desen brief ghescre-
uen was Doen ghinghen die
prince der wille tegader En ont-
boeden vij van iosephs beste vrien-
den dien si desen brief gauen Ioseph
te bringhe En seide hon dat si desen
brief ioseph seluer inder hant ga-
uen En dat si mit hem weder qua-
men om hem te gheleiden En ghe-
selschapte doen Dese vij deden der prin-
cen gebot En namen den brief en
brachtenen ioseph Doen ioseph den
brief ghelesen hadde Doe seide hy ghe-
benedyt si god die my wt hare hande
vloest heeft Doense my hilde ghevan-
gen En aen custe die vy gaede lude die
tot hem quamen En ontfinge seer
vriendelyc in sin huse Des anderē
dages seer vroech sat hi op sin eselyn-
ne En reet mit hon tot iherusalem Doe
die ioden vernamen dat ioseph qua Doen
hepen si tegen hem wt en riepē ioseph
ioseph breede si mit dinre comsten si
hem En ioseph antworde hon weder
Die breede gods si mit al sine volcke doe

cuse si hem alle gader en nycho-
 mus leide hem mit hem thups des
 ander dages begaderden hem die princen
 te samen En annas en caphas en nycho-
 demus die beswoegen ioseph Dat hy
 hori die waerheit seetjen woude vā
 al dat si hē brachten soudē ioseph seide
 hi soude gherne doe ioseph seide si wi
 waren seer ghestoert en vtozent op di
 want du ihs begraue hades sonder
 onsen oelof En tegen onsen wille Daer
 om deden wi di sluytē bynne onsen
 duytere kerker die sonder venstere
 is En we segelden die slotel gate toe
 En namen die slotel mit ons Dat
 di dyn vriende niet al heymelyc e-
 wech en holpen En daerna doe wi
 quamen ende dedē den kerker ont-
 sluytē Doen vonden wi ons segele
 alheel en alnit maer du waers en
 wech Doe waren si seer v'wondert
 als billic was En te mael seer v'uer-
 wt wilt ons doch seggē hoe du vā
 daer quames En wat vrientscapen
 dat di god onse heere bewysde En
 ioseph ant worde en seide hem Doen
 ghi my tegen den autont deecht beslyp

ten Doen bleef ic liggende in minen
gebede en bat onsen lieue heere dat
hy my blossen woude **D**it duerde al
totten sabboth toe **E**n daerna recht
tecken den sabboth des mydernacht
Doe die sabboth aen comende soude **O**ft
daer omtrent Doen docht my dat thuyse
daer ic in lach inder lucht hinc mit de
vier hoeken **E**n ic sach ihesu lustlic by
my staen alsoe ontfleken als ee bernede
blirem **E**nde van groten angste die ic
daer af hadde viel ic al beswimmet naer
in onmacht **D**oen trep my ihc by
der hant en bespeingde my mit enen
soete douwe **E**n doen wischte hy
seluer mitter hant mijn ~~oefel~~ aen
sichte en cufte my **E**n ic braechde
hem bistu he has hi seide neen **I**c en
ben **A**ls niet **I**c ben ihc diend
bevroefse **E**n ic seide heer toe my
tgras daer ic di bevroef **D**oen nam
hy my bider hant ende leide my en
lier my den doec en **S**udariu sien daer
ic syn hoeft in want doen ick grof
Doen kende ic dat het ihc was **E**n
aenbede hem en seide **G**hebene dit

moestu sijn die daer comē best inden
 name gods ons heere **E**n hi nam my
 byder hant **E**n leide my in myn huyse
 tot azomathia **E**n seide weede si mit
 di **J**oseph bynnen yl daghe soe seide
 tot dyne huyse niet

Doen dit die princen hoorde ende die
 meesters der wit **D**oen seide si on-
 derlinge hou seer verwonderende wat
 teken is dit dat ons onse hēe god doet
 waer hoerde ye mensche des wonders
 gelike van enē mensche **A**n kennen
 wi doch al desen mensche wel ende **J**o-
 seph sine vader **E**n mazen sijne moe-
 der **D**oen stont op een vande meesteren
 der witten **I**ckenne wel **I**hc gheslechte
En ic weet dat syn maghe gode herde
 ker ontsien ende mynen **E**n si syn seer
 dicke inden tempel in ghebeden en in
 sacrificien vor den outner gods **S**ic
 weet ic wel doen een kint was **I**hc **E**n
 symoen die oude priester hem in den tem-
 pel offeren soude dat hem sijn ghesicht
 doe weder quam **D**ie voerblint was
En hi riep mit luden stemmen heere
 hoer **V**laet here dine knecht na

sinen woorden in vreden want myn ghe-
hebbē ghesien sine heilgheuer die du be-
reet heues voerden aensichte alles volcs
Een licht te reuelacien den heydenen En
een glorie dijns volcs van israel Dit
weet ic wel dat symoen al van ihm
spac En noch seide hi neer wat hi seide
tot ihe moeder mariaen Maria seithi
ic segt di van desen kinde Ecce positus
est hic in ruina in resurrectione multo
tu Et en signum contradictionis Et
tuam ipius ammami pertransibit
gladius Dit is in duytsee te seggen hier
dese is gheset in ee neder vallinge en
opuerstandnisse meniger menschen
En in een teyken der tsmadenssen
dat is aenden crups En ulwes selfs zie
le sal een sweert des vrouwen doer gae
Dat is te verstaen al ghinge ee sweert
doer v ziele ten soude v soe twee niet doe
als den rouwe dien ghi aen desen kinde
noch sien sult Doen dese monsche dit
ghesit hadde Doen seide die prince laet
ons weder senden Orne die deie die dy
senden dat si ihe saghen opten berch van
oliueten mit singen ion ghere specke En

die hem sagen ten hemel op varen dat
 waert ghedaen **M**en sende om die drie
 luede **E**n si quamen **D**oen waechde hon
 die woden nae **W**in en si antwoerde alle
 drie mit enre stemmen **W**i hoerde hem
 mit sine iongere spreken **O**pte berch
 van oliueten **E**n sagen hem selue op nide
 hemel varen **D**oen deden hon die priue
 dese drie luaden seide **E**n **m**an waechde
 elken sonderlinghe al besonder **W**ilhe ma
 mieren waren **E**n wie syn ghedaente was
En wat hi sprac **E**n wie hi op poerte hemele
 of si hem yet lange sachten **O**f schier ver
 lore wt den ghesichte **E**n si antwoerden al
 ghelyc aleens wie die een seide soe seide die
 ander en die derde **D**oen seide **A**nnas ende
 myphas wat willen wi veel seggen **I**n
 onser mitte stiet ghescreue wat tweelu
 den tugen dat sal vast byue **A**ie mensche
 en hoerde des wonders ghelyc wi hebben
 wel ghehoert dat enoch wel mit gode was
En dattu god leuende dede vore inde pa
 radise **O**ec en horen wi nye waer moyses
 begrawe waert **E**n van helpam de jphē
 hebbe wi wel ghehoert daer op enen
 buerighe waden inder locht en wech
 gheuuert waert dat wi nye sijn vā sinre

doot en vreschte **Maer** desen **ihc** hebbe
wifelue **pplato** ouer gheleuert wi hebbe
mit onsen ogen sien pynghen ghesden
mit eenre dorre crone wi hebbe hem an
den cruce sijn hanghen ghenagelt en sage
hem sterue **En** sijn side doerstelke met
ene spere **En** wi weten voerwaer dat hi
sien doot in dat graf begraue waert **En**
ioseph stiet hier en segget hi sacht **ihc** sint
al leuende hier comen drie eerbaer man
en tugen daer bouen dat si hem leuende
hebben sien sitten spreken mit sine ionge
ren **En** dat si hem selue metten ogen te
hemele saghen varen war is dat te seggen
la se hi ioseph ic will u noch al meer
wonders segghen **Hi** en is niet alle op
vresen vander doot maer vele ander sijn
mit opbstaen die doot waren **En** ouer
menich jaer begraue hebbe gheueest die
nu mit hem leuende sijn woede **En** men
heest se sien gaen in iherusalem wat ghi
weet alle wel dat die oude symon **Die** **ihc**
inden tempel ontfinc twee braders haer
die bide doot sijn **En** ghi weet wel waer
sy begraue sijn gaet selue ende besiet
haer graue haer grachten lichte beide
open **En** sijn sijn leuende opuer staen **Dat**

weete wel en dert v voerwaertugten wat
 si wonen in onser stat tot aromithia En
 si syn alle tijt in ghebede Maer si en spreke
 nyemant toe die leest Gaet daer en haeltse
 mit groter eere En laetse ons voer dese pri
 cen ende voer dese meesters vader witten
 bringen En laetse ons besweere biden
 leuenden almachtighe god darsi ons
 rechte wijs opuerresen syn Doe ghin
 gen Armas en cappbas en nochode
 mus en geganihel mit ioseph tot
 den graue deser twee mensche Symoes
 broeders En veel ander wden mit hon
 En honden die graue open en niet daer
 in mit alle Doen worden die prince des
 terade Darsi selue voert togen Tot Ar
mathia in die stat Int land van lude
 En vonden dese twee lude die vander doot
 opuerresen ware in hare hupse op bloe
 te kinen lichtende En deden haer gebet
 en custen seer dicke die eerde mit deuote
 vemen En ontfaghe god noch veel
 meer dan si voer haer opvstandnisse
 deden In haren eerste leueneethedac
 hadde Doen namen si de meesters vande
 wette Die daer tot hon come ware ende
 woerdense eerlyc mit hon tot iherrule

~~En~~ leidense inder synagoge ~~al vastetoe~~
~~en lechden hon~~ ~~En~~ sloten die poerten
vander synagogen al vastetoe ~~En~~ lech
den hon dat boec van moyses ewe dat
16 van hare wette tusschen haere hande
~~En~~ beswoorensse bider eeuwē oft welken
die inden boec ghescreue stont Die hon
~~gh~~ god selue gheset ~~En~~ ghescheue had
de en die di selue oic altoes truwelycen
wel ghehouden hadde dat si hon seggen
wouden offi gheloesde dat se ihc verweest
hadde vander doot ~~En~~ offi meyn den dat
ihc die rpe woer gheweist Die hon god
gheloesst hadde doze der jphete monde
en wy si op verstaen waren ~~En~~ was si ghe
sien hadde doe si vā eerterijc ghesceide ware

Dien die twee ghebroeders die doot
gheweist hadde dat horde daer die
een af hiet karmus ~~En~~ die and lemaus
Dat si dus hoechlyc beswoere ware Doe
worde si scudende en beuende ~~En~~ begonde
al suchtende te screyene op waert te he
mele te siene ~~En~~ maecte een teyken des
cruce op haer ogen ~~En~~ op haer voerhoet
~~En~~ voer hare mont Dat noch dat eerste
teyken des cruce mocht wesen Dat die
10de ye mensche mede hadde syn segenen
~~En~~ doen si hon sus welken teyken des

cruce gheseghent hadde **D**oe begonde si
 diep versuchtende **E**nde seer beuende dese
 in worde of mer te spreken en niet meer
Gheeft ons seide si niet penne **E**n perke
 ment insulle scriue wat wi ghesien ende
 ghehoert hebbe **E**n die meesters vander
 witte gauen horn alle verisap mede te scri
 ue **E**n si ghingen sitten scriue beide al
 leens dese worde die hier na volgen **I**hc
 xpc heer ende god **I**hc xpc warclike
 gods sone tlosser ende behouder des mensche
 lijcs gheslechts **D**ie den daden leuendeich
 maect **E**u oerloest ons te kundede die
 wonderlike werken die du ghe dae hebt
 in dynre doot want me ons lide al mach
 tigen god bestoert die du selue best al
 haddestu ons verbode dat wi dyn secreet
Dat is dyn heymelijchen nyemat seg
 gen en soude du kennet ende siest dat
 wi vande meesters der witte daer toe
 gheswonge worde du te scriue **O**uer
 mits dat si ons in di bestoere hont
 segghene wat wi ghehoert en ghesien
 hebbe tot dynre eeren ende glorien soe
Wil waren geset **S**criuen wident
 in dat diepe der duysterissen by
 onsen voerbaderen **D**oen gheuielt

op enen tijt dat wi die claerheit der
sonne En des enrichts lichts en ween
nich sachten blinden en dat scheijn
van daghete dacht op ons te wassene
ende meer te lichtene Doen sach adam
onse eerste vader sin naeste Die pater
arken Aen mit ene bliden aenschine
seggende du is mijn sceppere die my ghe
loeft heeft enen te sendene die my en v
salich maken sal hi gheloefde my sin
daerheit te sendene Die selue heer die my
fernde ende maecte En ysayas riep en
sende het is die sone gods die hier comen
wille Dat is dat is ic propheet ende
doen ic noch op eertrike loeste Popu
lus qui sedebat in tenebris vidit lucem
maior
na habitantibus in regione ombre mor
tis lux orta est eis Dat volc dat in der duy
fernisse sat sach een groet licht ende die
inden rike des schemende doots waren
dien is een licht op ghegaen nu comt dat
ons comt licht dat is dat waerachtige
licht dat ons comt Doen quam symon
onse broeder en sende ghi heere weet vroe
en blide ende glorificeert en danc ende
loeft den sone gods want ic ontfinde hem
in myne armen inde tempel doont en
kent was En ouermits kenden den
heilighen gheest dat hyt was en waent

leide ende riep **Nunc dimittis seruum**
tuum dñe secundū verbum tuū in pacem
Quia viderunt oculi mei salutare tuum
Quod parasti ante facie omnis populo
Et lumen ad reuelacione tenebrarū et glo
riam plebi tue israel **Heer nu laets du**
na dñe worden dñe knecht in vrede want
minne ochtē hebbe ghesien dñm heylant
Dien du bereet heues vordē aensichte alles
volcs **En lichte reuelacien den heidenen**
en glorie dñs volcs van israel **Doē**
dit die ander **Oude vaders hoerde doen**
hadden si noch meere vrouwen mit desen
dñst **Dus spraken** **Soe quam een hermyt**
tot ons **Ende wi vraechē hem wie bestu**
hi sprac ic ben iohānes die gheheere des gro
ten herē ic ben voer hem comen syn wege
te bereide **Ad dandam scienciam in remissis**
hoc peccatorū **Want** **hi na queem dat**
hi dat volc van israel gheleert vondē **Dat si**
hem kende **Op dat hi se salich mocht**
make **En verlossen van alle haren sondē**
ic ben die stemme roepende inder wilder
nissen bereyde die weghe des heeren **ic**
quam voer hem en doen hi na quam
en ic hem sach **Doen dede mi die heilige**
gheest segghen die in my was **Ecce ag**
nus dei qui tollis peccata mundi

mundi **Ic** wys de hem mitte vinger en
sacht siet hier dat lam gods dat afneemt
die sonde der werelt **Ic** doopte hem inder
Flumine iordanē **ic** die niet werdich en
was den riemen suture secon tontbunde
Et vidi spiritū de scendentem super eū
spe columbe **en** **ic** sach den heilighen
gheest op hem neder comen **Iu** gheli-
kenisse eenre dauē **Et audiui vocē de celo**
dicentē hic est filius meus dilectus in quo
habeo placu **ipm** **audite** **en** **ic** hoerde
een stemme vanden hemel come sechtend
du is mijn ghemynde sone daer my wel
in ghenoecht of behaecht hoert hem **Et**
nunc perueni ante faciem eius **en** nu ben
ic oec voer syn aenschyn come tot v luden
dme te segge dat hy cortelinge tot v comen
sal **Et ipse est qui est filius der** **en** hy is die
die soen gods is Die bi hy wilt come vlychte
die in dypster missen syn **Doen** du adam
hoerde **Doen** riep hi seth sine sone tot hem
ende seide **Sech** siet nu die voetscap die v
michiel die archangel antwoerde **En** doe
ic v voerder poerte des paradys sende en dede
gode bidde om die oly der ontferrmichheit
gyn lyf mede te smeere **Doe** ic out ende
aranc was **en** seth antworde hem vader doe
ic voerden paradise quam en bat om die
oly soe ghy my beuolen hadt **Doe** quam
michiel die archangel tot mi en seide seth

segt sine vader ~~hant~~ hi en machten noch
 ten vander olven niet hebbe **E**raerst
 getal van ~~vijs~~ vijs dusent iaren en bi na
 is laer veruult sal sijn **D**oe sal die sone gods
 opeerteryc o comen en werde gedoept in
 der flume werdan **E**n nadat hi gedoept
 is soe sal hi alle die ghene smeerē mit der
 olven der ontfermicheit die in hem gheloe
 uen **E**t qui regenerati erunt in aqua et spū
 sancto **E**n die herborē sullē sijn in dē watere
 ende in dē heilighen gheest **E**n dan sal hi
 tot v lūcē comē inder hellē **E**n leide uwen
 vader tot den bome der ontfermherticheit
Doe seth dit gheseecht hadde doe wordē allē
 die patriarchen en pphete en die andere hei
 lighē seer vroē ende blide **R**echt doen seth dit
 ghesprokē hadde **D**oen hoerde wi dat sotha
 die pence der hellē in quam mit enē gro
 tē gherupsche **E**n riep lucifer en alle sijn
 ghesellen an laet ons ghereescap maken
 seithi en die helle bereyden i hē te ontfan
 gen die te hants comen sal **A**l heeft hi ghe
 seit dathi die soen gods is **H**y is eē puer
 Necht mensche wāt hem gteuvelt voerde
 door **I**c hoerde dathi seide alsus **C**ristus est
anima mea usque ad mortē **G**ijn siele
 is droue totter doot toe wel her alle die

duuelē mijn ghesellē laet ons nu werke
dat hi ons dicke vertoert heeft **Die** mi
croepel ende stom ende blint gemaect
hadden **Die** heeft hi mit enen woerde ton
sin sander dicke theusen **In** die wi al
rede haer sielē hier inder hellē hadde heeft
hi ons wel eer weder genonnen en leuende
ghemaect **Doē** sathan die duuel dus sprac
Deen antwoerde hem die helle wie is dat
die soe vele smach dat hi mit sinen wor
den die dode leuende maect **ic** en can nē
gheloue sathanas dat het een sterflic
mensche is wanttuseges oft u dat hi den
doot ontfiet **Of** dat gheeninghe macht
sulchebbē hem hier in mijne geuanc
nisse te leuere **ic** duchte dat hi die al mach
tich god is daer nyemant teghē mach
En seyt hi dat dat hi hem der doot ont
fiet dat is daer om dat hi hē heymelike
voer v helen en verberge wille **is** dat so
ve tibi in seculū wees die dan van eeruē
tot euenen dien **Die** duuel seide stuych **ic**
sal hem si leuere den seluē **ihū** die di en
mi alsoe vele te cozet ghedaen heeft **ic**
hebbē hem ghetemptert **ic** hebbe alsoe
vele ghebroinwē dat hem al die iude te
ghē syn ghemordē mit grote toē onste
ken **En** mit haet ende mit sulrenyēdich
heit hem voste pynē en sulle hē **ter**

stont doden wat waendi wat ic onleden
 ende doene hebbe ghehat eer ic hiertoe
 bringe conde **D**ie richter pylatus was voer
 hem en hadde hem gheorne gheholpe maer
 ten bate niet **I**c lach en modde in haeren
 herten dat si soe lanc soe selve wordē **I**c
 bereyde thout tot den cruyse **I**c wysse hon
 die die naghelē daer si hem mede gheua
 gelt hebbe **I**c mongde selue mede die gal
 en die edich die men hem deinde gaf **I**c
 hebeen ghoet speer seerp ghemet dat men
 hem doer syn side steken sal **H**y salter stont
 doot syn en ic salen v hier leuere **D**oen
 seide die helle tme **I**st die di doden soe ver
 wecke en daer is my lede voer dat hi onse
 macht crincken sal want die ander ghyet
 die die voermaels doden v weck hadde en **I**c
 nu hier onder my syn **D**ie plagent mit cracht ter
 ten gods te doene **M**aer dese ihe doet niet
 syns selfs cracht **D**at en v mochte die ander
 niet hier cruwelt my al voer **I**c heb grote
 angst dat het die selue is **D**ie lazarus v wecke
 dat is waer seuthi sathanas die selue ist
 weest ander blyde en weede v nu ist dat waer
 seide die hellen **S**athanas soe bestoer ic di
 bi dinre crachten **E**n bider myre dat u den
 man hier niet bringe want doe hy slecht
 eens riep lasure vern soeas **D**oen beesder ic
 van grote angst en en hadde geē macht
 herte behoudene **N**och die eerde en haets

ghien macht die op sinen lichame lach in
moesten hem beide ons ondancs laten van
ons seiden **D**oen ic dat van hem sach doen
sach ic wel dat een man was van ene mach
tigen geboorte **B**emist den man hier du sou
des sien dat hi al onse gheuanghe verlaessen
soude **E**n leuende mit hem en wech ons o
dancs **I**n ewiger vrouden **H**e seluente ere
en ons te toerne en tot ewiger scande en in
senden **D**oen si **dus** aldus te samen sprake
die duuelen en **helle** die helle onderlinge
Soe quam dauid op spz ingende als een
donre **E**n sprac mit eenre groter stem
Collite portas principes vras et elenci
mini porte oternales Et in troibit rex
glorie **G**hi prince seu hi laud op v poorte
laet in gaen den coninc der glorien **D**ese
woorde seide hi seer sieliken twee weruen

Doen hi aldus twee werue gheset had
de **D**oen antworde die ouerste prin
ce der duuele lucifer **R**echt oft hi dien boe
met ghekent en hadde **E**n wrochde wie
is die coninc der glorien **D**auid antwoor
de die sterke mogende heere **D**ie in nogende
is in sine orloge **D**ie is die coninc der glo
rien **D**ie vande hemel datetziy aenghe
sien heeft **E**n ghehoert heeft dat ghebot
ende die clage der sundere die inder werlt
sijn **E**n die **als** stinckenste toornichste
anc

boecue doech op die poerte **E**n laet inghen
 den coninc der glorie **E**n recht doen dauid
 dat ghesit hadde **S**oe quam onse lieue
 heer in ghelikenissen eens mans die stae
 ke coninc der moghentheit **E**n omscheen
 en verlichte alle die in dunster misse en in de
 scheeme des doot **W**aren **D**oen die helle en
 alle die duuele der helle dit **s**agden
 mit hare dieners **D**oen scuoden en beef
 den sy allen van groet anre **E**n scrumen
 ihu an **D**u heb ons verwonne want
 du bist sonder sende **E**n sonder corrupcy
En ouermits dinnre almachtiger
 moghentheit **v**smeeetstu onse heer
 lichen **D**u bist seer hoghe oetmoedich
 du waers doot en begrauē **N**u bistu op
 verstaen en leests **d**onder ons **I**n dinnre
 doot beefde die eerde **D**ie sonne begaf
 haer schinen **D**ie sterre worde dunster
En du comes nu leuendich tot ons alsoe
 siellic en stoutelijc dattu gheen dinc
 en ontfien en nemes ons mit der wolt
 onse volc en ons geuangen **A**l die werlt
 heeft **d**oe tot desen dage ons onder danich
 gheueest nader doot **E**n die macht heeft
 ons nu benome **E**n en sagen wi dus do
 den op verstaen **N**u en staet mensche hi
 en moest hiertot ons comen **O**nder onse

tribuit En betalē sine scolt Anders dan
du allēn du comes soe Fiellijc dattu ghe
pinie en ontfiest Och wi sien wel dattu
ihē best daer der bellen voer gruwelē Doe
si seide tot sathan ouermits den doot van
desen ijc ducht ic noch dat wi altemale
onse macht ouermits werelt verliesen
sullen doen nam onse lieue heere den
doden mitter hant En toechse voershan
voer sijn voete En stiet den duuel achter
waert inder hellen En adam en an
ders sijn vrienden toech hi daer wt inder
clærheit Doen sathan achter waert
inder hellen ghestoten was Doe begon
de hem die helle te vinalendien en te
blasphēemere en seide sathan ha wat
hebstu gedaen Du wanes dat al die we
relt ons onderdanich was eer ijc qua
wat dede di dit gebroutwē dat mē ijc
dus gedoot heeft sijn doot heeft den ewi
gen doot ghedoot sijn clærheit heeft
ons dussier misse gebroken hi heeft oē
kerker gebroken En al ons meeste beste
gheuangē verlost Al die grote patri
arcken en pphete die onder ons bedwanc
waze Die en ontfien ons niet meer Onse
grote heerlicheit is seer te niete ghegaen
Och sathan penice alder quaetheit wat
luste di dit te doene Al die v d waelde scry

ende syn nu hā ogen ghebroecht. **I**n en hu
 len noch syē scrypen nu niet meer ha st
 than al dattu ye gheworfs of ye ghewons
 mitte dattu adam den appel deedes biten
 dat hebstu al weder verlore mit dattu ihc
 doot gheworuen hebs denc nu seluer wa
 droter onghheender pyne saltu nu een
 woldyc ende om u meer in myre ghewout
 moeten lyde. **O**ch sathan dym selfs ey
 ghe doot hebstu beriecht. **D**ie bouer dy
 ghewichheit haet ende myt. **E**n al die sel
 ber en quathheit die du in die heere der
 prelaten en anders den ioden ghestort
 hebs die dient dy selue hadde du enige
 wysheit ghe hadde. **D**iesouts doch eerst
 voersien en ondertast of vnome hebbe
Of hi enige misdaet oft sonde ane hem
 ghehad hadde. **F**or du hem hier bracht
 du hebs hem doen doden. **N**u is hy hier
 tot come om die ewlike hier om te
 tormentē du hebs ons allen vradē. **D**oe
 die helle dus sprac mit hare ghesinde
 doen sprac **ihc** totter hellen helle. **S**a
 than voert aen altyt in dymre macht
En in dymre bedwange syn. **I**n adams
 ant ende in synre kenderē. **D**oen stat **ihc**
 syn hant voert en sende comt hier tot my

ghi myn vercoze die myn beelt en mi
ghelikenisse hebt. Hier nu ghi die wer
doemt waert wie die diuelen vstaten
doemt blijft. En ghi verlossouermits
mijn crups en myn doot. Doen nam hi
adam onsen eersten vader by der hant
En seide adam vrede si mit di. En mit
dynē leuere. En adam viel hente voe
ten roepende. Exaltabo te domine deus
meus rex ne me inimicos meos superne
scilicet vbo dhen myn heere myn god
Want du hebs met wille henge dat sich
mijn viande ouer my verblyden. Domine
deus meus clamaui ad te et exaudi
me et salua me. Heer myn god ic roep
tot di. En du hebs mi verhoert en ghe
sont ghemaect. Domine eduxisti ab
infernō anima mea saluasti me a descen
dentibus in lacum. Heer du hebs mijn
siele in der herte ghelēdt. En hebs my
verlost van inde stricke vallen. passite
duo sancti tunc eius. Singt den here sanc
der salmen. ghi sijn heiligen en belien
in die ghedecktenis sijnre heilicheit. Na
dat adam dit ghesproken hadde. Werde
pen allen die heilighen ghelue. Idue
in re demptor nri ihu. Du best gecome
onse vloer ihm. Du best vult meer
hollen dat die ppheten van esdi ghe

sproke hadde Du hebst ons verlost mit
 dyne crups en mit dyne bloede Du best
 tot ons gecome ouermits dynen doot
 om ons wt der helle te verlossen **Doen**
 sloech ihc een teyken des cruceen ouer
 adam en ouer al die ander conitate dñe
canticum nouū quia mirabilia fecit
Dingt den hēe seut hi nuwen sanc wāt
 hi heeft wonder gedaen Rotū fecit
dñs salutare suū in conspectu geun
ū reuelauit in sticiam tuam Onse
 hēe heeft condrich ethemaet syn heil
 mit aensien des volcs heest hi ther ouel
 eert syn richtuerdicheit **E**n al die ander
 riepen Gloria in excelsis deo hoc est
gloria om in luis seīs eius **D**or riepe
 abbae Cristi in salutem populi tui
 ad liberandū electos tuos **H**eer seut hi
 du best wt gegaen tot salicheit dyns
 volcs en te vlossen dyn vercore **E**n al
 le die ander riepe Benedictus qui venit
 in noīe dñi **G**hebenedijt si hi die here
 die daer come is inden name des herē
Quis est deus sicut tu dñe qui auferis
iniquitates nrās **P**re is god soe du her
 die onse sonden af neem **E**n alle die

ghene antworde. **D**hic est deus noster
ternū in seculū seculi ipse regit nos in
secula. **D**it is onse god in ewichheit der
etnicheden. **A**ldus seide die pphen elker
lyc hoer sonderlinge lof ende alle die
heilighen seide. Amen.

Doen nam onse hēe adam bider hāt
en leuerde sūte michiel de archā
gel. En alle die anden heilige mit hem
en die leide in der vrouden des erliche
paradys. **D**aer quame hon twee oude
man te gemoete. En die heilige braech
den hon twee wie si. Die noch niet doot
ensyt. **D**oen int waerde hon een vande
tween. **I**c ben enoch die ouermits dat
gebot gods hier ehebracht ben in rus
ten. En die ~~andere~~ ander. **E**lyas
die hier in waert bracht op enen ber
nenden magen wi en storue noch nye
in aer sullen hier leuende bliuen toter
tijt dat ante crist come sal. **O**me. **E**teghē
hem te kint en te disputere. En die sal
ons doden in herusalem. En bynen
vierden haluen dage daer na sullen
wi weder leuendeich op verstaen. En
sullen in ewiger vrouden ware. En
mit dien dat hi aldus spraken soe qua

daer een in gegaen die een cruys op
 ten hals droech en die herligen vraech
 den Wie bestu visio tuo latouio Du
 hebst eens moerdeneers gesichte
 waer om draechstu dat cruys op dyn
 scouderē En hi antwoerde hon allen
 doerwaer ic was een moerdeneve
 en dede vele quaets inder werelt Maer
 die roden cruyken my mit ihū En ic
 sach sijn wonderlike werken die hy
 wachte En ghelofte dat hi een
 maker is ende een maker was alre
 creatuerē en een almoedhēde heere
En riepē hem an Quemto me
cum veniens in rednum tuū Heer
 ghesmit myns als hy en dyn ryc
 comt En hy antwoerde my ho die
meū eris in parādiso en seide my
 hūden sulstu mit sijn inden paradise
 en seide my en woude die v wazere des
 paradis my niet in laten dat io hem
 liet sien dat teyken des cruce En segghen
 hem dat my die soen gods daer ghesent
 hadde En dat hi my mitte cruce gela-
 den hadde tot ene waerachtige teken
 dat hi my in laten soude En daen ic mit
 paradis quam doen toendic dū tey-
 ken den engel En hi liet my in en seide

my b'wacht een weinich want adam
en al die d'ezen gods die vā adam co
me sijn sulle te hant co men en van
hier te hemel vare **Doen** seide alle die
heylighen g'henedyt moestusijn al
machtich gods die dus grote g'hemade
hebs g'beden ene sondere **Ditt** wiche
karnius ende lucio voers die daer
g'heweet hadde dat hon sus g'hesaet
was en doen waert hon verboet en
seiden dat si een woert hier af nyemat
seggen en soude van al dat si g'hoert
en g'hesien hadde en doen hon dat ver
boden was **Doen** seide si hon **Ditte** mich
iel verboet ouer die i g'edaen teggen en
sette ons weder in onsen lichame **Doen**
quamen wi weder tot eene stad daer vele
volcs was vande ghenen die mede in d' d'
ons v'toet waren vander doot mit r'p
opuerissen en **Doen** word wi alle
g'he doept in die **Fluyt** in werdaen en
crete elc een wite stoel die in des lams
bloede gewasschen was **Dese** g'hetinch
miste g'heue in karnius ende leucius
vander t'reisenissen **h'c** **Ev** bidt hem
datter sich ouer v ontfermen wille
En hier mede swegen **dese** twee en
staen dit g'heschifte ouer den herren
vander wet **Doen** stonden op **An** na b

ende caphas ende namen dese cedul
 van deser ghetuich missen. En ghuise
 nychoodemus in syn hant en ioseph
 Doen worden die letteren getransfictu
 wet die mit sweeren niet gescreuen
 en ware ende worden alsoe mit als
 sine Dese sedel was ma. aenslende en
 toe hoorende allen der senen der ioden
 En die ioden riepen mit liden stemmen
 ghewaerliken heeft ihc dit al ghedaen
 ghebendyt en gheloeft moet ~~hij~~
 by syn ewelycen omermeer

Doen ghingen die meesters va
 der wet mit der synagoghen mit
 groten anre En al dath ghehoert
 en ghesien hadden Dat vertelden sij
 van worde te worde den richter En
 pylatus liet altemale beschriuen dese
 woerde die ihc ghesproken hadde in
 synre pyne En al dattie ioden en die
 meesters vander wet mit hem bader
 len hadde in woerde en in wercke En
 alle die heel ghesciensse van inde torde
 Dese hystorie dede hi setten in ene boec
 En dat boec dede hi leggen in die vier
 scaer oft in dat richt huys tot eenre
 memorien ende ghedenckensse Daer
 na dede hi al dese selue ghesciensse pyla
 tus in eenen toe ghesloten en besegelde

ghescreift. Ende sendet sijnē heer den
keiser tot romē wie dat nat^lic ghe
varen was en al die wonderen en mir
aculen die daer ghesiet waren in ^hic
steruene. Ghelyc ghilher voere ghe
hoert hebt. Aldus ent die ystorie die
men in ychodemus passie noemt van
^hic lieden steruen ende verrise nist. Die
allen tyt ghehoest ende ghedancet ghe
eert ende ghebenedyt moet sijn een
e welken en omeer meer sonder eynde
en. **Lucas. 24. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52.**
Hier beghint die passie ons heren die hy
gheleden heeft voor allen sondige
menschen.

Die wie beghert eyn ghewarich
me. de lydere te sijn des lydens ons heren
Alsoe alst gheschryede in elcker vren des
dages die moet hē hoede mit vlyete van
leczere sryssen ende drack en van beyden
soberlyck nemen. Ende ouck soe moet
hy hem hueden van vele te spreken ende
van ydelre blyscappen. En van vele wē
En cortelycke ghesprecke hy moet hē
van allen tytliken soerduuldicheit en
vā alle vleyschelycker ghemuechte en
troest wat vleyschelyck troest te hebbe
en te schouwene is contrar in den lyden

En ghy sult peynsen mit Innegher
 deuocien als off ghy daer toeghenwoerdich
 gheweest hadt. Doen ons lieue heer die
 pyne leyt. **En** alsoe suldy **och** hebben
 in medelidene ende in speelke off hy
 dat thane lede en dat ghy daer te ghen
 woerdich waert en sachhet mit uwen
 oughen. Dese maniere suldy houden
 ende die ander scouwen. **temelten tyt**

Te metten tyt suldy hebbē in uwen
 aensichte. Doen onse lieue hee **Ihesus**
 hadde veruult den tyt synre predica
 tie. **En** die Auont maele ghedaen was
 mit synē discipulen ende doen hy hon
 hadde gheue die gloriose gawe syns
 blyffches te eyne spysen. **En** syn blout
 te **seyne** dranc. **Ende** hy hadde ghe
 wassche die voete synre Jonckerē. **En**
 doen dat sermon was ghedaen. Doen
 ghinc onse hee **ihū xpū** mit synen
 discipulen opten berch van olyueeten.
 Daer hy gheuanghe solde werde ende
 ghescheyden van synē discipulen. Doen
 sprac onse heere tot hon ghy sult alle
 gheschant werde in deser nacht in mich
 mer als ich op vstaende ben dan sal. **Ich**

ich voer gaen in galileen doe antwoer
den petrus en sprack al weert oeck dat
sy allen des schaem den rochtuē en sal
ich my des niet scamen **O**nse hē sprack
Ich segghe ich voer waer eer die haen
hoeuer sūē sal sin ghe suldy myns die
werff gheλογεν hebben **E**n petrus sprac
noch meer **A**l moeste **I**ch mit dich steruē
Ich en solde dyns niet loeghenē en alsoe
sprack die ander allen **D**oe hy quā by eyn
doorpleken dat hyet Gessēman op eyn
vlietende water doen seide hy tot sijnē disci
pulen **S**ytet hy tot dat ich gheboeden
hebbe en nam mit hē petrus johānes en
jacobe den meeren **D**oe sprack onselhou
hē tot hon myn siele is bedruet totten
doot toe beede myns hier **W**aect en beede
mit my **D**oe ghinck hy van hon also ver
re als mē werpen mochte mit ernē steyne
Doe knyelde hy neder optereerden en hy
sprack vader myn mych geyt aen an
ste en noet maecht sijn soe neentpevā
mich den keldē des doots **M**er doch ghe
weerde dyn wille **D**oe stont hy op en
ghinck tot sijnē jongherē **E**n van se
laepende **D**oen weete huse en sprack **D**

wat slaepdy moet en anste gaet mych
 ane waect en beedet dat vch der mannyet
 en behoere **Doen** ghinc onse lieue heer
 weder bā hon in gheboede synē **laugher**
 dan hy te voeren dede en meerder desyn
 anste en knypelē echter neder en sprack
 mit eynde luyder stēnen **Vader** sich ane
 duns kyne moet oft syn mach soe nyemt
 bā my desen heldē mer doch gheweerde
 dyn wille en niet der myn **Doē** beede hy
 laugher dan hy te voeren dede en riep
 machelike mit eynder luyder stēnen
Doen stont hy weder op en ghinc tot
 synē **Jonckerē Doen** deess hem die anste
 vander doot en hy wolde hē vers wat v
 maect hebbē mit synē **Jonckerē vādē**
 waeren luyden dat hem in wendich
 deess dat hy doch wale wyster dat hyt by
 den moeste en hy weetese haestelike en
 sprack **O** wat slaepdy staet op en beedet
 wāt hy naket die my lieuerē sal **O** peter
 slaepstu du sprakes doch du wolde mit
 my chinde doet gaen waect en beedet dat
 vch duwel niet en vwinne wetet dat mich
 woert anste en moet is tehyden in deser nacht
 wāt men sal den heer de slaen en die senepē

sullen verspreyt werde. En hy keerde
hem om tot peter en sprack. **Ich** segghe
dich peter als du bekerec byste soe saltu sinne
ken dyn broedere. **Doen** verstonde sy dat
hy dese woerde ghesprocke hadde tot sinte
peter hem tot eyne kroeste. Want hy wiste
wel dat hy rouwe hadde om synetruweheit
doen ghinck hy weder in syn gheloeft
vaerder dan hy te voere dede aende voete
vande berghe. **Doē** waert syn stemme also
groet dat hy eyne groete roep wt gaff
van onsprekelike hyden dat allen syn na
tuere. **Om** beuaghe hadde en verdronghe
Doen sprack onse heere ihesus cris vader
hech aene dat angstelike hyden. **Syns** soens
Oft syn mach oft wistu in synre wysheit
eynighe anderen wech. **Dien** laet voert
gaen dat. **Ich** verloedich weerde van deser
scemeliker doot du wetes wael myn vleys
sche is kraenck. **Mer** myn geyst is bereyt
dine wil te volbrenghe. **Doē** hy dat ghe
sprocke hadde doen doer ghinck hem des
doots angste alle syns antuere doer dat
toende hy wale aen syn ghelaete. Want
hy werp hem selue mit doechtyheit opt
eeuyden ende waert roepende en murmū

reence en kryptende en wepende mit In
 negher herten en sprach **O**fhetrouwe
 milde vader en siet niet aen dums kijn
 des noet **M**er dume ewighe wille ghe
 schein **I**n dien seluē was hem te ghen
 woerdich alle die pijn en angst die hy
 ouer lyden solde van woerden ofte vā were
 ken als oft hyt doen ouer gheleed hadde
En het hies hem ane eyn onghemetē
 wee malle syn natuer **E**n hy strockden
 hem **c**ruys weechs opter eerden **D**at
 deess hy alsoe langhe dat men wael o
 paer souen salme hadde ghelesen en syn
 gheberten en ghelaet was alsoe angst
 lide dat goet was dat syn **j**ongerē niet
 en saghe **D**aer **I**me ghinck onse lieue
 here voeder van hon dan hy te voeren
 dede om dat sus niet sien noch horen en
 solden **E**n ouch om dat sy hon niet ver
 saghe en solden van syne angst en ly
 den **D**oen lach hy stille opter eerden als
 een mensche die van angst des doots
 syn leuen laeten woelde daer voer hadde
 hem eyn onghemeete kalde ouer ghan
 ghe **D**aer nae ghinckre hē ane eē on
 ghemeete heyre als oft die mescheit

ons liefs heeren solde eynde en doer
brande en doer brande alle die vochticheit
die in synre natueren was en ghinc tot
ten meerste mit ghebeynne dat het al
verbrande en vertende tot en bloede in
die anderen ghinc dat daer wt gont en
pynde die natueren der mensschelicheit
alsoe seer dat bloet aen allen syn lyff wt
brande hot ghinc wt ten oughen ten oeren
en ter naesen en ten monde onghemychlike
en brande wt ouer allen syn lyff dat hy hee
nen bloede van boede en alsoe inden bittere
myste quaem eyn **Gnethel** en seide tot onsen
heer hee in eyn godlyker crichte **Stant op**
en wees vroeme dusals breken den bant **A**
daems en du salst aue legghen den toerne
dins vaders en du sulst heylen **alle siecht**
en pijn en du sulst versoene dat menschlyck
gheslachte ganc onuersiecht die cracht
dins vaders die is dyn onderstant en ducht
sijt dy mercken dese woerde en beedinge
alsoe solden wy boeden en ballen opter eer
met den in onsen aensiechte achter waert sien
Als eyn te spreken en eyn ander inden
herten te hebbe **Maer** dat wy byde sul
len wy hebbe in onsen aendachte **Ende**

wylt dat die wilke des vaders sal altoes
 voer gaen men en sal oech niet lauwe
 syn in **G**racien mer nu groet arbeyt
 en mit rouwe sal men beede alle onselie
 ue **h**ee **i**hesus **x**p^{us} dede en niet luttel
 mer langhe sal men beeden **E**n siet
 wyse balde dat hy te dhen woerdich sal
 syn die dyn bedinghe ontfanghen sal
 en p^{re}sentereyse onsen lieue h^{ee} want
 ons tot eyne leeringen soe openbaer
 de hem die onghel sterckende onse lie
 uen h^{ee} en doen richte hy hem op vande
 eerden **I**n alsulcker **j**ubelacie als eyne
 sche die vander doot opuerstande is ende
 ghinck tot syne **j**ongteren en valse noch
 slaepende en sprack noch tot hon lyden
 mit eyne ontfarmeliker mildicheit **O**
 waeghe en cranche aen vch selue slaepdy
 noch staet op het is ghenocht gheslaepen
 der wecket v^{er} ghernoede **E**n ontfanghet
 eyne godlike cracht het staet vch aenden
 stryt en mach aende noet **S**ynne desen
 quam **J**udas mit eyne duueliker cracht
 en deinde in te ghe onsen lieue h^{ee} **O**nd
 mercket die ghelaetenheit ons leesse hen
ihesus **x**p^{us} **O**nse lieue h^{ee} ghinck teghe

hon al troestende syne iongeren Ende
Iudas die boet onsen lieue heere syne arm
te ombeuanghe en syne montte cuffene
Mer veruuerlick ontweyde hem die duuel
en hy waert van gode onthalden en namde
duuel ghelactē en hy waert alsoe cranche
dat hy needer doende ghestwoert hebbē doe
spend onse lieue heer tot hem vrient dien hi
syne vrient bekende te weesen seide waerome
bystu hier ghecomen du gheues mich eyn
teyke der vrientscapen en du wetes wael
dat du mich mye vrient en woerdes nochten
hebstu vele vrientscapen ontfanghen van
my dat dede Iudas alsoe wee als die stryt
sins doots en hy ghinck van hem Ende
Onse lieue heer keerde hem totte gheuen
die mit Iudas daer quame waren dat
was dat alre quaetste volck dat opeert
ryck was sy waerē beseeten mit nuwe
duuelen die luciferno neeste ghesellen
waerē en dere was vele en alsoe meny
ge ondoecht als eyn veghetich vā hon
beghinck en oeffende aen onsen lieue
heer alsoe meny dā uel was by hon
die sy drouē en keerde ouer **xpo** mit sel
re der woetheit Alsae quame sy roepē

de en woedende tegen dat mynlike sachmoed-
 deghe lam xpus Doen sprack hy tot hon luy-
 den mit eyne sueter sachmoedighen
 Reme werne suechdy doen riepen sy
 mit eyne duueliker stemme wy suechten
ihesu nazarenu Doen sprack onse lieue heer
 Ich bent dat woert nam die duuel van hon
 luyde en sy verloeren al hon crachte en
 vielen ~~in~~ rugghelom ghe opter eer-
 den doen laghe sy oft sy doot hadde ghe-
 weest Doen dede sy die vader van he-
 mel ruyck weder tot hon selue comen
 die xpus doot hebbe woldo doer des
 menschen verloeffnisse en liet den
 duuel weder hon kracht gheuen En
 doen richte die duuel die mensche op
 En sy ghinghe noch mit selre vwoet-
 bent weeder tot xpus en hy sprack
 noch weem suecty Sy antwoorden
Ihesu nazarenu Doen sprack hy noch
 Ich bent doe soe vele sy weder allen
 neder en alsoe quamen sy weder op ghe-
 lycke als syte voere ~~daer~~ daen en
 ghinghen derde weers tot onsen lieue
 heer en hy vraech de hon weem suecty
 Doe antwoorde sy Ihesu nazarenum

Doē sprack hyth hebt vch gesache dat icht
ben nae dien dat ~~mich~~ ghyt mich suedet
soe laet die ander enen en neempt mich
en doet mit mich wat ghy wilt ~~meert~~
soe wy xpm gheesteliken sueten wilt die
moet allen dencke naer late gaen en dan
soe wint hy xpm en doet mit hē alles dat
hy wilt alsoe greepen sy onsen lieue hē
aen mit selre verwonden der grynne
der herte Der eyn schoet hem mede baert
der ander in die cleyder der derde mit haer
En dese die waeren vanden lieue xpm
alsoe onleedich datter qualick yemant
meer aen comē conde doe was daer eyn
vanden Jongheren xpm die hiet symon
petrus die trecke syn swert wt en sloecht
eyne van des princen knechten af syn
rechte oer en des knechts name was ghe
heten malcus Daen sprack onse heer
tot peter en seide stect ve swert wade
in die scheyde want wy mitte swer
de slaet hy ver gaet mitte swerde En oede
in twyuel niet Ich en hebbe wail macht
te lyde myne hemelsche vader en hy solde
mich sende meer dan yn legonen der en
ghele en myre hulpen Daen seide hy tot

schone des volcks ghy comet hier met
 sweerde Ende mit stocke om michte van
 ghe ghelyck eyne moordenaer Ich hebbe
 uch daer daghelyckes gheleert inde tem
 pel en ghy hielt my Doet met Doelijete
 hem syn discipulen allen en vlouden
 ewech En alsoe saen als die goede hon
 bant aen onsen lieue hee deden Doet waert
 onsen lieue hee benoemē van gode de vader
 alle die hulpe die hy van ghenaden oft
 van natueren hadde En hy waert ghelae
 ten sonder alle hulpe en sonder troeste dat
 doot van gode nye mensche ontfacht en
 waert in synen noeden Alsoe waert oſe
 lieue hee haene ghetoege mit selve on
 ghenade ghever verwoetheit ~~en~~ uit
 stercken slagen en niet ghewapende duyſte
 sy sloghenten in synē nacke op syn ghe
 benede schouder en op synē rug ghe
 En op syn houst aen syn wanghe voer
 syn borst mit sellen slagen sonder ghenae
 de Waer sy hem gheraekte comste uit als sul
 ken nyde oft sy hem mit eyne stachte ghe
 doot solden hebbē sy trachte hem dat haer
 wode hofde en trachte hem mitten den
 baerde en mitte oeren als oft hy en sot

waer En sy worpen hē en zeyl om den
hulb en bonden hē syn hande toegader
mit enne seyle en swonghe hē ghynder
heene die ander toeghe hē her waent
mittē seyle dat hy hadde om syn hande
als oft sy hem die hande wylde armentrec
ken soudē sulke tachtē hē weder mit
tē laerde somige mittē haer en sy ghe
beerde mit hem als ~~die~~ die enne hont wol
den verwoer ghe somige ghyngē achter
hem en stiede hem mit baren voeten
in synē rughe dat hy ter eerde ~~ghewat~~
~~ten~~ neder moeste stoerte en eer hy ter
eerde gheuallen mochte soe trachtē hē
die ander wader omme allen syde som
mege mittē seyle ~~Sulke~~ Sulke mittē haren
en ~~sommege~~ sommige mittē clepderē alsoe slepp
ten sy hem den berch af ~~Sy~~ Sy worpen ten
decke onder hon en ouer liepētē mit hae
ren onreppen voeten mit nyde En sy
riepen ende kreeten als oft sy enen
wolf vechden alsoe brachtē sy hem tot
ter poeten vader stat dat hy niet enen
voetstrap mit ghemaeck noch rechte
ghegaen en kanste anders sleppende en
treckende tot dat sy hem brachten in

annas huyt **D**u rouwe lieden
 doen die discipulen **rp̄i** Doen sy
 van haeren ghemynde meyster
 scheyden moste **O** we noede **O** we se
 wende en waere ghelacte sonder koest
O wat stemmen sy wt gaue in roepen in
 in weene en in versuchte **E**n weet dat
 sy hem dicke woerpen opter eerden en
 saghen omme nae haeren ghemynden
 meyster we dat hem die nydeghe **Joede**
 heenen slepten en ruypen dicke **O**
 werdeghe meyster en suete vader **O** ghe
 naedege mynlike lieue **zuer** heer we
 werde wy sus ghescheyden van dich **O**ch
 waer sulte wy gaen **E**n dencke i dine
 heerten oft onse vrouwe sin ghebenedide
 moeder **D**aer gheweest hadde waer sy ghe
 daen soude hebbe **O** vrouwe we quet en
 we haert sal doch syn die sache van moerge
 alst syes dat bitter lyden dyns kyne **O** he
hesu **W**at mensche mach hem onthouden
 van rouwe die om vch peyst **M**eret we
 mildeheyt nydelijde dat **annas rp̄s** vaech
 de om syn leere en van syn **Jonstere** Doen
 antwoerde **rp̄s** mit sachtmoedicheit en
 sprack **I**ch hebbe altoes openbaer die waarht

ghesproeken en in den synagoghen daer
allen soeden vergaders waeren in heymeli-
ken steden en heb **I**ch niet ghesproeken wat
weinstu mi vraechs den ghenē diet vā mich
ghehoert hebbe **D**oen stoent daer op eyn
dienst knecht en gaff hem eyne groeten
heymeliken wydegen slaech aen **S**ynē
ghebenedide wanghen en seide mye ant-
woerdestu alsoe onsen hēe den bisscop **E**n
se heue heu seide hebich qualich ghespro-
ken soe gheest ghetuych vanden quade
aer oft **I**ch wael ghesproke hebbe waer
ōme slaechstu mich dā **E**n sy namē onsen
lieuen heer en daesen hē strycken aen sin
hande **E**n bonden hem mit eyne stryck aē
eyn marberen calumbe en bonden hem
soe vast daer aen **D**at mē cūme eyne stroc
halm hadde moeghen steken tusschen
synē lichamen en der **C**alumben die stryck
aen die hande persden dat bloet en dat
vleysche soe seer dat mē dat bloet en dat
vleysche **I**ch op swelle ouer die stry-
cken **S**oe dat die hande en die vūghen
en die naghelen heude swaer wordē vā
den bloede als oft sy allē ghebrocke mae-
ken **E**n sy ghinckten eten en dremcken

en lietē onsen hēe alleyn aender **O**lump
 nen als eyne ellendighē troestelosen
 mer telere soe quame sy somwile nu die
 en nu die ander en pyndentē herde on
 schemeluck. Somighe die bespuwenen
 missynlycfluck aenschyn mit haeren
 vuyre spekielen en sy v bonden hē syn
 oughen als eyne dieff dat nye man en
 gheschuede hy en hadde teerst gheoerdelt
 gheweest. **E**n sy spottē mit onsen lieuen
 hēe alle die lange nacht en sloegētē op
 syn hoeft en seide prophetier ons xpus
 wie sloech dich sy pynden onsen lieue
 heer mit groeter felheyden wat haer
 duelyck herte ghedacht vā felheyde
 en vān pynē dat volbrachtē sy aen
 hem mit wysen mit woerden en
 weerden. **S**y handelē hen yalsoe on
 schameeluck en sondeluck dat men
 nimmermeere te gronde wetē en sal voer
 ten jonten ~~daghe~~ daghe. **D**an woert
 vanden boesen gheopenbaert hon qua
 de meyminghe en hon herte en quade
 woerde en weerde die sy aen onsen lieue
 heer beghinghe. **D**an woert dat dē goede
 menschen eywere en loff den vader dat

rijs alsoe vele gheleden heeft doer ons
doen ghinc Johannes in dat huys om te
besien dat lyden ons heren. Och was hy wel
bekant mitte bisscop en hy seide der macht
dat sy peter in liet. En hy leyde peter nuchte
mit huys welcke peter een diens macht
die dy doer wachte versach en sprack: te ho
Du bist een vande Jongere des menschen
peter die leucht ghende drie wof mit ghe
sworende eyde dat hy niet en konden
en vermalen die hem seluer oft hyne
niet en hadde ghesien. En doen te hant
sack der hane. Doen sach onse lieue heer
dine en sach peter aen treck oft hy seet
ghen wolde. Peter pefer dat ich seyden
dat hebstu vonden voer waer. Du seydes
wey mich begaue du en soldes i mich
niet begheuen. Peter ich benne alleme
mer perren bleuen en alle menschen
hebbe mich begheue doen ghinc peter
wi en sloech syne hande en weynde bitter
lyck om dat hy syne meesters gheleu
ghent hadde. En hy ghinc ligghe in
eyne steppen roefse die hiet der haenen
sack. Ohoe salich syns heer die dien lijde
aensien en hon verwerpen en onsteken

In **S**ijne mynē dat heit dat vercalt heer
 ghewoest en verlichtent alsoe dat eyn
 mensche bekende syn doelen **O**ch wie
 baldy smelten sy die verurozenheit des
 herte en bekerent in water der bitterht
 en der seuo cien **I**ch bidde och heer vader
 dine dyn ghenadicheit dattu mich ontfeste
 aensien mit dyne oughen der ontfermucht
 daer du peteren mit aensaghes **D**oe dese
 sy onsen here vander calumpen en loyde
 hem mit meneghen nydegghen felle slaghe
 en mit groeter gheruechte tot in cyp
 phas huys wie ~~en~~ onschamelich en
 schamelich dat sy mit hem opter straeten
 ghebeerden en inden huys dat en can nye
 mant voert ghebrengghen **S**y wroech en
 hem doer cypphas mit menegher sterc
 ker loegghen en sprackon hy weere eyn
 verkeerer der werelt eyn loegener en
 eyn ontruysscher **E**n eyn gulsiedh me
 sche en eyn verleyder des volds en eyn bre
 ker der weert en hy maicht hem seluer co
 minck **E**n sy seiden hem alle die ondaet ouer
 die sy op hē ghedinde conste en sy satten
 onsen lieue heer voer hon voete opter eerde
 onwerdelich **D**oen sprack cypphas wyt

eynde mydeghē gronde tot hem. **I**ch do
stvere dich byden leuende & doot onse xpus
die goets sone byste dat u ons dat segghes
doen spreack ons lieue heer herde mach moe
deliche du segghes en alsoe eest. **E**n ouch
segghen dy du salte sien des mensche sone
comen in de wolke des hynemels en sitten
ter rechterhand syns vaders doen leorden
hem caphas ten wolke en sprack watte
doeruen wie meer ghetuyge. **H**y heeft seluer
ghelyet en **B**laspheemie en laster gode ghe
sproken hy is waerlych der doot schuldech
eynde lasterliker doot. **E**nde hy schoerde syn
deyder. **M**etten brack hy van hem allen die
ghenaede die hy van onsen lieue heer en synen
hynemelsche vader omme meer solde onsaen
ghē. **W**ie vreslych dat sy alle doen ethelie
ten sy worpe onsen lieue heer onder hon
voete. **O**mechte die sloegheten in syn lieflude
aenschyn. **O**mechte sloegheten voer synen
ghebenediden mont. **O**mechte sloegheten
in synen gebenediden hals sulke die spuwen
hem in syn mynlike aenschyn mit haere
vuyre spekelē. **O**mechte die trachte mit
ten baerde. **O**mechte nutte haer dat hy op
syn houst hadde dat syt hem mit groeten

strengthen wyt trachte en traden d'oder
 hon vuyt le poete en stryeten daer mede
 sy handelē hem sonder eynghe ghe
 naede **Sulke** wt synen quaden wille
Sulke op dat sy den mensche behaechde
 die alte wreet en w'ich waren **Al** pense
 oft du dit sages wat soudstu doen en solde
 stu dich niet wreken ouen dynē ghemyn
 den heer **En** segghen laet vollick staen
 mynē heere **Siet** neemt mich en ~~laet~~
 laet mich en en doet mynē hēe edeyne
 onrecht noch quaet **Alsoe** sulstu dich heb
 ben off du daer tegghen woerdich haeres
 gheweest daer onse lieue heer die leyt oft dat
 hyt tegghen woerdich leede oft dat hydt **Conch**
 leede solde van allen den prienchen der **Joede**
 doen die woeden alle ver moet syn soe gaen
 sy slaepē **En** onse lieue hēe die waert mach
 licht al gebonden ghe late in eyne hoer
 ryck **Wandē** huyse **Wutte** quaetste knech
 ten die men vanden mochte alsoe seer ghe
 pyn **Dan** soe sullen wy tot hem gaen
 en siten tot synē voete rouwich en w'ynē
 de **Dan** salstu mit deuocien cussen sin hande
 en voete **Dan** die haerde bande en segghen
 dan **O** heer laet doch v'houst rusten op

my **W**at ich en mach vch niet verloes
sen **E**n dan salstu dich hem beueelē mit
groeter deuocien en allen dyn vriende
Dan soe sal hy diech sonder twyuel ghe
uen dattu hem brades **te priemtyde**
En priemtyde suldy persen mit eyne
bedroefden seereghen hertte dat doe
die dach was opgegaen dat sy doen name
den vermoeden ppien diensy alsoe seer ghe
pint hadden mit alle der selbert diesy
gheoyndike wonden **E**n sy bonde hē edhter
syn hande te samen en sy leyden dat sacht
moedich lamp tot pylatus als eyne quade
schuldighen dieff die alle quaetheit heeft
gedaen want hon felle hertte die waren
teghen hem bereyt mit allen den pynen
hike woerde die sy gheleynen mochte en
Doen sy hem brachten voer pylatus **D**oen
riepen sy en ghebeerde alsoe drumelycken
hadder pylatus niet te verstaen gheghe
uen gheweest hy hadde gheweent dat mē
hem hadde willen ontfetten van alle synre
eeren alsoe vreeselike waze haer stemmen
Doen quam pylatus doert en vraden
wat hy misdaē hadde **D**oen seide sy hem
voele quaets van onsen heer **E**n si seide

Wyse dat sy van cnyphas ghescheyde wāte
 en wat dat cnyphas daer af gheseyt hadde
 En daerhyeyn ouerdaedich mensche waer
 En dat cnyphas van sijnē monde ghehoert
 hadde Doen nam pylatus xpū alleme en
 sprack tot hem wie bestu en wat ~~het~~ hebstu
 ghedaen Doen swerch xpūs en en woldē hē
 niet antwoerden want hy wiste wēle dat
 hem te voeren wael gheseyt was wyse hy
 waer beyde vande vrienden xpū ende ouch
 vande vande Doen sprack pylatus tot
 hem ~~schallke~~ schallkeluck waer omē swi
 gestu en en antwoordes my niet En en
 wotes du niet dat Ich macht hebbe ouer
 dich Doen sprack xpū Du en hebbes egeyn
 macht ouer mych Sy en worde dich
 van mynē vader ghegeuen Doē sprack
pylatus Ich hoer wael du best godes soene
 alsoe hebben sy mich ouch gesacht die mich
 dich gheleuort hebbe dat dat cnyphas vā
 dich heeft ghehoert ~~en~~ en geordelt heeft
 totter doot bistu gods soene dat segghe
 mich Doen swich noch xpū Doē sprack
 noch pylatus waer omē swichstu waer
 omē en segstu niet die ~~w~~ waerheit Doē
sprack xpū segghe ich dy so en ghe

lousstu myt vraghe ich dy soe en antw
stet my niet **Ende** daer d'ne soe hebbet sy
meer ghesondeghet die my sich gheleuen
hebbet din **Du** daer d'ne sprack **ypus** tot
pylatus want hy ontfinczelyck hadde
gheweest der ~~ghe~~ graciën en hadde hy
niet ghehadt holdye en ydelwoerdighen
dat ghetrouwe woert **ym** en wromden
niet aen pylatus hy sprach weder wy en
nē holddeghen moede **Soe** hoer ich wael
du bist die gods soene **Doen** sprack **ypus**
du segghes en **Ich** bent doen sprack noch
pylatus wat hebstu ghedaen dat dyn volck
soe gram is op sich **Doē** sprack **ypus** doen
nam **pylatus** **ym** ende ghinc totte volcke
En hy sprach wat heest desen reusche ghedaen
Ich en wynde egene sake der doot in hem
Doen riepen sy allen luyde als verwoert vol
ke en sprack hy heeft alle die werelt ē en
roeren bracht **Ende** hy wilt die weet schoe
ren **En** pde praedicht en ander weet **En**
hy sprickt dat hy godt is **En** hy beconfes
metant van galileen en is comē tot hier
Doen nam **pylatus** **ym** en ghinc weder
in en sprack tot hem **W** soe hoerstu wel dy
dyne volck teghen dich tuycht en ghedaen

heet xpus swich Doen waert pylatus te naede
 mit synen ridders dat hy volde versoenē mit
herodes herodan want hy hadde verhoert
 dat herodes xpm gherne saghe Ouch soe ont-
 sach pylatus herodas want hy eyn mere heer
 was dan hy en peynide dat hy synē toeren
 daermede solde laetē Doen sende hy hem
xpm En doe herodas xpm sach ver blyde
 hy hem des want hy en hadde nye meer
 gherien En hy hadde vuch vele wonders
 af hoere seggen En het was ouch die eers-
 te en die leste vroude die hem van gode en
 van xpm omermeer ghescheyn soude wat
 hy en ontfienckē niet als eynē heer dat
 hy Och was hy ontfienckē hem als eyenē
 touguere Daer hy wonder af solde hoeren
en sien Ende hy nam xpm en leyden hem
 heymliken en bat hem dat hy eyn teylē voer
 hem dede En hy gheloesde hem vele guets te
 daer omē Doen swich xpus En ghelyet als
 eyn die niet en konde Doe lyede herodes we-
 der tot synē ryddere En sprack hy en wilt mich
 niet eyn woert antwoerden Dy wraechden he
 wannen dat hy waer xpus swich Doe sprack
herodes en bestu niet der gheen omē wees wil
 k myn vader alle die kinder doede dede En die

Conynghē van orienten soechte dich ter eere
En van welcke kyndere alle die Joetsche
Weet honder werkesen soldeu bistu datso
sect my **I**ch wille dich verghelden en ver
doert setten alle diensmaetheit diemyn vader
dich en alle dyne volcke gedaen heeft **E**nde
ipus swaich dat hadde herodes onweert en
sprack tot syne ridders doe ewech den sat
En hy hieten leyden in syn palays en liet
hem eynen mantel die wyt was aenhanghe
en omhanghe ende eyne schoon hooft op sy
houst sette en hieten weder leyden tot pyla
tum En hy seiden hy heuet gbednen dat hy
mocht hy waende mich eynen wysen man
hebbe ghesant en hy sande mich eyne doere
En hy sprack totte vrande ipi wat heysen
desen man het is en sot laeten enen En die
priencen der priestere en die schriben die so
den en besweerden hem mit me negher loe
ghen En herodes sande mit ipi boeden
tot pylatus en sprack wat hy hiet des doere
doers onder woude hy en vande niet aen
hem daer omme dat hy hem dat luff nee
me soude Doen nam hem echter dz volcke
wader van herodes mit selherden als sy
te voere daeden en leyden hem werden

tot pylatus **E**n hadde sy ghedoerft van
 den kridderen sy hadde hem mitte tanden
 gheschoort **W**ant hon verdrogh des weechen
 wader mit hem toe gaen **E**n ouch ontfaghe
 sy dat hy verloest mocht werden vāder doot
 wies leue sy niet en volden handelden hem
 seer duelycke inden weeghe mit slaen mit
 stoeten mit roepen mit vloeken mit meger
 hande pynē die sy hem aendeden **A**lsoe brach
 ten sy hem weder tot pylatus **E**n riefen tot
 hem mit sellen herette wy langhe laetes **D**u
 ons gaen sukelen en doelen mit dese manne
 waerome en dirstu niet schier dattu doē salst
Doen nam pylatus xpm en sprac hem weder
 toe wat hebstu dyne volck ghesdaen dattsy al
 soe eerre syn op dich **D**oen sprack xpus Ich
 hebbe hon vele guets ghedaen **E**n ich hebbe
 hon blinden siende ghemaeckende honne
 dooue hoerende en crepelen en laemo recht dāe
 gaen **E**n honne doode leuende ghemaeck **I**ch
 stuyghe alle des guets dattich hon dede
 doer myn gheboerte **D**oe sprack pylatus wat
 ondermynstu dich dat hon guet is gheschiet
 doer dyne gheboende dat dese hon god **R**och
 sprekestu dattu god beste **D**oen swech onse
 lieue here **D**oe sprac pylatus bestu god dat

segghet mych **God** sprack **ypus** ich segghet dich
ich wil setten ter rechter hant te richte ou
dat menschelike **gheslachte** **En** twee hon al
len die mich **gheantwoert** hebben **Doen**
spracken hem die vermalendide te spottē aen
O **ghesus** oftstu die gods soen best waer omē
en hebstu niet verhoet dese scande en pynen

Tercientijde suldy **Te terte**
wepensen wy seerich en bedroeft dat **py**
latus onsen here **ihesum** **ypm** liet staen **En**
ghinck totte volck en sprac **herodes** noch
ichen vynde eghenē sake der doot en
desen mensche **En** hy seide hon luyden
wat **ypm** mit hem **ghesproke** hadde
en wat quete hy hon luyde hadde **ghe**
daen **Doen** riepen sy mit eyne duue
like **ghemuede** hy is en toelienaze **hy**
mit toeuieren allen syne werden **ghedaen**
En hy is en loeghenaze **Ende** hy is en des
touuere der **ghesette** en der weet **En** hi sprac
teghē den keyser **Ende** verbiet hem syne **ghyns**
toe **gheuen** **En** hy heuet teghē gode **ghespro**
ken en hy segghet dat hi **ugot** is **En** hi wilt
den tempel brecke en in deien daeghen weder
maken **hys** mutte **duuel** besetē en daer mit
doet hi allet dat hi doet **En** en hadde hy niet
scondelyck mensche **gheweest** wie en hadde
ten dich niet bracht **Doen** **ghinck** **pplatus**

weder tot onsen heer **ihesu xpm** **ihosum xpm**
En seide hem allet dat hy ghesent hadde **Doen**
 steynd **xpm** doe nam hem **pylatus** weder en
 leyde hem totte volcke en sprack hon toe neep
 ten en riecht seluer ouer hem wat gheyt mich
 ane **Doen** spraecten sy weder mit salheit haers
 hertē dich gaet aen alle onrecht te riechten
 hy is eyn onghericht mensche **Daer** omē heb
 ben wi hem tot dich bracht **En** sy beachte dar
 voert vele valsche ghetueghe en betuychden
 onsen lieue heer **ihesum** van **vijf** saken die
 nae haer ghesat waerē te bettere en elke sake
 mit twee manne **alsoe** waerē der man **xvi**
Alsoe leyde sy **xpm** weder enne **En** men dede
 hem syne deyder wt **Doen** en dedeten bynē
 aen eyn steynē **enlūpne** en hem worden die
 bande ouer eynde houff ghebonden en ghetoe
 ghen aen **die enlūpne** en neder aen die voete
 die beyn auch ghebonden **En** deden maken
 schuerpe eyselen en daermede sloeghe hem
vijf man omē vast twee te samen en vechte
 lyck sloeghe mērtich slaghe en sy sloeghen
 hem alsoe seer dat dat lyff alte broeckē waerē
 en dat bloet al inden lichaeme wt van **daer**
 nae sloeghen hem die ander **vijf** mit ghey
 selen die **pylatus** hadde **Doen** make van

leedere met staradzen knoupen **E**n wazē ouer
ghegoeten mit lōte **E**n die knoupen en wazē
ven alsoe groet als eyn noete en sy begonden
ten eersten aen die voete en alsoe opwaert staende
sloet hen sy hem soe seer dat sy dat vleysche van
den leynen schoerden dat die stukken des vleys
soe sches hinghen geyden lyue dat mē dat
ghebeente sach en dat bloet ouer dat ghebeente
bloet en daer omme sloeghe siette onder eerste
dasot om solden voer dat sytte gheuechten
hadde en doen namens hem vader allump
nen en deden hem eynen wutte samptē ane
doen began begreep dat bloet den dunne mā
tel en toegheben in die wonden **E**n daer bouen
des sy hem eynen wapen rock aen als eynē
priecke die eyn bān mer voeren sal in eynen
striede **E**n sy druckē hem dat in syn won
den dat daer in heylde **E**n sy sātē onsen lieue
her ihesum xpm op eynen stoel **E**n hadde ghe
maect eyn croene van scarpē doerne **E**n die
croene was gheschapen als eyn hoet **E**n sy was
te gader ghevlochten mit ghe wapenden han
den en sy sātē hem die croene op syn houft en
druckte hem in syn herse **E**n met stocken dat
die doerne doer dronghen dat seer ghespille
hoe houft alsoe nae dat sy dat ghebeente doer
dronghen op dat dunne vel der heersene **D**ie
croene was soe groet dat sy dat houft bedekte
En den nachte en dat voerhouft en in woude

soe seer

dat men dat aensichte luttel gheuen konde **Sy**
 streecken hem ouch mit voerhoust en in die ou
 ghen en in die slaepaderen en doer die oeren
 in den nacke dat dat bloet xpiouwer syn aensicht
 te en den nacke neder vloet **En** maecte een
 staacke bloet doer syn aenschyn **Sy** hadde hem
 syn aensicht ont twey gheslaecht **En** hem
 kinde dat vel en vleysche aen die wanghen
Daer vloeten en doer ghoten mit bloede en
 mit speekelen die sy mit honden monde i syne
 ghebenout aenschyn bespuwen hadde **En**
 dat was soe angstelyck ghesnept als oesthy
 lers hadde gheweest **Sy** hadden hem ouch
 des nachtes doen sy hem vintte een vackel
 ghestoet onder syn aensicht en hadde hem
 daer mede al beulect **En** kmielden voer hem
 en droette hem in spot en noemden he heer
 den symet ondersamich en wolden syn **En**
 spouwen hem in syn aenschyn die onre
 nheit die hon vander nasen ghinck dat
 doerpen sy hem in syn aenschyn **En** handel
 den hem alsoe omenschelyck dat allen den
 gheene weder stont die hem aen sach **Sy** ghe
 uen hem ouch een va roede in syn hant en
 sloeghen op die croene om dat die doerne
 vep in soncke **O**wey en **O**wey wey

menich suchten soe liet doen die mynencluycke
ypus Doen nam hem pylatus dien doer wondt
ypm ende leydenen wortotte volck en sprack hon
toe Siet hier myn uwen coninc Doen dat volck
ypm aensach Doen was syn aensicht soe eyse
lyck en aemstelyck gescepe dathon duuel sche
them worde En hon onsynneghe quade fellem
tuere sprack op moet felre verwoetheit En heerde
hon aensicht van hem En riep tot pylatus
doet hem ewech doette ons vanden outhe en
hanghet hem nender thalthe des cruce
Doen sprac pylatus vre recht is dat me vch
eyne quyt laet gaen weder wille ich vch
desen laten ofte bazzabas Doe riepen sy
alle them enlyck mit eynder luyder
stemmen laetet bazzabam gaen En han
thet desen aenden cruce hy is schuldich
der doot Doen ypus dat hoerde doo thmde en
doot the schoetten doer allen syn steruelike
natuere O wy e wee dese dat ypm nye oe
uel gonske hy hon des roeps hy hadde hon bar
the gonske dat syne doot hon luyde nutte had
de the weest dan hy hon eyne vloek was en
schadelucke Alsoe nam hem pylatus weder en
leyde mit denck hups En hi sat te recht en sprac
Ich theue oedel ouer ypm dat hi sul steruen den
lasterlike doot des cruce Doen thmde weder
eyne doot myste ouer alle syn natuere en dat
hy comme op syne voete conste gestuen Doen

name syhē die corone vande hofde mit ar
 beyde **W**at die dorre wizen verswollen ende
 vleysche soe vast gheheylt aenden doornen
 dat syhem voele vleysches en haere af toeghe
 mytten croene vanden hofde **E**n die wondē
 worde al anderweers vlietende **S**y toeghe hē
 ouch den wapen roch wt die was doer ronne
 mit bloede dat vande borde des hofsts rane die
 witte sampte die hi aen hadde die was ghelyck
 woende enen syndale vansyne bloede hi was
 ouch gheheylt in dat vleysche dat syne kūme
 wt gheschoere kunden **S**y namē den sampt be
 needen byden voeten **E**n treckende mit grote
 nyde en selbeit hons beritē wten vleysche en
 wten wondē dat grote clompen stuckē bloets
 aenden sampte hinghe **O**we en **O**wee doen
 worden die wondē **xpi** alle te samen overschet
 en ver nutwet **E**n sy worde allen vā nutwens
 vlietende hoem ghinck ouch vā elker wondē
 enns doots anwste ouer **E**n wart hem doe smer
 tende doer alle syn ghebeyte en doer alle syn
 natuere **A**y ihesus lieue vader en lieue broeder
 wee wee dede vch dat **D**oen dede syhē synen
 ghe dleyder ane ou dat ghewonde seerighe
 hieff **S**y leyden hem ouch enen swaere laest
 des cruces op syne hals **E**n op synen doer

wonde tuchtghe **D**at cruce was yn voete lande
En alsoe swaer **E**n xpus was kranck dat hy
onder den cruce neder vallen waende **E**n also
leysene pylatus weder totten volck en sprack
neempt hier vzen **C**oninc rechte ofte hy
setghe woldē siet hier den schonen man
den ghi leuerdet alsoe volmaect **S**iet wy
eysselyck en wie leelick is hy nu beloept mit
ten bloede en doer gaen vā rouwen **O**myne
lieue kender doet ewech die houerdye en die
wysheit der werelt en laet vch ontfarmen
der pyuen en der schanden die xpus leyden
ons allen **E**n pylatus seide sijn bloet moet
ouer vch comen en niet ouer mych **E**n hy
nam water en wiesche sijn hande **E**n liet
sijn haerde ghemoeede onghewassche dat
quade volck sprack op en verblide hon dat
hy in honne hande ghegheuen was **D**oen
brachte sy hem mit haeste aen die stat daer
sy hem dooden souden **E**n dat was die onreyn
se stat en die vuylye die sy eergheus wylde
sy leyden hem ducht alsoe onmanierlyck en
siete hem mitte groete boume en sieten ten
hertwaert en derwaert dat hy decke neder
stoerden onder dat cruce en sy woerden hem
mit sliche en mit goce **E**n hy waert soe
kranck dat hy sijn cruce niet ghe draghe en
konde **D**oen quam hy te ghemoeete omne mā
die **S**ymon hiet en denen dwonghe sy daer

toe dat hy dat cruce moeste helpen draeghen
 mer niet dathou syns yet ontfermede **M**aer
 om sin crancheit dat hys niet ghedraghen
 en kunde **M**er daer af gheschiede hem meer
 pijnē dan hulpen **O** wyē wie leit xpus alsoe
 ineneghe dootzorne en suchte **I**aē alsoe me
 nich swaer versuchte en en was egherne
 wonder want hy droech alle der werelt sonde
 en eyne swaere boem des crucees **H**eyden
 hem niet gheruechte mit stoeten en mit va
 ghen en niet deryuere als vwoede honde
 die eyne hont vage **H**eyden hem en
 en scholdenten en vloecten hem om dat hy
 niet seer ghenoechen conste ghegaen **O**
 lieue vrien wat soldestu doen dan als du
 dit segthes en soldestu niet segghe **I**ch bidde
 dich gheest mich dat cruce mijns heerē en
 latet mich draghe **O**ch lieue vrouwe **m**a
 ria **I**ch holdet daer voer dat ghi dat cruce
 gherne ghedraghe hadt **O** wyē swerich en be
 drueft volchde hem die heylighe vrouwen
 naē en riepen ophem en weynde bitterlych
Goen koede hem **J**hesus omē totte vrouwe
 en seiden ghy dochterre van iherlm en scheyt
 niet ouer my **M**er op dich seluer en op v ken
 dere die mich mit slake en mit sterne werpe
Hey en weete niet wat sy doe **D**ie daghe sulle

comen dat sy sulle segghē salich sijn die on-
drechtiche lichaemen die niet en souchten
dan sullen sy segghē ghy berge valt ouer ons
En ghy houelen bedeckt ons **O**ft sy dit doen
en eyne givene hout wat sullen sy dan inden
doerren doen **E**n pynst wie gherne dat hem
die lieue moeder maria hadde ghesien mer
sy en conste om dat groete wolck dat daer
was **E**n om dat loupē **E**nde spruyghen
conde sy hem niet ghesien **M**aer te leeste
als maria maetdalene wart verlodicht vā
den volcke doen quame sy toe daer in eyne
strate neuen eyne fonteyne op dat sy hem
ontmoetē mochtē **D**oe sy quame neuē die
fonteyne ontmoetē sy ihesum **D**oe sagghen
sy hem vol rouwe **E**n hy neyde sijn houst
En spreack maria kecht oft hy segghē woldē
wtuercozen moeder maria lost en danck maet
moetsu hebbē om dyn menichuoldighe ghe-
de die du mich ghesien hebt **E**n dat groete
armoede dat **E**n arbeeyt die du omme nimen
wille ghesagghē hebste **I**n dat ouerste armoe-
de dat wy nye creatuer en leyt om mynē wille
en en deser groeter scanden die ich hier lyde
van allen menschen nochtan en veronuer-
des du mych niet nae te volghen **E** **se** **se** **se**

Te serten tyde suldy seerich sijn ende
bedueest wie dat ihesum brachtē aender
sy

dat die daer caluazien hiet die was soe on-
 reyne en heeroech soe qualijck daer vanden
 onreynen eethebeynten dat daer lach vanden doo-
 den dieuen en moordenaren En vanden duy-
 len corren van doode beeste En wie sy hon-
 m verblinde haere sellen heritten dat sy soe duyple
 dat vonden daer sy hon eghenochten aenbe-
 sum volbrengtbe mochte wes wreake doch
 van haere huc noch van haere siele nu
 mermeer comen en solde want sy beghin
 ghen die meeste moedaet die nye en gheschie-
 den die duelen vrachten hon wat sy aensien
 ghewoecken hadden wes wreake nu mermeer
 van hon eghenoemen en solde weerde O wie
 done eghinck daer aenden moert sy name
 dat cruce en woerpen hem vande rustghe
 En toeghen besyne cleyder tot En doe ma-
 ria sin moeder dat sach Doen quam sy van haer
 selue nochtan nam sy hare houft doecte ende
 werpen hem op syne leyden En sy nam onse
 lieue heer byden haer En woerpen op dat cru-
 ce en dwonghen den ghewonden lichaeme op die
 barre lenorren des hols en schoeren dien wonden
 van nuwens sy kuyeloe nu selheit op dat doer
 woude zeer inthe luff ihesus En sy spien die
 Aderen van eyen soe sy dat meyste mochte sy
 name hem die recht hant en teachtense totten
 gate des cruces ende sloeghe daer ewe naghel
 in die naghel was plomp en drie kantich En
 die canten waeren als eyen mege En sy voer

den die huyt af vander en vele des vleysches doer
dat ghat des cruen En sy sloeghen den naghel
soe vast dat dat houft vanden naghel mē diep
in ghinck d' in die hant en vulde die wonden
alsoe vol datter eyn dropel bloets mit wt en mocht
te Doen naemē sy die ander hant en trechtense
hem wt Doen was dat ander ghat alsoe verrieghe
boet datter hem die ander hant met toe reykē
en mochte Doen naemē sy eyn seyl en daen hē
eyne strick aender hant ende trechtense alsoe seer
dat die leese en aderen schoeden van eyn Eer die
hant verchieden totten ghat en sy sloeghen ouer
eyne naghel doer die hant alsoe sy te woerē da
den dat daer eyn dropel bloets met wt en mochte
En sy ghinckten doen totte boete van den boe
me des cruen Doe en conden syn boete met ghe
reyken totten ghat Ic en weet wyre voele span
nen Doen naemē sy eyn seyl en maecte eyne
strick aen byde syne boete en toeghe die vasse
en seere tot dat sy rechte die gater En sy traet
doen voert op syn beyne en lachten eyne boete
opden anderen En eer die onderste boete doer
slaghen wart was die ouerste ghespletē En sy
sloeghentē alsoe diep dat dat thout vande na
ghel in de boete ghincke hon en dochte syne
pime noch met ghenoch sy name eyne ane
ren naghel die was meere en langher dā die
ander En dien satten sy hē opten ghat weens
vanden boete En sloeghentē soe gruwelijck
opten naghel mit allen houe machte dat den

naethel ghegheuen worden xxxij hamer slaghe
Ende die wonden des naethels worden soet groet
 nochtā en ghinck daer eyn doepel bloets met
 wot. **E**n sy hieuen dat cruce op en stietent
 syne stern dien hadde sy daer toe ghehaelt. **E**n
 der stern was hoghe vander eerden wel nae
 eyns mans gordel stat. **E**n sy bewaerde dat
 cruce met waer dat vaste stonde. **D**oe sy daer
 vā ghinckhe swanck hē der zwaer lichame
 ter neyden syden waert. **E**n dat cruce mel op ter
 eerden dat dat aenschyn ihesus inder eerden
 stont als eyn zuetel in was dat die eerde i dat
 aensichte deefde. **E**n die zwaer boum des cru
 een viel op sym doer woude zuchtighe. **E**nde hē
 mochte hē hebbe ouermids ghevalle. **D**oen
 sprande dat quade volck toe mit felheit en
 haesten hon en grepen dat cruce mit selle
 moede en stakent in den stern mit groter
 cracht ende vāden grutpelucke stoete. **D**oe
 swanck en verschuude die swaer lichame
 alsoe seer dat die hande en voete op boers
 ten. **D**oen erschiet dat bloet mit hande
 en wt voeten. **E**n die lichame was
 alsoe seer wt gherect en ghespannen dat me
 allen syne leede ende ribbe tellen mochte
 daer die leede vergaderden aen die scholdere

En byne daer hadde men wael eyn hant tus
schen gheseyke alsoe was hy ghespannen en
alle sime wonden ghinghe hem op Doen waert
vuult die prophete die dautt spracet hoer
dochter en sech recht oft hy seetgen wold
hoer lieue moeder die eyflicheit myns li
dens En sech wie myne hande en voete doer
hoert syn mit plompen nachelen Ich hebbe
myn hande wyt gherect en myn voete ghe
gheue te doer slaen dat ic bewisen solde Syet
doet dat hy wilt ich ben bereyt op dat Ich
den mensche vloessen solde Synaemen syne
cleider ende yldense slaer opten onghenay
den rock woerpen sy eyn lot alsoe dat vuult
wart dat die prophete seut Sy hebbe ghedeyt
myn cleider en op myn cleider woerpe si eyn
lot En pylatus schereeff boue sy bouft Ihe
sum van nazareum coninck der ioden Die
ioden riepen in schryfft niet coninck der
ioden doen nu worde pylatus en seide dat
Ich schreif dat gheschreuen Richtmen lie
ken sye niet mit ghemacke Sy ghinghen
ome den es cruce en lachten ende spotte en
hadde allen diuellsche ghelaete en maechden
bare hout op hem daer hy stont ghenaghele
gent cruce Ende riepen vach du die oeffte u
den tempel gods en ben non die daghen

weder maken **O**ft die gods soen bist be
 helpe dich seluer des ghelycks daden die
 preuenen en die schreuen en die ouerste des
 volcks **E**n seiden die ander ghenas hy gaer
 be seluen en conste hy niet ghehelpe noch ghe
 gangen **O**ftu bist eyn comuck vā Israhel
 doe gancde vande cruce en wi sulle aen
 dich gheloeue **E**n sy seide hy hoopt inden
 heer hy verloeffene **E**n hy mach he behol
 den wilt hy doen antwoorde ihesus ende
 seiden vader vergheff hon wat sy en we
 ten niet wat sy doe **D**at volck stont en
 bespottē Ihesus nochtan hincd hy also
 jammerlyck dat hy wel segghē mochte
 Meerder alle die hier lude byde weedhen
 beket is eynich rouwe ghelycke de mynen
En hy macht wel gesegghē te synre moeder
 seich lieue moeder die dieuē hebbē hoelen hon
En die vochtelē hebbē haer nestē in welkē
 dat sy rusten **E**n dyn kent en heest niet dat
 hy synē rugghē aen leuen mochte **E**n siech
 an een rouwe **E**n die scande die ich ontfā
 voer allē mensche **O**u wete mael dattu
 mich vande heileghen gheyst ontfinget
En dattu mych maghet ter werelt brachtes
Al ist dat sy niet en gheloeue aen mich ghe

loue du aen mich want ich die soen gods
ben. En eyn mitten vader van hemelryck
Doen ghinck dat sweert des rouwe door haer
herte. Doen dit die hoerde die dieffte die ter
sintz er hant hinc. Beschalt hy ihesum
ende seide. Ostu bist xpus soe behelpe dich
seluen en ons mede. Doen antwoerde die
ter rechter hant hinc en schalt syne ghe
selle en seide. Du en ontfies gode niet die heer
hinghet op dat eynde syne leuens. Dese god
de man en heest niet misdaen. Doen sprack hy
tot onsen heer. En seide heer ghedencd myne
als du comst in dyn rijke. Ihesus antwoerde
he voerwaer dus salste huyden mit mich syn inde
paradyse doen ghinckter eyndeyle van hem van
den sellen joeden. En eyn deyle blyffer daer.
En onse lieue vrouwe stont onder dat cruce
vol van rouwen en wee. En mit haer stonden
haer twee susteren en maria magdalena ende
Iohannes ewangeliste. Doen onse vrouwe sach
dat kent dat sy mit gode ghemeynt hadde soe
hoeghe hanghen stinckende dat sy tot hem
niet en konden ghereyke. Doen quam daer
eyn riddersinghe in alle haer leede en ghe
beynte. Ende in alle dat bloet haere adere
en snelde haesteluck te haere heritte. Ende
ghepp die cracht haere herte soe seer dat
haer dochte dat eyn vuyrich swert allen

die krachtē haere sielen En natueren
 doer voer En viel in omacht als eyn doot
 mensche Dat alle die vrouwe die by har
 waerē niet anders en waenden syē hadde
 ghestoruen En riepen mit lynder stemmen
 en spraken O salighemaria en hebben wy
 niet lydens ghenoech van dyns kendes
 doot Du en wilt ons ouch ontsteruen
 Doen bracht ihesus syn oughe op die op
 hem verheylt warē van bloede en van
 oeyne speykelen En sach syn der moeder
 noot Doen ghinck hē ouch eyn ghrichte
 en eyn ridderinghe doer allen syn leede
 en natuere En sprack tot haer wyff sich
 hier dyn kent welasterlyck dat hinct
 En wat pylucker doot hei sterft helpt
 hē medelyden Du woert hoerde maria
 Doen sprac ihesus tot haer myn heer gher
 bertte en stemmen O we lieue vor vrouwe
 en moeder wie wec deyt inich dyn noot
 neemt tot dich iohānes tot eynē troester
 Du en moeghes mich nūmermeer ghehel
 pen O wat ontfarmeliker sentencien was
 dat Dat sy moest ontfacen eyns vysschers
 soene voer den hemelsche cominc Daer nae
 keerde hy hem tot iohānes en sprac neem

tot dich mynre moeder Die ghetrouweste
reynste vrouwe die ve ghebozen was
lieue mynre Johānes en begheffe met
Deze woerde dede Johānes alsoe mee dat
hem dochte dat die be doot mot soe swaer en
were In desen beueelen soe en verstaen wy
met alleyn Johānes Mer ouck allen die
heylighe keerde Ipi En erns vechtelijck
ghelouueghe Ziele Dat sy beuoelen syn der
heylighe machet maria dat sy ons myn
ne als haer kinden En dat sy ons besoerthe
in moederlijcker gonsse des ons so noot sy
En dat wuse mynre en eere altyt meestmae
gode als onse ghemynde moeder En daer
ome alsoe als dat hyden Ipi noot was op
dat wy behoude woerde alsoe was ons noot
dit beuelen ons tot eynder hulpen en ry
nen troest Daer ome moeghe wy ghe
meynlyck comē tot haer om alle orbaer
en in allen noeden **Te noen tijt**

Te noenen tijt suldy pynsen mynre
re seer gher deuoter herte wi dyn
ghemynde heer naechde te synre doot by
hiesseyn lande gheboet ane en dat beghe
aldus Deus deus meus respice in me
En hem was die stemme beuende ende

zydenende nu was hy stelle en nu lude
 nu was hy weynende chunsselyck nu
 was hy roepende chunsselyck sulke syde
 hy roept **Helyas** laet sien sal helyas come
 en quiten doen die gheb eet nu was
 doe begonste hy te roepen en te kypen mit
 eyne hefficher steinen **En** nu wreanch he
 die lucheerne her waert en nu dermaert
 alsoe dreyf hem die angste vander doot en
 sprack mich doest **Doen** spraken die moe-
 denazen wy sullen hem drinckē bringhe
 soe sterff hy des te eer **Soe** werde wi sime
 quit **Doen** ghynck eyne en bant te samen
 eyne wiffche en maecte eyne vergheestē
 drinck in eyne onreynē vat **Daer** bracht
 der eyne eenich en der ander stille die derde
 salt alsoe als verghelyckes ghemoele ghe-
 salt was mit ~~water~~ **op** he nyde op the su-
En sy roer ruorden datte same **En** brach-
 ten dat totten cruce **En** bonden die onrey-
 ne wiffche mit onreynē drande als eyne
 zier **En** sy hadden alsoe ghemack dat
 vele ontfanghe mochte **Ende** alsoe stieren
 sijn hem aenden mont en deuttent hemde
 mont dat des onreynē dranche drincken
 mer moeste en die dranche vloet he doen

den mont merre keele bynnē En pynden
ypm in den daer hy noch onthepynt was
En doe wart xpus persoen ghepynt
mitwendich doen hy den dranche ghesma
ket hadde Doen sprack hy het is al vldē
En hier nae riep hy syne vader aen
mit enider seere ether herte En sprac
tot hem vader waer omme hebstu my ghe
laeten Ich hebbe doch dyne wille voldoen
En dat menschehude gheslachte verloest
Ghetrouwe vader sich ane dyn kenodes
noot En laet mych dich beuoelen sijn Ich
laet myne gheest in dyne werke ghehan
den Doen hy dit woert sprack Doe becomde
in syne godliken wille die doot te beesten
ten herten want hy hadde dat mach en
andere altemael verloere en verdorret En
het quam een onthemetē doot scoet te sy
nen herten En in allen den leeden xpi soe
dat die mont op brack en die outhen en die
lychaeme verschuuden allen die leeden xpi
in eyne put en beweche Doen verschuude
allen die leede xpi in eyne putte Inder sel
uer vze brack dat herte Ihesus En doen
dat gheschiede liet die sonne haer schijnē
en die eerde beuede Die steyne spleten daen

dat cruce in stont **E**n die voerhande schoer
 de in dem tempel **E**n vele dooder lichaeme
 verreesen **W**aer toe voeren en was soe groot
 noot aen tpo dat daer eyn gruwelyck duyf
 termisse waert **D**at nye mant en sach noch
 en meerche die anytelike doot aen ihesum
 en dat preselyde steruen **E**n die duyfternis
 sen begon den toe setten tijde en duerde totter
 noene **E**n het was alsoe groet duyfternisse
 dat vande hemel noch vander lucht te male
 egeruen schyen en ghynck op ter eerden
Ende in dien steruen ihesus waere alle le
 uende creatueren onder den hemel i vree
 sen **D**ie voghelen in der lucht die vissche
 in den water die worme in der eerden
En dat gheschiede in der seluer vze dat die nu
 sche en ander creature vele stoarue **E**n
 sonder bructhe die in der vze cranche waren
 vander anytelicheit die doer alle creatueren
 deande **D**oen der gheyst va ihesus schiet **D**oe
 quam oyn duylich gheschutte en allen die
 duelen in der hellen en dier buyten in der
 doot ghelykemisse **W**at hy den doot vronde
 verwonnen hadde die steende in hon des
 doots toe die nimmermeer van hon ghe
 noemen en wordet **E**n dat was dat ander
 doots toe **D**ie ierste ontfinghen sy mit vrien
 wille en dat sy hem van gode schieden **W**aer

dat leste dat sullē sy ontfāen ten ordel gods en
alsoe die duuelen ontfinghen enso doot was
alsoe ontfinghē inder stont die gheue die mit
voerboerdite der hellen waerē en leuende
vzeude die hon nūmer meer benoemen en
sul werden Die selue bevroutē wart dobbel
doen sy mit xpo ten hiemel voeren En sy sul
werden dzeuoldich ten jonsten daghe als
lyff en ziele te samē compt Doen die duss
teringe verghinck en dat luecht weder
quam want alle creature inder tyt des
doots onberueerlyck waren En sonderlin
ghen die byden cruce te ghenwordich ware
die waerē daer gheuallen vedyt oft sy doot
waerē Doen quamen sy weder en stonde op
en worden in haerē sellen herite alsoe on
ghenaedich te ghen ihesum als sy te woe
ren ye gheware Ende in hadde hy niet doot
gheweest sy hadde hem ander weers aen
ghedaen alle dat Quet dat sy sy hadde
moeghen doen Daen saghen sy op ihesum
doe En saghe sy dat hem sijn oughe en synen
mont stonde open sonder winckelen En
sy spraken hy leet noch hy verhoudt hem
Wat sullen wy nu doen Du sprack derēyn
sullen ten stecken in sijn syde dan sullē wy

waer sien oft hy hem beweghet dat en wol
 de homreghen doen Doen was daer eyn
 blynt man ghelert die hoere wolde vanden
 wonder dat daer en ihesus ghebracht was
 dat hy en moechtes niet sien En doen hy die
 zeden onder honluyde hoerde Doen bat hy
 dat men hem gawe een speere En ghinc
 naere den steyne daer dat cruce instont En
 hy bat dat men hē spere setten op ihesus swaer
 der die twee nederste ribben sym teghendat
 herte En hy stact dat spere mit selheit sym
 herten daer ihesus syde Doen kraechte sy vā
 moechheit sym luff En hy raecte dat doode hert
 te rpin alsoe dat dat bloet alle yem vochticheit
 dat hem onthalde hadde in ihesus herte
 En daer omteent dat gaff eyn groete
 blouche en schoot ter wonden waert myt
 alsoe dat neuen dat spere neder rāden
 ridder op sym oughen en hy waert siende
 doe sach hy rpin bouen hē hanghē En doen
 woerde hē die inwendeghe oughē op ghedaen
 En doen riep hy mit luyder stemmen en sprack
 O wee dat myn felle herte dat hē wrecke wol
 de aen den dooden ihesum wie is my dat te soe
 groeter salicheit come wāsyn heylsam bloet
 dat heeft mich blynden siende ghenacht En

sin doode herte dar heeft myn doode herte te le
uende ghemact. **E**n ich bekennen dat sin ghe
nadicheit heeft myn quaetheit verzeuen.

Te vespertyt suldy come. **T**e vespertyt
mit desuoeten woetstappen en mit eyken
ghersteliken toe ghanghe dyne heuen ghemyn
den heer vanden cruce te doen. **E**n om hem te
beweyne mit synre ghebenen dieer moeder
maria. **E**n om te wasschen synē lichaeme
mit dyne traene die alsoe ouerlopende is mit
synē edelen bloede. **E**n dien te bestriken mit
ter saluen der heyligher bedynghē. **E**n te den
ghen mitten armen der crizantē en oet
moede gheer weerdken. **E**n ghy sult weeten
dat **J**osep en nychodemus ghemynghen tot
pylatus en baden hem dat hy hem den lichaem
Jhesus gaue aff te doen. **E**n onder dese reeden
stonden sy by pylatus en seiden. **G**est dattu
den lichaem gheues den volck wy sullen dese
schone vrouwe verliesen synē lieue moeder
maria. **W**ant sy heuet soe groeten rouwe als
sy hadde doen sy hem sach gheselen en bespu
wen en sin herte ont wey steken. **D**at heeft sy
alle in haer herte besloeten hier omc heeft sy
alsoe groete rouwe dat se nyemant aen e niet
hy en moet mit lyden hebben. **D**oen vracchede

pylatus off hy doot waer en onderuont die
 waerheit van centurio en in allen den din
 ghen die hem geuallen waere. En pylatus
 vloofden honte grauen den lichaeme ihe
 sus. Doen Joseph en nycho demus en die an
 der vryde yni aff solden doen den lichaeme
yni. Doen stont maria en sach optwaert wa
 neer die hande ont rinchelt solden syn op
 dat sy hem cussen mochte alsoe als sy dede
doen. Haer die lichaeme opter eerde lach doe
 was hy swaer doe ve en doer zonne en die
 gruwelike wonden en die leede vanden
 anderen ghescheyde doe dat die moeder sach
 vol lamers doen woldes sy haer neyghen
 opten doode ihesum en vanden aensien haer
 kints. Soe quam cym doot wee en doer voer
 haer alle haer cracht haere zielen. En seer
 haestede ten heritten waert. Ende sy verstyf
 den in alle haer leede en alle haer aderen
 ver doede. En alle haer lyff wart styf
 vande an te die haer herte begrepen
 hadde. Nachten dat sy langhe wale bekant
 hadde dat dit van noede moeste ghescheyen
 En het was haer wille. Want alle die ere
 uoldicheit die wolden dat lyde ihesus. Noch
 ten en conde sy haer moederlyck herte met
 bedwingen. Naer die claghet die sy daer

dede en dat ghebeer dat sy daer dreyf daren
can nyemant geseetghen noch ghedendren
Maer dat ghedendke en veggelijck ghetrou
we herte selue **Sy** viel neder ophaerendode
soene **Doen** sprack die milde ghetrouwe **Johā**
nes **O** wie reyne ghetrouwe moeder en vrou
we ghedenck dattu mich reyne moeder ghe
gheuen beste **ich** wil wille dyn kynt dich ghe
uen in dynen schoet alsoe nam **Johānes Joseph**
en **mychoedemus** den doerwonder **ihesus** in
der eerden en lachtere hem inder bekoefder
moeder schoet **Och** wie wee was haere herte
doe **Doen** sy dat aensicht aensach soe gheswol
len **En** alsoe gruwelijck gheschapen en my
maectet dat sy te woeren mit groter vreuden
aen ghesien hadde **Want** het was alsoe vaem
lyck bebloet en bespouwen **Sy** sprack in reyne
zeerighen herte **My** **O** wee en **O** wach my
alre luyfste son wat troste hebberich my **ich**
die dich aldus doot sien in myne schoet liet
ghe **Doen** viel **Johānes** ewangelista op sy
borste en weynde bitterlyck en hy riep mit
eyne deynlycker stemme **O** wie en o wach
my luyfste neue en lieue ghetrouwe moeder
van deser boorst dranche **ich** gheset er ghes
teren soet hemelschen dranche **Huden**
dranche **ich** weelych en draewen dranche

Want sy syn al doer gaet en doer boort **Doē**
 quam peter gheloupen riecht oft hy al vwoet
 hadde ghebeest **En** hy begonste seer te wep
 nen dat hy syns meysters gheloeftent had
 de soe lasterlyck **My** lieue meester **Ich** seyde
 dich en soldē dich niet begheuen ruych dunct
 ghy sijt alleynē moer perffen bleuen **Doen**
 quam maria magdalena gheloupen als eyn
 verwoet wyff die wt haer seluen is **En** sy wē
 de bitterlyck **En** riep lude wt vercoren
 dyent wie sal mich nu ontschuldeghē te ghē
 myn suster **En** teghen symon den phariseus
W hadde ich verloren allen mynen troest
 dien ich op eer ruyck hadde **My** ihesus lieue
 beient daer om troest mich soe het alre eerst
 mach syn **Doen** quam Jacob die mynste die
 ons heere broeder was gheheytē om dat hy
 hem alre gheluckste was **En** hy sprack mit
 droeten traenē **O** wie **O** wee here en lieue
 meester dies dachtes die leden is doen was
 mich dit lyeflyck aenschyn herde ghelyck
W iest mich seer onghelyck dijn hand en
 voete syn aldoer slaghen mit plompen na
 ghelen vande houe de totte voete soe en is
 niet gans in dich **My** nen lichaeme is gans
 in allen stede **Ende** sy sta hy swaer dat hy

eten noch drendē en solde tot dien maleda-
hy opuerstaen vander doot is. **En** dat hy **van**
van synen bekenissen waer verloest. Doen
quaamen die ander apostelen toe gheloepen
en weynden bytterlyck dat sy honnē meys-
ter ghelate en begheue hadden alsoe lasterlyck
Doen glorificierde hem xpus opter seluer
vren synre moeder te troeste. **En** synē Jonge-
ren. Alsoe dat eghayne van synē wonden
noch quetsinghe en openbaerde dan die
wonden die hy sal houden totte **Jongste** dage
En daer openbaerde hē ihesus rechte of hy
niet ghepynt en hadde gheweest. Daer aff
ontfinghē sy alle ghuede troest. **Te comen**
Te **comen** suldy comen **platen.**
Wit deuoocien en mynen te begri-
uen dñe heer en dñre consciencien
En sitte by hem ten graue mē synder
moeder mazen en mit synē Jongeren
En ghy sult wete. Doe sy hem grauen
solde. Doen holt syn lieue moeder den
lychaem sterckelyck en en wolden niet
laten ghen. Sy sprack. **My** alre liefste neue
Johānes laet mich mynē soene hebbē. Dien
ich niet en mocht behalde leuende en eest
orbaer soe gh'neest mich daer mede **Johānes**

antwoerde **D**u wetes wel alre liefste
vrouwe dat anders niet sien en mochte
En dat dat menschlke gheschichte aloue
verloest solde syn. **D**oen liet syen haer nee-
men **E**n sy bewonden den lichaem en niet
claderen en mit nieren en aloes **A**lsoe alst
der seede was die **J**oden te begraue en mit
derre specien **E**nde sylachte hem in eyu
luwen grast dat **J**osephs was **W**at hy
hadde **D**oe houtmen wt eyne steyne **E**nde
daer soe lachte sy eynen swaren steyne op
Om dat syn lieue moeder niet gesien en
conde haeren werden soene **D**oen waer
in haere moederlycken herten liden en
wee **E**n eyu seer deerlike claghet dede sy
En sy sprach in haere theyst **O** du dicke
steyne du hebs myn kynt verboer ghe
du haert steyn nu hebstu besloete die eere
des vaders die vroude der engelen en die
salicheit alre menschen en mynē troest
Doen sprach dat vaderlyck ghemoede
In dat reyne maechdelike ghemoede
mauen **O** vrouwe en vrouwe myn en
eyne kente dyn groete crachte ghe ghe-
loue en eyne onuerstoende toe verlaet
En dyn vryghe my oet moede ghe

mynne heeft ghe reycht tot in die hoec
heit mynre ghewalt en het gegronde
in die diopoe mynre daerheit **Does** swerch
dat moederlycke herte en lyet haer die
vrouwe leyden inder stat **En** die luyde vā
Iherusalem sachhen die deyder die sy aen
hadden dat sy besprenckt waerē vā haers
liefs kindes bloede **Doen** weynē sy en
syden **Wat** groete onrecht is huyden
gedaen in Iherusalem aen dese quede vrou
we en aen haerē lieuen kynde en hadde niet
lyden mit haer **Doen** sy thuis was bracht
lachte syse neder te bedde en men huedesen
mit ernste als eyne mensche die verschey
den solde vander werelt **Want** sy wonden
luttel lyfs aen haer **Soe** lach sy daer ghe
lycker wys inder crancheit tot dat haer
soene opuerstont eyne luttel nae mydder
nacht nae den sater dach **Doen** quam die
ghewalt des hemelschen vaders mitē
leuende ghe gheyste ihesus en sprach mit
godlicher begheerten totten lichaem
Ihesus **Stant** op myn eer **stant** myn
vroude sonder allen smette en alle pyne
Neem weder in dich den heylighe gheyste
mynre en gher ghelost **Alsoe** richte hem

der lichaeme ihesus op nūt onueritanc
 liker eweether daerheyt mit eweether
 ghewalt in godliker cracht **E**n alle die
 doormale die in ypo waren die woerden
 doerhoete mit godliker mynen en salic
 heit **E**n mit godliker eeren **E**n wmet
 ghedronghe in allen die natuere ihesus
En wart doer dronghen mit godliker
 daerheit **W**ant die selue god was men
 sche en diemonsche was god **W**at die god
 heit en was nye ghescheyden vanden liue
 noch ouch vander zielen **A**lsoe hantte hem
 ihesus doen hy opuerstien was tot syn
 re onghetzoester moeder en sprack tot
 haer **S**ych vrouwe en moeder **D**yn kynt
 niet alre eeren en mit alre ghewalt
 hebbe dich wale en bist blide en richt
 sich op van allen lyden **D**ie dooren heeft
 aen sich mych onch aen sich woert meer
 niet meer machts **O** wie mit wy groter
 vroude die moeder doen dat kynt aen sich
Doen sprack hy tot haer troeste die ander
 en segghet hon dattu mich gesien hebste
En wy e du my gesien hebste inder eere
 en inder ~~lyt mit rechter~~ vrouden daer
 du mich in gesien hebste **S**oe sal ic dich

te mych neem men inder tyt mit rechter
toeuersicht in ewicheit mit ewegher vrou-
den en stedicheit alsoe schiet ihesus vā
haer. **Doen** quamen die vrouwe tot
haer en seiden wy hebben ghesien de ha-
Endess seide hon luden weder mit gro-
ter vrouwen dat hy by haer gheueest
hadde en mit haer ghespreken god syn
gheloeft. **Amen** **¶** ihesus maria
Dat prologus vā sinte brigittē

Dier syn sōmyghe **passie**. **¶**
pūten ghescreue vter passien ons
lieuen heren alsoe als ons lieue heer
selue openbaerde eere weerdigher lants
vrouwen gheheten **Brigitta**. Mer alle daer
in die ghenym passie verdaert is dat is hier
achter ghelaten om die cortheit wil. **¶** Mer sō-
myghe pūten die men int ghemeyn wyse
vynset die syn hier in vergadert als ons lieue
heer haer verdaerden van woerde toe woerde
Wāt alle syn passie van beghyn totte eynde
vertelden hi oer bescheidenlic na haerre beghin-
ten. **Ende** hi seide daer toe. **Soe** wie datse we-
screue alsoe menyghe sonderlinghe gracie en
gauen wolde hy hem daer voer gheuen.

Dochter ghy sult **Dits die pas-**
 weten dat doen die salighe **sie:-**
 lyt mynre passien ghebecomen
 was doe sprac ic tot mynē discipu
 len **M**yn ziel is bedroeft totter doot toe **D**oe
 sprach symon petrus en seide heer waerom
 bistu bedroeft **I**c sette myn ziel voer v **E**n hy
 seide voert als die ewangeliste bescreue doe
 ic myn auontmael ghesaen has en myn
 sermon **E**n myt mynē discipulen in dē hof
 was gheuck ic in minē ghebede en sprac **V**a
 der verdaert dine soen want is heb dyne
 naem verdaert voer die heydenē **D**oe antw
 derm een stēme wtē hemel en seide **M**yn
 soen ic heb v verdaert en ic sal v noch ver
 daeren en te hant suldy verdaert werden
Anderwerff sprach ic hemelsche vader ic
 danck dy **E**nde verblide in seer dā d'ietyt
 veruult is dattet volbracht sal werden
 dat die ppheten ghesprake hobbē **E**n daer
 byn ic wael bereit toe dat toe volbrēnghe
Och lieue vader **I**c byn nu in die alre
 meeste noet en bandtcheit daer nye me
 schelike creatuer in en quā **M**er vader d'yn
 goetlike wil moet altoes geschien **E**n doen
 bouede ic van groter deesen der pyntliker

doot **E**nde waert beweegen in alle my
nen leden **N**och sprack **D**ie hemelsche vader
dit is noch myn beproefing dat alle dat me
schelike gheslecht niet salich werden en sal
En doe beweende ic die doot der sonderē
en die gheen die hem seluen myne lieden
ontwerdich solden maken om dat sy die
boesheit niet laten en willen te doe **O**ert
soe sprac die ghebenedide heer en seide
Waert moghelic dat ic hadde soe veel licha
men als daer sterrenen in den hemel sijn die
wilde ic huer altemael ouergheuen i alsulke
doot als ic geleden heb dan een sonder van
myne washe verlazen solde bliue also heff
heb ic dat menscheleke gheslecht **E**nde doen
begonste ic te swette water en bloet alsoe
ou bloedeke dattet van myne lichaem ter eer
den liep en myn aensicht waert gheliche
ene doden mensche en dat bloet liep vande
~~den een lede tot an derē~~ dat een lit totten
anderen daer na tot mynre herre en dan ve
der tot mine anderen leden **E**n daer na soe
vlopende van vresen des doots tot mine lede
En daer te voren was gestwet water daer
steytende nu bloet **O**ec onder een als water
en bloet te samen **E**n des was soe veel dat

der myn cleyder af ont verwoet worden Dit
 water en bloet bloede van myne aensicht
 en viel op myn hande en voere in myn
 mouwen En waenneer icket wiesch tot
 myn aensicht soe bracket rechte voert
 weder wt Doe beude ic alsoe seer dat ic
 van myne triye voert neder op die eerde
 viel en sweten bouen maten voel waters
 en bloets En doe hoede ic myn vande
 come van veerst Doe qua een enghel
 en sprac my toe en seide dese woerde
 Onuerwynlike stercheit ons verwodert
 alre seer dat ghi nu crancht ghe worden
 syt Ghi syt die schaenheit van tallen
 creatueren en nu si di temael deerlike
 aente sien ende ianigerlic mismaket ghi
 syt heer een borne der ontfornherticheit
 en dyn volck heeft dorst nae di En na
 deser tocomender vren stont ic op en
 ghinck willichlic myn viandete qemoet
 die beleiden van allen syden en bugete
 mi neder tot Udam en hi custen my
 voer mynen mont en seide Ghegruet
 sijnstu meester si dzingeden mi als die vol
 wolue een lametken somighe grepen mi
 mitten halse somighe bi ~~myne~~

myne haer en somighe andere by mynen
deden en si waren mynre soe echerich dat
si niet en wiste vā rechten hat en nyt wat
confusien datse mi aen doen wolden. **Sy**
worpen mi ter eerden op myne ructghe
Sy spochē in myn aensicht. **Sy** toghē my
biden haer en sloeghen mi voer mine mont
en aen myn wanghe. **Sy** stieten mi mit voe
den en si hadde myn hande alsoe wast ghe
bonden datse alsoe swaert waren als die eerde
Myn lieue bruyt **brigitte**. **Ic** apenbaer op
myn passie ende geuese di als een dierbaer
steen. **Ghi** sijtse alte same scriven als ic u be
ualen heb. **Brigitte** antwoerde en seide. **O**
ghebenedide heer na din passie heeft my
seer verlanget mit begheerte myns herte.
Onse lieue heer sprach voert en seide. **Doen**
ic malcus sin oer weder aen sette. **Do**e riepē
die roden wredehe mit luder stemen. **Die** houet
hial gheuen in beelzebubs naem bin een
samaritaen en den duuel heeft hi binen en
hi doet alle sin werken mitte vrant. **Sy**
verhiefen oer stemen en riefen laet ons
sleen den windzencker ende den verleider
des volcs. **Johānes baptista** die & water
drank en at loue ende gras die hadden

wys bat toe geloest dan desen verrader **E**n
 mit dyen woerden sloeghe si mi voor mine
 mont en aen myn oren en toghen mi mit
 ten haer wten hof daer ic mi ghebedet had
En si spegen i myn aensicht **S**y sloeghen mi
 wal te werf in myn hals **S**y werf we
 mine mont **E**n **S**y werf spegen si mi i my
 aensicht **S**ouen werf sloeghe si mi ter eerde
 en toghen mi mitte haer weder op en dan
 spoghen si mi i myn aensicht **S**y waze mijs
 dodes soe gherich dat si mi doe gheerne ge
 doet solden hebben mer mijn tyten was
 doe noch niet gecomen **S**ute **B**rigitta bea
 ghesen onsen lieuen heer of daer voel waren
 wt ghesent om hem te vanghen **O**nse lie
 ue heer antwoerden ende seide dochter ghy
 sult weten datter vierhondert ghe wapen da
 manen **E**nde tweehondert voetgandhers
Ertich scutters **I**n manen die sackels dro
 gen **E**n **I**n die lanterne droeghe **E**n dese broch
 ten stalle bernende vter stat **M**er die sackels
 onstake si inden hof op daer ic hem in dier
 duysternissen niet ontcomen en solde ende
 van nyemant verloest en solde werde **E**n
 enen om soe maecten si hem soe sterck **S**y
 doerden vyf banieren yeghen mi **E**n ic

bracht myn naecte lichaem teghen hem
en gaf mi selue willichlic inden doot **Soe** was
ic inden hande der ioden verheuen soe menich
werf bouen der eenden **En** mit groten gerucht
brochte si mi inder stat si liepen om my als
grypende wolue si en mochten van myre pyne
niet versadet werden **Ende** scolden hem alle
dien nacht mit myne laster **Beigutta** myn
lieue dochter sic sweech al guede tierlic en stont
als een lam onder den woluen **In** der middern
nacht ontrent ry dren brachten si mi ianas
huys **Ende** daer nae toghen si mi in caphas
hous **Onder** weghen spoghe si mi wael **ry**
werf in mi aensicht **En** **ly** werf sloghen sy
mi in myne hals si sloghen mi mitte haer
en sloghen mi in myn teder aensicht **ely**
werf **En** si stietten mi die een den anderen
toe en si riepen mit luder stemmen waer sijn
nu dyn discipulen en din volc mede dyn he
melsche vader waer om en verloest hi di nu
nyt **Doet** hi dat soe gelouen wi verst dattu
byst die son tades **Mytten** sloghen se i myn
aensicht en voer myne mont sonder maet
En doe verbonden si mijn oghen welc mal
cus naet was en sloghen mi voer mynen
mont i myn aensicht en i myne hals en ic

waert soe seer vermoeyt dat ic voer hē neder
 ter eerden viel. **D**oe riepen si bistu die soen
 ghees soe seg ons wie en verst sloech en dit
 seide sonderlinge malcus daer nabonden
 si mi aen ~~een~~ eenre calūpnie den daer na
 aen sat ic totten daghe toe in mijn lieue bruyt
tu ghy sult weten dat si mi doe omringhel
den en bespoghen mi sonder opholden Ende
 ic was haerze alre spothint en als die dach
 opfincde soe toghense mi tuten huyse voer ee
 bespot die doer en setten mi daer van voer
 een bespottighe van allen lude. Ende gruet
 ten mi bespottelic en dan bespoghe si mi
 in mijn aensicht en blasphemierde mi ende
 woepen mi mit haren spekel en ander oey
 nicht daer na hieten si mi gaen sittene en
 doe ic recht nedert ghesetē was optoer eende
 soe quam cnyphas en ghebot den iude dat se
 mi haestelic tot pilatus brenghē solden.

De priem tyt grepen si mi mitē haer
 en toghē mi op vander eerden ende en lie
 ten mi niet seluer opstaen mer si toghen
 mi mit groter confusien voer pilato huyse
 en riepen mit ludē stemmen en auer tugede
 mi mit valschen tughen. En si riepen tot
 pilatu dubiste ons gheset tot enen richter

Wij hadde di dattu ons desen man twilsterich
ten totter doot pylatus antwoerden en seide
ic en sal niet doen ic en sal ierst wetē die
sake sijn doot. Doe riepe die ioden hi is der
doot schuldich en wij wille di oec die sake wā
segghen. Der pylatus wolde se van onsen
heere mede hoeren. Die welke onse heer
begitten van woerde tot woerden seide also
die ewangelisten dat bescriuen mer om der
coetheit wil soe laten wij dat achter. Daerna
doe hi mi sende tot herodem liepen si nū
le gader na als wolue om een lāmekyn te ver
sinden en ghepen mi by mynē bāerde en spo
ghen mi en myn aensicht en in myn oghen
ende riepen slaet den bedriegher en der ver
keerre des volcs desen wille wij neghelen
aende cruce en niet en willen wij rusten hi
en is doot en dat holt sullen wij hem gheue
voersyn spysse. **Ite** Ons lieue heer seide voer
sint laurencio en alle martelaren die w
ō mine wil ghestorue sijn en leden niet also
voel als ic leet doen ic ghegheselt waert
want myn anatuē was alsoe edel ontfan
gen vanden heilighen gheest en alsoe behou
delic gewacht vande alre reinste meechde
hken bloede dat maria had my lieue moede

in haerue herten **E**n was van eenre gotliker
 en menscheliker natuerē te gater ghewacht
 nochtant ontfinc ic die slagghen mit groter
 verdulcheit en mit vuerigher begheerten
 en allen myn passie **E**n ic en keerde myn
 aensichte niet af wāneer si mi sloeghen en
 dieghen die segghen ic was god en mēsche
 ic mocht myn lyde wael versachtē **D**ie dit
 segghen die doen mi alsoe wee als die ioden
 doe si mi croenden mit doerne **I**c heb besacht
 alle martelaren oer pyen **M**er ic leet myn
 sonder enighe verlichtinghe **M**yn lie
 ue **Beatrixta** **I**c seg di dat dese dīghen noet
 sin te weten mynē volck op datter mede ver
 drouen werden voel boesheiden i voelre
 menschen herte **M**o wil ic di te weten
 doen een nywe ghetuychnisse wt mine
 monde hoe ic ghandelt waert

Toe tercie tut die princen der praesteren
 en die ioden vercreghen datmen mi ghe
 selen solde i pilatus huys daer hadden sy
 een nye sternen colūpne op ghericht en
 daer brachtē si mi by en toghen mi myn
 clever wt en ic halp hem willichlic en on
 clever mi seluen wāt het dochte mi al ghe
 tuychlic syn soe wat ic o des mensche wil

dele **D**oe bonden si mi die repen om mijn
hande daer mi die armen aen ghinghe en
ic reeten mijn armen van mi aen die colūp
ne dat ic doe toeghense mi o die colūptie dat
ic mitte teen stont optereende en niet mit
ten versen **E**n si bondē oec repen o beide
mijnen voeten en bondē mi teghe die co
lūpne daer stont ic aen ghespanne als
een baghe **D**oe gheseldense mi vande
hoefden totte voten **B**ruguta daer wa
ren gheselē die hadde yserē schachten
eens haluen vingherē lande en waren i
viemen knopen ghebondē **D**oe si mi ghe
slachte hadde tot mine hoefde toe die wonde
die te voren ware berone mit bloede die
bernyde si weder mitte rode **D**aer na loef
ten si mi weder af ende bondē mi weder
mitte rugghē aender colūpne en bonden
mijn hande bouē mijn hoeft vegghen die
colūpne **D**oe sloeghense mi vande hoefden
totte voten soe dat ic van groter pynen
niet en conste horen noch gesien in mijn
sterfliche menscheit **D**oen quā daer een
van **p**ilatus diemres ende berispede en
seide wylt desen armen mensche dovent
teghen ghebat van pilato **D**oe ontbon

777
den si mi vander colupne En die stede
daer myn voren hadde ghestaen die was
veruult mit blode Doe tastē ic weder an
mijn cleet en wisschede dat bloet vā mynē
aensicht Doe namē si mi mijn cleet mit
groter owerdicheit en toghense wt minē
hande en snelliken togen si mi weder aen
een olt verworpe purper cleet en setten
op mynē hoefde een doerne croen en alda
sat ic openē colden steen Doe namense
pipen van riede en leydense cruyse wys op
mijn hoeft en namē staecke en dructen
alsoe die doernen in mijn teder meechdelike
hoest dat die dicke doerne ghinghe doert
debeente en doer die herne doe dauen sy
mi een riet in mijn hant en in spote aenbe
den si mi mit gheboelcheit byne En sprake
ghegruet systu meyster of comick van
Ysrahel en bespoghe mi en mijn aensicht
En sloghē anderwerf die croen in mijn
hoest soe dat mijn hoeft altemael daer
wont was en auerbloede vā blode dat mi
haer al roet gheuer wet was Ende doe dat
bloet begonste te rōnen op mijn aensicht
ende op mijn lichaem doe en was ic ghene

mensche ghelicke myn lieue dochter **he**
thitta aldus gepynicht loede sy mi voer **pilatus**
ende waer ic benten ghinch daer draep dat bloet
opter eerde en myn wonde veruersten mi van
mynen liden **En** doe **pilatus** sach twader
den hem dat ic aldus mismaect was en soe
verduldich bleef en hi berispedese van hoerre
groeter onghenadicheit **En** hi bes my dor
quijt gelate voer **barrabam** **Mer** die primi
cen der priestere en die olders des volcs
en alle die **ghem** **ghemmen** ioden riepen
crupste crupste **ende** doet he en ewech mi
onse oghe en laet **barrabam** quit gaen **Doe**
sprac **pilatus** tot mi ic solde di gheern quit
late gaen mer die ioden en willens niet doe
ic bidde di hebstu yt gedaen teghe he dat
set mi en doe ic altoes sweech en mie i sprac
doe waert hi toermich en sprac mi toe aen
siende myn myn aensicht ende seide waer
om swigestu stille en wet niet dat ic macht
heb di dat leue te neme en te geuen **ic** seggte
di lieue **he** **thitta** dat dese woerde **ghem**
aen mynne hemelsche vader daer om ant
woerde ic **pilato** en seide du en hebste **ghem**
macht mi dat leue te nemen of te gheuen
teen weer dy vleent vten hemel va mynen

vader. **D**oe riepen die ioden en seide lechte
 ons sonder merreter doot want hiden doot
 waer schuldich is en ter wilten stont ic in
 pilatus huys **T**en lesten seide pilatus ic
 can daer niet meer toe ghedoen noer mit
 hem en cruyste nauwen wille **D**oe stont hi
 op en beual sinen ridders datse mi weder le-
 uere solden de ioden als si deden **D**ie mi wede-
 bespeghen ende bespottē en stietē en gauen
 mi weder den heidenē **S**i hadden mi soe mis-
 maect dat ic bet ghaelwerck een woē de een
 mensche **E**nde dit was alleen caphas raet
 datse mi mi selfs cleder aen doen solden op
 datmē mi kēnen solde bi minē clederen
En mede gaf hi den raet dat ic mi cruyts
 solde draeghen en dat ic tusschen twee
 moerdeners solde gaen **E**n dit beualen si
 den ghenen die mi cruce solden **E**n in dier-
 tut datse die rouers haelden soe hechte of
 sloeghen si dat cruyts te samen en leyden
 op mi scolderē en lieten mi gaen tussche
 twee dieue en si rekende mi argher dan
 die dieue **E**n si bespeghē mi en worpen
 mi myt slyck ende dat en dede si de moer-
 denaers niet **S**i toeghen mi mit haesten
 wter stat en inde weghē bespeghē si mi i

mijs aensicht en sloeghen mi wāneer ic niet
alsoe seer en ghinck als si woldē Brigitte ghi
sult wetē dat ic mi alsoe seer toghe mit ghe
welt dat ic wael vyfswarf viel mitte cruce
op die steen want ic soe seer vermoyt was en
doer wout. Die croen en dat cruyt ware my
soe swaer en pinichde mi soe seer dat ic niet
en conde ghegaen noch voer come si galle
mi rrr. slaghe i mijs aensicht tussche der stat
en den berch van calunien bauē maten
was myn pijn en moeynisse i mijs omoyde
hoest. Du moghestē prouē hoe waer dattet
mi dede als si mi sloeghe i mijs aensicht. Doe
ic ten vyfte mael viel mitte cruce doe ween
den die vrouwe van ihelē van machē
en van ontfermherticheit op mi en doen
stont ic weder op en die ioden bespedghen
mi. Doe keerde ic mi weder om en seide
Ghi dochtere van ihelē eweent niet op
mi mer op v seluē en op v kynder en op
alle v tocomende. doefnisse Doe riepen
die ioden sterckelike op mi wiltu weder
predike en sloeghe mi voer mine monten
lichte om mi en toghe mi oncerbarlic
voert recht of ic een beest had ghetweest en
seiden ghet voert drockert ghi moet doch

179
Ommer sterue **D**oe stietē si mi en slothē mi
en worpen mi hier en daer doe toghē sy
mi weder voert sonder ghemade **E**n si riepe
en toghē mi en seide dat ic gheringhe voert
solde ghaen totter stat daer ic sterue solde **E**n
doe ic niet voert en conste ceghaen doe na
men si mi biden hare ende een toch mi
achter werts en die ander voer werts ende
si bespoghē ~~i my aensicht en sommitte an~~
~~doe~~ mi en riepe sleepten voert yt dat hy
niet ghaen en mach **E**n die een slothē mi
my aensicht en sommitte anderē i mine
hals en ic sweech altermael als een lāmelc
dat sunwolle af ghestaen wart **E**nde doe si
saghen dat ic omers niet voert en conde
cēghaen doe spraken se te gader en seiden
wat willen wi hem doen hi en com niet
voert gheraken **D**oe beloech mi caphas
en seide auerlyt tottē volck nu hi naket
der stede daer hi sterue sal nu en wilt hy
niet voert ghaen **E**n hi dwane sy mede dat
hi solde my crups helpē draghē **D**oe nam
someon dat crups mitte ene eynde dat
ander deel leyde si op my scolder en si belach
ten en beschempte mi ende bespeghe mi
werhet was mi al genuuechlic te lyden

doer die myn der zielen **Daer** na ghynck
ic willichlic opten berch vā caluazien mit
groetter heste en dansen wil die bitter doot
te sterue o die verlossinghe des menschlke
gheslechtes **mijn** lieue **Brigitta** ic stont ver
duldelic mitte cruce alsoe lange hent sijt
mi af nanie en doe slothese mi i my aen
sich en speghen mi onder mijn ogthen **En**
~~die ioden besempe~~ si toghe mi i mijn deder
toe doe beghonste mijn wonde van nywe
weder te bloede **En** die ioden besempe mi
en wesen op mi mit vinghere o dat ic dar
al naect stont ende si seide siet dit ionse
coninc wat groter pence is onder ons op
ghestaen siet hoe bequamelic is hi ver
ciet **En** ic stont daer naect onder hēder
alle mijn lichaem iamerlic gewont **Doe**
toghense mi opene steep die al hol was
daerse mijn voeten doer staken **En** si setten
mi tusschen beide die rouers en daer sat ic
alsoe langhe dattet cruce waert bereyt **En**
si seide tot malcander nu siet hi als e
coninc in syn palaes si sprake spitehke siet
wat coninc is die hoe is hi verheue onder
sin vriende **Ghi** sult weten dat **cnyphas**
wighhebadē had alle die iode die binen

ihel'm wazē mit hare wapenē dese solden
 hē volghē dter stat wāneert men misolde
 wleide en datse den berch solden o beligghen
 mit peelden en mit doetgangers want si
 vreesden dat di schare soldē hebbē gheco-
 men en hebbē mi wt haren handen ghe-
 namen. **H**ier na soe toghense mi mitte
 cruce en ic ghinck willichlic daer toe en si
 toghen mi op dat cruce mit groter ver-
 smaetheit en mit bespottē seide **A**ldus sal
 mē enē conide voren tot sinē palaes. **E**n
 ic ginc sacht moedelic voert tot mynre
 doot als een onosel lāmekijn dat ghebrocht
 woet tot synre doot en totten offer. **E**n doe se
 mi crusden redede si mi lede soe iamerlic
 wt dat alle mi ynderen mochte breken. **E**n
 pilatus quam riden aende berch en senden
 den brief mit sinē dienres dē si nachhelden
 bauē aende cruce. **E**nde in die tafel stont
 ghestreue **I**hesus nazaen rex iudeoru. **D**oe
 pilatus dat screef al had hi anders wille
 scrue hien has des geen macht ghehat
Beigita mi lieue bruyt doe clornense tot
 mi aende cruce en sette weder op mijn
 hoef die doerne krone die si af ghenamē
 hadde doe si mi nachheldē aenden cruce
Ende si deuctense wredelich i mijn

hoest soe dat mij oghen verstopte En mij
aensicht en mij baert waren roet gheper
wet van bloede alsoe bleef ic hanghē aan
de cruce vol van pijn en van droeffenisse
tusschen die senkere En twe ellen hinc
ic hoger dan die dieue **Doe hope** want
si hieldē mi argher dan die dieue **Doe** he
pense om dat es cruce en spoghē na my
en seide ghetruet sustu comick vā isel
du biste nu in dine comickhe sael **Daer**
na dat alle druck mijns lydens solde vol
bracht werden soe sprac ic mi dorst **Doe**
antwoerde **cnyphas** en seide na dien dorst
heest mi verlanghet **Schent** he drinc
ke als mē ene comick pleghet te doen in
sijnre salē En hi gaf den vaet dat mē den
edic mit gallen solde menghe Ende dat
men mi dat gheue solde aende cruce
hanghende naect ende bloet **Doe** si di
bereit hadde en soldent mi gheue soe doete
sytteghen mynē mont dat ic die smaech
daer af creech op mij tonghe **Doe** sprack ic
vader nu ist alle volbracht **Doe** lachte si en
bespote mi en **cnyphas** seide hoert noch sprec
ket hi vā synē vader **Doe** sprac ic vader v
gheuet den ghene die mi desen butere doot
aen doen **Doe** rüpen die iode mit liden

stēmē tēthēn mī hangēde aēden cruyse
 in waerstu niet ghecruset wi woldē dīnoch
 cruceu du wiltē noch van dīnē hemelschē
 vader seet ghe wi en willen des mēelanger
 horen Ic seet di **Brigitta** mīn lieue
 vriendīne dat ic haue mātē leet aēde
 cruce dīgalre bitterste pijn **En** mīn
 hemelsche vader en verlichtē mī mīn
 pijn niet **Doe** sprack ic help help lama
 zabathany dat is mīn god mīn god war
 om heestū mī ghelede soe iamerlik en
 mer dat en verstonde si niet en si seide nu
 wept hi help as aen dat hi hem verlossen
 solde wi willen hem by di hangēhen mēden
 cruce **En** dīe scakker dīe tot mīnre lichter
 bant hēende begant mī oec te bespotten
 en te blasphemiere **Mer** dīe ander ter rāch
 ter hant hēene berispten hē en seide wilyde
 mī recht ende hūis onsculdich **Ende** het
 was mī harde behaechlic dat hi mīnē he
 melsche vader bekende **Oer** om en mocht
 ic hem niet weigheve **dōe** hi seide **Heer** ghe
 denet mīnē als du comste in dīn rīck wāt
 doe begaf ic hē alle sijn sonde **En** sprac tot hē
Ic seet di waerlike hūde salstu mī mī sijn
 mēde pādysē **En** daer na sprac ic tot mīnre
 moeder wyf sich hier dīn kint **En** tot **Jo**

hānes sprack ic Ic beueel di myn moeder
Alsoe maecten ic myn testament aenden
cruce Ende ic weende oec mede om myn doot
alre sonderē En ic dede drietwerue mij ghe
bet tot mynē hemelsche vader aenden cruce
Mer dat was mi alke swaer dat mij passie
en pijn aen soe voel mensche verlaet solde
bliuen en datse daer niet i ghesalcht e solde
sin Ic claghe di lieue **B**rigitta datter voel
menschen verlaeten bliue die niet e achten
nochen dencke op mij passie en pijn en dat
ic soe voel gheleden heb o he Daer na nach
de ic myn hoeft neder nam bittere pynen
en Ende die tyt myns dades begonde te na
ken doe was ic in groter pynen en in on
sprekeliker vrouden om dat ic dat men
schelike gheslecht verloest had inde affchen
den mynre zielen van mine lichaem En
sonderlinge o die ghene die werdich solden
wesen mynre passien Doe sterf ic aenden
cruce en mij ziel daelden neder mit voer
borcht vader hellen daer ic wt verloeste
mijn wt vercreen vriende ghelick een
mechtich coninc En si bekaude mi haef
telic en worde seer vbluyt **B**rigitta mijn
lieue dochter Ic seg di dat he die enighe
len des hemele verwonderde dat myn

goetheit en myn menscheit veremicht
 waren i mynre doot en sprake oderlin
 the en seide **W** beschouwe wi god inde
 hemel den seluen god beschouwe wi inde
 doot mit ziel en mit lichaem si seide oec
O wonderlike god hoe wonderlic syndy
 werken Die bese gheesten seide mede hi is
 waerlic die soen gades **E**n die inde voer
 brocht ware worde alte seer verblyt wat
 myziel quam mit groter daerheit totthe
 daer om datse solde bekennen dat ic was die
 waerachtighe soen gades waer om liet ic
 die son en maen verwandelen in blodigher
 substantien op dat die menschen bekennen
 solden wat myne darichem betwyst heb
 Daer voel menschen niet na en vraghen
 noch ter herten en nemen **E**n en willen
 niet bekennen noch niet ghelouen noch my
 nen Hier om soe werden si verdoemt daer
 ons allen voer bescherme onse ghesontma
 ker ihs rps die daer leeft inder ewichheit amen
Hier beghint die voereden vate
C. artikelen d' passie os hien.
De wie ghehuechnisse der mynliker
 passien ons heren ihesu rpi na synen
 vermoeghen beghiert te done en synre me
 nich volgher pine mit weder gheuender

dancbarheit antwoerde die mach dese **C**
articulen der ghebdencknisse syne bittere
passien mit hondert verse of ghebede die
hier na volghē daghelics leken en na elken
artikel dit vers **Wes ghegruet guedertie**
ren heren ihesu xpi 2. of Ave maria na dien
datter gheteykent is **In** deser forme waert
van gode geleert een deuot brueder vander
prediker oerden in sijden **Tot** eenre nacht
na mette als hi stont voor een crucifixe en
iamerlike bearmede en bedaghe de syne
onbruichtbaerheit van meselidene der pas
sien ons herē soe wres in hē soe seer die dro
uighe **behty** begheerte dat hi neder viel in
driucht en quā wt hē seluē en siet ed hemelsch
licht omē scheen hē i welken hem dese ghe
buednisse der passien en dese hondert ge
dencknisse ghetoeft worde **Ende** hi ont
finc in beuelinghe dat hi elkes daghes **des**
hondert artikelen mit alsoe vele vernen
en mit ghebede die hier na volgen mit her
ten en mit monde ymichlike solde segghen
en hier in solde hi hem ghelike na sinē ver
moeghen onse herē **ihu x^o** die om hē ghepas
sit is **Rae** dien daghe waert hi ouermits
gracie die hi ontfanghe hadde en oeffenin
ghe deser ghebdencknisse en deser ghebede

alsoe ^{ontfeken} ~~ontfeken~~ mit vuerigher vmdichet
 en also besaluet mitter saluen der godliker
 mynen datmen lichtelic inder puerheit
 sime dmechtens in sueticheit sime scriften
 in vlichticheit sime ghebede en in goetheit
 al sime leuens mochte sien als in ene seer
 claren spiegel die ~~ghe~~ gracie die hi ontfien
 hadde Ende het is te wetene dat in elken
 artikel staende sal setghen ende na elken
 artikel der passien ons heren du vers wes
 ghegruet guedertiere bere ihu xpo mer
 na elken articulen vande rouwe onser lie
 uer vrouwe salme seggen Ave maria en
 die ghebede salme kenselende lesen behelue
 dat ghebet dat na den lixx articule vol
 get want dat sal men vmdichlike lesen mit
 nederghestrecten lichaem alsoe als men
 enen gheteykent sal vinden

Hier beghinne die .C. articule ghe
 denkenis der passien ons heren ihu
 xpi. die een yeghelic iongher xpi
 mach pinen daghelic te betalen.
 Ende he selue dat in onsen heer die
 voer he ghecruct is als hy oetmo
 delighe mach met begheere godliker
 mynne gaestelic toe gheliken.

Here ihesu xpe wysheit
gods op dat ic vates wat
weder doe dymre ghebene
dider passien soe presentiert
dat gedachte myns herten
dymre sueter teghentwoerdic

heit die pynlike droevicheit in welken
na den lesten bergherliken auontmale
in de berge van oliuete wt druckeen
wt droefht duns herten dyn heiliche
lichaem swetende blodighen sweet alse
dropelen bloedes neder druppende toe der

eerden **Vers. Weest** ghegruet queder tee
ren heer ihesu xpe du bist vol ghenaden
ontfermherticheit is mitti ghebenedijt
moet wesen dyn passie dyn wonde en di
dooten dat gebenedide bloet dyre wonden

O quede ihu **Dat ader artikel** **xiue**
di presentiert myn ghebachte dat woedende
onrecht mit welkes ghewelt du valscheit
ke verraden wordes sellike ghevangen
mit haren seelen medelike ghebonden
en nydelike gheleider **vers. wes** ghe
gruet **O** queder tierē **dz. iij. artikel.**
ihu di presentiert myn ghebachte den
bosten laster den du verdroeghest in der
nacht vander macht der duasternisse dat

sie dine schone ogen bedecten ende du mit
 hateliken stemmen bespotten en felliken
 sloeghe en beschempte en dyn heilighe
 saensicht dat vol was vā gracie alse
 woedende honde mit stincken dē spekele
 ontreynde en dyn teder lichaem model-
 ke handelde. **V** Wes ghegheuet.

O goederherene ihesu **dat** **uy** **ar**
 myne ghehuedinghe presentiert di me-
 de dat ghetichte des bosen onrechtes wt
 welkes haricheit du des moedhes vanden
 hatelike honde voer anphas wordes hou-
 delike berespet vā valschen tuchten lofgheli-
 ke ghetwoeghet en mitte ordele des dodes
 wredehike verdoemt. **V** Wes ghegheuet.

O ghenadighe ihesu alle **dat** **v. ar.**
 myn binensten presentiere di oec dat dro-
 uighe aensien dinre moeder der iōfer in
 wilke sie mit medelidende herten di scēpe-
 liz aensath. **V** Wes ghegheuet. **H**ee vhoer
 mijn ghebet en my roepē come toe dy.

O alre goederherenste ihesu **ghebet**
 rpe myn enighe betruwen ic presentier
 haden dinre goederherenheit ghedencke
 myn deser dinghe op dattu in alle tribula-
 cten en drucke my mit vaderliker genaden-
 te hulpe comes en vande bandē mynre son-

den onthynnes van heymelykē en openba
ren vsumemissen ghebreken en scanden my
behuades en van ingheue des bosen gheestes
en alre oersaken der sonde mi vries en bescher
mes ende mit dine ende dinre moder droef
heiden mi gheues te wesen wt godliker mi
nen mede droefich here ihu xpe die mitten
vader en mitte heilighē gheest leues en reet
niers ewelike amē **Dat vi artikel.**

An ewighe waerheit goederliken
here ihesu xpe mine ghehuedmissie offert
din die lasterlike confusie daer dine heil
ghe siele doernede bestort was doe du voer
pilatus mit soe groten lastere ghebrocht wor
des valscheleke ghewrochheit en mitte scan
delike dode sonder dine verdynste onrecht
wereldlike vordelt **vers** wes ghegruet zō

O goederliken **Dat vij artikel.**
ihu mijn herte offert di oec dat lasterlike
bespotten in welken du van pilatus wordes
ghesant tot herodes beschimp en mit enen
witten clede als een swaer bespottet **v**

wes ghegruet zō **Dat viij artikel**

Dv offert mede goederliken ihu mine
siele die ghewonde sericheit in welken dyn
schone lichaem van slaghen der gheyselen
doerwonder en vanden wonde der slaghen

ghescoert iamerlike was ghestvolle **v**

wes ghegruet. **Dat ix artikel.**

Myne siele offert di oec suere ihu die
doerne cronighe in welken dyn conuili
ke boest mit scarpē doernen doergrauen
wert en dine schone minlike aensichte mit
bloede beronne **v** wes ghegruet **Dat x.**

Myn gheest offert di ghenaedighe ihu
die sandelike verdoemenisse tot welker boeser
onghedicheit du gheleyt wordes totte doert
drachende dyns selues cruce **v** wes

O ghegruet **al gheba.**
hope en troest myns herten goed

terene ihu xpe om grauwelicht des ordel dyn
re cruaghe soe bid ic di ymichlike dattu mi
mider vren myns doets ghenadich ordel o
uer mi does **leer** mi die ere der werlt te ver
maede en di ghetrouwelic en wyselic te di
nen en mit dynē heiligen wonde die wonde
myne sūde te ghenosen **Goede** ihu enlaet
mi niet achter mider tyt der becozinghe die
om minne wil dyn heil ghe bouet alsoe vele
pke linghe der doerne heues onder worpen
Ghif mi here dynre pyne altoes minlike
ghebuechnisse en dat ic na myn mynen

afziens dat sie hē niet en pinē ydelheit te
 sien betūne mine oze in tūte doerne dūne
 minen dat sie niet en begeren te horen qua
 de tonghen ydele woerde vloken ghe of ach
 ter spāke **Doet** wt in mī alle ydele weelde
 des rukens en alle begheerte vleyscheliker
 suetichheit **Ghes** mī oec niet toe achte ghe
 hūchte der spisen en des drānckes mer
 ghes mī enē ghehoersamighē en oetmo
 dighen wille en dīnē dienste dat al mine
 eyghelicheit dīnē heilighē dienste onder
 werpen sy enē ic gheteller moete werde
 ondort tghetaelte dūne deuoter knechten
 die dīn desen leue oetmoedelike dienen
 en in dē sale der glorie ewelic benedīe ende
 louen den glorīsen god ī ewichheit **Amen**

Die sestiende artikel vā d' passie.

Hich minlike en goetdierne ihu in
 daer vren doe du henghes anden
 cruce was dīn eersame hoest onachtelic
 genepghet en iamerlic en pijnlike ne
 dergheseghen **Wes gheghe die**
Dyn schone hals was vande **rom**
 ghetwichte dīns hanghende hoefdes ghe
 rechet en ghecrūmet **Wes g' rom**
Dyn daer aensichte was mit spekele

en mit bloede berouwe **Vers** wes gheg

Die goede en schone **Dat ix Act.**
verwe dynre hant was verduystent mit
ten sweerke der droefheit en als asche
gheworde **V** wes g'zē **Dat ix ar.**

Dyne ghedaente en forme die schone
was boue alle kyndere der menschen is
vertwandelt en men sach di als die noch
ghedaente noch schoenheit en hadde **V**
wes ghefructe **ghebet**

Ghenadighe hee ihesu xpe ic bid ghy
mi om dine ghebenedide passie dat ic o
verghiffenisse minre sunden mi wouwe
moet tot lichaemliken pine en ic sie my
nen moet om weerdicheit dynre heil
ger crucinge **E**nde ghy here dat ic hyd
samilike en oetmoedelike vda ghe moet
boser mensche seden en houerdicheiden
vsmachheit en listere om die glori dyns
namen niet ontfien e moet mer van
herte begheven en alle bitterheiden
en droefheiden minre sielen versuete
inder suetic dynre goedertierenheit
ende alle vleyschelijke beghoerte en lich
aemlik weelde om dine mine in my
doden die om mine wille den doot des

cruces gheleden hebste ghebene die ihu
criste waer god louelic en glorioselic en
bouen verhoghet in ewicheden **amen** **xxi**

O goedertierne ihu xpe myner d'amen
schen dine rechter hant was doe wredehc
ghenaaget an dat cruce **Wes** **xxii**

Dine lichter hant was oec mit enen
vieren nachel onghenadelic doer gheboert

Wes **Wes** ghegrue **dat** **xxiii**

Guede ihu dyn rechter arm was seer
ghegesset van groter wtreckinghe **Wes**

Dyn lichter arm waer **Wes** **xxiiii**
vordert van seer wreder hantieringhe

Wes **Wes** ghegrue **dat** **xxv** **alida**

O goedertierne ihu du henghes soe
raderlike en soe pijnlike dat allene van
anijene stemghe herten mochte bewoone
tot medeliden **Wes** **Wes** ghegruet **ghe**

Here ghehoert myn ghebet en myn **Wes**

O guede ihu onbevindelijke diephet
der barmherticheit ic bidde di om
die bitterheit dynre gruweliker passien
dattu mi i voerspoede dynre nimmer en
lates vergheue noch in weder soede van
di scheiden here ic begher dat al die
macht myns lichaems en mynre sielen

Dine cruce onschidelike moet ange-
hecht werde en alle myne neyghinghe
in di rusten moete ouernuts de ander
der minen maec in queder tierne ihu
omachtich i volbrengenhen mynre qua-
der begheerten stazde en wacker alle
mine ghadachten te werpen in synen
bittere pyne tegehen die moeghenheit
der ghanre die he pnen in af te scheiden
dan di die mi godlike heyl byst ghebene
dier in ewicheiden Amen

Wes gheheyl

O Die sessen dertichste artikel.
sucte ihesu stantachtide myner
dijn rechter voet waert inder seluer
vren dynre crucinghe mit ene pferen-
nachtele pijnlike doertraue **Wes ghe**

Ende dyn lichter voet waert **Lxxv**
des ghelycs mit eenre weder wonden
doergheboert **Wes ghe** **Lxxvi**

Here al dine lede sin mi ghewelt an
holt des cruces onwegghelike gheminge
Wes ghe **Lxxvii**

Dat swaer ghetwichte dyns moeden
lichaems te schoerde dine schone lede mit
sine swaren hanghen en widede die wo-
den tot meerre pine en mit groter wt-
reckinghe te reten dine heilige senunen

vers wes gheghe **Die xrom art.**

O goedertiere ihu die ruiere des
bloedes dat wt dine heilichhe wondē liep
beuertwede al dyn schone eersam lichaem

Wes gheghe **Here** vhoer mi ghebet **ghe**
Ghenadige ihu xpe afstont eweghe **bet**

goedertierenheit ic bidde di van alre
bergheerten mijns herte dat ic in quade en
i quade dincghe i voerspoede en i weder
spoede altoes moet danckaer gheuonden
wone en di mine ghetrouwe bloesser
danckende dat ic al mine wilde gheach
ten en al die crachte mijns herte veni
ghe moet mit compuccien in ghehevech
nisse dynre ghebenedider passien op
dat en ghien lie mijns lichaems en sy
ten hebbe wat gheuueliker ghelijcheit
dynre passien **G**hif mi oec goede ihesu
dat mi nimmer en verdriet te wesen i
dine loue en in dine loue en i dinen
godlike dienste mer dat mi daer in sy
mine hoechste ruste en weede **E**nde ghif
mi hee ghenuechlike beghheert te wone
in dine bloedichhe heilichhe wondē en
dat ic daer i ontfanghen moet vallen
tribulacie en vergriete mijns herte salichhe
bermakenghe **D**ie mitte vader en mitten

heilichhe gheeste leues en rechtmeere ewelike

H **th** **Dat xxxi artike** **Am**
ch goedertieren ihu sym blovende
lichaem dat henc an de stamme des cruces
bezoert vā swaeren pine **v** wes gheeft

D **im** heilige rusthe **Dat xxxii**
die vermoet was van tormenten rusthe
op dat harde lenē des cruces **v** wes gheeft

O yn heilige lichaem **Dat xxxiii**
dat ghetwichtich was vā moetheden des
hanghens daelde nederwaert **Ders**
wes ghegruet **Dat xxxiiii artike**

O atellike wonen quesseden mit gro
ter pine sym suete vleysch **v** wes

O goedertierne **Dat xxxv artike**
ihesu sym hert dat vol was godliker mi
nen verdoech alle dese singhe minlike
op dat ons alsoe dine ongemetene minne
kündich worde **v** **ve** **ghegruet is**

O ihu onghesapene **ghebet**

O wysht ic nu dat die grote
doerichheit die in dine lichaem was van
groter pine doot hinc in dat cruce in
moet wesen ene blovende groynge in
dymre gracen sym onfachte leuen an
den stamme des cruces si in ene gheesteli
ke ruste **Dat nederfincken dym swaer**

lich aemis moet mi wesen ene blide b-
 heffenge totter hoechert der doechden
 Die pinē die di en wonden dyns
 blypsches moeden ghesont maken mi
 mi die wondē mynre sunden en moed
 verdriue alle qua dē rouwe myre sielē
 en **O** guede ihu dyn minlike herte mot
 mi herte onsteken mit goetliker minne
 dattet plāne gheue mit ewige leue amē

O Die xxxv artikel
 goedertierne ihu xpc doe du last-
 like ghenagelt bringhes an dat cruce
 doe was dyn leuen onbeplecht en salich
Vers wes g' xxxv

Sie visierden here seempelic gelaet
 en sie spraken di to lasterlike en vsmā-
 delike moorde **V** wes g' **Die xxxvi**
O suete ihesu du waris voer niet **arti-**
 gherekent inde stenighe herten der
 liden **V** wes g' g'

Here du bleues **Die xxxvii artikel**
 gheschiedich en vast in alder noet dynre
 pinē **V** wes g' **Die xl artikel**
O goedertierne ihu du hades minlike
 dynen vader voer die gheue diadē cruce
 den **V** wes g' g' **ghebet**
 Hier verhoze mynē

O ghenaedighe ihesu leer mi dine
onwerdighe knecht mit miltiger
herte om dine myne te verzoeghe quaet
heit ende laster boeser mensche hoer spotte
like werke en versmadelike twoorde
vreedsamlike te liden ende uwerpinghe
en alle ongerekenheit deser werelt
O dine wille niet te ontsiene **G**hy mi
hee ihu teghe alle ouerlope der quader en
teeten alle verblaghinge den gheest der
sachtmoedicheit en der onbeweethelike
sinnelichheit **E**n leer mi myne weder
sake mit oetmoedigher minen woer
di te ontsuldighen die dine doot bynne
mit minlike woerde ontschuldichste vor
dine hemelsche vader suete en oetmoedi
ghe ihesu criste **D**ie minne vader en mit
ten heilige gheest een god bist i ewich **amē**

Des donredaghes die xli art

Ghenaedighe here ihesu xpe **kel**
Inosellam du schenec den schul
dighen ghelyc doe du onder die bosenge
crucet henghes **V** **Wes ghefructe**
Tanden schaker **die xlii artikel**
der lichteriden die di boeslike lasterde
woerstu onrechtuerdelike gheblasse
niert **V** **Wes ghefructe** **die xlii artikel.**

Mer vande schaker der rechter siden
die penitencie dede wordestu warachte
like ontsuldighet en oernooedelic aen
ghebedet **v** wes of **Die xliij arti**

Mer du goedertirene ihu begauest
hemalle sijne boesheit **v** wes of

En du openstehe **Die xlv artikel**
ontfermelike die dooren des paradyses

v wes of **H**ere vhoze **ic** **Ghebet**

Ogolike ihu rpe grondelose inlth
alre goeder dinghe ic presentier
huden den ghenadige ogben des hemel
sche vaders dine ontsuldighe doot vor
mijn sculdighe leue **Ic** bidde here en wil
mi niet verdomē om mine grote en me
nichuoldighe sunde **Ic** rouwdehe sonde
roep mitte schaker die deuotetlike pe
nitencie dede here ghedencke mijne i
dijn rijke **Daer** om goedertirene ihu
verghif mi al mine sunde en luke mi
op din hemelsche paradys daer di alle
salighe louē en glorificiere en ewicheit **ā**

O heiliche ihu rpe **Die xlvj**
vaticheit des onghetrickelike gheloues
en spieghel alre heilicheit du wordes in
dier vren dijne tribulacie en dijne nau
heit om mynen willen ghelate vā allen
mensche **v** wes of **Die xlvj**

Dyne vriende versaget mit anre
vloen vā di **ve's wes ghe** **Die xlm**

Goedertiere ihu du hontes inder
galgthen des cruces naket en ontemelike
berouet van alle clederen **Vers wes**

Dine almechtige **Ge** **Die xlm**
cracht hee scheen daer onmechtich alre
dinghen **V** **Wes ghe** **Die I artikel.**

Goedertiere ihu sie hantierden di
mit alre oneersamheit en du vdrogheste
hoer wrede bespottighe mit swighe der
sachtmoedicht **Vas wes** **Dere bhoerā ghe**
uct.

Oalre heilichste ihu xpe eerbaer er
emplaeer alre doeghet berouemy
van alre scadeliker en anreliker minne
der menschen prie mi vā alre onghere
dunierde reighinghe toe minne vrienden
en reinghe mi en make mi altemale
naket vā idelre becomeringhe **Oguede**
Ihu cracht en wysheit godes ghif mi
cracht des herte en wysheit des vstandes
teghen alle gheestelike boesheide **Ende als**
opvolcomenve mensche dwaesheit teghen
mi op staet soe ghif mi swighende sacht
moedicht om weerdicheit dyme bitteren
dodes die mi ouermits stedigher ghe
denckensse mit herte vaste gheplant

moet wesen in dē monde **O**uermits me-
 rich volcūghe ghebede en sprekīnghe
 en dat siem vāstelike sy ghebel det in
 al minē lichame oumits heilīgē werke **āē**

O milthert duns hertē here **Die II.**
 doe du hēdēs i dat cruce bekēdēs dū alle
 ne dat droeūghe herte dūne ghebene
 dīder moed **V** wes gheg **Die III ac**

Heer claghelike woerde ende hoer
 ontfērmelike bearmē te shedē dū te
 der herte **V** wes gheg **Die III.**

An mīder vze der laetster moet enīder
 onuerdrachlike scheidinge gāuestu
 hoer tot enē troester dīne ghemīnde dī
 scipel dī ioncfrouwe der ioncfrouwen
 mit moederlike trouwen beuelende **hal**
vers wes gheg **Die III art**

Ande des ghehikes beuāelstu dī ionc-
 frouwe den discipel onder sonelike trou-
 we der ioncfrouwe dūne moeder **V**
 wes: Here verhoer mīn **ghebet**

O suete ihu dīe o mi dootlike ghecrū
 cet bist ic beuele mī huden dūne
 heiliger trouwe en mīder selkerre hoeden
 dūne goedertirene moeder en oec dūns
 ghemīnde discipels dīe du hanghende
 andē cruce onseidelike te gader bondes

om sijn sinderlinge vordel hoerre vey
nichout des lichaems en der sielen als ee
moeder en hoeren sone dat sie vā dinnre
beuelinghe mi i desen leue trouwehke
moete beschermen ende inder vze des doots
mit horen gebede miteghen di vsoenen
moete en totte ewighe leuēbrenghē amē
Des vridaghes. die lvi. artikel.

O ioncfrouwe maria vā onf vro.
heilighe moeder gades eerbare
twesterhe der sinderē glozose coningine
der enghelen minne siele oeffent huden
hoechtēdelike die gbehuechnisse duns ont
fermighe rouwe en der droefheit duns
herte dien du gbeledē hebste vande eerste
ansien duns suetē soens daer hytusschen de
moerdenare henc an dat cruce **V. Aue**
maria . Die lviij. artikel .

O ich ioncferlike moeder duen mochtet
hem niet helpen mer symeons sweert
moste doergaen dine moederlike siele **V.**
Aue maria . Die lvij. artikel

Die martelie des crucis en die
bittere pyne duns suetē soens was di g
o heilighe machet een pijnlic ansien
en een rouwech spieghel **V. Aue mari**
O minlike ioncfrouwe **die lix. ar.**

royne moeder du bekaymedes dynen
geminden sone mit scerpeliker beem
mynghe **V** Ave maria **Ix ar**

An dyn suete sone troestede suetelike
woeder dy sine eersame moeder **Vers**

Ave maria **Ixi artikel**
Sine steruende maniere en sine ghe
brekende woerde doer wondt dine droe
lichthe siele mitten wonden der droefheit
Ves Ave maria **Ixi**

Dine rouwighe woerde en dat bekar
melike ghelaet dyns lichaems mochte
stemghe herte bewegen **V** Ave maria **Ixi**

Dine moederlike hande en sine ionc
ferlike arme en mochte met rusten om
bitterheit dyns herten **V** Ave maria

O heilichthe maghet dijn tederen **Ixi**
cinncke lichaem waert ghedwonghe
te ghebreken van grote rouwe ende
achterwert neder te valle **V** Ave maria **Ixi**

Mer alstu yeet bet mochtet soe ont
fenghestu voer solaes dat crussen des
nederlopenden bloedes dyns sijnandes
V Ave maria **ghebet**

89
En va moeder der ontfemherticht
ioncfrouwe van ongheliker
puerht regiert nu moederlike
i myne leuen en beschermet mi ontfem
melike inder vren myns dodes want
oecersame vrouwe dat is die onenlike
vze o welcke onsekerht ic begheer en
te bewisen ghetrouwe dienst alle
myn leue dachhe dat is die gruwel
ke en versachlike vze i welker alle
sterflike herte beuen en alle conscien
cie onfruchte Ic onsalighe mesche
en weet niet toe men ic mi kieren
sal om te verlighe troest en helpe als
mine onsalighe sunsighe siele in
angteker vze va mine onsalighen
lichaeme sal scheide Daer o ghenadi
ghe moeder ouerbloeyende lopende
water der gothiker ontfemherticht
ic strecke mi neder tot dine voete wt
inwendighe suchten myns herten

In richlike biddende dijne sueter
 barmherticht dat ic in dier dootliker
 vren weerdich moete werde te ghebru-
 ken dijne blider teghen doerdichheit
 wat mach hi onfruchtē of wat mi
 mach hē sūde oheilighe moeder daer
 du gheweerdighes voer te bidden
 en die du gheweerdighes te rekenen
 onder dijn ghesinde **O** goedertiere
 coninginne mi sunderlinge troest
 wil dan goedertierlike haeste te hel-
 pen mi in mijne noet en te bescher-
 men mit dinē teykenen teghen die
 gruwelike aensichte der bose dy-
 nede en te vrien tot den handen der
 quader gheeste en mijn versachbede
 herte wilt sterken mit dinē sueten
 troeste en ghenadelike hore mine ont-
 fermelike sucht in ghe **D**an bid ic lie-
 ue vrouwe dat dine milde hande tot
 mi ontfarmelike mote v tot gheste

ken wden dat mine onsalighe siele
van di goevertierlike moet ontfangē
werde en den ouerste richter mit dine
roseliken aensichte gepresentierken
inden hemel mit ewigber salicheit be
ghen ghuuet daer ic dat gloriose aen
sicht der gotheit dins gheminde soes
en die glori dymre hogher weerdicheit
sien moeghe in ewigheden Amen.

Die sessensestighe artikel

Ach suete ihu enighe sone der god
liker miynen in welke he god wal
behaaghet heuet waer om heest diena
derlike mine inder tyt der bitterre noer
van buten soe ellendichlike di ghebelaten
ende van binne die crachter dymre se
sielen en dymre lijdender naturend
treect den ghewoenlike troest twen
digher sueticheit en verduyghet die
bloet des hemelsche douwes
wes ghegruet ze **Die xlviii**

O here daer om riepstu ontfornelike mit **gh** groter stemmen twee waf
hely hely **v** wes gheest **lxviii**

Nochtin soe was dyn oetmoedige
wille in allen dinghen synē graciose
wille ghelyc **v** wes gheest **lxix**

O ch here du haddes oec lichaemliken
doet op die tyt van ghe groter soecht
vers wes ghegruet **lxx artikel**

Here dine grote minne tot onser salic
heit makede di gheestelike vele meer
doetich **v** wes here verhoer mi **ghebet**

O ihesu ghetrouwe middelar die o u
mits dinē bloede ons mit dinen
vader brede ghemaket heuet ic bid di
ghetweerdige mi bi te stane mit ghesta
dighen der seluer trouwe in allen minē
tribulacien en die oren dinc vaders te
openē tot minē roepen en tot minen
minē ghebeden en minē wille in allen

dinghen dinē heilighe wille te ghehaken
O here doet wt in mi alle die moelike
doerstinghe tydliker dinghe en miset mi
van herte dorstende geesteliker quede Gue
de ihu ghif mi een leue dat den oghe dijre
moeghentht ontfanchyc si enē doot die
bereit si een eynde dat dyns gebrukens
seker si. **V** Wes ghegruet. **Op**

O den saterdach salmē lesen.
guederherene **die lxxi arti.**
Ihu doe du henghes andē cruce
en gesproke hadde mi dorst vā groter
droechte dyns ghecrūusten lichaems
doe gaeue sie di omenschelike drinke edic
mit gallen ghemenghet. **Vere** Wes ghes

O here doe **die lxxii artikel.**
alle dinghe veruult waren die van dy
ghescreuen waren en die mine der men
sche die du van ewichende ghement heue
mit goddienslijcher bwinighe zeghe

gheuoichte hadde doe spracstu het
 is volbracht **Ver** wes ghegruet **Die**
Onspreklike mine **Lxxm artikel.**

der caritaten die om onsen wille dat
 groetendige herte des soens gods mitte
 brande der minen hebste verbacke en
 den selue sone gods hebste onder darrich
 ghemaket totte dode en totte gruwelike
 en versmadeliken dode des cruces **V.**
 wes ghegruet **Die Lxxm artikel**

O here want doe niet en was daer dine
 godlike mine hoechliker in mochte ghe
 lozert werden soe beuaelstu mit ghe
 neiche hoeftde dat vol doornē was dine
 gheest inde hande dins vaders **Ver.**
 wes ghegruet **Die Lxxv artikel**

Ande alte hants schide hoer dine
 gloriose siele vā dine heilighē lichame
Ver wes ghegruet **zē Hier mach**
geen mensche neder slaen tereerden
en spreken Verlus. **W**aenbede

du here ihesu xpe en ghebenedien di want
tu mit dine heilichē cruce die werlt vloest
heest ontfenme di onser die voer ons de
ghespasit bist pater nre Ave maria Wy
amboden di here les voert wt als voer staet
Dit machmē neder ghestrect lesen mit
ter coll' die hier nae volghet **ghebet**

O clae exempel volcomenre
mīnen stantachtighes gheloues
gracioser guetheit ghenadiche ihesu
xpe **I**c bid di dat die bitterdranc den
du smaecte indē cruce i mī alle bitterht
der ghebrekē die den gheeste teghen sijn
mit ghelijcmoedicheit alre dūgeden
moet versuetē **G**hyf mī here dat ic mī
rechtē sīne en mī guedē werkē stantach
tich moet volherdē totter doot vēn vādē
weathe dūvre ghehoersamht nū mer te
sciden **I**n dinē handē goedertiere ihu
beuele ic nu mīnen gheest op dat hi na
desen leuē mit blijscappen moet otfan

ghe werde vā di **O** here ihu ic presentier
 den oghē dyns vaders dinē bitteren
 doot alse een weerdich offer voer myne
 siende **O** guede ihu dyn oneyndelike ver-
 dienste moetē mine cleine werke ontfanc-
 hlyc make en genuechlic der moeghentht
 dyns vaders op dat mi inder scheidm
 ghe myns lichaems en mynne sielen
 alsoe alle mine misdade en scult moet
 vergeuen werden dat ic gheluc dynen
 ghemynde sonder merren moet ouer-
 ghen vanden dode totten leuen **Ame**

O ghecruuste **Die Lxxvi artikel**
 here ihu sereythike aensien alre do god-
 dienstigher se sielen ghedencke hoe een
 vande riddersen doe du doot henghes an
 dat cruce dine heilighe side doerboerde
 mit enē scerpen speer **V** wes gheg^t

Ghedenc hoe **Die Lxxvii**
 bluchtes witter seluer wonde versche bloet
 ran **V** wes gheg^t **Die Lxxviii**

Ghedene oec hoe witter seluer wāde
waerachtich water neder liep **Wes**
wes ghegruet **XXX antikel**

Och guede ihu dyn godlike lichaem
henc stief van hertheit des doots en
mit doertgadede vorste vercoldet an
dat cruce **V** wes gheest **die XXX.**

Ach mi here hoe groter bitterheit
heb ic di sake gheweest mit hoe gro
ten saute hebstu mi ghecoft en mit
hoe hardē arbeide verloest **Wes**
wes ghegruet **ā** Here verhoer mi

Gheminde **Ghebet ā ghebet.**
Ihesu verberghe mi in dynen
diepen wondē voer alle mine vanden
die roetheit dyns diuen bloedes moet
mine onsalige siele mit scoenheit der
graciē en der doachdē verciere dat heil
ghe reyne water dynre siden moet mi
ne onreynne conciencie van alle vleckē

waschen en reynighen die stesheit
 en die beurozenhet dync duerbaren
 lichaems moet mi stedighē goede ihu
 i dync minen en an di besten mit
 suetē linc der caritaten en i moet mi
 nimmermeer van di laten scheiden
 O here en laet mi nimmer vgheten
 des duere coeps mit welkē du mi
 ghecoft hebbes noch des duerbare dmo
 des dattu om mine vlosse nisse ghegeuen
 heueste Goedertierene ihu die swaer
 arbeit die du o mine wille gelede hebste
 moet mi voede mit sueter vrmakinge
 der minne e die ghem arbeit en kent Ic
 bid di here wat ic heb sake ghe weest vā
 dus swaren arbeide dattu mi gheues di
 an te hanghen mit sueter eninghe der
 minne en een geest nitti te werde ierwe
 beide **Arne Die lxxxviii. ar. Vā onf' vrou**
Sch moeder der onfermhertich' en.
 haueue der dwelender en godlike spie
 ghel der rechtuerdigher moder godes hoe

groet rouwe bedruede di o goeder tire
rene maghet doe du stont onder den
cruce en dijn gheminde sone doot daer
an henc hoe die wile saghestu op in der
tee mit suchtelike op siene tot dine ghe
mynden die doot voer di henc **V**

Aue maria **Die xxxv**

Hoe moederlike en hoe sachtelike
wordde die ghestorvene lede en die doot
arme doe men oen vande cruce dede vā
di ontfanghe **V** Aue maria **Die**

Mit hoe getrouweliker **xxxvi**
nimen worden sine versche wondē en
sijn bloedige lichaem gheuoeghet tot
dine roselike aensichte **V** Aue maria

O goeder tirene maghet hoe menich
werfen wordde sine bleke wangē en sine
ontuertwede lede vā di suetlike ghecussel
V Aue maria **Die xxxvii**

O doelinghe moeder mit hoe vorde
wondē waert doe dū herte doer wōdet
V Aue maria **Des sonedaghes die**
xxxviii

O droeuighe machet hoe vele
 droeuigher sucht inghe gauestu
 wt dan diepheit dyn herte **V Ave ma** **lxxxviii**
 coninginne des hemels hoe groten
 bitteren reghen der tranen wt stoztestu

V Ave maria Die lxxxviii

O suete machet die woerde dynre
 moederliker ontfermherticheit waren
 altescreielic **V Ave maria lxxxix**

O ine berueringhe die wilnere
 ghenuechlic mynlic en gracioeshelwa
 ren wordē doe wonderlic onstadelic
 en rouwehc **V Ave maria Die**

O eersame moeder dyn **xc arti**
 herte dat doerwont was mitte sweer
 de des rouwe dat was onbetroestelic
 en en ontfenc ghenen troest **V Ave m**

O mynlike moeder ioncfrou **ghed;**
 we ewigher reinicheit ic bid

dattu dyne milde ogben ghetweerden
 ghes ontfarmelike op mi te slaen
 en al myn leue mit dynre ghetadi

gher goeder tierenheitte behueden
en bescherme mi ghetrouwelic vā
allen viande onder den scheme dīre
vloghele **O** ioncfertike moeder
kint mynlike altoes tot mi dīn vren
delike aensichte **D**at ghermynde kuffe
daer du dat aensichte dīns doden
soens mede cuffedes moet mi wesen
een vriendelike versoem ghetechte
hē **D**ie wondē des rouwen die dīn
moederlike herte mit grotē we
doersneden die moeten mi berijfen
herfelike rouwe voer mine sunden
O vrouwe dīn ontfermelike such
ten moet mi gheuen ene gestade
begherē dīns soens **E**n dīn grote
bescreven en de droeuicheit barmen
moet mi i reghenē tranē des salighe
berouwes **O**me woerde die vol wa
ren van droefheide motē wt mi v
deuen ydelheit lediger woerde en dī
screyelic ghelact moet i mi vdoeden
alle vriheit ongheteliker seden
O salighe maghet dīn herte dat ghe

nen troest ontfene moet in gheue
 smadenisse werlker myne en mot
 mi in vloeyen de suete smaec der god
 liker caritaten die dat beulofres
 doet is mit welke sie gheleet moe
 te wesen den here der glorien en die
 ghebenedide vrucht duns bukes
 ende di ionferlike moeder inden
 paradijs ewigher weelden mit volre
 blyscap beghere te siene **Ac En**

O Die xiii artikel vā onsen heer

Sone godes schijn des ewighen
 lichtes schoenre dan die sone hoelig
 stu nu onder dat cruce doot inden
 schoet dunnre droevigher moeder

Onbeulecte **Vas** Wes ghetruet **xiii**
 spieghel der godliker moeghetheit
 hoe bistu dus vdonckert mitter ster
 ke der doot **V** Wes ghet **Die xiiii**

Oschone belde der vaderliker
 gaderenheit hoe bistu dus vma
 ghet mitter droevichheit des doots
V Wes ghet **Die xiiii artikel.**

O sachtmoedighē lam hoe bistu dus
snodelike ghehandelt **v** wes ghegruet

O coninc der conighē en here alre he
herē hoe bistu dus geworden en laster
der mensche en ene v wārpinghe der
volkes **v** wes ghegruet **ghe**
here verhoert myn ghebet **bet**

O douwende vuer en bernēde dou
vader der ontfarmherticheiden
en god alles troestes ic bid ghewerd
ghe mine ellendighe siele die dijn mis
formēde bieldē is weder te formēne en
also te trecken na di mit vborghere
sueticht dins troestes die dine vcorre
mijnes wal kūndich is op dat mi om
dine wille snode worden moete alle v
gandike dinghē ende verdrelicke alle
ruste die buten di is en dat myn siele
mit vlangender begheerte allene
opwaert suchte **O** onbegripelike
schijn des ewighē lichtes ic bid vluchte
mijn donker verstandnisse op dat
ic in allen dinghē dinen behagheli
ke wille moete bekēnen **O** heilichē

gheest horchvloeyende riuere des
 hemelsche paradises gheest der sue-
 ticheit ende suete brant der mynen
 des vaders en des soens besalue mij
 herte mitter heiliger salue dynre
 lieftē en doe mi wassen en toenemē
 i godliker mynē en vlene mi dat
 mijn herte ghetwidet en ghebeidet
 moet werden i broederliker mynen
 Ende alstu mijn herte bemozwet
 hebste mit warachtigher mildicht
 totter noetdruyeste minne naeste soe
 ghif mi dat ic mildelike moet te
 hulpe comē i allen noetdruyghen
 dinghen **O ihu x^e** suete lam ic bid deli-
 ghe die blecke minne sūde mitten
 vleysche dijne ghebenedider menscheit
 en beale myne schult en en laet my
 niet mit druyghē oghe dynē ohsuldi-
 gen doot oūdendzen mer leue mine
 dedoghe te hebbē mit di en mit al

den ghenē die ī node en ī doghē sijn
 O almoegende god ic bid onderschei
 de mine sake vande werliken en veel
 menschen die cersche genūchte sue
 leen en wt wendege schoenheit groot
 rekenē en eer der werlt mynen en
 ghif mi die eē arm wozinken byntoe
 comē to dien ewighen ceren daer ic
 di mit dinē wtācorenen in den rike
 des hemels moet louen en glorifici
 ren ī ewighende amē **Die xxiij. rich**

Hij mynlike moeder salighe hel-
 maghet hoe droevich satestu onder
 dat cruce doe dyn lieue soen dootlach
 i dine ioncfenlike schoet. **VS** **M**aria
Ene **reyn** **artikel**

maaria **D**ene reyn artikel
O vrouwe ic bin mit herte en mit
monde huden gbedachtich tot dynre
eeren dynre iamerliker bede in welcke
du badest den ghenen die dym sueten
soens doden lichame af namen van
dynre borst o te straffen **V** **W** **W**

O suete moeder ic ghebedenke oecrom
dunre vroulichet. afscheidin ghe vā
graue **¶** Ave maria. **xxx artikel**

O heilichhe maghet mit gbedach
 tigher herten ouerpense ic die ontfen-
 melike woetschappen dinc wederkie-
 rens vanden graue **V** Ave maria

O conincinne des hemels **Die. C.**
 ic gbedencke oec dinc ghesadigen
 gheloues dien du allene beheldes tot
 dinc enighe sone i alle sine noden **V**

O Ave maria **ghebet** ~~§~~ **§**
 oncfrouwe maria sonderlin
 ghebelde der godformicheit keise-
 rine der ghenaden ic bid gheweer-
 dighe mi mi mit dinc heilighen
 ghebede te vercrighen van onse heer
 en dinc sone dat ic ouermits die
 cracht sijn ghebenediden do ghens
 en dinc rouwichhe mededoghens
 al mine tribulacie ende drucke en
 droefheidē moet bouē gaen **Ic**
 bidde vrouwe leer mi ontvlien
 alle becozmiche inder toevluchte
 der wonden dinc soens en dat
 ic mi besluten moet in sine graue

teghen alle tytlike forchuldicheit en
stadlike blyue in synre mynen **O** glo
riose moeder make mi weerdich te be
scouwe i dine heue soen sine godlike
ansichte en den weede die alle sin boue
gaet ewelike te smaken **I**c bid ghebe
nedide vrouwe dat mi gheschien moe
te besitten die vruchbaerheit ewigher
weelden op dat ic mi moeghe vblu
den in godliker daerheit en dat ic
ewelike moet vmaaket werde inder
ommeteliker sueticht en ruste inder
otwandelbare ewicheit **O** hoecste tho
ne der heiligher dzuoldicheit ghif
dat myn verstant vluchtet werde mit
ten licht alre waerheit mijs wille
bedouwet werde inder sueticheit des
hemelsche douwes mine gehuech mijs
se droncke wande vande lopenden
bozne der hemelscher weelde **O** hei
ligher moeder die sittes ter rechter
hand der moeghentheit dyns soens
ic bid help mi dat ic ommits dinen
gloriosen ghebede daer come moe
ghe daer dat onbegripelike licht op

doet en nimmer v en daelt daer
 die onspreekelike vrede gheoeffent
 waert die nimmer vstuert e waert
 daer die afgrondighe fonteyne
 alles goedes vlopt die nyemant wt
 putte en mach daer die godlike
 moeghentheit alle dinghe otholt
 mit ewigher ruste daer die godli
 ke waerheit ewelike luchtet daer
 die godlike minne mit sueticheiden
 ewig ghes troestes altoes douwet
 daer die heilige dzuoldicheit leuet
 en regniert almachtich god een
 inder substantie dzuoldich in den
 fone vader sone en heilighen gheest
 in ewighede der ewigheden amen

O thesuz^e wijsheit **ghebet**
 des vaders die ghecruet biste
 om onsen willen ic aenroep u nu yn
 nichlike die milheit dinnre ghenade
 voer alle die ghene die ghedachtich
 syn deser hondert artikelen dinnre
 passien dattet vuer heiligher ymicht
 godlike berne moet in hare gedach
 ten dat haer herten voertbrenghen

moet dat ymiche en goede woert zien
ghemeynde is mi tusschen myne boes-
ten wonende als een bondeken van
myrrē. Ic spreke een bondeken ver-
gaderet van desen hondert telstheren
wtulopende van myrrē op dattu sijn
der gerechticheit sie beschines inden
tijt haerre offerhande die wilneer v
duustert waers mitte swerke dynre
passien en dattu haer offer b barnes
mitten sterken vuer dynre mynen
dat in enen yestheliken vanden
hoer ghebet moet opstherecter war-
den als wyroech in dynre tefthentwor-
dicheit en als een opstfnde roede des
volkes van duerbaren walrukenden
crude wyroec en myrrē ende dat
di goeertivene ihu genuechlyc syn
dat walrukken haerre ymicheit en
hoers goddienstigen mededoethens
A M E A egidius seuatius xme

. Hier indet. Deo grās.

Die oren der herten heft te horen.

die hoer wat Ihesus eyner

Die gheliken toe sprecht

Je mensche is daer toe geboren
op dat hy synen schepper dienen soude
Ende wat is rechteueregher dan dattu
den gheenen dyenste daer du vā gesca
pen biste sond' weene du nyet wesen en
moegheste **E**n wat is salichliker ende
hogher dan den gheenen die dyenen die
te dyenen rechteuere is **D**aer nu sprecht
die sonder niet mitte monde maer
mitte werke **I**ch en sal niet diene my
nē schepper **D**aer dine antwoert god **I**c
sal dich dyenen **S**itte dū meder **I**c sal dich
dyenen **I**ch sal dich die voete wasschen
ruste du **i**ch sal dyne arbeyt draegē **G**he
bruike myns i alre maniere alst dich
ghelust i alle dynre noet niet als dyne
knecht maer als dynre beeste **V**istu
moede off vladē **i**ch sal dich ende dyn
boerde draeghe op dat **i**ch mijn gebot

seluer eerst veruulle die eyne sal des an
ders borde draechen **H**ebstu hongeroft
doerst en niet beters bereyt en hebste
sich ich ben bereyt geoffert te werden
op dattu eete moget myn vleysche
en myn bloet drynken **F**est dattu
schuldich bist ende niet en connes be
taelen dym scout sech vercoupe mich
en verlos dich **H**ystu sieck en hebste
angste te sterue ich wille voer dich ster
uen op dattu vā mynē bloede dich ma
ken moget medecyne des leuens **D**ie
mensche spriect tot **Jh̄m** **O** **Jh̄u** dyme
worde luyde mich gertuoechlike boue
alle gelypt der organnen en smake mich
zuete boue alle hongch die mynē dyenste
begheerte die niet en behoeues die
diensticheit der **E**ngelen waerōme
begheerstu gedient te werden van
mich **Jh̄s** andwoert ich begheere
dymē dienst niet dat ich des behoeue
off dymre eeren wāt ich ben myn
selues eer en glorie **M**ar ic wille dattu
mich dyenste mynes en eerste op dattu
mit mich vernicht en selich moget
syn **D**ie mensche vraecht wie is die

ghene die dich dient Ihesu antwoert
 die mich nae volcht Die mensche **O**
 heer lyde dat ich mitti spreke al eest
 dat ich stubbe en affsche ben Ihesu ich
 hebbe myn houst neder gheneycht
 ane den cruce om dich te vhoere Die
mensche **O** goede Ihu inder mynen
 spreke ich kuenlike totti begherende
 dattu mich leeren willes hoe dat ich
 dich nae volgen sal Ihesus soe wie
 arme wilt nae mich die verthye sijn
 selues en draghe sijn cruce der peny
 tencien dagelycks ende volghhe mich
 nae Die mensche **O** zucte Ihu tzecke
 mich nae dich op dat ich mit dynen
 vtuercorenē loupen moeghe inde roekte
 dynre saluē Ihesus **O** heluck dat die
 aern locket of verweert sijn vungen
 te vhegghen wten nestē en vhegget
 selue bouen hon alse die menschen
 vanghe willen alsoe hebbe ich ane
 den cruce myn arme vut girect

bouen die sonderen hon verwecken
de dat sy den nest der sonde achter
laten en totter hoetheit der doechden
op dynne daer die duuele niet ghe
reken en kan. Die mensche **O**mplicke
Ihu. Soe ic dymre zueter worde meer
dyncke soe mich meer dorstet. **H**ier
dine leer mich voert vā den cruce dat
tu mich gebiets te dragē. **I**hesus ich
ben die heer. dān god die dich nūtte
dinghe leert als die prophete segget
Isayas. Die mensche ic weyt o **I**hu
dattu die ewighe wijsheit bist ende
dattu daerome vā dymē hemelsche
vader ons gesant biste op dattu ons
voergaen soudste en mit dymē grem
pich den wech der waerheit ons
thoenē ende wijsen. **H**ierome geef mich
bedueninghe des cruceu. **W**āt mit groter
becheertē luysteren daer nae die oze myn
herite. **I**hesus. **V**elich sijn sy die dat wort
gode horen ende beware. **D**at is die daer
nae leue. **W**ant die knechte die dē wille
sijn herē weyt ende niet en volbrincht
die sal mit voele slagen gepynicht w

den Die mensche Oheer Ihu sonder
 dyne gracie en wille ich noch en ver-
 mach ic niet verleen mich dyne gracie
 en gebiede dattu wilste Ihesus mij gra-
 cie is costelike ende sy en woert niet
 ghegeue den ghenen die ghenoechde
 des vleysches ende eer deser werelt sucke
 Ghedenck dat ich nyemant dat paradys
 geloeft deden ich ane den cruce hinghe
 danden gheue die daen den cruce was
 Die mensche wie is die ghene die mit
 di ane den cruce is Ihesus die syn vley-
 sche cisteyt vāsonde en ghenoechde
 en syne eyghene wille vermyent Die
 mensche ogoede Ihu wy willen alle
 mit regneeren maer niet mit lyde
 Wy wille alle dyne gebruiken maer n-
 haer volghē Ihesus die vā myne voet-
 stappen doelt die sal vlozen bliue Ich
 die alre gelouuiger mensche hoeft ben
 en woldē mijn lichame niet op gheuoert
 laten werde totte hiemele dan doer den
 wech der tribulacien ende des lydens

Hier ôme en soeke nyemant sachterē weechē
~~ichten eeysten doer gegaen ben daer ichtē~~
lept hebbe daer volghē mich nae eest dattu
doelē en wilste ter hellen waere die mensche
ôme o ihu myn troest myn selicheit
Hier ôme en soeke nyemant sachterē
wech daer ichten eerste doer gegaen bē
daer ich dich gelept hebbe daer volghē
mich nae eest dattu nyet doelē en wilste
ter hellē waer die mēsche **D**aer ôme
ohu myn troest myn selicheit leer
mich hoe ich dich nae volghē sal dat
eest dat ich sonderlinghē vā dich be
gheere op dese tyt ihesus ich hebt dich
geseecht **u**ich naete volgen is dat
cruce der penytencien te drachē da
ghelyc ghelyck dat ich nye sonder
dat cruce der passien en was noch my
werdighe moeder sonder dat swert
des rouwē vander vren dat ich i hare
moechdelike lichame ontfanghen
was totter vren des doots ane den

cruce **H**ier omme gelucke dat ich wil
 lichlike en blydelike gelede hebbe
 die alre scerpste pynē des hertte en
 des lichaems niet voer mynes onde
 maer voer die dyne alsoe saltu i alle
 teghenheide ende lyden veldich
 syn denckende dat myne graciens
 en niet mijn toern dat die sonde mit
 ten lyde des lichaems ghereynicht
 werde die mitte genuchede des vley
 sches bedreue syn **M**ijn houft hinde
 neder neyghende ane den cruce al
 dus salstu dich verneedere ommits
 warighe oetmoedichē ende dich niet
 vermestē noch bouē yemant ver
 heffen noch nyemant bsmade **I**ch
 ben oetmoedich comē totte houerdi
 gen op dat ich die houerdi oet
 moedich make soude **I**tem ic bin
 ghe ane den cruce naer **a**ldus wil
 stu mich nae volghen ende dat cru
 ce der pnyntencien warachtichli
 ke draghen soe moestu van dich

werpe ouertuldicheit alre dinghe
Ghedencke altoes des exempels dat
ich dy ende allen mensche voer ge
leyt hebbe inden ewangelio daer
die ryke mansche steruende inder
hellen begrauen wart daer herne
niet alsoe voele als eyn druppel wa
ter van alle syne rycheiden nae
volghen mochte Ende die arme
lazarus wart vanden heilighen en
gelen gheuoert in abrahamis
schoet **I** seker segghe ich dy dat
mye ryke mensche en staef hye
bergerde als hy sterue soude dat hi
die alre armste geweest hadde
Ende daer en is eghen ryke me
sche bernende inder hellen hy en
woude dat hy die alre armste ghe
weest waer in deser werelt op
dat syne pyne eyn wensch my
der waer **A**l sech wat dich dyne
rycheit voerden sal waer ome en
siet men niet ane dat ich arm was
op deser werelt van eyne armer
maghet geboren die armen tot

mynē apostolen vutuercoes ende
 mich niet en dherwerdiche tottē
 huyse des conyn te gaen opdat
 ich niet en soude schynē die rycke
 te eeren. Salich is hy die syne rycken
 dē voer hem sendet inden hiemele
 doer die hande der armer. Ende son
 der luyche der armer priesteren
 die mich louen nacht en dach en
 mich daghelijcks mynē ewighe
 vader offeren mit reyne cōscien
 ciē inden altaer. Die mensche. **O**
Ihu hemelsche meyster die dē wech
 does inder waerheit leerste. Ich
 sette mit sinte peter. Du hebste
 die woerde des ewighe leuens wāt
 byt dyne worden hebbe ich otfangē
 verdriet dis leuens en bēnadens
 se deser werelt alsoe seer scamēch
 mich der blythheit ende der dwaes
 heit onser alre die niet en verstaen
 dat alle werlike rycheit anders nē
 en is dan eyn rouck. Die te bants
 begangen is nyet dan eyn wynt

die voer eyne mensche ainsicht hee
nen wayet **Jhus** Och of alle men
schen smaecten ende verstonde hoe
alle werlic ghet bouen nauwe noot
toest meer en last en sende is dan
verlichtinghe of gheuen die rucht
of ghet bouen slechte cleyne noot
durste verstadert en dan ter doechde
gaen wilt die is ghelyck als die
swemmen sal ende hem mit swaer
boerde op synen rughe belast en
och hoe quaet swemmen eest in deser
onstidiger zee ende vollonwaders
ende storme dat is in der werelt
al were ouch alle werde en swacht
af hebby niet gheboert sinte **pau**
wels woerde myns vuercozens
apostels **hy** spreect dat ghy conet
staet ende vch genueghe als ghy
hebt die vuedinghe en daer ghy
mede ghedeect werdet dat is doudi
ge klaer die ryck werde wille dat
te verstaen bouen doudinghe en
vuedinghe die vallen i becozynghe

Handwritten red ink scribbles and initials.

Handwritten red ink: m no

en in des duuels stricke en i voel
onnutten en scadelike behertte be
ghertte die den mensche dyndie
inden doot ende vdoemenisse Ich
sejt dich cort alle die ghene die
honne nootdurste hebbē en daer
bouē nae ghet staen te hazē behuff
dat is onrecht voer gode en ghe
richt Die mensche O Jhu alle
wrelike rycheit ende tijthijck doet
dat ich omer niet behaude ē mach
noch mit mich voeren versma de
ich als dēde o dyn ruck dat ich
myet verliesen en mach biddē
dattu mich voert leere wilstē wie
ich dich nae volgen sal ende my
cruce draeghe Jhesus Ghelyck
dat ic aende cruce wt gherest was
in allen mynē leede tot alre syde
opwaert ende nederwaerts ter
rechter syden en ter slyncker syde
Alsoe sal dyn herte ouermids myn
ne verbrēet werden Opwaerts
ōme i mich dyne god dyne bloeser

te mynē nederwaerts dich seluē te mynē
ter reghter syden dyne vrient te mynē
ter syncker syde dyne want te mynē
Die mensche **O** getruwe minnaer **J**hū
leer mich trachten mensche waer mede
dat ich dyne mynne i myn lant wehert
te onsteken moethe **J**hūs gheyn dinc
i vwert soe seer tot eyne te mynnen
als dat hy gedenct der mynē die hy
vā heme ontfangen heuet **D**ie mēsche
Jhū vertelle mich vā dyne mynen
die ghy mych bewoesen hebt op dat ich
tot dich weder te mynen mach werde
onsteken **J**hesus ich hebbe dich mich
al ghesteuen en al ben ich tot dyne salic
heit toe gebracht **E**nde op dattu der
lichtich soudeste wesen mynre gueden
woude ich te voren deplachtich wesen
dys armoets en dys lydens **H**ier
dine doen ich onsterflyde god was ben
ich mensche geworden deplachtich din
re sterflycheit op dat ich dich deplachtich
maken soude mynre godlycheit en
onsterflycheit **I**ch hebbe hongher ghe
leden op dat ich dy mit mynē vleysche
en bloede spysen soude **I**ch hebbe dorste
geleden op dat ich dich den dranc des
ewigen leues schynke soude **I**ch ben

Om dich ellendich ghewoerde op dat ic
 dy die vbanen waerste totte ewighe
 ellende weder soude bringhe totte weel
 dijen lande der enghelen **I**ch ben als
 een onreyn sondaer ghe doupt op dat
 ich de wateren heylighen soude om aff
 te wasschen dyne sonde en die sonden
 verlossen vande ewigen helsche bran
 de **I**ch ben voer dich becoet inder
 woestynen op dat ich dy soude geuen
 cracht en kunste alle becoeynghe te v
 wyne **I**ch hebbe voer dich gheset op
 ewigeesfel op dat ich dy soude geuen
 stede te sittē ende te rusten in de choer
 der Enghelen **I**ch ben voer dich geuan
 gen en ghebonde op dat ich dich vande
 bonde der ewigher doot ontbinden
 soude **I**ch ben vernedert voer dy op dat
 ich dy verheffen soude **I**ch ben naect
 ontdeyt voer dy op dat ich dich bedec
 ken soude en mitter stoelen der glorien
 dende **I**ch ben voer dy gegeselt op dat

ich dich vande gheselē des ewigē tornijs
bloesen soude Ich ben mit doerne gecroent
op dat ich dich mit mynē ewigen roesen
cronen soude myn ansicht is bedect gewest
op dat tu myn alre ghenoechlijcste ansicht
Welkes bysone is die glorie en vroude
alre Enghelen ende heiligen souste i
ewicheit aense aensien Ich ben bespu
wen op dat ich dich soude wassche en
dyne ziele soude werden wordich mynē
kussen Ich ben mit galle en mit edelz
ghedrinct op dat ich dy die honychulov
ende fonteynen openlycken souden
Ich ben voer dy gestorue op dat ich dy
die onsterflicheit geuen soude Ich ben
opuerstaen vander doot en op ghewaren
inden hiemel begrauen op dat Ich die be
graue der heiligen lebendighen sou
de Ich ben opuerstaen vander doot en
op geuaren inden hiemel op dat ich
dich geuen soude hope en exempele
vander doot te vrysen en in die hiemel
sche glorie in ewicheit te zecmieren

Die mensche **O** heer Zucke **I**hu wie
 heeft opt al dus ewighe mynne ge-
 hoert of wie heuet die gelyckes gesien
 Siker ich smake en gevoele wt dyne
 woerde al mocht in mich begadert
 werde alre deuoter mensche hertelike
 mynne **I**chen konde dich niette wol
 len weder mynen **A**erleer mich voort
 vande cruce te draghe daer onse onder-
 like spreken nu af is **I**hesus ich was
 gewont principaliken in wyf steden
 myns lichaems **A**lsoesal dyn ziele ge-
 mit wyf geysteliken wonden gewont
 wesen **W**ant die wonde mynre sijden
 sal in dich wesen eyne wonde der myne
 omme nu te beghereen mit alle dynre
 herten en om medelyden te draghen
 van mynre bittere passien **D**ie wonde
 mynre rechter hant sal in dich wesen
 eyne wonde der druefheit omme te be-
 scopen die druefheit mynre sueter
 moeder welcs druefheit mich alleyn
 bekant is **W**ant alle die wonde die ouer
 alle myn lufft vbreyt ware die waren
 in haer herte is sament en ware haer
 bittere dan off syse selue in hare licha-
 me geleden hadde **D**ie wonde mynre
 linker hant sal in dyn herte wesen

eyne wonde des rouwen en der schoem
de dine te beschreyen dyne sonde die eyne
sake ware alle myns lydens Die woude
myns rechten voets sal in dich wesen
eyn wonde des arbeys dine mich na
te volghen in doechdelike wercke en
penitencien Want cest alsoe dat ich
gelede en gearbeyt hebbe voer die so
den die ich niet misdaen en hadde bil
lickes en van recht salstu arbeiden
ende lyden voer dyns selues sonde Die
wonde des slynden woets sy in dy eyn
wonde des vresen om ernstelike te
schouwen alle sonden daer ich mede
broernt werde Die mensche O quede
heer Ihesu rpreste ich gebenedie en
dancke dy voer eyn pghelycke woerd
re costeliker leeringe tot my onwer
digen sondaer beghheerende altoes voer
te hoeren van dich van desen nutten
en saligher lere dyns cruces te draeghe
Ihesus ghelyck dat ich wedelike ghe
pynicht was mit my vrouwe yseren na
ghelen en ane dat cruce gestagde also
soelen dich vaste halden ane dat cruce
der penitencien en des doosters der
ghheystelike nagelen Die eerste sal sy

alle dyns eygens willen ende quet
 dunckens gheheel ouer theuen oünnicks
 die geloesde der gehoersamheit Die
 ander nagel sal syn achterlaten
 en bismadensse alles tythij. quets
 ouermits geloesde des armoets Die
 derde nagel sal syn deruen alre vley
 scheliker ghenoechten oünnicks die ge
 loesde der buysscheit Die mensche
 ¶ Jhu hoe sarppe smydende syn mich
 crancken mensche dese m nagelen
 Wie sal ichse thelyden Jhesus ist dattu
 getruwelike ouerdenckste in wat ar
 moede arbeyt ende lyden ich in deser
 werelt geleest hebbe ende mit wat
 swaeren ende sarppe crucen der
 passien ich myns selues vlozie the
 cocht hebbe wt deser werelt thecne
 ben het sal dich allet licht werden
 ende zuete soe wat dich te lyden ouer
 comen mach En wille niet soeken
 ghenoechde des vleysches noch blyt
 scap der werelt die totter ewigher
 Ponen brengen Volge mich nae

die altoos geleden ende dectee ghe-
weynt hebbe alstu bestreuen vinde
moges ende eyne vblide inden geeste
ghelycke dat ewangelium tyncht Ma-
ria myn lieue moeder heuet haer
eyne vbl vuzout in haer hede kin-
dets in magnificat Och hoe meich
weruen heeft dat sweert des rouwen
haer alre heylichste ziele doerstekende die
mensche O alre zuesse ihu inder
seluer mynen wt wilker du my
tot nu toe geant wort ende geleert
hebeste Soe bidde ic dattu mich op-
baten en leere wilste vande lyden
dynre werdiger moeder marie
Ihesus wiesoude mochten besluyte
alle dat water der zee in een noot-
scule alsoe is onbedrypelyc haer
lyden dat sy mit my ende naemich
ider werelt geleeden heeft voer
dy ende alle gelouinge op dat ghy
alle in haer ende ouermits haer vol-
comelyck danckbaer gherekent soude
vden voer my des waildets ende
beneficiuwer vloessingen Maer
keer dy tot haer en bidde omc dyne
betende sy sal sich seker verhooren

Die mensche tot maria **O** alre **T**ofma
 mynlicste zuete maghet maria ^{ziam}
 goedertiere moeder der onsaliger
 Ich bidde dich wt den inwendigen
 merghen myns herten wille mich
 onwerdigen zondaer by wesen inden
 gheyst en openbare ewenich nae mi
 groeff verstaen van dyne meneghe
 sware pyne die als die alre scerpste
 swerden doer dyne edele ziele gedaen
 sijn om die gestedige passie dyne
 lieuen kints **J**hu voer ons vloeren
 zondaren gheleden als voer dyn
 verdorrende geslachte maria o lieu
 soen du heysches een groet dinc
 dat voerwaer onbegrypluck is alle
 herte oec den engelen **M**az wanttu
 een man der begherte bist en my
 gherne deuot soudeste sijn soe sal ich
 nae myne gewoenlike goedertieren
 heit dyne peticee nae dyn vervulle
 Die mensche **O** alre zuetste en alre

scenste maect loff sy dynre o'spreke-
ker goadertierenht dattu mich myl-
deliken verhoere wilste **W** spreedt mi
alre te heeste moeder wat dyne stem-
me is zuete en dyn ansicht schone
Maria lieue kint wantu mi myl-
dicht bekonste welke mildicheit ich
ane myne zuete sone ihu geleert
hebbe die hem al gheheel de mensche
heest ghegheue en achter gelaten in de
heilighen sacramente des altaers soe
wille ich dich myet alleynae nae dyne
bergherte van myne lyden maer oedi
van mynre gheboertte en van allen mi-
nen lieue kintich ende seker maken
Die mensche o myn alre ghemijste
vrouwe gebenediede maria **I**ch dank
dich vort alle die heertelike myne die
dyn lieue kint **I**hus xpus tot dich ge-
stondichlike ghedaghe heest van die
vren dattu home in dynen kuyssche
lichame ontfingest tot deser men

toe die oren myns gheyste en myns
 lichaems openlukende tot dinen no
 woerde sanctia inden eersten tot dy
 nen solaeſe salstu weten dat ich alle
 den engelen gods blyſcap was also
 haest als sy gescapen ware mat te
 hante nae den vermerliken val lucifers
 en synre gesellen die quade engelen
 in hare glorien die hon bereyt was bli
 uende sagen inden gebenediede godli
 ken spiegel dat is in die glorioſe inscou
 winge gods hons sceppers erne eerly
 ken seetel gode als de nae by dat omoege
 lyck was dat omermeer ander setele
 off troen hem naerder by gesat soude
 werde Ende die creatuer wisten sy dat
 noch ongescapen was welker va ewic
 heit die glorioſe setele bereyt was Ende
 wat sy sagen dat god die creatuer noch
 ongescapen alre meyst mynde en he
 der van sonderlyſte verblyde soe
 hadde te die engelen onspaelike
 blyſcap en mynde meer dan hon

seluen die ongescrepen creatuer die sy
sagen dat inden hogen clare zetele alre
naeste by gode gesat soude werden. **Dese**
ongescrepen creatuer was ich tot wel
ker die engelen van beghinne hore
creacie in soe groter mynen beruden
om dat sy bekenden dat my meere glo
rie ende weelde nae ghehaken wart
vā gode dat sy hadde. **Sy** sagen ouch
bouen den zetel eyne zone nā soe gro
scoenheit daerheit ende werdicheit dat
nyemans moegentheit dan alleyn gode
daer bouē daen soude. **Ende** al waest dat
sy bekenden dat god onbegripelike
glorie eer ende blyscap daer af hadde
darby die engelen gescrepen hadde. **Sy**
anesaghe noch tū dat er meere Jubyla
cie eer ende glorie gode van mynre
creacien of scepenisse comen soude. **En**
hierōme verblyden sich meer die enge
len daer van dat god much scepen soude
dan daer af dat hon god gescrepen had
de ende aldus hadde god mit allen bein
gen engelen en die engelen mit gode

onbegrypelike vroude van my eer
 ich gescreuen was **Die** mensche. **W**de
 vrouwe conynghinne der engelen
 want grote twiste is onder den doc
 toren vā synre ontfandernisse so wille
 mich seker maken ofstu in ~~onze~~
 onzeynheit der erfsonden ontfangē
 byte of niet. **M**aria **I**hesus myn soen
 en myn schepper hadde die heweluck
 myns vaders en mynre moeder in soe
 groter kuyssheit te samen vereynicht
 dat gheyn zeynigher noch heyligher hu
 weluck inder werelt en is nye en quame
 sy te samen vleyschlike dan nae der twet
 om eyne vrucht te gewynne totter eerē
 gods. **E**n dā hon geboortsapt waert
 dāde engelen dat sy sonden eyn dochter
 ghetwynnen daer die salicheit der werlt
 af voert komen soude doen hebben sy lie
 uer ghesoerue. **D**an vleyschlike te vgaē
 zen ende die vleyschlike lust was in hon
 doot. **N**ochtan seghhe ich dich voerwaer
 dat sy byt godliker mynen en byten
 gebode des engels **v**leyschlike te samen
 quamen niet byt eyner begherten

bleyſſcheliker gheuochten **M**az tegen
haren wille dme dat gebod gods hon
oümds den **E**ngel gheümdicht **E**nde
alsoe van haren saet die godlike myne
werkende was myn bleyſche ontfan
gen **D**aer nae doen myn lichame for
meert was risende god myne ziele
van sinre godlycheit gesnepen in
mynne lichame en te hant was my
ziele mitten lichame geheplicht also
dat myne ontfandkensse van allen
menschen reyne ende onbeulect te
predicken ende teeren is **D**ie men
sch **O** weerdige moeder anna wat
costeliken schat droechstu in dme
lichame doen maria die die moed
gods werden soude daer in zuse
Och hoe nae by was hy stedelike mitte
hertte desen scat **O**ch hoe mynlych
ende blydelike keende hy die oughen sin
re mochtentheit op desen schat die na
mals segghen soude daer dyn scat is
daer is oec dyn hertte ende daer die
mynne is daer is ouck die oude **M**a
ria ich ontfanghe in dankte den loff
mynre moeder geoffert **V**an welker
heilichheit ich sich noch meer segghen
wille **G**helyck eyn aern die in die
hoge loch vleyghende ouersiet voele

bosschen ende vytkerst vyt alle eynen
 boem alsoe vaste gewortelt dat hy vā
 sterckheit der wynden niet vyt wāpen
 en mochte en soe hoefte dat niemāt
 daer op cleymen en mach In welken
 hy syne neste daer hy in rusten wilt
 tymmert aldus god die desen aern
 ghelyck is voer welckes oughen alle
 dinghen toecomende recht off syede
 wordich waren claer syn en openbaer
 daen hy een vghelyck rechtuerdich
 ende eerbaer hu welijck anesach die
 dan den eersten mensche tot te lesten
 geschien soude en voersach hy in alle
 synre godliker wysheit eghen hu
 welike in heylicheit ende in zeyme
 beut ghelyck mynre alderen Ende
 hier onie geliefde hem van hazen alre
 heylichsten huwelike mijn lichame
 dat by den nest vstande is gebore
 te werden in welken hy mit alre ge
 noechten woenen soude Die mensche
 oeymicheit myns herite naest ihm
 leer mich vander heilicheit ende wer
 dicheit syns leuens dattu in settes

doen du geboren waerst **Maria** van
beghinne dat ich hoerde en vstonde
dat god was altoes was ich eernstich
ende verueert omme myne salicheit
Daer nae doen ich volcomeliker hor
de dat god myn scepper weer en rich
ter van allen myne wercke mynde
ich heme buyrdhliken en ontfach
hem in allen tyden en ouerdacht dat
ich hem niet en woude vtornen mit
worden noch mit wercke woert als
ic hoerde dat die selue god dese werlt
bloesen soude en ghebozen werden va
eynre maget **D**oen waert ich mit al
soe groeter mynen ontfeken tot hem
dat ich niet anders en begheerde noch
en dachte dan god **I**ch verueemde
mich alsoe vze als ich mochte van
der teghenwoordicheit en kallmiche
myne auderen en myne vrienden
Allet dat ich leypden conde gaff ich
den armen **G**heyn dinghen en behaach

den mich dan gods Ich beghheerde altoes
 bernenthyden en myn herte dat ich
 leuen mochte al totter tyt synre geboert
 ten Ende dat ich vdieneu mochte te
 werde eyn onwerdige dienstmaecht
 der moeder gods Ich geloefde ouch in
 mynre herte myne maechdelijck
 te behalden en arm te wesen inder eer
 den sonder yet tytlycks quets ommer
 meer te besorten Die mensche ornazia
 dese dyne worde vbeden alle myne
 bynnenste en dwinghen mich meer
 te beghheeren dat hoeren dynde worde
 van dyne alre heichste leuen **M**aria
 op eynen tyt doen ich alleyn was qua
 mich in myne synne te ouerdencken
 die grote mogentheit gods dien alle
 engelen dyne en allet dat gescapen
 is hoe groet synre glorie is die onspre
 kelic en oneyndeluck is Ende doen
 ich mich hier aff v wonderde sach
 ich voer mich staen den engel gods

in die gedaente vns alre scoonsten
jonghelincs seggende Aue gra pleni
tas tecum benedicta tu i mulieribus
mitten hoorē deser worde en grue
ten des enghels wart ich gheleert
ende onsteken vande heiligen
ghenest en hadde die alre bernest
begherre te wesen die moeder gods
ende ich andworde van mynen
ben dat dienstdeernken des heeren
mich geschien nae dynen worden
Aue desen andworde wart die sonne
gods in mich ontfangen mit on
sprekeliker blyscapē mynre zielen
en alle mynre leden Ich soech hē
sonder pyne sonder swaerheit ende
sonder verdriet myns lichaems en
alsoe langhe woende hy in my als
andere kinderen voer hoorē geboorte
van noot is te wonen in dat licha
me hore moeder Die mensche o
alre heylichste ioncfrouwe seeghe
mich onwerdigen sonder in wat
gemuede ende in wat gedachten

waerstu beruert tot dynē alre de
mynden soen zustende in dynē ma
deliken lichame formerende vādē
alren blindensten lyken dyns pur
ren bloets **M**aria Ihesus god en
die sone gods in my syn nedere die
maget comende om hem mēsche
like natuere aen te neemen van my
brachte mit hem een cruce en een
sweert alsoe dat van derre tyt dat hi
mēsche wart in my hem mye en
gebrac dat cruce der passien noch
myne herten dat sweert des rou
wen **H**ier wt moechstu mercken
die verhoelē pōnē die myn herte
gestedelike bedrueten ende dat
scarpe sweert des bitterē rouwen
dat myne ziele doerghinck om dat
cruce der passien dat ich theuelde
ende miste dattic heylsteuer **I**hs in
mich ontfangen vloech bestoent
drachten en vort al totter doot toe
gestedelike dragen soude **E**nde du
sals guedertierlike gelouuen van

mynē lieue sone **Ihū** noch wonen
 de ende rustende i my dat byten alre
 scerpsteen aendencleen en theysteli-
 ken aensyen alle synre passien die hy
 in toecornenden tyde lyden soude
 theystelic ende lyflicke in heme
 seluen ende in my alle syn heilich
 bluet alsoe beruert wart dat alrede
 in syn gebenediede lichaemke litye
 ten scheenē figuererendekie wonde
 die hy in synre syden in synē handen
 en voeten ontfangen soude Die men-
 sche **O** guedertierenheit o barmher-
 ticheit **O** gracia wie heeft ye aldus
 danpge dincthe gehoert wie heeft
 die thelycke ye gesien maer ozuete
 keer weder tot onser voer noemen
 make en leer mich voert vander
 heyligher en vroeliker geboerte ons
 gesontmakers **Ihū** **in maria** doen
 die volheit des lyts gecome was dar

ich die vlachs te voren af geseit hebbe
gebaerde ich myn alre liefste en alre
zueste kint **I**hesu sonder pyn en qu
suer mynre manichdelicheit ghyelicheit
dat ich hoem ontfinde mit alsoe gro
ter blitscappen mynre zielen ende
myns lichaems dat myn buete v
vrouden niet en gheuoelde die eerde
daer sy op stoenden **I**ch segghe dy oude
dat ich in die vte synre geboerte doen
ich gheuoelde in myner lichame dat
dat myn kint hem zoerde om geboe
ren te werde dat ich mit gebouchden
kynen en groter eer werdicheit mich
schickede om den hiemelschen vader
aen te beden myne oughen en myn
hande lieue ich op totten hemele in
oestemwert en mynen zugthe keerde
ichter cribben **A**ldus ich staende en
altemale vander godliker zuetichheit
druncken wesende in myne gebede
vlachs sonder merzen bymne eyner
opslach der oughen gebaerde ich myn
lieue kint sonder alle wee en schaemte

219
Ende doen ich heme ane sach en mere
keede syne schoenheit ende alsoe grote
daerheit wt synen lichaem gaen dat
die zonne niet daer by te ghelyken
en waer. Doen vtrulopede myn hert
en myn lichaem in mynlyken douwe
van blutsappen bekenneende mich on
werdich tot alsulken zoen. Ouch soe ane
bede ich dat kinde vlichse als hy vā mich
geboeren was en sprack wel come myn
dos myn here en myn sone. Die scoen
heit myns ansichts en was niet v
andert noch in mynen gebracke egheyme
lichaemlike stercheit vā der saligher
barmhertighen. Hier omme stonde ich op
vroelike ontfanghende eerwerdichlike
in myne handen dat kindeken schrey
ende en beuende van koude en haer
dicht des paviments en aendeucten
zuettelucke voer mynen borsten om
heme te overmen. Daer nae neder
sittende op die eerde leyden ich myne
sone in mynen schoet ende betwant
ten in zeynen duetken die ich langhe

te voren daer toebeeyt hadde als dat
al geschiet was quam ioseph in die wt
gegaen was en viel neder op die eerde
mit gebeuchden knien dat kindt
schreijende hy van blutsanpen Daer
me leeden wyte samen Ioseph en
dat kindt in die crybbe wat hy
erne af spysse voudes in der menschen
die ouermits sonden gelyck waren
worden den beesten Die mensche
maria hooft gods moeder en alt
maget Ich scharne mich te vermanen
vander groetheit der mynen dyn
herten ende vander ongemetenheit
der zuetichheit daer dyn mynende
herte in verblyde ende vsmelte al
ihesusken dat alre genuuechlykste
kindt in geueldes supthende dyn
maechdelike borsten ende alle syne
andere kinthychheit aen sacht en mo
delike handeles maria ghelyck dat
ich die alre blydste moeder was daer
ich den sone gods aensach van mich
tythlyk geboren dien ich bekende
warich god en mensche te wesen

sterflichte inder mēschelicheit maer
 inder godlicht ontfeslichte alsoe was
 ich ouch die alre deuefste ende alre be-
 druckte moeder dīne die menichful-
 dige seerpe passien die ich vā **W**beghin-
 ne alle claerlike wiste dat myn ghe-
 mynde sone lyden soude **W**ā in deser
 manieren tot mynen alre meysten
 vrouden altoes toe gheuoecht die alder
 swaerste droefheit recht of men eyre
 vrouwen die bluche eyn kint gebaort
 hadde aldus toesprenke **S**ech du hebste
 eyne leuendigen sone voortbracht scho-
 ne ende gesont van allen leden maer
 se bitter pyne die du haddest in dīnre
 beryngthen doen dat kint vā sich
 scheide sal mity dueren al tot dīnre
 toe **S**eker als die die vrouwe hoerde
 soude sy blyscap hebbē vā den kinde
 maer droefheit van haren lyden **E**nde
 voerwaer alsulker moeder bedruct
 heit en mochte myt ghelyker der

swaerheit myns lydens die myns zu-
ten soons toecomende passie en doot
altoes in myn hertte druefte ende ouer-
dachte **E**nde die rechtuerdichhe **S**y-
meon myet van herrens als om ghy
maer hy seide mich in myn ansicht
dat dat sweert des zoutwen doer my
ziele gaen soude **E**nde dit sweert
naeckde in eyne yghelycken daghe
alsoe meer mynre zielen als myn
ghemynde sone meer nakende was
den tyde synre lester passien **D**ie
mensche sonder twyfel om maria
merckte ich wt dyne heilige woerde
dat mitten kinde ihu op wassende
in groetheit en aetheit oock mede
altoes in meerre dyne lyden **M**aria
Hierome salstu sekerlyc geloouende
myn alre guedertierenste sone **I**hu
my synre ghemynder moeder altoes
medelydende mit synre godliker
traetsinghe myne gestedide droef-
heiden en verden want anders en
haede myn leuen al totter doot myn

zoens dat lyden niet mochten dat
 leghen. Die mensche nu verstaen
 ich daerlike **O** gloriose vrouwe hoe
 scoenlyck dattu beteykent bist en
 ghelyct eynde bloyender roesen wat
 ghelyck dat die rose wasset tusschen
 den doernen alsoe bistu in deser we-
 zelt op gewassen in tribulacion
 ende lyden. Ende soe die rose i op was-
 sen haer meer verbreyt alsoe die
 doernen sterker en scerper wesen. **In**
 deser wesen. Soe du alder wordes
 soe du mit scerper doernen der droef-
 heiden meer gesteken wordes. **Mer**
 du o maria roese genuechlike der hei-
 ligher beyuoldicheit aen te schoutwe
 wille in mich onwerdegghen dese dor-
 ne dynre zoutwen planten alsoe dat
 sy in myn hertte moeten bloyen
 en beucht brenghen ouermids da-
 gheliken eheystelike oeffenynge
 van dynen ende dyns lieuen soens
 passyen en martylien. **Maria** oef-
 fenynge des leuens ende der passie

Ihu en mynre ziele droefheiden die
 wortele en verspronck ewichs leuens
 en gewarige mynen tothem ende tot
 my **W**ant mynant en compt totten
 vader dan ouermits den soue ende syn
 passie en syn doot en die droeffen
 mynen **D**ie mensche o werdige maet
Wat dat alsoe is soe wille mich omme die
 nie grondeloese guetheit vaerleeren
 van dyne droefheiden omme my daer
 in mynmentlike en getzintvelike droef
 fenen **M**aria **D**u salste weten dat na
 myne kinttycheit **D**ie eerste bedruet
 heit was die vrese gods want ich
 was nyet alleyn mitten alren groet
 sten angst bedruet omme myn te schide
 alle sondente schuwen **W**ar ich waer
 oeck mit beuen bezuere nite mercken
 volcomelike hoe dat ich alle guede w
 ken volbrynghen mochte **E**nde al waer
 dat ich alle myn gedachten woerden en
 werden oedynieren totter eer en ter
 mynne gods nochtan mit groter v
 bresen ontsach ich daer gebrackeliken i
 te wesen **D**ie mensche **O**zucte vrouwe
 wat vreseliker pynen vergaderen die

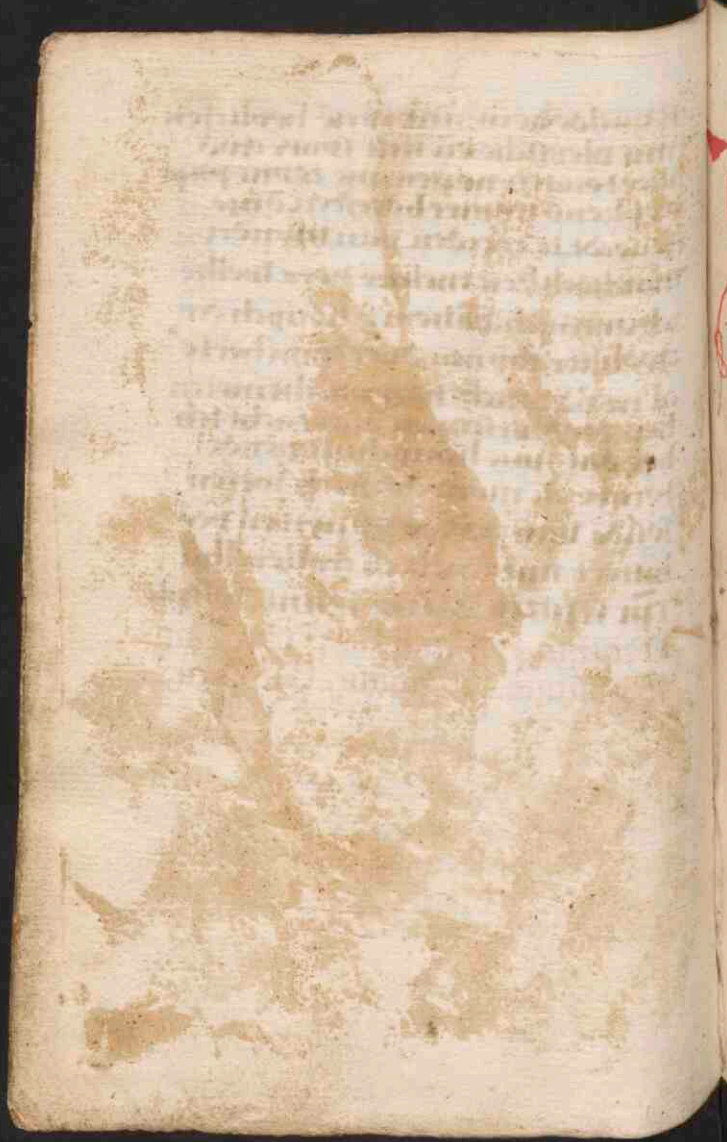
boese zunderen terghen haer zielen
 die sonder dese willens daethelijc soe
 swaere sonden bedruuen ist dattu die
 zeyne waerste van allen sonde soe
 grote dese hadste die sonde te blien
 ende dyne werken gode ontfancze
 like te volbrachten enaer laet ons u
 volgen onse voernamen selige materie
 dan dynen zourwe **Materia** daer nae
 doen ich verstonde byter scriftueren
 der propheten dat god menschelucht
 nie neemen soude ende alsoe miemich
 bitterlike lieden smaken inder zielen
 en in synen vleysch ontfinc ich ou
 spreekelike zourwe in myne herten
 omme die buyrige myne die ich tot
 god hadde al en wiste ich noch niet
 dat ich syn moeder wden soude **Daer**
 nae doen ich totter altheit comen
 was dat die sone gods myn soen
 geworden was en aen sach hem dat
 lichame van mich en nu mich ont
 fangen te hebbe in welken hy ouer
 hem seluen die scriftueren der prop
 hete veruullen soude doen scheyn ich
 als eyne zuete rose in hare schoenht

Ende zoeken meer verbeeyt te wer-
den en die doeren der droefheid
mijn herte scerpechtke stekende wor-
den dagelycks stercker en scerper. **I**ch
verblyde mich dat mijn soen onmits
die verdiente sijne oetmoedicheit
ende gehoersamheit die menschen
als mijn verdoemde gstaete **W**eder
ome leyden soude totter glorien des
hemelschen zucks dat welken sy
vbannen waren en totter hellscher
pyne verwesen. **O**me die ongehoer-
samheit en houwer die des eersten
menschen. **M**ar nae dese blytscap
quam mich bluchts groten rouwe
dat ich bekende dat ghelyck die eer-
ste mensche in quader genuedhten
alle sijne leden ende synnen god
vtoernt hadde inden eerdschen pa-
radyse alsoe solde mijn zone bittere
lyden alle sijne leede ende synen dar-
teghen genuedht doen der godlyker
rechtuerdicheit inder werelt. **I**ch v
blyde mich ghrotelyck dat ich myne

soen sonder vleyschelike ghenuech
 te ende sonde ontfangen hadde en
 sonder pyne en scemte gebaert
 Maar deser blyscappen was toe ghe
 loecht die alre bitterste droefheit om
 dat ich bekende dat myn ouersuete
 soen totter alre yamerlijster en alre
 scandelijster doot te lyden gebore
 was die ich ouch mit soe zoutwathor
 bedruetheit mynre zielen aen syne
 soude. Daer nae alsoe dicke als ich
 mynen **H**ende gods soen mit myne
 handen zuetelike tracteerde ende
 sijn hande en buetkens tesamen
 bewant quam ouch in mynen
 gedachten hoe wrede like mit gro
 ten yseren nagelen sijn hande en
 buete dor slachten souden werde aen
 den cruce als ich ouch aen sach die
 soenheit sijns ansichts want deke
 transfigurere hem voer my
 soe dat ich dat godlike wonderlike
 licht wt hem en al om hem sach

schynen Soe ghedacht ich hoe on
oerbaerlike en klike syn gebene
diede ansichte besmet soude werde
vande stinckenden spuytsel der
woeden mit wat menighe swa
ren slachten syn oersame wanghe
ghepyrucht soudent werden Ende
datke alle ich die enstelsch stemen
boue hem hoerde syngen soe ge
dacht ich der woeden lastermyden
ende blasphemmen Daer syne gebe
nediede oren mede veruult soude
wde En. altoes als hy my zuetelic
toelaachende aensach mit synen
mynlycken ougen daer seker alle
myne herte af vsmelte in mynen
soe gedacht ich hoe dat syne clae
roughen ouermits teanen en bloet
verduyfsteren soude in spot ghe
deet en in die vree sijnre doot beloken
Oeck als ich myne ghemynde sone
ghaff myne boersten te suchen en

geueldde hem mit syne heyligen
 tant vleysche en mit syne god-
 liker tongen nopen ane zeyne pyp
 pypkens mynre boersten omme
 geuoedt te werden van mynen
 machdeliken melcke voer welke
 ich ontfinc vā hem honych der
 godliker mynen daer myn herte
 al in vdranche van onghemeten
 heit der blytschapen ouerdachtich
 hoe dat syne honychulopende
 tonge en mont dorstich wesen
 soude van groter pynen en ver-
 bittert mit edich en dallen Jhu
 Ipi Maria Anna Iohne Joseph
 Mathias. Franciscus. Hieronim?
 Edmundus. Egidius. Barbara.

Van rijt en docht der meeta.

Ich hebbe eyn wort tot dy ogheruyste
 Ihesus voer my Ihesus wie bistu die
 sonder eyn sondich mensche in on-
 zeynheit ende stanch menigher hande
 sonden gheualen werdich daer omme
 hier nae te vallen in die ewighe
 droefheit der hellen Ihesus de helyche
 vermerliken vall en wille niet ont-
 sien alsoe vree alstu weder come wilt
 totten weech der doechden want ich
 die alre vrolykste en die alre weeldich-
 ste in mynre godlycheit ende die den
 enghelen schencke den zand der
 blyscappen en der glorien ben neder
 gedomen vanden conyndiken leone
 mynre hogher glorien in die on-
 begrypelyke bitterheiden des menich-
 suldigen lydens die ich in mynre zie-
 len en in mynre lichame in alle myne
 leden en synne willichlike geleden
 hebbe op dattu verloest vander ewe

der pynen der hellen gebrucken sou-
ste der onspreekeliker glorien alre
engelen en heiligen in mijn rycke
der hemelen **H**ier omme vander groe-
teit d'ynre sonden en welle niet mi-
hopen **I**ch wilre d'herne all verghet-
ten alsoe vze als du d'yns quaets wil-
len ende quader gewoenten v'geten
wilste **N**och dy en verueet niet die
groetheit d'ynre sonden **W**ant ich
ben voele meer barmhertich dan
du sondich d'yns sonde sijn groet
maer d'yn barmherticheit is son-
der mate **H**istu eyn sondich men-
sche ich ben dat lam gods die ewighe
gedencken hebbe die sonden der
werelt die nyet gecomen en ben
omme die rechtuerdigen te roepen
mar die sondaren **E**nde seker siet
d'he ich dy sattu meer barmhertic-
heit ende mynen in mich vonden
salste dan du souste doeren hopen

226
ende beſte beſtheeren Ich wille ghe
mynt werden ich wille dat men op
mich betrouwen hebbe du ſals mit
mich dy vſunt bynden eest dattu dy
mit trouwen ſuchte miſdadich
bekenſte en mich genadich wick
en is eghen melodye zueter van
gheluyt dan dat die zundae ſyne
ſterne beghiete mit tranen en becke
mit herteliken ſuchten Die zun
dae **O** zuete **J**heſu **J**c wiet dat my
Ziele meer gemynt is vā dy dan
van mich ſeluen **W**at die ſchriſtuer
der waerheit ſecht **D**ie willens
mit opſat ſundicht die hatet ſyn
Ziele **J**heſus die vuyrcheit der mi
nen **d**iench **xix** jaer lande in
mynen hertten totten inenſche
gedragen hebbe hebbe ich gheope
baert in mynre leſter paſſien my
mit ſachtmoedicheiden ende waer
gher vduſdicheit ouer gheuendete
ſteruen Ende inden eerſten eer ich
van mynen vyanden gheuangen

waert om te openbaren mynen ge-
louuigen die ongemetenheit der
droefheit mynre zielen woude ich
byt allen mynen leden bloet stey-
ten **W**ant dat cruce mynre passie
ontfinck ich in mynre moeder
hechame sonder welc cruce ich ny-
en was in deser werelt en myn
moeder my in haren machdeli-
ken buych ontfangende ontfinc
te samen dat sweert des zoutwen
dat haer ouch daer nae nye i desen
leuen en gebracke **D**ie sonder
gecruyfde ihu op datich dy ouermis-
mynen en medeliden een ontfinc-
like offerhande werden moghen
soe wille my lezen vanden saken
dins ghestedeliken lydens **J**hesus
die ghedendeknisse mynre passien
ensal in des kersten menschen
herite nootmer meer pdoeren **W**ant
nye en verchierde alsoe seer costelike
hantsele eyndehe jongfrouwe voer

die boerste gedraghen als die oeffe
 nunghe mynre passien verchiet
 die deuote ziele **H**ierōme wytrake
 syn herte en anedencke mit leuen
 dygher mynen dat ich in allen my
 nen leuen gheleden hebbe tweeder
 hande martelie dat eyn i mynen
 lichame dat ander i mynre zielen
 dan mynen lichameliken lyden
 hebstu ghenoech bescreuen in den
 ewangeliō maer vanden lyden
 mynre zielen salstu weten dat ich
 dat began als ich gesept hebbe alsoe
 haest als ich i mynre moeder licha
 me ontfangen was en i myn ziele
 den lichame in ghesturt en duerde
 sonder ophouden xxxiii jaer lande
 tot dat myne ziele inden croue van
 den lichame scheyde **En** herōme
 was ich martelere noch zistende
 in mynre moeder lichame want
 allet dat ich leyt inder nacht doe ich
 ewanghen was ende des dach

daer nae doen ich ghedoodt waert
dat hadde alte voren myn ziele ge
leden die altoes sach en verstonde den
pynen en eyne ygelike pyne byson
derlinghe die sy mit haren lichame
lyden soude mit bytteren gheuuelen
Ende myn ziele bekende waneer en
hoe seer ende in wat mannyeren en
van wien sy in toecornende tuden
ghepyndicht soude wden **E**nde sy sach
ende bekende alle die valsche woerde
alle die slachthe der gheselen en alle
die gaten der wonden alsoe dat alle
myn leuen was toe gheuoecht den
alren bittersten lyden **O**ch hoe die
ke suchtede ich en beefde van lyden
in mynre lieuer moeder lichame
van welken suchten haer hertte
swaerliker verslaghe wart dan van
duysent duysent blijen of conuenen
Och hoe dede beduefde haer gheest
in my haren heylige uer den sy ge

buelde alsoe ghecruyst i hazen lic
 hame o **H**oe decke doer ghinck dat
 sweert des zoutwen haer heilige zie
 le **D**ie ander sake myns gestedige
 lydens waren die alre scarpste zou
 wen der ghebedieder maget myne
 moeder die vander tyt dat sy my out
 finck volcomeliker bebede allet dat
 ich lyden soude dan namaels doen
 ich ghedoodt was ye die ewangelis
 ten deden die myne passie bescre
 uen hebben **H**ierome vande voer
 weete alle myne passien was sy
 altoes martiert welcke martilie
 myne moeder alre bitterlyste
 doersneyt myn herte aldus hebben
 in allen mynen crucen twee crucen
 ghedraghen myn eygen cruyt ende
 dat cruyt myne moeder **v**an wel
 ken du weten salste inder waerheit
 dat alle diemartihen van allen mar
 telare te sarnie ghenomen hazen lyde

myet te ghelyken enis **D**ie deerde zaden
myner stediger passien ware alle die
martilien die ye geleden ware ende
geleden souden werden van eynghe
mynen wtueracen bor my en om
die heilige gelouue alsoe dat nye lyde
van eynghe mynen lieue geleden
en is ich en hebt bitterliker geleden
en gheuelt in myn hertte dan die
ghene die dat in syn lichame ont
finck **D**oert saltu weten dat alle die
sonden doerleeden teghentwordich
en toecouede myn hertte altoes py
nichden en waren my sake geste
dichs lydens **W**elke sonden ich alle
daerliker sach ~~dan~~ dan enich men
sche en sonde alleme bekennen mach
te **W**ant indien dat ich geworden
was bloesser en affneemer alles qu
quaets dat die mensche verdient
haude ouermits die sonde aen nam
ich alle sonden alre menschen te be
schrepen en te suchen ende te betere

als of ichse selue misdaen hadde **E**n
 hierdme was ich die grote sondeur
 van welcke penitencien meer blyt
 scapen is en was inden hiemeledan
 van allen dy choren der enghelen **I**tem
 op dat ich die menschen vander py
 nen der hellen verlaessen mochte soe
 moeste ich voer eyne yfelycke doot
 sonde alsoe voele lydens betalen dat
 voer die godlike rechtuerdicheit
 ghelycken mochte eyne yfelyker
 pynen der hellen die eyn yfelyke
 sonde by sonderlinge schuldich wē
 te lyden **N**och eyn ander reden
 mims gestedigen lydens was de
 se want ich sach daerlike dat gheen
 mensche medelyden alst betaende
 ouer mich hebben ~~sonde~~ soude noch
 bekennen die groetheit myner mī
 nen yf welker ich die bitter doot
 willens voer hoem leyt **O**ne mynē
 hiemelschen vader te versuenen om

die menschen vanden helschen py
nen te verloessen om alle sondente
vernyelen en om te trecken tot my
ouermits eyrehande ghewilt der
mynen alle kande heritten **T**en leste
vanden crachten wegen mynre
zielen was myn lyden onbegrype
lyck allen menschen **W**ant ich was
volcomelyck machtich en willich
alle myne inwendige crachte ghe
uystichte handen in ghesbedigen
ouerdencken all deser voernoem
der redenen ende saken **D**ie sonder
Oetuede **J**hu bespette en zegher my
alsoe dat nimmermeer verloeren
en blyue an die verdienste alsoe
mijnichs lydens **J**hesus die vdiensste
mynre passien en becornen noch en
baten nyemant dan alleyn den ghee
nen die mich daer van danckaer syn
en mit my steruende gheestlike me

de steruen en hem mede crucen **Die**
 sondaer **Ih** o **Ihu** nu moet ich mis-
 hopen wat tme sal ich dich omer-
 meer dan daer mogen syn va soe
 voele pynē en mynen **Want** alle
 mochte in mich vergadert wden
 alle die leuen van adams kinderen
 ende alle die tyt der werlt en die ar-
 beit alre menschen die ye gheueest
 hebben nu syn off noemoels wesen
 sullen dat en weer myet me te ghe-
 lycken tot dynen leuen **Dattu** ge-
 sat hebste voer my dan als eyn steyn
 tot eynen berghe als eyn dropel
 waters totter ganster zee **Ihesus**
Ich bekenne dattu arm biste dattu
 werpich te gheuen hebste **Doch** heb-
 stu twee pynynghen dese syn dynlic
 hame ende dyne ziele wolstu mich
 dese mit ganster herten offerē soe
 voldeetstu my voer myn leuen en vo-
 myn sterue dat ich gheueen hebbe
 om dy **Die** sondaer voer waer wdich

16 hy der ewiger doot guede ihu die dy
dy niet en wilt offeren syne myne
ende syn leuen **H**ier die Ziele die eer
sche dinsten mynt die 16 beudeet
en onuerdich dunt mynen **J**hesus
salich 16 die mensche die alle vnesued
die godlike dinsten die alle vne die
hiemelsche dinsten mynt die alle vne
myne ende der ewiger blyscapen
begheert te gebruden **D**ie sonder
O Zuer **J**hu want om begherstu ge
dient te werde van my die doch 16
en behueft die gedienstichen der en
gelen **J**hesus ich en heffche niet
van dy dat mich vorderen mach
ich reken mich zeer van dich ghe
dient en geert te werden eest dattu
getit welich volbringes dat dich
seluen salich 16 hier om wille ich va
dy gemint en gedient werden op
dattu mit mich veremicht en salich
moestes syn **D**ie sonder **O** **J**hesus
wie 16 die mensche die dich warach

tichliken dvent Ihesus die mich na
 volget myn leuen en myn seden
Die sondaer **O** mynenthalike Ihu
 soe ich dyne woerde meer dypncke
 soe my meer doerstet maer leer my
 haer onse eerste materie vande ghep
 stelken medecruyngden der deu
 ter zielen Ihesus ghebyde dat ich aen
 den cruce byt gherecht was i allen
 mynen leden tot alre syden opwarts
 ende nederwarts ter rechter syden
 ende der styncker syden alsoe moet
 dyn herte ouermits myne wt ghe
 reet syn opwarts omme mich te my
 nen die dich eerste ghemynnt hebbe
Aederwarts dich seluen temynen
 dyne salicheit vromelike werkende
Eer rechter syden dyne vrent te
 mynen **E**er styncker syden om
 te mynen dynen vyant **D**oert sal
 stu weten ende nae volghen dat ich
 my wyff steden principalken ghe
 wont was alsoe sal dyn Ziele mit

Wysff geysteliken wonden gāvont
wesen want die wonde mynre syden
en myns herten sal in dy wesen
eyne wonde der mynen omme my
te begheren mit alle den crachten
ende vpt alle den mazethe dynis he
ten en om medelyden te draghe vā
mynre bittere passien Die wonde
mynre rechter hant sal in dich we
sen eyne wonde der duefheit omme
te bescheyen die zonden mynre zue
ter moeder welckes lyden mich alle
volcomenlyck kūndich is Die wonde
mynre sloncker hant sal in dyne zie
le wesen eyne wonde des zondemēds
der scheemden omme te bescheyen
dyne sonden die eyne sake waren
alle myns lydens en mynre moed
Die wonde myns rechten voets sal
in dy wesen eyne wonde des arbeys
omme mich nae te volghen in doechde
liken wercken en in penytencien
Die wonde myns sloncken voets

sal in dich wesen om woude des
 vreesen omme ernstelycke te schou-
 wen allen sonden daer ich mede
 verdoert nuichte wden **D**ie sun
 daer **o** **j**hū my willen alle mity
 zegnezen mer myet mity lyden
 my willen alle duns gebrucken mer
 myet nae volgen **J**hesus **I**st dattu
 van mynen boestappen doelste
 soe moestu tgaen ende verloeren
 bliuen **I**ch die alre gelouingher
 houft ben en woude myn lichame
 myet op ghebuert werden totter
 hemelscher glorien dan doer den
 weech der tribulacien ende des ly-
 dens hier omme en wille eghennen
 sachten weech soeken daer ich
 doer gegaen ben daer volgte mich
 nae eest dattu myet doelen en wylste
 ter hellen waert **G**hedende i allen
 lyden ende teghenheiden dat myne
 gracie is en niet toen dat die son-
 den mitter lyden des lichaems

gereymacht werden die mitte ghenoech
den des vleysches bader bedreue sijn die
sonderze **O** ihu dyne worde luyden
mich genuuechlyck bouen alle gbeluyt
der organen en smaken mich bouen
alle zuetichheit des hornichs **H**ier omme
heftike ihu sal ich alsoe langhe als
ich leue dit buerken dynre minli
ker woerden mit soe groter blyt
scapen en mynen omme helsen en
bewaren dat mich duncken sall
of ich alle Salomons rycken
en weelden besete **D**ie leefs ende
rege regneers ewelych **Amen**

Iet beghene die cort crups gheue
vander pallien ons here ihu xpi

Fre du salste op doen
mynne lippen en myn
moet sal voertkundig
ghen dynen lof **G**od

Wilt dencken in mynhulpe here
tot my te helpen haeste **G**lorie
sy den vader. **A**ls was inden
Antiphona **C**hrystus is voer ons
ghetworden onder danich totter
doot en totter doot des cruces

Mora matutina. Patris la-
Des vaders *pietia ueritate*
Wysheit die godlike waer
heit xpus mensche waert gheua
gen toe metten tyt en va synen
longeren die hy becaende achter
ghelaten en waert den roeden den
hy vercoft was geleuert en ver
zaden die hem pyne aen deden *an*
Here ihu xpe wi aenbede dy en
wy gebenedie dy wanttu oūmūs

dyne heiligen cruce die werelt
verloest heuet Ontferme dy onse
die gepassiet byste om ons
Eyn ghemeyn toll' tot allen den

Here ihu xpe *noeuwlgheer ghed*
des leuendigen godes sone
sette dyne dyne dyn cruce en dyn
doot tusschen dyn gericht en myn
ziel nu op desen tyt en inder tyt
dat myn siel vanden lichame
scheide sal en gif lieue here gena
de en barmherticheit de leuendi
gen en die ewige ruste den geloe
uigen die bestrauen syn vrede
en eendrachticheit der heiliger
kerken en ons arme sonderen
leuen en blystap ewelike e die
leues en regniers een god ewelic
ke sonder eynde *Amē* heer vhoer
myn gebet en ze *Benedic' tot*
den heer ze *alle gelouige sieleze*

Here ihūrpē des leuendigen
 gades soen die toe mette tyt
 om salicht der mensche geuangen
 woordes van denoden en schendelick
 gebonden getagen geslagen en
 gestote verleen ons lieue heer dat
 hi onnē rechten rouwe en waer
 biecht onbende moete werde vā
 allen bande der sunden en weerdich
 mote werde te kome totter vrou
 den des ewigen leuens Die leue
 en redmiers oetichod ewelick sonde
 ewide ame

God wil dencke **Te pruntijt**
 in myn hulpe here tot my te
 helpen haeste **G**lorie als hier voer

Cristus is voer ons alshier vor
 oe priem tyt wert ihū geleider
 tot pylatū en mit valsche getugen
 wert seer ouer hē gedaghet syn hals
 wert hem geslagen syn hande ge
 bonden syn ansichte bespegen also
 als die propheten te voren hadde

gesproken **Añ**

Here ihu ic
wi aenbeden di ic here vhoer myn

gebet **En mynre**

coll

Here ihu xpe des leuendigen godes sone
Doert als i die metten **coll**

Here ihu xpe des leuenden gades
soen die toe priem tyt laster
lick gebracht wordes voer pylato
den richter en mit voel valscher da
ten onschuldich gelastert bleen
ons lieue here dat wi ons selue in
desen sundigen leue op onser mis
daet alsoe beschuldigen moete op
dat wi in onsen versceiden vande
viant niet gelastert en mote wer
den mer dat wi oirmitis dinnre
genaden gequyt mote werde van
alre scolt en pynē onsen mēnichuol
diger sunden die leues en regniere
een god ewelick sonder eynde amen

G

od wilt dencken **Te teratijt**
mijn hulpe hēto in te helpē

haeste **G**lorie si de vader en **A**ls
was in de beghin **C**ristus is vor
ons **W** als voer tot gescreue staet staet

Goe tercie tyt riepen **maus**
die iode cruyste

cruysten hantwert bespot en hem wert
angedaen een purpur cleet i syn houet
wert gesmet een doerne croen op
sime ruyt de droch hi syn cruce tott
stat sime ponne **coll** **H**ere
ihurpe des leuendigen do des soen
En sonderling collect **G**ala hier vor

Och here ihurpe des
leuendigen do des soen die
toe tercie tyt naect ontdeet en ia
merlick geslagen en dede sal wor
des en syn heilige cruis droegste
op den berch van caluarien oleen
ons lieue here soe waerlick te dra
gen dat cruis rechter penitencie
in desen onsen sundigen leuen op
dat wi i den dache dyns sterndgen
o delc ghenadehick ontfangen mochten
de sentencie des ewigen doots **Die**

leues en regniers ee dat ewelic sēde

God wilt dencken **Te sextijt**
i mijn hulpe hee tot myn te

helpen haeste **G**lorie si de vaderen

Als was **C**ristus 16 voer ons
getworden onden **ym** **G**oe serte tyt

maert ihus genacht an dat cruce
hem dorste van groter pijn mit
edic en mit gallen wert hy gelauet
daer hi hinc geacht mitten moer
denaers hem is sprac die moerden
ter lichter hant **Colla** **H**ere

ihus des leuende gades soen die
toe serte tyt genacht wordes an
der galgen des cruus daer du i dine
onsprekiker bitterre pijn gelauet
wordes mit bitterre gallen ende
zuere edich verleen ons lieue
heer dat wi altoes dyn bitter smer
telike pijn en smadelike lyde in
onse herten dragende die veracht
dins gebenediden lydens en smer
teliker wonden scheuelen moeten
tegen alle becarmte en aenwedde

des listigen en bedriechlike viants
die leues en regniers een god ewelic
sonder eynde Amen **Te wantijt.**

God wilt dencke i miij hulpe
bet tot my te helpen haeste

Glorie si **A**ls was inde begize
Qristus is vor **G**oe noentijt

riep ihus help help waer om hy al
soe achter gelate waer sin ziele be
ual hy sine vader rps wtas sine geest
die ridder mit ene speer doerstaec
des herē side die eerde beuede doerē
die sone verdonckerde **H**ere ihu
rpe ldes leuendigen gades sone

En conderling cullat

Here ihu rpe des leuēde
gades soenellendelick aende
cruus hangende mit doersteken
hande en voete en mit alle vstagen
leden mit geschoerde adere en se
nen mit screyende oge en lude ro
pen der stemmen wtgaefte en alre
heilichste gebedende ziel verleen

ons lieue heer dat wi hier i deser ellē
den alsoe gerechtelick leuē moeten
op dat wi weerdich moctē werden
te beuelen onse sondige siel synre
genadiger goedertierenheit i onse
lesten v'scheiden Die leues en̄ ver
mers een god ewelick sonder eynde

God wilt denckē **Te vespityt**
Om myn hulpe hē tot mit
helpen haeste **G**lorie si dē vader

Als was in dē **C**ristus is
voer ons als hyr na staet **psalm**

Goe vesper tyt wert xpus
genamen vandē cruce die cr
synre gotliker sielē was vbor gen
aldus danē doot heuet geledē die
cedier des leuens is och daerlach
neder der glorie croen **an**

Retire ihu in anbedēdiz hē v
Retire ihu des leuēdige gader

Here ihu xpe des leuēde gades
 soen die toe vesp tyt gestreke
 woedste doer dyn heilige gebenedi-
 de side daer wt vloet water en bloet
 in een afwasschinge den mensche
 sonden vleen ons lieue heer dat o se
 herte doer wout moete werde mit
 ten speer dynre godliker myne
 op dat wi doer dyn heilige hiden
 en alre bitterste doot gequijt mote
 werde en gereynicht van alre
 misdaet onser groter swaerre su-
 den Die leues en rechtiers een god
 ewelike sonder eynde **Ame** **Te wple.**

Beekeer ons gods **G**od **teutyt**
 wil dencke **Xps** 16 voer
Goe complete tyt wert dat
 edel lichaē xpe in dat graf gele-
 get een hop des toe comende le-
 uens het wert gesaluet mit edele
 crude dus worden vervullen die scif-
 turen dese doot si ewelike i myn
 gedachte en in myn achte **an**

Here ihu xpe wi aenbede di **here**

verhoerē *Colla* **E**re ihu xpi
des leuēde ~~gades~~ *gades* doert als i *den*
Eyn sonderling collat *o* *ten*

Ere ihu xpi des leuēdigen
gades soen die toe compleet
hijt wordeste vande cruus genamē
en inde graue gekit en van synre
heuer moeder en van synē anderē
lieue vrienden droefliche bescreit
verleen ons lieue here altoes me
delidich te wesen op dat wi gestor
uen en begrauen deser bedruechlike
werlt hier namels delachtich mo
ten werde der onsprekeliker vrou
den synre glorioser verrisens
Die leues en regniers een god
ewelike sonder eynde **A**men
hier eyndet dat coet cruce getyde

Ente Augustin seut dat die iugge ou
er heest in doefhede **D**ie eerste dach
der missen is soe wie eē mishoert
hi doet daer meer aelmissen aen
dan of hi geef alsoe voele lants mo
gods wil als hi binen siet missen

soude ouer gaen **D**ie ande doecht
 is soe wie eē misse hoert voer synre
 vriende siel of voer sielē dair huyt scul
 dich is voer te horen **O**nd die mis is
 syn siel mit vechhevoer sonder pyn
Die derde doecht is soe wie een mis
 hoert en in dē wil is des anderē dages
 oec mis te hore alle die sūde die hy
 daer bynē doet die sū hē vghewe **D**ie
 vierde doecht is soe wat eē mensche
 doet het becoemt hē bet als hi mis ge
 hoert heeft dan daer na dathī gheen
 en heeft ghehoert **D**ie vyfste doecht
 is ter wilē dat eē mensche mis hoert
 soe e wort hi niet out noch hne crencht
 niet als adam dede eer hi geberē had
 vanden hout wetens goets en quats
 hi en wort out noch sieck als die kinn
 der van israhel deyē also lange als si
 dat hemelsche broet aten soe in ghinge
 si niet tē werkē der natuerē noch si en
 wordē oec niet siec **D**ie vij doecht is

dat dat hoeft ghebet beter is dā alder
ander ledē ghebet is want daer o die
mis is gods ghebet die onser alrehoest
is Daer o ist beter dat eē mensche een
mis hoert by sinē leuende hūe en die mis
doet hē meer baten dā dusene missen
doen als hi doot is o te vmyre sū pyn
of te vmeerre die gracie gods En soe
wie dat sū mis vsuemt des sōnedaege
die doet eē doot sūnde **D**at god also
voele ledē hed als die hemel sterren
heest en ellic lit een ghebeel lichaem
waer alle die lichame gheue hi voel
lyuer ter dultghen des cruces en hi en
siet vloze liet wesen by sinē sculden
In beghint sel vander missen seit onse
lieue heer **W**empt ghi engelē en laet
ons troesten myn creature want sy
baten mynen troest niet leue i mochte
Eotter epistole seit onse lieue heer **E**otter
altot deser missen en hoert se en ghe
bndyt so moete si sijn die si hoeren
Eotter ewangelen seit onse heer **W**il
lecoem so moete si sijn die hier gecome

syn om die waerht myn vaders te
 hoere **G**hy sult ewelike hebbē myn
 gebīdide waerheit **T**er offerhande
 seit onse lieue heer coemt ghy al
 le guld en coept mi die tyt **a**ls sal co
 men ha di en gulden werelt ghy souste
 geern geue om mi vonden mi daer ghet
 te coepen **a**ls me den wy schenckt seit
 onse lieue heer gheeft he also voel gra
 tien van mi als si he tot mi ghekeert
 en ghegeue hebbē i deser misse **a**ls
 men onsen lieue heer heft so seit onse
 heer etet mi hier almachtiche en moe
 ghede alsoe als ic sterf aē den cruce
 omwen siende en bid my ic sal v geue
 dat ghy mi bidt of dat v nutter is
Als me den pees breecht seit onse heer
 myn mine mine vriende en mine
 vrede brenghet mine vanden op dat
 si onch myn vriende mogen werden
Totter bndictie seit onse heer danck
 motē si hebbē die hynr ghebleue sien si
 hebbē mi lieuer ghedaen da of si mi
 hadde ghegeuen een gulde werlt my

vader heft mi vdaert en ic vdaer v
en gheue v mi bndy als mi vader
mi gebndict heeft **Amē** **Hugo** seit
toetel duue is geern daert enich is
scutvet menichuoldicht en si sucht
van hyne **Ende** daer den mogē der
toetel duue steme niet hore dā die dē
rechtigē die voer hoer sūde suchten
en in dē hemel wonē en rustē in der stil
heit **amen** **Iheronimus** seit men
sal gode suecke mit oetmoedicht men
sal hē wynde mit lyden en mē sal hē
halde mit vddicht en mē sal hem
gheuoelē mit minen **Johānes** seit
here die di vloze heft woer sal hy dy
vnde **Onse** heer antwoerde hef kin
dende cruce en i mynē lide en mit me
delide **O** suete heer als hy di geuōden
heeft wat salstu hē doe **Johānes** ic sal
hē tāsne vābuten en niet vābinen **O**
lieue heer wat salstu hē meer doe **Johā**
ic sal hē vābinen vlichtē mitter he
melscher wysht sueticht en moegent
heit **Aen** heer wat salstu meer doe **Johā**
hānes ic sou eer laten hemetryc en eer
ryck eer ic scheiden solde vande gues

menschē **D**ie mensche alsal sijn
 wasachtich inder bychte en inich
 in de gebede en duerachtich in de minne.

Ite mē leset alsoe als die lēye is o dē
 dē doerne also is mī veund vne o dē
 dē doechterē daer is mael by betey
 kent een inighe ziel die god mynt
 en soeket hā toe behagē die en sullen
 die doerne & achter sprekers noch des
 quade vmoedens niet prekele mer
 als die lēye wesset soe prekele en ste
 ken die doerne die lēye mer die lēye
 en prekelt die doerne niet inder hoe
 si meer gheprekelt wort ho si bet
 rucket alsoe onse lieue heer is mael
 betweest aende hā heilige cruce dar
 die alre suetste lēye gaf dē alre suet
 ste roock esen vader hergeest hem si
 etoete niet wat sy doen **Augusti?**
Augustinus seit die meeste sinde
 die di mensche doet dat is dat hy gode
 niet en loeft vādē goede dat hy hē
 doet **A**mbrosius seit wil di hebben
 den dienst der engelen soe blyet troef

traethe der werlt en weder staet die
becoringhe des duuels **S**ambrosio
seit wie sine naesten mach helpen en
let hem van noet sterue die heeft he
ghedodet. **I**te **A**ugustino beter is
berou te hebbe voer die sonde dan al
die werlt oghewandelt i pelgrimaet
si **S**imon seit bestaet mielc e e goet
leue want die soechde syn natuerlic
Ite **H**ugo van **S** victoer seit also
vader cracht d' godthiker mine **O**
mine woe grote bant bistu daer
god alleen mede gebonde mach
te werde **S**inte **A**ugustino seit
der dinghe make mi e suuer
conciene mer si e maecte mi mer
seker des hemelrijcs **D**at eerste
is ic e was nye soe arm my in
doecht dat ic te voel had **D**at an
der ic e had nye also voel oneren
in en doecht dat ic te voel
eren hadde **D**at derde is waer
me my eer den daer bloe ic mer

dat merde dat misseker maecten
 des hernelryck dat is dat ic myne
 vyant myn en eren kan en doet
 doe die my quaet doen Bernaer
 seit also ghereet als die versche
 wonde sien te storte oer bloet also
 ghereet is god de oetmoedighē
 te gheue syn crancie It hoe onse
 lieue heer Onsen heilichē vader
Augustinus opēbaerde seide August
inus waer si en hy antwoorde hy
 hur ben ic wat begheerden onse
 lieue heer antwoerde Augustinus
 ic ben een coepman gheworde
 ic heb veel groter schatte grote
 rycheit grote palaeissen veel olut
 tel aernode oluttel vsmadetheden
 oluttel penitencie Doe antwoer
 de die heilige vader Augustinus heer
 ic wilt v daer voer gheue als hy hi
 wael volbracht heeft It Augustinus
Augustinus seit die o i onbekent
 heiden leeft en trach is totter

peritēci en en tottē dienste gods en
rukeloos is sijn selfe en onachsō der
ghebden gods en d'oecht en sijn selfe
deyn waer neemt van binē en lau
is i godliker minen en obehuet is i
sijnē sien en ogedurich en ondeuoet
i sijn oeffenigh tot wydich i sijnre
wāderynghē sijnē troest en sijn ge
nuecht neemt i eersche dinghen
en nade blyt sijn ~~st~~ ewighens wille
en hē seluē doel wil onder wynde
en daer soe sijnē tyt o nuttelicke ou
brenget en selck op dat lyde o heere
denet en deyn eerust heeft tottē wo
den ons herē en onachsō is deynre
ghebreke en nade vdaecht en lyet
en gheern doel noetdoest neemt bā
spise ende drancke Dit sijn dieten
kenē van enē wachlike mensche en
dat hy buten der ganciē gods is en
dat hy leeft i doetsunde en dat hy
wemich tot gode behoert augustinus

seyt het si ver van mi dat ic en ghe
 mensche beghere te behaghe mer
 ic wil beghere mit allen vte chode
 te behaghe soesal hi die menschen
 dwinghe dat si my myne **P** Jerom
imo seit dat is ee opēbaer teyken
 d' bōmenis i deser werlt ee mēsche
 te vkrighe die gheuechte sijnis wille
 en daer vād' ghemit te werde **en**
 leerre seit gheē meerre denck en
 mach die mensche doe om chode dā
 dat hy hē ontdecke vāden creature
 die hē missān sū en bequaē **P** Au
gustino seit ose lieue hee en suet gheē
 schoē vleysch mer schoen sede **P** Au
gustino seit wat die mensche mynt
 die is ghelyck mynt dan die mensche
 god soe wort die mensche transfor
 miert i chode wat myne maeket
 ghelycheit **Al** i cantica staet ghe
 freue set mi als ee teiken op din
 hert dat is dat mi osen lieuen heer
 altoes sullen hebben mi osen herte
 en voert set mi als ee teyken op

sinne armen dat hi sal wesen i onsen
wercke dat wi dat te wercke sette dat
wi inde herte draghe It s^r augustino
leert os en wiset os den wech te hemel
opte stighē en seir wi en können niet
vlieghe te hemel mer hy raet os in
die dat wi inde vleysch sin dat wi
ē leder maecte daer wi by trappen
mede op mogen deynē wat is dese
leder dat sin ose ghebrecke die sul
len wi verwinē en ē leder weder
maecte vā doechsamlicke wike en
deynē soe allenske trappe op en
hoe wi os ghebrecke meer v winen
hoe wi die leder hoeger make opte
stighē inde hemel

O Jē prince der helle heeft vñ
camerē besetelt mit sinē segele als
mē leset in opodipsey inde eerster en
mer is alsulde buer dat allent dat
water dat inden meer is en solde
niet künē lessche ēe vone vanden
buer i welcke kamerē besetelt

werde die ocriffche mensche Ind'
 ander mer is alsoe grote calde dat
 allent dat id' werlt is vuer weer
 dat e mochte niet heyt make een
 luttel vand' calde dese suede den
 doot mer si e wyndens niet hier
 wden in besegelt onghelouige qua
 de kersten die onreyn va leue sint
 Ind' derde camer sint grote duester
 misse dat mensche tast mach daer
 die koninghe en here die hyr ider
 werlt gheblenct hebbe ine besegelt
 sint ommes hore sude Ind' vierd'
 camer is also grote stande dat alle
 die werlt weer vol vande alre
 beste crude dat e mocht niet vdr
 uen dat alre myneste deel vanden
 stande die daer is hier wde in be
 segelt alle die ghene die hyr ou
 bloedich leue va onrechte goede
 dat si quellidke ghewone hebben
 Ind' vyfter camer daer sint gey
 selen daer sullē mede ghecheyfelt

werde die dat lide oſ here niet in
hore herte ghebragē en hebbē dan
sulle oer oghē oren mont oer nasen
veruult wesen mit vuur dat wt al
hoerē leden sal gaen daer daersi me
de ghesundicht hebbē **I**nder soe
~~ten~~ sester cammer sint worme die
leue mid' vlāmē als die vissche in
water in dier cammer wde die gheue
ghepijnt die i haet te leue **I**nder
soeuēde cammer ē is gheen hapen
mer al droefheit wat mid' hellen
en is gheue bloessinge als eynde
coet soe moetmē hyn begerē ~~wydt~~
kycht ere vrende en moeghe als
die doot coemt ist oſker te dāte
Wat batet 2 kycht en doet al sinē
omer steruē moet **O**ch wat hi al
bliest die tylic doet voer enich
kies **S**al mē vā allē wke loen ont
faen soe iest altoes doet wael gedae
Alusting vrechde eens **A**ls dat
ouē

smēsoen williche die meeste vrede
waer die dē mensche helpen mach
Doē antwoerde die soen dat weer
een luetter puer consciencie Doen
beaechde hee waer af coemt ēē luet
ter puer consciencie hy antwoerde
van nauwer hoede voer sonde hy
beaechde waer vā coemt die nau
we hoede d'sunde hy antwoerden
van ene godlike heiliche ant hy
beaechde waer af coemt die hei
liche ant hy antwoerde wt godlic
ker mynē en lieste **Bernaer** **O**
goede **Jhu** hoe seer hebstu my ghe
mint hoe seer hebstu my ghemint
du hebste my soe seer ghemint
dattu niet aendachtich en hebste
gheweest dymre pynē en lasterē
Mer mynre salicht ē hebstu niet
onaendachtich gheweest **Ic** auch
god heene aende cruce mit opghelo
ke amē bereyt goederter lue toe
ontfanghe alle die gē die tot hē wil
lē comen **auch** seu ten heeft nye
ofte ghe en noch oze ghehoert noch

no

gheens mensche hert en kans be
gripen dat gods beloeft heeft den
ghene die he myne ende dōne

Van .xiii. puntē die onse leue hee
ren den cruyss aen haem had. Die
wi auch sullen hebben

An .xiiii. puntē die daer ghe
woest hebbē i onse leue heer
en die wi vā recht in ons hebbē
sulle ist dat wi omermeer salich
werdē wille. **E**en iersten mael
had ons leue heer een herte vol
myne en dat verstaen ic i dien
dat hi in meester symre noet ierst
bat voer sin viande en niet alleē
en bat hi voer sin viande mer hi
ontschuldichde si oec wāt hi seide
si en wete niet wat si doe. **H**ier
in werdē wi gheleert dat wi wt
rechter myne vercheue sullen den
ghene die ons misdoe wāt hi seit
vercheest en di sal v gheue werdē

Ten anderē mael had ons heue
 heer een hert vol ontfēhertichei-
 de want hi gaf den moedener
 dat ewige leuen daer i werde wi
 geleert dat wi wt rechter ont-
 fēherticht alle mensche alsoe
 ontfāen sullen als wi van gode be-
 gere ontfangē te werde. **T**en der
 den mael had hi een hert vol
 trouwe en dat moete wi oec i
 ons gheuoelen want die trouwe
 bewysde hi ons doe hi mit syn-
 re onscolt voer pylatus oec scholt
 betalen wolde op dat wi mit
 myne voer ons selues scholt
 penitencie doen wolden.

Ten vierde mael had ons
 heue heer een hert vol vlan-
 ghens wat hem verlangde
 soe seer na onser salicheit dat
 hi seide dorst of hi segghen
 wolde **J**c begherte te sterue

op dat ic myn vriende verlossen
mach. **E**en vyften mael had
ons lieue heer een hert vol droef
heide doe hi riep myn god was
om hebstu mi ghelate. **O**f hi segt
ghē wolde hoe laetstu mi die mē
sche alsoe suer werde. **H**ier in wde
wi gheleert dat wi ons hiden
mit rechter herten bedrouen
sulle wāt hyt o onsen wille de
lede heeft. **E**en seften mael had
hi een herte vol on oetmoedic
heide want hi seide vad in
dine hande beueel ic mine geest
Hier in werde wi gheleert dat
wi mit oetmoedigher herten
en begheerte alle onse crachte
en alle onse werke gode opoffe
ren sullen. **E**en seuenden mael
had hi een herte vol wysheide
wāt hi besloet al sy leue in

246
enē salighe eynde doe hi seide
alle drink is is volbracht **O**ch laet
ons dese wysheit i ons gheuolen
op dat wi die schalcheit der werlt
en des diuels en ons vleissches
mit wysheide verwinne moethen
Een achtende mael had hi een
herte vol waerheide wāt hi liet
hē neghele aen dat cruyse op dat
hi ons niet ontlope en wolde **E**n
hi liet syn armen wt recken op
dat hi alle mensche ontfanghe
wolde **O**ch laet ons dese minne
boelen want hi heestet om oſe wil
gedaen **E**en negeden mael had
hi een herte vol moethenheide wāt
doe syn suete herte schoerde doe dede
hi die stene schozen mit synre got-
liker macht **H**ier i werde wi ge-
leert dat wi mit onse herte chade
onderdanich sullen wesen want hē
alle drink onderdanich is **E**en

tienden mael had hi een hert
vol van verduldicheidē wāt hi
hienc aen dat cruce mit wtghe
recten armē mit opghelakene
wondē. **S**yn swaer lichaem had
aendē cruce een iamerlic neder
sichē syn edel rugghe was ia
merlic gheschoert mitte gensele
sij edel mont was ghebittert
mit gallē. **E**n syn suete aenschij
was iamerlic bespeghe. **E**n syn
wangē hadde menigē slach ghe
ledē aldō soe heeft hi ons ghetoet
een spighel vā ontferherticht.
Ten elften mael had hi een hert
vol gherechticheidē wāt hi ver
wanden duuel en al syn synnes
mit synre doot. **T**en tweelfte
mael had hi een hert vol sche
melheidē en daer o begaf die
sone oer schijnē doe die schemel

247
natuer blodich en bloet aenden
crups hrene. **T**en rijn mael was
sin hert vol standich en daer o
en onfadh hy geen pijn hi en
drandek daer daer tot inden
doot. **T**en rijn mael en ten
lesten mael had hi en hert vol
ghehoersamheiden wat hi was
den cruce ghehoersa om sinis va
ders wille en daer en leert hi o
dat wi der doechden i allen dinghe
ghehoersa sullen wesen. **D**aer o
siede ic ynt ierste boelt i u dat
daer heeft gewest i onsen lieue
here ihu xpm dat wi des soe
boelen moete dat wi sinre pas
sen ende sinre mynen en wer
ke nimmermeer en vergeten dat
ghinc ons die selue ons lieue hee
re xps **A A E A A A**

Hier begint die liete

Ore my nae volget en wādelc
met en dūsternissen sprecdt
onse here **W**t desen woerde merde
wy ver maent ipm te volge en sij
zeede **O**f wy verlicht wille merde
En verloest van onser blintheit
aij soe sal dan onse stūderē en oñ
hoechste aen dacht al sin **D**at wi
ons oeffenen in ipus leuen **E**n
daer op denken ghezuwelen
Want ihūs leere ouer daet alre
heyligen leere **E**n soe wy e d'rech
ten gheest hadde die solde daer i
vinde verbergenē smake en zuetic
heit **M**er leyder het gheschiede
ke **D**at voele mensche al hoere
sy decke dat ewangelium ipi
sy deuole daer wenich beethen
ten toe **O**m dat sy den gheest
gods niet en hebbe **S**oe wy e d'
ipus woerde wilt te vollen en
smackeliken verstaen **D**ie moet

herne pynen allen syn leuen
 te bielden en te scijckē nae xpūs
 leuen. **O** mensche wat batet di
 hoege dingen te wetē en te dis-
 putieren vander heyliger dze-
 uoldicht. **O**stu sonder oertmo-
 dicheit biste. **E**n daer om mes-
 ches du der heyliger dzeuoldic-
 heit. **S**ekerlyck hoege en scone
 woerde en maken den mensche
 noch heyligh noch gerechtich. **M**er
 een goet doechdelijck leuen maect
 den mensch gode lyef en denasm.
Ich wolde lieuer geuoele in my
 conpūcie of deuocie. **D**an te we-
 ten wat conpūcie te segghen
 is. **O**st ic alle die ~~byb~~ bybel te
 reggen wuste van buten. **E**n alle
 dat die philosophen ghesproken
 hebbe wat solde mi dat baten
 sonder die mijne gods. **E**n sond'
 syne gracie. **O**ch vdelheit der

uq

vdelheit en al eest y vdelheyt sonder
god te mynen En heme alleyn te
diene Dit is die hoechste en meeste
wysheit dat wy Oumds eē bsmac
den der werelt ons pine / tē ewighe
leuen te comen En het is grote vdel
heyt nae der werelt eere te staen
en verctendlike rycheydē te suecke
en daer i den hoepe te setten **Tus**
oec vdelheyt nae te staen der werlt
eere te staen en hem daer in te ver
bessen **Tus** vdelheyt des vleysche
begheerte te volden En dat te be
gheeren daer men naemuelc smac
liken as gepynicht moet wden **Het**
is vdelheyt lange begheere te leuen
En om een goet leuen wemich te
sozghen **Het** is vdelheyt die roffen
moerdige leuen alleyn aen te siene
en niet aen te mercken wat volghen
sal nae desen leuen **Het** is vdelheyt
zeer te mynen dat mit haesten n
daet En derwaert niet te haesten

daer die blijfscap eweliken duerende
 is **G**hedencke al by tyden des woerts
 dat salomon seet **D**at ouge e woert
 niet vsaet mit sien noch dat oer mit
 hoere **E**n daer om soe pyne die dyn
 hertte te trecken vander mynen der
 dingen die sienliken en vganckelike
 sin **E**n dte keeren totten onlienlike
 en ewigen dingen te begheeren **W**at
 die hier volgen haere sienlicheyt die
 besmetten zeer haer conciencie **E**n
 daer toe verliesen sy die gracie gods

Van eyenen oetmoedigen teneuelen
 simo selfs dat ii capittel **A**llen
 menschen begheeren naetuerlike
 conste willen te werken **M**er wat hel
 pet conste en wat brienget sy in als
 men gode niet en ontsiet **B**eter is e
 oetmoedich mensche ongheloeert
 die & gode dient **D**an een houersich
 philosph die hem seluen niet e kent
 en des hemels loup can mercke **D**ie
 hem seleun wael bekent **D**ie is hē selue
 onwert en inder menschen lof of prijs
 en heuet hy **h**egheen teneoecte **E**st

ich alle dat wuste dat inder werelt is
en ic edheen myne en hadde wat soude
my dat bevroemen doer gode Die
my oerdelen sal wt mynen werden
Holde di ledich van doel conste te be
gheeren Want daer is dedre wile in
gheleechen onnutte becommernisse
en bedriechmissen Die voel weeten
bertheeren oec gesien te werden En
willen heuten wys Het sin voel sin
den of men sy weet Die wemich of
niet en vromen der Zielen En die
mensche is herde onwys die hem
mit eyngigen dinghen becommert
dien alleyn mit dien dinghen die
hem tot synre salicht dienen Voel
woerde en maken die Ziele niet sal
Mer een goet leuen Daer sy i mede
mede is En een goede conciencie
gust groet betrouwen tot gode waer
Hoe du meer wetes hoe du daer na
swaertliker geuerselt sulste wende En
sy dattu daerom te heyliker leues
En woll dy dan niet verheffen van

eniger conste **en** hebbe wese
 vander consten die dy gegeven
 is **I**st dat di duncket dattu voele
 wetes en vstaes weet nochtan datt
 voel dingen sijn die du niet en wetes
 En daer om sich dattu hebste een
 neder oetmoedich geuoelen vandi
 seluen En belie dattu wemich wetes
 Wat wilstu dy voer vernant setten
 Wantter doch voele sijn die meer
 weete en vstaen dan du doeste wil
 stu tot dynre baten yet leeren en
 weeten Soe beghere te wesen o
 geweten En van allen menschen
 niet geachte te sijn **D**it is die tuiet
 ste ende hoechste lesse Dattu dyselue
 meer waerheyt kenste En inden ken
 nen di versmaedes en bruyes niet
 te houden van di seluen en van an
 deren menschen wael en wael va
 honte geuoelen dat is grote wys
 heyt en volcomenheit **D**iestu

na

vermant mit openbaer sundiche Of
ernichte swaer groue dingen doen
Du en salste dy nochtan niet beter
achten dan die mensche is want
du en weetst niet hoe lange dattu
mit gode salste staende blyue allen
sijn wy cranche mensche **M**er
du en salste nyemant crander

^{st o d m}achte dan dy seluen ihu xpi ofser
Sinte augustinus **I**n het geweld
by wylen mit wondeliker manie
ren dat die ziele des mensche wt
eenre valscher ende theuernis der
oetmoedicheit meer v'hou'dicheit en
hem meer verheest inder herte
dan of hi openbaer hou'dich waer
Der vader macharius sp'ck: **E**n
dattu enen anderen wiste beres
pen en bestrauen **E**n du seluen
totten toerne beweget wdes **S**oe
voldoestu dyne eygen passie **D**at
inne **O**p dattu enen anderen

behoudes. **S**oe en salstu dy seluen
 niet v'liesen. **E**en ander out
 vader sp'ck. **D**ynē mont in sp'cke
 nimmermeer bōse woerde als die
 tyn stocke gheue doerne ē byn
 get. **W**ant wy dat sumre koningen
 gheene machte en heeft. **D**ie en
 mach egheene ander becozinge
 weder staen. **O**f aen wechtlingen
 v'wēnen. **D**er abt sysois sp'ck. **E**en
 huy's moniche sal inder eerden v'
 hauen en gheert werde. **E**n in den
 ousten hiemele voerden outhe gods
 gecroent werde. **A**nthonius sprac
God is alleyn goet. **E**n d' mensche
 en is niet goet onse heer en sy dan
 mit hem. **E**n wy soelen ons seluen
 sculdich gheuen. **W**ant wie dat hē
 seluen niet en bestaest. **D**ie v'lyust
 sinen loen. **E**en out vad' sp'ck. **mē**
 vnder wael die boeke eten en
 boeden sich doeck dat si niet sati
 werden. **E**n een ander etet wemich

Exm

en woerdent doch sat **E**n alt
vader spick **D**u en salste des nūm
meer eten dattu begheerts **M**er
etet dat dich vangode gesant en
verleent **W**iert **E**nde segghe hē
dancke en genade **E**n brued
quam tot eenre tyt tot ene oude
vader en spick tot heme **M**yn
brueder settet mich te onbrede
En loepet wt hier en daer **E**n
daer van wde ic gepymicht **D**oe
antwoerde hē die oude vader **O**
brueder vdraget vbuldeliken
En god werdet aensiende dz wē
ke dūre lydsamht **E**n woert dū
nen brueder weder om tot dū be
keerende want het is omoeftelic
ken **D**at yemant mit haersdiche
de **O**f mit wreetheden woerde
getoegen van synen wille noch
der een duuel en vdrjef denan
dere mit **V**onder trecke hem tot

dich mit goedertierenre mynlichen
 den want onse lieue he ihus toech
 alsoe die mensche tot heme mit doe
 dertierenheide en mit troestelic
 ke vmaningen. **E**n brueder spick
 van enen ouden vader **D**ie te male
 een goet man was **D**ie sat eens
 mitte bruedere ou tafel ten eten
En hi sach inden gheest **D**at sulc
 ke waere onder hon die homich
 aten **D**ie ander aten als broet **D**ie
 derde aten als mÿste en haere **D**es
 naem dese goede vad' een groet
 v wonderen **E**n hi bat den almeech
 tigen god dat hi hem vtoene wille
 wat dit beduyde **D**at sich die spysse
 alsoe v wandelde inder bruederen
 monde **D**oen quam een sterne
 tot he **D**ie spick tot hem **D**ie brue
 ders die daer homich ete **D**at synt
 die ghene die daer niet e murmer
 ren **M**er mit grot' nendachtaerht
 god daer van dinken en loeue omc
 die spysse **D**ie hi hou vleent **W**at
 haer gebet deyt voer gode op al
 soe suete als homich **D**ie daer dat

broet eetē Dat sint die gheenē die
daer eenbaldichlickē god loeue **Maer**
ōme dat hi hon die spysse gheue niet
doch **mit** niet mit grot aendachte **Mer**
die derde die meeste aten Dat sint
die gheenē die daer murmueren en
spreken Dat is goet dat is bsoeten
Maect dit aldo maket dat alsoe **Ende**
lasteret en scheendet die spysse **Want**
datten is niet goet en nam en saldes
niet doen **Want** die hoege leere **Sint**
paumels spreck aldo **Eten** wy of
Dreke wy **Of** wat dat wy anders
doen **Dat** sal alte male ter earen gods
gescheyen **Soe** eest salich **Gen out**
vader sprack **Des** moerghens als du
op staets **Soe** spreck tot dy selue **du**
lichame arbeide dat du geboede **Wes**
En du siele beste **Wys** **Op** dattu be
grypen moeges dat ewige cruesdes
vades **Die** abt cassianus spēk van
enē ouden vad' **Die** mder woestinen
sate **En** gode gebeden hadde **Dat** hi niet
en liepe als hi van gheestelike dingen
spreke hoerde **Mer** wāneer men van
ydelē dingen spreck **Of** acht spreck

Dat hi dan sliepe **O**p dat syne oeren
 alsoe da gedane vchiffenissen niet e
 ontfingen **D**ese oude vader spick **D**at
 der duuel zeer vlietich weere **D**ie men
 schē tot vdelen woerde te kecke **W**ant
 hi een aen vechte is alre gheestelicker
 vechte **E**n hi spic alsoe gedane omck en
 sende **I**c sprack tot eenre tyt van d'zie
 len salicht tot sulcken bruederen **D**oen
 woerde sy zeer becomert mette slaepe
Dat sy oec die ougen niet openhouden **g**et
 en mochte **D**oen woude ic hon bewy
 sen dat herdes duuels werck was **E**nde
 spick van vdelen dingen **E**n alte hants
 ver voer hon d' slaepe **D**oen begonste ic
 te vsuechten **E**n spick **L**inge hebbe ic ge
 sproken van hemelsche dingē **E**n allet
 slept **g**hy **M**er nu doen ic van vdelen
 dynge begonste te spreke alte hant
 woert **g**hy bereyt dat te hoere **D**aer
 omme vrede ic v lieue brueders want
ghy nu weetet dat des duuels wicke is
Soe bewaert v voer den slaepe als **g**hy
 dat godtelike woert hoert dat ee spuse
 der zielen is **D**ie oude vaders sprake
Al eest dat sich een engel inder waerht

openbaert du en sulste hem niet lich
teliken ontfangen **N**ier boetmoedige
dich en spreke **I**c die in sonde leue **I**c
en bens niet wêdich **D**at ic eenen
engel sien soude **O**p eenē tyt soe qua
men sōmethe oude vaders tottē abt
anthonius **E**n der abt Joseph die ma
niet heme **D**oen wolde anthonius
die morickē pruefen en bekonste
den jongsten monickē te draeten we
heyliger schryftueren **W**y sie dat of
dat verstonde **D**oen spēck oec een
vegelycke als hyt vstont daer toe
Doen seide anthonius **E**n niemāt
van v allen ē heuet vonden **V**enkes
ten draechde hi den abt Joseph me
hi dat vstonde **D**oen spēck hi **V**ader
het is mijn scout **I**c en wyts niet
spēck **D**oen anthonius waerlycke
Dabt Joseph die heuet alleme die wê
heit gewonde **D**ie daer gesprokē he
uet **I**c en wyts niet **E**enen ouden
vader waert gebræket **W**ie dz were
dat sōme menschen specke **D**ie se
ghen die engelen **D**oen spēck hi **S**a
lich is der mensche **D**ie altoes ansiet

sime sonde en sime ontblyue i doeche
 Sinte anthonio spick Ic sach die werlt
 al vol strycken des duuels En ic spick
 O wie lieue he wie mach ontgaene
 allen desen strycke Ic hoerde ee ste
 me Die spick O anthonio Dat deyt
 alleynne die edel vrouwe der oetmoedic
 heit **E**en brueder vraechde ene oude
 vader wat den mensche alre nutste
 waer Doen sprach der oude vader
 Dat waere oetmoedicht Wat rech
 te alsoe voel als sich der mensche
 neder l gheeft totter oetmoedicheit
 alsoe voele woert hi ghehoedet vor
 gode en voer allen sime heylighen
Der abdt artathori sprach Al weert
 dat ee torenich mensche daede bweete
 hi en behaget gode niet noch oet de
 menschen **O**me sime toerns wille
Een brueder vraechde ene ouden va
 der en spick **O**vader segge my ee dinck
 daer ic mede mach behouden wden
 Doen spick der out vad **S**oe wie om
 god wale lyden en voel lyde mach
 en gheerne onrecht vdraget Dat is
 dat sekerste teyken daertoe **M**et

ware twee monicken die te samen woen
den i eenre cellen **D**ie Zeer oetmoedich
en v'dullich waren alsoe dat de andere
monicken wond hadde **D**oen menich
alsoe voel seyde van haere v'dullichkeit
Doen sp'ck een out vader dat wil ic v
sucken **E**n hi ghynck tot haere cellen
Doen ontfincgen sy hem mit groter
vroude **D**oen si haer gebet gheyncket
hadde **D**oen sach dese gods ma haere
ghede **E**n daer stont voele schoen cruyt
ghens yme **D**oen nam hi synen staf
en sloech daer mede al dat cruytgen
af en ontwee rechte of hite male toer
nich hadde gheweest **D**oen dat die twee
monicken saeggen soe en woerde si niet
beruert noch toernick **E**n bleue **I**n
haere v'dullich **D**aer nae bleuen si
by malcandere en ghynghen i haer
gebede **D**oen si haer gebet voldoen
hadde **D**oen sprake si totte oude vader
vader wilstu soe gaen wy en sien of
ent meer cruytghens ghebleue is dat
Dat wy dat af breken ende dich spuse
make **O**f het dich behaet **W**ant
het is te hant iut dat wy soelen

eten **D**oen dat der out vader hoerde
 dat si soe v'duldich waren en doe bekam
 de jhi syne scout oetmoedeliken **E**n
 sprack ic loeue den almeechtigen god
 want ic hebbe gesien brueders **I**n den
 welcke rustet der heylige gheest **E**n dar
 omme bidde ic uch doer god dat ghy blij
 liet i uwee v'duldicht **E**n oetmoedicht
En gedenct mynre **W**at ic hebbe dit
 gedaen **D**aer omme dat ic woude vsuc
 ken dze v'duldicht. **E**n al het spēck wie
 en binden vā lazer niet meer beschre
 uen van doechden **D**aer mede datti dz
 hiemelrucke v'twerf meer dan dat hi
 syne azmoede versuldlike droech **al**
 soe datti weder den rijcken mā mist
 en muurmieren **D**oen hi heme die
 brocken des brots v'sachte **D**aer omme
 waert hi ontfangen in elzabams
 schoet **E**n brueder braechde den abde
pastoer en spēck **G**est dat ic mōs brue
 ders sonde sien eest goet dat ichse heele
Doen spēck der out vader **I**n welcke
 stonden dat wy bedecken ons brueders
 sonden **S**oe bedecket oec god onse son
 den **E**n soe wāneer wy se ondecke

Soe ontdeckt god onse sonde. **G**en
out vader sprek. **H**et is beter dat der
mensche eete vleysche en dreuchke
wyn. **D**an dat hi der mensche vley
sche eete mit achter spreken. **S**ucke
oude vaders sprake. **S**oe wāneer wy
ons vsamenen en van onser zielen
salicht spreke. **S**oe ~~het~~ stiepen wy
op tot inden hiemele. **M**er wāneer
wy ons versamenen en mit achter
clappe ons becomere. **S**oe rechte
die een den anderen in die helle. **S**ulche
oude vaders seiden. **S**iestu ene jon
gelinck. **D**ie mit synē eygenē wille
op dēmen wilt inden hiemele halte
nutte voeten en werpe ned in die
eerde. **W**ant het hem niet nutte en
is. **D**ie oude vaders spraken vā ene
groten vader. **S**oe wāneer yemant
tot heme quam omme vet te braeghe
Soe sprack hi mit groter sekerheit
Iech ic ontfaien eynen persone die
setse opten stole des gereshtes. **W**at
wilstu nu dat ic di done spreekstu.
God herberme dich ou mich. **S**oe
spreket god twe. **W**ilstu dat sich god

herberme ouer dich **S**oe erberme
 dich ou dyne broeder wilstu dat dich
 god dyne sonde begheue **S**oe vergheest
 du dyne naasten van grondē dīns hert-
 ten **G**od en is eethene sake onser vdoerf-
 ferisse **M**er het lichtet ane ons **O**f
 wy willen salicheit ontfangen **O**p
 dyne tyt lach die a bt Anthonius i syme
 gebede **E**n een sterne quam vanden
 hiemele **E**n spick tot heme Anthoni eē
 schuimer tot alexanderien **D**iens bouē
 dich **D**one ghinck hi i die selue stat totte
 māne **E**n sprake **O**du gods becoer sechte
 mich dū werden **D**aer omē ic witter
 woestynen comen ben totty **D**oe spēck
 die man **I**c en weyte niet of ic ey goet
 gedede **D**an des morgens als ic op stuen
 eer ic ou mijn wcke sytten gaen **S**oe
 sprekke ic tegen mich seluen alle dese
 menschen **D**ie in deser stat woenen
 beyde **J**onck en out **D**ie coment i dat
 hemelrycke **O**uermids haere goede
 wille **H**er ic baere alleynē i die helle
 omē mynre sonden wille **D**ese salue
 woerde drage ic van des morgens tot
 ten quonde toe dat ic **i** slaepen gaen

in mynre herte **D**oen sprack Anthonyus
O du gemijnde sone du heues dat hie
mehycke mit oet moedigen roimen
gewonen sijttende in dyne huysse als
een goet werck meester **I**ch hebbe allen
die daghe myns leuens ouerbracht in
bescheidenht **A**lsoe dat ic de woerde
make nye in gewan **E**ynen oude vader
waert gebracket **W**at oetmoedicheit
were **D**oen spick hi **E**est dattu dijnen
broeder die in dich gesondich heuet **E**n
vghheueste eer hi dich bidde **O**f te de
naeden compt **D**at is oetmoedicheit
Eyne anderen **D**uden vader waert ge
braeket **W**at oetmoedicheit were **D**oe
spick hi dattu denen goet deyste **D**ie
sich quaet doen **D**oen spick der gheene
wed' en of een mensche hier toe niet co
men en can **W**at mach hi dan doe **D**oe
spick der out vader **H**i vlie en vlie
een swyger **E**en oude vader die vasse
lyt welken **A**lsoe dat hi mis welken mer
eens des en ate **O**p dat heme god wolle
gheuen te staen een woert **I**nter heyl
ger scrystuere **E**n des en gescheide heme
niet **D**oen spick hi in siech seluen **A**ldus

lange hebbe ic gearbeijt en het heuet
 my niet gebaet. Daer omme wille ic gaen
 hier by tot ene broeder en wil hem daer
 omme vraegen. En doen hi buten der doere
 van sinre cellen quam. Doen sande god
 synen engel tot heme. Die spick. Sich dese
lyt wiken die du gevastet heues. Die en
 hebben dich niet naest gode gesat. Mer
 nu du dich voer moedich heues tot dynen
 broeder te gaen ende heme te vraegene.
 Nu heeft mich god hier gesant. Dat ic
 dich leeren sal daer du omme gebede hebdt
 dat te vstaen. En den gen openbaere he
 die reden en voer ewech. En broeder
vraechde eynen ouden vad' en spick. Het
 syn twee bruederen. Der ee rustet in syn
 re cellen. En vastet sesse dage omme. En
 deyt groeten arbeit. En der ander dient
 den siecken. Welck wick is gode meer be
 quammer. Daen spick & gadt vad'. Dat sich
 der broeder by der naesen op wt lymt. Hi
 en mochte nochtan denen broec' niet ge
 licken in vdierten. Die den siecken dient
 van mynen. Die abt paster seyde. Gest
dat een mensche misdoet en dat v'sakeet
en seet ic en hebbe niet misdaen. En be

resse hem niet wanttu breechste dat op
sat sijn gemoede tot penitencien **Die**
Abt Daniel seyde alsoe voel seer als die
lichame droyet alsoe voel doerret en v
doecht die ziele En alsoe zeer als die
lichame vdoerret en vdoecht alsoe vo
le droyet die ziele **Die vader matonis**
seyde soe een mensche meer gode ge
naket soe hi hem een meere sonder
seet te wesen want **ysayas** die **phete**
doen hi onsen he sacht soe seyde hi hem
seluen caluychte wesen en dat hys on
werdich was **Die abt Jacob** seet al so
rechte als een lanterne een donder
cinner vluchtet alsoe vluchtet die ~~ver~~
vrese gods den mensche eest dat sy
in sijn herte compt en leert heme
allen doechden ende die geboede gods
Op enen tyt quamen enijge br
deren mit thebayden tot ene ouden
vader En sy hadden enen mit hore die
vande duuel gequelt was Om dat
hi van dien ouden vader genesen
soude wden En doen sy lange desen
ouden vader hier ome hadden soe seyde
hy totte duuel ganch wten maect

sel gods En die duuel antwoerde
 desen ouden vader Ic gaen tot Mer
 ic braege dy een woert dat du mich
 segges Welcke sijn die hoecken en
 welck sijn die lammertkens En die
 oude vader seyde aldusdanc sijn die
 hoeckens als ic ben Mer gods weijt
 welck die lammertkens sijn En doen
 die die duuel hoerde Soe riepe hi mit
 luyder stemmen en sende sich ic gaen
 tot omme dyne oetmoedicheit En die
 duuel voer wt in die selue vze En
 gods man was onder den die den gheys
 te der openbaringen hadde Die sprack
 dat hi die selue crachte die hi sach bouen
 der doeypen Die sach hi oetboue des
 monicks deyder als hi ee gheestelic
 deyt aen doet En die abt moeses woē
 de in eynen steen en hi waert op eenē
 tyt alte zeer ane gewoechte van on
 cysheyde En doen hi hem te leeste
 mē cellen niet onthoude en mochte
 Doen ghinck hi totte abt ysidorus
 en dede hem dit te weeten Doen bat
 hem ysidorus dat hi wes i syne cel
 le ghinge Doen sprack hi des i moch

te hi niet done Doen nam hi hem tot
sich en sprek tot heme Dat hi op sege in
dat weesten En hi sach op en sach ene
groete schare der duuelen Daer nae hie
te hi heme sien in dat oeste En daer
sach hi een groete senere der engelen
gode In groeter eeren Doen sprack
ysidorus Hier dese sijn gesane den
heyligen te helpen En deser is voele
meer Die mit ons sijn dan der ghē
re die tegen ons sijn En alsoe danke
de Dabt moyses gode ende bliete hē
op die engelsche hulpe En ghinck we
der in synre cellen Paulus symplex
Dat is die eenwoldige paulwels Alse
was synē name Die was eē ionger
sinke anthomus Die hadde eē genae
de van gode Dat hebelkende d' mēsche
herten en haer conciencie Als eē mē
sche den anderē bekennt aen aensichte
Dese een woldige paulwels quam op
enē tyt daer die moniden waerē ver
samenu in eenre kerken Om daer te
ontfangen gods lichame En doen si
in die kerke ghingen Doen sach dese
paulwels Dat die bruedere zeer zeync

ware in hare zielen **E**n dat mit ene
 begheerthe brueder ghinck syn engel
 mit groter vrouwen **E**n sach hi oec ene
 andere brueder onder hon **D**ie was
 sweertte **E**n onreynne **E**n hi sach den
 duuel by heme gaen **D**ie he om vanigen
 hadde **E**n leyde hem mit groter vrou-
 den **E**n hadde heme een seyl gestrichet
 doer die nase **E**n sach dat hem syn engel
 nae ghinck mit groten leyde **D**oe pau-
lus dat sach doen begonste hi zeer te wey-
 nen en sloech voer syne borste **E**nde sackete
 voerder kerken **D**it saegen die ander broe-
 ders en baden heme dat hi hon seyde wat
 hi daer hadde gesien dat hem soe zeer
 bedroefde **H**i en woude des niet doen en
 by herte van hem gaen **D**oen die misse
 doen een eynde nam **E**n die broeders wt
 ghingen **D**oen sach hi dat die brueder
 die daer soe sweertte hadde geweest en so
 onreynne **D**at hi soe scone was worde
 inden lyue en and' zielen **E**n synē goe-
 den engel ghinck mit hem mit groter
 vrouwen **E**n der ghinck duelt hem
 nae mit groter bedroeffenissen **D**oen
 dat paulus simplix sach **D**oen riepe hi

mit luden stemen en spick **O** beued's comet
her en louet den milden god **S**iet groete
bermherticht des soens gods **O** wel her
en louet den milden god tot der ste
men quamen allen die moniche **D**oe
seyde hon paulus wat hi gesien hadde
En hi **h**at den beued dat hi heme si
leuen seggen woude **D**oen spick d' beue
der ic ben en was sonder **E**n ben geweest
langen tijt in onreynheiden **M**er doen
ic nu quam in desen kerke **D**oen hoerde
ic dat men laes ysayas **D**aet schryft
en onse he spricket wert gewasschen
en werdet reyne **W**asschet vch mit rou
wen **E**n wie groet die sonden sijn **S**oe
wilt sich der bermhertiche god on vch
erbermen **D**ie een hoerne is alre berm
herticht en wilt vch reynighen **E**n ont
faen tot sinre hulpen en heil den **D**oe
ic dese woerde hoerde **D**oen spick ic in
mijnre herten mit volcomen rouwe
O god der mildicht **I**c v mane dich de
ser woerde **E**v v uille dat in mich much
rouwet van quansen herten he allet d
ic ve tegen dynen wille gedaen hebbe
Ev v uille aen mich dyne woerde en v

gheeft **O** lieue hē allen mij sonde **Ic**
 geloeue dich hē dat ic mich voert meer
 wille hoeden voer die sonden **E**n wil
 dich hē dienen mit lueteren en reynen
 herten **D**oen dese woerde die monic
 ken hoerde **D**oen loefden sy gode **E**n
 spraken hē god wie bystu alsoe loeue
 lyck in allen dynē wcken **D**ie abt
 pastoor sprack **H**et is gheschreue ghe
 lycker wys als dat herte **H**eer
 totten waterē der boernen alsoe begeert
 mijn zielen god totti **D**at herte in
 woestynē die sluyken voelē slangen
En soe wāneer si dan van haerē ver
 ghiffenissen ontfenket werde **S**oe
 begeeren si te coemen totte wateren
En soe wāneer si dan gedēckē heb
 ben **S**oe werden sy gēteperet voer der
 ghēiniffenissen alsoe wdet der monich
 inder woestynē ontfenket vander
 ghēiniffenissen des duuels **S**aer om be
 gheeren si des sondachs te comē tot
 ten boerne der waeteren dat is totten
 heyligen sament **xpi** **S**aer mede wer
 den sy gelutert van alre bitterht der
 duuelen **E**n out vader sprick dat twee

bruederen waren die woende te samen
by eyn. **Der** was een allendich **En** d'
ander in geboeren. **Der** allendige be-
brueder was wat vsumende **En** der in
geboeren was zeer blietich **En** dat de
schpede dat der ellendige brueder v'schen-
de in vreden. **Doen** sach der out vader
die by hem woende dat een groete
schare der engelen quam **en** woerden
die zele voer den hiemel **En** ~~spick~~ ~~daer~~
daer nae waert een waeghe om die zie-
le gedaen. **Doen** quam een stemme vā
den hiemel **En** spick dat is openbaer
dat dese ziele wat vsumpich heeft gewest.
Mer om haer allendicht. **Soe** doet
haer op die doere des hielms. **Daer** na
sterf der in geboeren brued. **En** allen
sijn vrienden quamē tot heme. **Soe** sach
der out vader dat daer theene engelen en
quamē. **Doen** v'wonderde hem zeer. **En**
viele nede in sijn aenschijn. **En** spick wie
heeuert die allendige. **Die** alsoe voele v's-
umende was alsoe groet eere gehadt.
En met die in geboeren. **Die** alsoe bli-
etich was. **Doen** quam echter ee stemme
vande hiemel tot hem die spick. **Soe** dese

dhettighe in geboeren steruen soude **Doē**
 dede hi syne ougen open en sach syne
 ouderen en syne vriende by hem staen
 en tweenden om hem **Daer** daer waert
 syne ziele getroestet **Mer** dese allendige
 al was hi wat vsmende **Doch** doen hi
 steruen soude **Doen** in sach hi syne drie
 de eghenen by hem **En** daer om troeste
 heme **god** **En** heyligh vaders **pphetierde**
vaders leesten geslechte der menschen
En spick wat meerde hebbe wyse lude
 gedaen **Doen** spick ee groet out vader
 die hiet **Isaion** wie bewaeren die geboe
 den gods **Doen** sproken de oude vaders
En wat sullen die doen die nae ons
 coemen soelen **Doen** spick hi dat ge
 slechte en sal te male dherne arbeit
 hebben **Mer** groete becozinge sal hon
 toe comen **En** die dan volstaen die
 soelen beter sijn **Dan** wie **En** onse
 vaders **Sulke** oude vaders waere
 gesien sittende en sprekende na nult
 leertingen **En** ons hon was een out
 vader **Die** sach hoe **En** dat die enghelen
 quamen en houen op haer hande en
 blouden sich mit groet brouden **En**

Daer nae doen sy dieken op werlike re
den Doen bluyden die engelen eweich
En daer nae quamen onreynen vercken
bol vuyles stanches En wentelken sich
Onder een En beulecten hou En doen
sy weder van nutten dingen sprake
doen quame die engelen med' en buzon
den sich als sate boeren deden onder
een mit groeter vrouwen den Ten
brued' vragende den abt anthomus
en spick wat sal ic doen dat ic gode
behaege Doen spick anthomo dat ic
dich beule dat doen en bewaert Soe
waer dat du henen gacs Soe hebbe
gode voer ougen En soe wat dattu
deys Soe hebbe dat getuychemisse de
schrystueren te hulpen En in welker
steden dat du nietes daer van en be
weghe dich niet lichteliken Test dat
tu dese drie dinck houdes Soe waert
stu salich Die oude vaders sproeken
Soe waneer dat moyses inde wolke
was soe spick hi mit gode Ther waneer
hi daer wt ghinck Soe was hi mit
volcke alsoe eest ouck mitten monde
Die wyke hi in synre cellen is Soe

spriect hi mit gode mer soe wāner
 hi daer wt geyt soe is hi mitte duueld
 Der abt pastor sprach Dich seluē te
 bewaeren en te mercken En beschey
 denht te hebbe Dit sijn dzye wercke
 der zielen Woert meer sprach pastor
armoede bedroeffenissen en beschey
 denht dit sijn wercken eens eens
 versamen leuens Want daer is gescre
 uen Gest dese dzye mānen onder vch sijn
Noye Job en Daniel Noye heuet die
 personen Die daer niet en besijttet Job
 heuet die personen der bedroeffder Da
mīel Die personen die daer onder schen
 den cōnen Gest dat dese drie mē
 schen sijn soe woenet god in heme
En leere seet Nae dien dat die mēsche
onreynne sijn van hertte daer nae hebben se
n men men waerachtichs vreden Want
reynicht en eyndicht van hertte en ver
selicht van hertte Die sijn zeer nae
by eenen Sinte austinus ic ben
een bisscop en een out man nochtan
gebenedyt is die tongen der jongen
kindey die mich mine gebreke segge
Sinte Bernaerdu seet Die mensche

Die hem seluen te eenē meester settet
Die settet hem seluen eenē discipel en
sen sot te wesen. Wāder stat erimtus
bynen thebayden halant

Sagen wie oeck een stat die erimtus
hiere. Daer wie soe voele goets volcks
van religione in vonden. Dat men in
wel en soude moechen vtellen. Wāt my
sagen. Dat si byne was al vol moninc
ken. En buten oeck al omme en omme
wāt allen die gemeijne huise en die
tempelen vanden ouden aff gaden.
Waeren nu der monicken woeninghen.
En het scheen allen die stat doer datter
meer cloesteren waren dan huse. Wāt
in dese stat die seer lancke en wyt is
syn riu kerkken. Daert volck dies daer
voele is in gader al sonder die cloestere.
Want in elcken clooster is oeck ee ker
ke. En die poerten vande stat en die
toernen en gheen hoeck al mit allen
en is daer. Daer en woenen monicken
in. En allen die stat doer synghen si nacht
en dach. Soe dattet schijnt dat allen die
stat een cloester is want man wint daer
gheene ongelouvige mensche noch heij

denen **W**ant allen **p** die poerterers sijn
 kersten **S**oe datter gheen ondersceyden
 hat tusschen en is weder dat die bus
 scop sijne bedinge doet op die straete of
 in die kerke **E**n die prensen en die mees
 ters vander stat **E**n allen vander poer
 ters sy setten neerstelicken telker poer
 ten wachters **O**m die pelgrymme te wach
 tene **E**n soe wie datse eerst gecrygen
 mach **D**ie boer siet hem **n**e neersteli
 ken van al dat hem **u**noet is **w**at dat
 dit volck ons dede **D**aer sy ons doer die
 stat hyden saegen **E**n hoe sy ons te ge
 moeten liepen als of wy engelen gods
 gerveest hadde en die eere die sy ons
 deden **H**oe soude ict moegen vstelle **O**f
 vande monicken en nonen **D**ier daer
 onbtelliche voele in die stat sijn alsoe
 wy voer seet hebbē **W**ant wie vstonde
 van den heyligen busscop van dier stat
Dat daer in dier stat waeren twintich
 dusent nonen en thiene dusent monicken
En die eere en wdicht die sy allen te ons
 waert hadden en mochte ic niet vtel
 len noch van scamten en soude ict n
 doorren seggen **H**oe men onse mante

len schoerden. **O**m dat sy ons allen
trocken elck sonderlingen. **O**m onse
hebbē wyse saeten daer oec voele heilich
vaders die menigher hande gracie hadde
van gode. **G**emide in abstinencien. **E**n
sulcke in teykenen en in wonderē die
sy deden. **O**p eynen tyt quamē tot **an**
thomius twee heyden filosofhē en woe
den dat sy **anthoniū**s souden moeten
hoenē. **E**n donse anthonio sach. **S**oe sach
hy aen haer ansichte wel dat si pastoren
waren. **E**n hi quam wt tegen hon en hi
begonste hon aldō toe te spreke. **W**aer
ōme wouden hon dese wyse mānē dat
vze moēen om tot eenen sorten man
te comen. **E**n doen si seyden dat hi niet
sot ē waer mer zeer wys. **S**oe **a**ntwoer
de hi hon droemelike syt ghi tot enen
sot comen. **S**oe is uwe pyne verloerē. **E**n
waendi dat ic wys ben en het doet is
die wysht hebbe. **S**oe volcht nae dat paupt
Want het betnempt. **D**at men den goet
volge. **W**ant hadde ic te v de come. **S**oe
soude ic v leue volgen. **M**en dinc. **D**at
ghi te my comen syt als te enē wysen
māne. **S**oe werdet kersten tals ic ben.

Dese pe philosophen ghynghen ewichende
 verwonderden hon beyde vander subtylht
 syns sens en dat hi die duuden vbreest
Oec verwan hi ander wyse vader werlt
 sien bespotten wouden **O**m dat hi
 gheen lettere en kende mit dusdanre
 Disputacien en sende **A**ntwoerde **M**y
Wat is eerst die sen of die letter **E**n
 welck is des anders beghe **D**ats wed
 is die sen comen wter letteren **O**fte die
 letter wten synne **E**n doensy anthonis
 antwoerden **D**at die sen vinder **d** let
 tere was **S**oe seide hi soe wies sen dan
 suu en geheel is hi en heuet gheynre
 letteren te doen **W**ie die daer gewoest
 hadde en soude niet hebbe geroepe van
 wonder als si die daer vwonnen worden
 verwonderden soe groete subtylht van
 syne in eenē man die on geleert was
 van lettere **W**ant al hadde hi inden
 montnenghen en in die wylsernisse
 gewoent **E**n al hadde daer alle syn le
 uen gewoest **N**ochtan en was hi niet
 zuut **N**och wilt **M**er hi was **Z**eer
 vrien delken en van soeter tale talen
En alsoe smte pauwels seet **S**oe was
 allen syne reden mit godlike soute

ghecomt. Soe dat gheen hatye en had
de en datten allen menschen mynde
nō^{de} **O**p eynen tyt quam een philosophus
totten heyligen vader pacharnius om
hē en syne moncken te prouffen
met eenre subtilre questien. En pachar-
nius sende tot hoem enē monck die
Theoderitus heit. die hoem antwoorde
gheue soude. En als theodorus weni
was daer die philosophus was. seide
hy tot hoeme. Nu brent voet dattu
wils. En die philosophe seide. Wie is
ghestorue die noet gheboere en wat.
Ende eerter. Wie was oyt gheboeren
en outghinck der doet. En wie is
ghestorue en en is niet gherottet met
staenck. En theodorus seide. P phylo-
sophe woertsatinghe die du voersat-
tes en is niet groet. want dz du maet
ghes sal ick lichtliken ontbenden. Die
niet gheboere en is off en was en staenck.
Dat was adam die eerste minste.
Ende die gheboere was en niet en
staenck was Enoch. Die goede ghenoech-
de. en hy waert ouertghenoet. en out
helas die met enē vierighe maghen
waet op gheuoert en ghenoech int

O Heer ihu xpe ich aenbede dy hem
ghede inden cruce. en eyn doornē
tween op dyn houft draghede. Ic bidde
dy dat dyn cruys my behude voer
den slanden enghel. Amē. Pr. m. Ave.

O Heer ihu xpe. Ic aenbede dy inde
cruce ghewont met gallen ende
edic gheslaet. Ic bidde dy dat dyn
wonden sijn en salue myre ziele. Amē.

O Heer ihu xpe. Ic aenbede Pr. m.
die inden graue liggende en mit
edelte salue ghesaluet. Ic bidde dy dat
dyn doet sij my leue. Amē. Pr. m. Ave.

O Heer ihu xpe. Ic aenbede dy weder
clemēde ter hellen verloessende die
gheuāghene. Ic bidde dy op dattu niet
en ghestades mij daer in te ghaene. Amē.

O Heer ihu xpe Ic aenbede Pr. m.
dy opuerisende vander doet van
de ten hiemele. sittende der rechtterhant
dijns vaders. Ic bidde dy ontfermt
vil mijns. Amē. Water ut. Ave maria.

O Heer ihu xpe. ghyde hierde behuede
den rechtuerdighē den sonder maet
rechtuich allen gheloueighē weest baemh
tich en my soder ghenaedich. Amē. Pr. m.

O Heer ihu xpe. Ic bidde dy om
die bitterheit dyns lydens dattu
ledes aenden cruce. en alreynest doen
dyn ziel van dynē licha verseyde.
weest haeruyhartich myre zielen als
sy verseyden sal. Amē **Ps. nr. Aue.**

Heer was een out vader die sachte
alsoe van eyne ioncfrouwen die toe
moel voelcomē in doechden. **H**ier vnaech
de hoer hoe sy totterre volcomenheit were
comē. **D**oen sprach die ioncfrouwe
en seide. **O** goede man en vader. Doen
ich een kind was doen had ich eyne
vader die was een goet man. en een
machtich mā. hy was siet en cranche
aen den lichaeme. en was een man
die gheerne bouwede. en aerbeide alsoe
hy dat beeste moechte. en hy was al
soe cranche. dat men vermoede hy en
soud niet moeghe spreke. **E**n hy was
voet syce doet langhe zeer sieck ghe
weest. **H**ier myn moeder die was hoer
dich ghewest sonder maete ende zeer
onauys en clappende alsoe voele sond
eynde. en een luyghetene. en was out

dedenwile Deoncken. wat sal ick meer
 segghen. sy was en wat vol alre son-
 den. noch hoer en waert noet we. sy wa-
 altyt ghesont. **D**oen gheuielt dat my
 vader sterf. **E**n toe haens quamen groe-
 ten wijnt en reghen. alsoe groot ende
 alsoe lange. dat wi myen vader bene-
 ij. daghen totten graue niet brenghen
 en mochten. **D**oen quamen die luyde
 en seiden. **D**yt onweder is van dijen
 vader ghecome. want hy was vā sulcke
 leeuē datten god niet en wilt laeten be-
 graue widen. **D**och in dysen vernoeye
 brachten wie hoeme totten graue. daer
 hy begraue waert. **E**n daer nae was
 my moeder zeer onrym van leuē. en
 boeser dan sy toe beuere was. **A**lsoe
 dat sy verdoedent alt dat wi hadde.
Daer nae soe sterf sy in gine vermale-
 didn leuē. **D**oen waert die luyt al-
 soe schoen. en der dach alsoe daer dat
 myn moder creich een eerlike begraue.
Doen waert ick bedruift en begonde
 te wernen vpt liffliker mynen. ende
 dachte wieme dat ick noe solde wol-
 ghen toe leuē off mynē vader off myne

modere. Ende alre meeste dat om d'
mijn vader alsoe goeden leeuē hadde
gheliat. en soe kumerlike waert be
grauē. En mijn moeder was eyner
alsoe boesen leeuē soe heerlike waert
begraue. d' ich niet mijne oughen
hebbe ghesyn. Ende daer omme en
wiste ich niet wat ich doen solde.
En doen ich aenne maget ghedachte
ich wolde nae volghen mijne moder
leue. **M**et deene quam ich aene
mijn bed en waert ontslapende.

Doen quam tot mich een out ma
ende sprach tot mich met eenre haer
der stemē. Beghe mich wat sint
die ghedachten dyns haerte. Doen
en wiste ich niet wat ich spreke solde
ende sueich. want ich weeschuade
my alsoe zeer dat ich niet en kude
ghespreken. Doen sprach hy weder
met eenre liden stemē. Beghe mich
die ghedachten dijne herten. Ende
ich sweych noech. want ich niet en
wiste wat ich spreken soude. Doen
screechte hy mich al dat ich hadde
ende ghedacht. Doen ghedachte

Ich Jaerhet is alsoe. en bat hoem
 dz hyt myn vergaue. Doen sprack tot
 myn der oude man. Coeme hier tot
 myn ich wille dich openbare die
 woeninghe dyns vaders en dynre mo-
 der. Ende hy voerde myn hene ende
 bracht myn aen syn velt. Dar ware
 voel schonre woeninghe. En hy voerde
 myn in dat wonderlixe ghenoechli-
 ke paradys met meniger leye bloe-
 men v'schiert. en met alre vroude vol.
 Doen ~~in~~ ich daer in quaem. Doen
 liepe myn vader teeghen myn. En
 omhede myn en seide God moet dy
 ghebenedien myne lieue dochter. Doen
 omwinck ich myne vader. en bat
 hoem dz ich met hoem daer mochte
 bliue. Doen sprack hy. Want du en
 moghes nu hier niet bliue. mer est dz
 du leues als ich hebbe gheleest soe
 salstu hier coeme in corten tyde. Doe
 ich dz hoerde en mz myne vader re-
 den hadde. Doen naem myn der
 selue man. en voerde myn vart
 daer. ende sprack Ich wil dich nu
 laeten syn die woeninghe dynre moder

ende wie dat sy verniet. op dattu
syn moeghes wiem dattu na wil
ste volgen. En hy voerde mich in
een huys dz was alsoe duister ende
soe dampich en vol alre onsalichs
lydens ende bedruffenissens. Ende
hy liet mich syn eyne oeuē die wa
gluyende. en brande gruelike zeer en
was vol van pecke en sweele. ende
dy duiden stonden dar omme. En die
ware alsoe gruwelike dat ic se niet
en mochte sien syn. Ende ich sach my
moder achter inden oeuē en was in
den vuere. Doen sy mich en belide.
repe sy tot mich. O we myn lieue
kint Deesen arbeit en pyne hebbe
ich om myns boesens leuens wille.
Dat mich alsoe zure dochte wesen.
Duch o myn lieue kint wat ich ia
mers lyde. om die corte tytlike ghe
nochte die ich te ghebruche plach.
Duch myn lieue kint wat groten o
uel en iamer mich omuaghen heuet
om die vsmatheit die ich hadde in
myne leue tot myne god. O we we
lieue kint dendie aene die grote noet

en arbeit dien ich had in mynē leuē
 om dynent wille. En dencke ouch
 aen allen den liffden die ich dich eye
 hebbe betwift. En vbidde mich hulpe
 dz ich vloest moet werden vā dyſſer
 groter plynē en arbeide. Doen ſprack
 ich. O we en o wach lieue moder my.
 Ic hulpe dich alſoe gherne. mer ich
 dreife die duuelen die hier om ſtaen.
 Doen riep ſy alſoe zeer weenende en
 ſprack. O we lieue kint en vsmode
 mich niet om mynē tranē. en doen
 eerbermuchheit ouer mi. Ende dencke
 op die noet die ich had doen ich dich
 gheborden inder werelt. en helpe mich
 buyt dyſſer noet en vā dyſſen vuere.
 Doen die moder mynē alſo ver
 maende. en bat met alſoe menighe
 tranē. eerbermdē ich mich hoere alte
 zeer. En begonde alte zeer toe wernē
 my luder ſtēmē alſoe dat myn huiſ
 gheſinne toe gheloepē quam met
 groten vuereniffen en vrachde wat
 mich weere. Doen ſaechte ich hon
 dat gheſichte. En wat ich voer had
 de ghehad vā vader ende moder.

Ende ich sach aen die eere die god
synē kinderē wilt gheue. En ich sach
ouch aen allen den arbeit en den
kromer daer eyn mensche en welt
in alsoe corten tijde. en sy leit at
beit wes aen hoer doot. op dat sy
vanden ouel quam en vander noet
die sy sach aen hoere moeder. Ende
quaeme totter vrouden daer haer
vader in was. en daer allen gods
kinder coemē. Die vroude gecue ons
die almechtighe god. *A. 12. 12.*

In te Basili⁹ sprach ende seide.
Hiet was een ioncfrouwe in
eenen ioncfrouwen cloester. En die
hiede haer al soe oft sy eyn doūne
hadde ghewest en met den duuel be
uanghen. En eenē yegheliken grū
welde voer haer. alsoe dz niemant mē
haer eeten en woude. En sy hadde
alsulck leue verwoetē dz sy nūmermer
witer ~~hietē~~ en quaem. Ende soe wat
daer in te doene was. dat dede sy
met groter oetmodicheit. En sy was
een verwerpijge allen des cloesters.
Als daer gheschreue staet. Hoe wie

vre die sich daer dūcket wijs toe
 wesen in dyser werelt. Die weede een
 dwaes. op dat hij wijs mach wesen.
 Die ander ioncfrouwen waere ghe-
 schert en hadden willen opt houft.
 Mer dese ioncfrouwe hadde hoer
 houft bewonden met plagghen. En
 sy was haere alre dienst maget ond-
 xl. sustere. Roet en saechse yemant ede
 ouer der toeffelen. Hy en naem van
 niman niet. heet en waer dan een
 cleyn stuckens broets. Hy begheerde
 die brocken vander taeffelen. Ende
 dwoech die schoetelen. en daer mede
 liet sy hoer ghenughe. Hy en murmu-
 terde noch en sach niet weder yemat.
 Ende doen sy aldus alre luyde sloeg
 en haete en vloedinghe in verdul-
 deliken ghedoechde. Opbaerde sich
 der engel goets eenē volcomē oude
 vader inder woestine. Die hiete Jyn-
arius. En sprack hoem dese woerde.
 Wat dunckes du yheet dich groet toe
 wesen als off du en heilighē wese.
 wilstu syn een wijs die heiliger is dan
 du. soe ganch tot tabene in dz vrouwe

cloester Daer sulstuse vinden, en sy
heeft een troen op haer houft. Die is
beeter dan du bist. Die kempet al-
ne theyghen allen dat volck En heuet
doch god in haere haerte dach ende
nacht. Ende du sittes hier alleyn en
dijne ghedachte loepe ouer al dz lant.
Altehan's ghinck Wincel's totten cloest
En bat den ouersten vande brudere
dz sy hem wolden lacte ghaen in dat
vrouwen cloester. En altehan's lieten
sy hoem daz in brenken. als eener ¹¹²
eerbaere ouden vader dien sy wael be-
truden. Doen hy daer en gheuemen
was. begheerde hy dy susteren alle toe
besyn. Doech soe en want hy die
suster niet daer om hy ythecomē was.
Doen sprack hy tot hen. Laet dy suster
allen voer mich weme. mich dunctet
dz hier eyn suster yhebructit. Doen
spracken sy tot hem. Vader wie hebbe
noch een verdoode suster inder kiodien
die heldet men voer eyne beuagghen
vanden duuel. Doen sprack hy. haen
ghetse hier voer mich dat iche syn
mach. En doen sy oem hoer sonden

en woude sy niet wemē. want haer
 met licht Daer aff gheopēbaert was.
Doen spraken sy Pinteris die heilighē
 man begheert dich te syne. **E**n doen
 sy ten leesten voer hoem quam en hy
 den doech sacht om haer houft ghe-
 wonden als hoem betekent was
 vanden eengel. **D**oen viel hy haer
 te voeten en bat haer benedixie. **E**n
 sy viel hoem weder toe voete. **D**oen
 sprach hy du falsche milt die benedix-
 ie gheue. **A**llen den susteren verwon-
 derde dyt toe moel zeer. en sprachen
 dat hy onrechtelike dede. want sy een
 vrouwe were. **D**oen sprach pinteris
 tot hon allen. **E** hy syt alle doerē-
 nen. en dese is vre vrouwe en die mijn
En ich bidde den almechtighen gode
 dz hy mich haer w. werduicheit laete
 ghenuten inden ionxten daghe. **D**oen
 die susteren dz horden. vielen sy allen
 neder op die eerde en behden haer
 suden. wie dat sijse dede met
 schoteluater hadden beghoten. en
 gheslaghen. en sullighē seipe in
 haer naese ghestede en ander ~~ander~~

onrechte dat sy hoer ghedoen had
den beliden sy door. En allent
dyt bemeynde der heylighe man en
bat god voer hon. en ghynck awach
Maer der tijt en mochte die heilighe
maghet eenre eijgheliker suster onsal
dinghe niet lijdē. En die grote die sy
haet deden voer die versmattheit die
sy daer beuore ghedoen hadde hoer
en wende sy niet verdraghe en ghynck
wten cloester. En waer sy heere ghynck
off waer sy sterff en wende niet mijn
sche gheweten. ~~123~~

Een out vader sprach dat een
eenfedeler wer inder voestine aypoless
Denē diende een werlich man die god
ontsiende was. En inder seluer stat
daer dys minsche woende. woende
ouch en ryck man die was quaet.
en gheschide dat die rike minsche
sterf. en alle die stat en der bulcop
seluer brachten hoem totten graue
met bernenden lampen. Daer nae
ghynck die dienste man des eense
deleers wt nae synre gheuoente en
brachte hoem broet. En want hoem

Dat een wolf ghetē hadde. Doen viel
hy neder op die eerde met synē aen-
sichte en sprach **N**immermeer en wil
ich op staene much en werde toe wete
ghedaen wat dyt is. Datter boese
man met soe gtoter eere begraue wort
En dys die nach en daech goede dien-
de aldus ghestorue is. Doen quamen
der engel gods en sprach tot hoem.
Dese boese man hadde een cleyne
goet hantwerckie. en des is hoem hiet
gheloeft met der begraueghen ande
inder ewichheit en sal hy easte mee win-
den. **M**er dese eensedeleer. wi vael
dat hy met voel doerchden begooft
was. Doch soe hadde hy cleyne scout
en die heuet hy aldus ghebertit.
op dat hy cloer gheuonden werde voer
dat ansehin gods. **M**er desen worde
waet dese goede man ghetroeft. Ende
die ordelē gods louede hy. wāt sy ghe-
rechte syn. **W**ilstu waten dyne heylichz
van goede. soe doen dat dyne heilichheit
niet gheacht en werde vanden creatu-
ren. en dz ander luide van dyne heylichz
niet ghemynnet en werde. o // o z.

Een meester seet. Willen wetē om
gheweete toe syne. Ds is ydel glorie.
Willen weten om wetē dats houerdie.
Willē weten om toe gheuietē dats
symonie. Willen wetē om ander
menschē te leere dats caritate. wil
len weten om selue wys te weeden
dat is vroetschap. **E**en leere seit.
Mijn verre loepē en voele traegē
en martit mij niet godliken. mer
mijn stille sitten en nauwe persen
doet my gode vindingē. **R**hetor.
Als menden almerchtighe god ver
smaet aene te beeden in voerspo
dicheiden. soe gheuallet als mēne
aen beeden wille in vernoy dat
hijt versmaet toe hoere. **D**use
heer leerde synē apostolen en seide.
Ghy sult de die om my pynsen soe
sult dy verlicht weeden van bynen.
Ghy en sult niet voele spredie. soe
en werdi niet begrepe in no uwen
worden. **E**n en syt niemant hyme
lizen. soe en werdi van nijemant
bedroefthen. **I**ch wille selue v troest
sij

In hiemelriche Daer plecht men. iii.
 dinghen. Daer is bekennen met
 clare v'statemissen. En myne met eenre
 soeter begherte. En ghebruche met
 eenre oueruloedige iubilanten. En
 leue sonder verduet. iiij. dinghe
 synt die dy apostolen sondeelinghen
 en goen hadde. Dat eerste is willi-
 ghe armoede. Danden is gherechtige
 meynighe. D; derde is volcoeme myne
 D; vierde is volcoeme ghelouue.
Dier dinghen hoere toe den beghin-
 nenden mynsche. D; is loettel te sprec-
 ken. loettoel te wandelen. hoeghe pensen.
 en oetmodich te syne. Dauid. **D**
 heer dusentich iaer voer dyne ouge
 te syne. Dats alsoe corte als een
 dach die ghy siere was. Beernaert.
 Die ghetrouwe knecht suycht eenichz.
 en hy begheert ruste wā harte. ende
 myne des lichaems. en aeme thoe syn
 van gheyste. en hy mynt swighen.
 en aldus is hy altoes int leue wā
 cōtemplanē. ende in syne hoeden.
 en in diesen ponten woert onthou-
 den en een goede cōsuetudine. ende

omhelst swaerheit vā harte en vā
lichaeme. **Gregorius** O hoe suete
gest peynsen om hemelche dencken.
Bernardus. Al dz inder werelt is. dz
is soetheit sonder. iij. dinghen. dz is.
dz een mensche hoem selue versmot
en die werelt, goede myne. en hymel
rich beghere. **Meester Eckhart** si.
Die gode set tot eenē beghynsel al
synre wercken. hy dwindatene dat
hy moet syn een ende alre synre
wercken. **Matheus**. Die een schouwer
sal syn inden toecomende leue. die
moet eenē langhen tyt te voeren
rusten swighen en rouwe hebbe. en
al soe langhe als du in dyns vaders
huys niet en beeste. soe hebstu dy
celle voer een paradys. **Die selue**
Matheus seet. Die sal lichtlike ontgaen
den stricke vander werelt. die syn
dinghen ghestecke heeft inden hymel.
Een meester seet op dyt wort. soen
gheef my dyn heerte op dat dyn ge
neense sy by den alen hochsten.
want die eerde verwandelt in eerde
die in haer syn. en die hymel ver

wandelt in hymelschen die in hoem
syn. Daer omme wandel decke my
dijnē ghedachten in hymelrycke.

soe moechstu hymels werde. **Wij?**

Dat heerte des mensche is alte haet

dz noch die weeldoden gods. noch

die pynen der hellen en verueeren.

noch die beloeften gods en locken.

noch die gheiffelen gods en casteven.

Beda. O ziele myn ghenoeghen

dich menschelike vroude en blitscap

pen. valche corte werlike gloue.

en vifanlike macht der werelt. **Dit**

daer dan dyn heerte daer ghewae

tighe vrouwen syn als inder hymel.

en soe ste sulstu al dz inder werelt

is vsmaden als quat der werelt.

Gregori⁹. Als tyt is soe sal een ye

geluck mensche syne quathende laete.

en die verduldicheit gods wesen en

ontsyn. want die nu den stillen

vredsamighe god versmaeden.

die en soelen hier naemals hem

als hij tornich is ouer hon niet

moeghen lyden. **Salomon 13.**

En syt niet traeghe vch toe bekert en

tot gode. en en vertredet niet vā
daeghe te dage. want syne toren
sal haestelike coeme. en inder tijt
der machten sal hy dy verderuen
Roch en legget die een sonde op
die ander niet. en en segget niet
die ontfermherticheit gods is
groot. der menichuoldicheit myre
sonden sal hy ghenadich syn. ont
fermherticheit neeket vā hoem
inden sonden off op die sonderen
es syn toere. **Gregorius**. **Myne**
wy ihm xpm en suchen wie hem
te omhelsen. ons sal licht duncke
syn alle swaer duncke. en die tijt
die andere luden lanch dunckt
sal ons cort duncken. **Cheromus**.
En stat es mij en kerkeer. en die
woestine een paradys. daer om
vlie ick die werelt dat sy mij niet
en verwene. wat gheen sekerheit
en is by eenē serpēte te slaepen.
heet mach gheschijn dz much bite
het mach oec gheschijn dz much niet
en bite. **Crisostomus**. Al waert
dat enighe creature eenē ander

mynde alsoe zeer dz hy boeuer
 maniere verwoede. Die mynſche en
 mochte niet al soe zeer beernē noch
 werden wt ghegoeten in die myne
 synre leeff hebbinge. als onse heet
 beernēt en wt ghegoete wordet in
 die myne onser zielen. Want onse
 heer mynt ons alsoe voel meer
 dan wi hoem doen. dz eyhein
 tonge ontbinden en mach. **¶** Voet
 en was vader noch moder noch
 vrent soe goet die syn kind alsoe
 zeer mynde als ons god mynt.
¶ Hier dme segget een heilighē. Ich
 sal dy mynē leeuw goede heer al
 en waert niet om my nochtā wil
 ich dy mynē om di. ouermits dz
 ich dyre begheerten wille ghenoech
 doen o suete heer. **¶** Augustinus.
 Du ghedoeues mich onghetellike
 voele gots oechte ich dy mynde
 nu gheff my die allene ende ich
 sal nu laten ghenoeghen. **¶** Ther
 seet **¶** Aug. Hy en mynt dy niet
 die eenich dinc mynt. Dat hy
 om dy niet en mynt **¶** (6).

...the first of the ...
...the second of the ...
...the third of the ...
...the fourth of the ...
...the fifth of the ...
...the sixth of the ...
...the seventh of the ...
...the eighth of the ...
...the ninth of the ...
...the tenth of the ...
...the eleventh of the ...
...the twelfth of the ...
...the thirteenth of the ...
...the fourteenth of the ...
...the fifteenth of the ...
...the sixteenth of the ...
...the seventeenth of the ...
...the eighteenth of the ...
...the nineteenth of the ...
...the twentieth of the ...
...the twenty-first of the ...
...the twenty-second of the ...
...the twenty-third of the ...
...the twenty-fourth of the ...
...the twenty-fifth of the ...
...the twenty-sixth of the ...
...the twenty-seventh of the ...
...the twenty-eighth of the ...
...the twenty-ninth of the ...
...the thirtieth of the ...
...the thirty-first of the ...
...the thirty-second of the ...
...the thirty-third of the ...
...the thirty-fourth of the ...
...the thirty-fifth of the ...
...the thirty-sixth of the ...
...the thirty-seventh of the ...
...the thirty-eighth of the ...
...the thirty-ninth of the ...
...the fortieth of the ...
...the forty-first of the ...
...the forty-second of the ...
...the forty-third of the ...
...the forty-fourth of the ...
...the forty-fifth of the ...
...the forty-sixth of the ...
...the forty-seventh of the ...
...the forty-eighth of the ...
...the forty-ninth of the ...
...the fiftieth of the ...
...the fifty-first of the ...
...the fifty-second of the ...
...the fifty-third of the ...
...the fifty-fourth of the ...
...the fifty-fifth of the ...
...the fifty-sixth of the ...
...the fifty-seventh of the ...
...the fifty-eighth of the ...
...the fifty-ninth of the ...
...the sixtieth of the ...
...the sixty-first of the ...
...the sixty-second of the ...
...the sixty-third of the ...
...the sixty-fourth of the ...
...the sixty-fifth of the ...
...the sixty-sixth of the ...
...the sixty-seventh of the ...
...the sixty-eighth of the ...
...the sixty-ninth of the ...
...the seventieth of the ...
...the seventy-first of the ...
...the seventy-second of the ...
...the seventy-third of the ...
...the seventy-fourth of the ...
...the seventy-fifth of the ...
...the seventy-sixth of the ...
...the seventy-seventh of the ...
...the seventy-eighth of the ...
...the seventy-ninth of the ...
...the eightieth of the ...
...the eighty-first of the ...
...the eighty-second of the ...
...the eighty-third of the ...
...the eighty-fourth of the ...
...the eighty-fifth of the ...
...the eighty-sixth of the ...
...the eighty-seventh of the ...
...the eighty-eighth of the ...
...the eighty-ninth of the ...
...the ninetieth of the ...
...the ninety-first of the ...
...the ninety-second of the ...
...the ninety-third of the ...
...the ninety-fourth of the ...
...the ninety-fifth of the ...
...the ninety-sixth of the ...
...the ninety-seventh of the ...
...the ninety-eighth of the ...
...the ninety-ninth of the ...
...the hundredth of the ...

295
**Dit is van verduldighen lijde
dat vierde cleyt :**

Est dat sake dat wie willen
verhoert weerde in onse ghebode soe
sullen wy ons cleide mit de cleide
der verduldicheit en des lydens son
der dat welcke cleit tohebbe wi gode
niet behaghe en moeghe noch ose
bedinghe en woert niet verhoert
en hier by seet **Dauid** die pphet
As ic i lyden was soe riep ic totte
heer en die hee verhoerde my **W**ant
poertwaer die verduldich is i synē
lyden die stemme syns ghebets wert
snelliche van gode verhoert **A**ls
die pphet seet **O** heer in wat daghe
dat ic bedruet byn soe verhoert
my snelliche en wat wy van dul
dicheit ver scheuue wille **S**oe ist
ierste behoerlic dat wy weete wat
verduldicheit is **V**erduldicheit is
een doecht die die stuerheit alre
persecucien en bismaetheit ghehyc
daghe can **W**ant verduldicheit
is een werce des vrede **W**aer is
omoe ghelyc dat yemant solde vre

de hebbe sonder v'duldicheit **W**at
v'duldicheit is een medecyn vā alre
qualen **E**n al is dat zake dat die
licham weert ghepint i menigher
manieren die geist blyft v'mmer
ghesnedet die verduldich is **A**lso
als Onse heer sprekt **I**n uwer ver
duldicheit suldy uwe ziele besit
ten **D**ie verduldicheit des mēsche
sichtet oec seer die pinen en quet
sure des lichams want soe die
mēsche onuerduldigher is en ongher
sater mēer ziele soe die mēsche mē
lichaem mēer ghepint wert **D**ie
dan ghewarich verduldich waer
hy solde in die meeste veruolghyn
ghe en versmaetheit die meeste
bluscap en smaecs hebbe **W**at ly
den om gode tot synre ewigher ee
ren smaect seer mael **E**n wy en
solde niet alleyn verduldichlyc
lyden mer blydelicke **W**olde wy
aen sien wat die heilighē ghelede
hebbe wā mēder meester veruol
ghinghe en tormēte wazē sy alre
blyste als sinte **Andries** die grau

dat cruce doen huyt sach met gro-
 ter blifsappen **en** sprac **I**ch gruete
 dy weerdich cruyts dat ic langhe be-
 geert hebbe en alsoe vole sal ic mynē
 cominde glorioser sijn als ic intoz me-
 ten en in punē volstendigher ghedoe-
 ghe **En** sinte vincencius sprac **I**c
 sal meer moeghe lyde dan ghy my
 sult moeghe lyden aen doen en hoe
 ghy wmeer verbornt op my soe ghy
 meer ghenadigher sijt **Want** waren
 wonder waerheit verduldich men
 mochte ons niet meer goets doen
 dan dat men ons veruolgede en v-
 smade **Wat** wy en lyden nu mermeer
 soe cleynē dyne om die eere gods
 ten is ons orbaerlicher dan dat me
 ons gaue allen die werlt en allen
 die hiemelen **Wat** hoe deyne dattet
 is dat wy lyden om die eere gods
 daer en sal hy ons niet myn voer
 gheue dan he selue **Willen** wy
 dan an sien wat die heilighen
 ghelēden hebbe willichlickē o
 gode die nochtan mensche wa-
 ren als wy sijn **En** dat wy

die selue hulpe hebbē die sy hadde
wāt god is alsoe beriet ende mach
lich ons te helpen als hy hon was
soe moeghen wy ons wail scha-
men dat wi niet alleynē ghelydē
en connen mer oic niet lydē en
wille. En als wi dan niet alleynē
aen onsen dat lyden der heilighe-
mer dat lydē dat die heer der heere
en conne der coninghe gheledē heft
om onsen wille die den scandelike
doot en meeste martilie die penne
sche leet daer hy ghehanghe was
tusschen twee dieuen daer hy ey-
nen dropel bloets niet en behielt
in syne preciosen lichaem noch
een leet niet gheheels en behielt
in syne heilighe lichaem ten was
ghescoert en doer wout als wy
dit aen merken wille soe moeghen
wy ons wail samen en oic seer ok
sien dat wi soe onuerduldich sy-
in onsen lyden. En sonderlinghen
een gheistelyc mensche sonder ver-
duldicht is seer haetelike voor de
vude gods. Sint Augustyn seit

Die alte male i boesheide ghesat is
en mit boesheide ome gaet. Hier ome
seu die apostel paulo alle die godeluc
ken en goddiensteliken wille leuen
irpo dat is die hon totte dienste gods
gheue die sulle vervolghinghe lyde
Sinte gregorius seit al schynnet som
vā blyten dat wy die dinghe die wy
sont tyt lyde en die ons opualle nau
we rechten syn of dat wyse mit red
te niet lyde en solden sy syn o noch
kan mit den rechten ordel gods ghe
stadet op ons te come alen wete wyse
niet waer om dat gheschiet en hier
o salt een mensche mit werdyt ont
singhe wat he vā gode wort toeghe
sant wat voerwaer het is altoes om
orbaer des mensche daert toe gheso
den waert. Daer sprac die heilighe
vader franciscus aldso aff. Onder
allen die gauen des heilighe gheestes
die xpc syne vrienden geest soe gaet
boeue dat een mensche he selue kan
verwinnen en gherne mit gueden su
te moede leeren verdragen om die
myne gods versnademisse te lyden
sande en verwerpinghe. In allen
anden myraculen of gauen die ons

god gheuet en moechthē wy ons niet
verblidē wāt sy en sijn niet onse **mer**
mer sy sijn puerlye gods als die apos
tel paulus seit gher wy moechthē ons
verblidē in dē cruce des drucks en dē
vsmaccheidē des lydens en der scan
den dat wy ontsaen onnits der v
henckemisse gods die dat op ons ghe
stadet als sinte pouwels seit **H**et sy
verre vā my dat ic my in enigthē
dingthē verblidē solde dan in dē cruce
onshen ihu **I** Hierō seit gregorius
Het hoert eygentliken dē guedemē
schē toe in deser werlt lyden en druck
en bangicht te hebbē op dat sy god
alsoe oeffent tottē groetē loene den
hy hon meyner te gheue dā sy hon
ewelickē af verblidē sullen **H**ier
aff seit **I**erommo aldus **H**et is won
der dat god onder die voetē der boe
ser mensche die hy vdoemē sal nū
deser tyt niet en laet wasschen wolle
tot **h**āre solacien en tot hae
re blyscappe mer het is altoe voel
meer te verwonderē dat die gheue
die ewelicken salich en in vroude

sullen wesen dat die steyne wt der
 eerden hon niet op en heffen en
 vloegen hon te ghen thoeft en pime
 tynse om haersonde in deser tyt
 wat hon alsoe onspreekeliche goet
 nakende is dat sy crigen sullen mit
 alsoe deyne arbeit hoers lydens wat
 ghehkeris als men een beeste die
 men doeden wilt wael beten en te
 demden geest en laetse slaep en
 hant ghemacke in alle dinghe hebbe
 Alsus soe gheuet god den boesen mensche
 dat sy dicke hare wille crighe en tijt
 teliche haue en macht en eer hebben
 wat het is hon cleyn ghenoch want
 sy corten sullen come dair sy andersin
 ghen sullen verneemen Dat is die gro
 te pijn der helle mer den guede mē
 schē ghesidet god lyden op te come
 op dair sy hon mitte engelen ewelic
 ken moeghe verbliden Hier affseit
 sinte gregorius Dā wat verdiensten
 een mensche by gode is dat apenbaert
 haestelicken als men hē onrecht
 of versmademissen aen duet want
 soe wie ghene eere der werlt en och

ket die en bedroeft hē oic niet zeer als
mē hem scande en lyden aen duet. **O**se
hēe seut inde heiligen ewangelio. **E**n
dat dy vernāt slaet aen dyne lijnebaec
so biede hē oic die ander te slaen. **E**n ic
seggehe w oec en wile niet weder sette
dyte ~~wilt~~ wreke hebbet hē wren vi
ant ende duet hē wail die w haete op
dat ghi syt kinder vrs vaders die in
den hiemel is die syne sonne laetschu
ne op die guede en op die quade. **E**n hi
regen alsoe wail op die ongherechti
ghe mensche als op die gherechtiche
meden. **S**int **peter** seut. **H**ebt ghy hē
die w mynen en gonsich sin en duet
hē etuet die w mynende syn wat loen
sult ghi dan dair af ontsaen. **M**er dat
wi guet doen en mynen die ons haten
en veruolghē en ons onrecht doen en
wi dat v duldheiden lyden dāns gra
cie voer gode en glorioes inde ogen
gode. **M**or bi seut **sint bernardus** inde
persoen ons heren. **O** mensche want
tu om mynē wille niet ghedruet
en wils wesen noch veruolghinghe
lyden soe en bistu niet weerdich va

den here ghetroest te wordē. En hier
 om seit een heilich vader die saluanus
 hiet. Nu mermeer en kene ic my also
 salich te wesen dan ala ic vāden men
 schē versmaet werde en onder die vōe
 te ghetrede werden. Hier om seit
 paulo bruders v̄duldicheit is v̄dmoei
 sinne. Augustinus seit. Wil dy wete
 wie alre naeste die alre moeste lydet
 om gode. Hier om sal hē een v̄ghelye
 guet mensche pynē te hebbe dese
 doecht dor v̄duldicht en sonderlin
 ghē gheistelike mensche. Hier om
 seit die eerweerdighe beda aldus. Wā
 omc heest du die werelt v̄smact. Isaket
 my alre liefte wilstu werldike ruste
 weder sucke. ghi syt gheroepen tot
 bedruessissen en du vrages na ver
 makinghe ghi syt tot stryde ghero
 pen en du begheres onghewapent
 te gaen. ghi syt tot waken gheroepen
 en ghi werdet mitter veelheit des laeps
 verwonnen. ghi syt tot strepen ghe
 roepen en ghi gheuet vā dy lachen
 en lichuordicht. ghi syt mider mynen
 gheroepen en ghi sprec dair weder god
 heeft w̄gheheiten oen erfghenamen
 sijn ryken en du becomers dy m̄tuy
 licken dinghe. In sachtmoedicheit

syt ghy ghevoepē en ghy wandelt houen
deliche en wat salstu hē antwoerden mē
da ghen wat ic nu gheoet moedich heb
be om dy **O**m dy ben ic arm ghewor
de en naect gheweest om w heb ic hou
gher en doest en mēich verdriet ghe
leden en ic heb dy ghemynit vā gan
sen herte **G**hy sult wetē dat uwe ghe
dachte en uwe woerde syn ghescreue
en van alle moetsu reden gheuen
En uwe consciencie die mit ghe
acht heeft die straest dy oft u yet liegē
woldes **H**ierom weest v duldich i alle
dyne lyde **W**at seer costelicken en wert
sint die drucken en lyden mē oegen
gods die dine gods wille gheleden w
de wat sijn gaen bouē alle offer en sacri
ficie diene gode doen mach **H**et is
noet dat ghy w selue leers breken i
vele dinghen wilt ghy vrede holde mit
dyne euen kersten **E**n is niet cleyn
in vergaderighen te woenen en dā
in sonder bedaght ghe redtelike te
leue en dā in totten doot toe trouwe
hike te volherde **S**alich is hi die dā
wael in leest en salich is hi die dā in
volherdet totter doot toe **W**ilstu dā
wael in sinen en toeneme soe holt dy

opter eerde een pelgrymte wesen
 Want dat habyt van buyte brenget
 deyne bare in mer v wandelinghen
 qunder seeden en ghehelgeel doedinghe
 der passien maken enen ghewanghe
 gheistelike mensche **S**oe wie yet anders
 sucket in vergaderinghe of in doestere
 dan puerlic god en synre Ziele salicht
 die en sal anders niet vinden dan druct
 ende lyde en rouwe **H**y en mach oem
 langhe staen in vreden die hem niet en
 pyn die alre mynste besyn en hon allen
 onderdanich en onderworpen te sy **G**hy
 syt gheroepen en gecome te die u en niet
 te regneren en ander luyde te berichten
Bekenne dattu gheroepē bist tot lyden
 en tot arbeit niet tot clappeinghe of tot
 murmurieringhe of tot ledicheit **D**ie
 mensche werde inder vergaderinghen
 ghepueft alst dat golt inde vier **E**n
 daer en mach oic niemāt yet langhe ghe
 staen ten sy sathy hem om gods wille
 wt alre herte wilt beterē **E**n hier om
 een gheistelick mensche die on tuldich
 is in den lyde dat hem op comt en snue
 tic en weder speinch inde berispen dese
 heeft hier opeentrike een helle en hier na

maels die ewighe tormenten der helle
Hier om seint sinte Augustinus men
vint vele mensche ~~en den~~ die oetmoe
dich swijghende en schemel schynē te we
sen en mit nederighe slagen en hoefde
gaen en mit vele doechden schynen
verschuerde wesen mer vā eenē dey
nen woerde kym dat hon contrarie
is werde sy duerduldich en weder spe
nich en gheuen ghetuych der waerheit
dat sy onvrochtbaer van hōnen syn en
ydel vā alle doechden ouermids haeren
onuerduldicheit **E**n meer ontsichtet
hy synē euen mensche mit synre onū
duldicheit dan hyse mit enighe andē
gueden werken verbeterē **E**n hier
om seint sinte gregorius **H**et en was nder
waerheit ny quet ~~men~~ mensche die d
verduldich is in synē lyden en eens
anders crancheit niet verduldelicken
en can bdraghe **H**ier d seint die heilighe
vader sinte franciscus **S**alich is die iuen
sche die die moeghinghe en berispin
ghe en onsteynghe alsoe gerne vā eenē
andē lydet als van hem selue **E**n sa
lich is die mensche die die berispinghe

gherne hoert en schemel en gheseg
 ghelic is en oetmoedichlickē syne myt
 daer beliet en gherne ghenoech daer
 voer duet. Salich is die mensche die
 niet haestich en is hē selue te ontsul
 dighe en ~~en~~ oetmoedilicken scan
 de en berispinghe lydet vā misdade
 daer hy ghene scholt gen en heeft. **Ambr**
paunwils seit wy wete dat den ghenē
 die gode mynen alle dinghe comen
 ten besten en tot voertganc de ghenē
 die heilich syn niet na hare opsaten
 na hoere begripen wat sy gherne hei
 lich en volcomē waren. **us** die mach ons
 dan hinderen of scaden dan wi ons sel
 uen **moenāt** en is ons scadelicker noch
 hinderlicher dan wi ons seluen synt.
Wat wille wi soe moeghe wy oē ande
 re mensche ondoechden groetelicken
 doen voerderē eest dat wi waerachtelic
 ken verduchich syn en allen dughen
 in dat beste kaeren wat op ons comt
 vā en gen dinghe wat dat sy en hier
 bi seit **augustinus**. Dat is wail een ver
 malendyt mensche die syne scade duet
 daer hy syne bate doen mach. **Clymach**
us seit als yemant quaet vā dy souen

en eist alsoe niet inder waerheit soen
eist dy niet sendelicken mer den ghēnō
dier vā dy seit eist hinderliche. **Trenpel**
oft vemanit seide dat golt deede waer
wat hinderde dat den gh golve mer
vest waer dat quaet dat mē vā dy seit
soe werstu gheleert dattu dy hueden
sult en beteren. **En** hier omē sūt ghy
een wys mensche so en sult ghy
w niet weteren of oic ghepassyt w
den. **Hier** om seit dymacius heeft os
vemanit versmaet mit woerde of mit
wercken of mit ghelate en ghy daer
om rouwe of drucke des herten heeft
nutten soe bewysst dat ghy werdich
syt dat men w versmaden sal en de
ne rekenē ghy en sult w niet bedrue
uen dat men w versmade of voermet
en hieldē en mitrecht suelen w alle
guede mensche die die doecht myn
nen nutten selue punte versmade
alsoe langhe als ghy soe deyne daer
in gheuerdent hebt en **anre** en **van**
rouwe hebt dat mē w versmaeten
versmade mach. **Wat** nyemant voer
waer onheuet anre oft rouwe dat
men versmade sal of mach ten sy
dat hi deyne sy in doechde. **En** nutte

selue bewyst hi hem alle mensche
 dat hi houerdich is dat en alle gueden
 menschen versmiden sullen tot dat hy
 daer toe coemet daer hi he omme alsulke
 druyt met en bedroeuue **Hier omme s**
siet ons die heilichhe vader franciscus
 die mensche en mach niet weten hoe
 woelc lydsamheiden hy heuet als me
 hem oueral voldoet mer als hem die
 ghenemysdoen die hem weldoen solden
 alsoe vele lydsamheide als hy de heeft
 die heeft hi en niet meer **Hier om**
 seit die heilichhe **busscop albrecht**
 een mensche die een smadelic woert
 verdrahet oetmaedelyc al eest dat
 hy des verdient heeft dat is he bet
 en verdienlicher voerden o **en**
 gods dan of hy eyne acker vol
 roeden ouer synen rugghen vloeghe
En die een smadelic woert vdra
 ghet te synre onscolt om gods wille
 dat is he beter dan of hy derlich ian
 eynen halfberch droeghe den synen
 bloeten lichaeme **En** om dat wi blynt
syn ons selfs zaken als die wyse
 man seit **Soo** behoeue wy remant
 die ons wyse den wech der ewigher
 zalicheit **En** dat syn die ghene die
 ons vuolghen en lyden aen doen wat
 dese wyse ons den rechten wech tot

ten ewighen leuen **H**ier na hebbē wi
een erempe van sinte angelmus
die welcke eynen ionger hadde die
die heit losse en die ionger vraech
de synen meester angelmo vander
volcoemenheit en wie hy daer toe
mochte comen **D**oen antwoerde
hy hem en sprac **D**at twe dinghe
ons bewisen op ghewarighe
volcoemenheit **D**at ierste is als ons
onrechte ghedaen wort of sende dat
wi ons des niet te stercke noch te
swaerlic aen en trecke **D**at ander
is dat die dinghe die ons helpē moe
ghen tot gode weyt dat wi die niet
onnuttelicken en laten varen **N**v
soe vraechde die ionger noch meer
Seght my wat ben ic den ghenen
sculdich die my berispen en orecht
en lyden aen doen **E**n wat ben ic
den ghenen sculdich die my loeuen
en quaderen syn **D**oen antwoerde
hem syn meester en sprac **D**at
wille ic w nv bewisen **N**v meret
waer daer nv een keyser die wilde
gaen tot romen en liet wtroepen
soe wie dat hi waer die den selue

wech na hē comen wilde hy namē
 tot synē soen **E**n maecte tot eynen
 erfghenamen vā synē rycke ende
 oft ghi nu een werltlyc mensche
 waert so soldet ghi alte gherne een
 erfghenamen en een kint des key-
 sers syn **A**ls segghe my en waert
 ghi niet alte seer sculdich te dandē
 den gheue die vch den rechte wech
 wysde tot romē den weddē dātoic
 die keyser gheuaerē waer ofte waert
 ghi dien meer sculdich te dandē die
 vch wysde eyne onrechte wech dien
 die keyser niet gheuaerē en hadde en
 dat erue nimmermeer en beset **D**oen
 antwoerde der ionger **I**c waer meer dien
 sculdich te dandē dien vch de rechten
 wech wysde dien die die keyser gheua-
 ren hadde **D**oen antwoerde hem der
 meester en sprec **H**ier bi soe suld ghi
 weten en mercken dat ghi vole meer
 syt sculdich te dandē den gheue die
 vlyden aen doen en versmade en
 bescote wāt hi wylt v den rechten
 wech den die werdighe keyser **r**ps
 heuet ghegaen en die ons ghe roepē

en gheloeft heeft **S**oe wie mit hē besu-
ten wilt dat crue des ewighe leuens
dat hi moet doer den wech des lydens
in varen **S**oe wie dat w loest en na-
der werlt w verheffet die en wylt w
den rechte wech niet mer d onrech-
te wech den welc ips noede en wilde
gheuaren in deser tyt **E**n die wylt
w dat en des ewighe cruces berouft syt
Hier omme soe syt ghi alte vole mer
sculdichtoe dandē den berispen dan
den pruser **E**n merd ghi of ghi dat
lyden wael ontfacet soe en get ghi
daer af drie vruchte **D**ie ierste is dat
w die toecomenende pun ~~der~~ daer af
wordt ghemindert **D**ie ander is dat
w loen daer af wordt ghemeerer **D**ie
derde vrucht is dat w die wapenen
xpi worden aenghehanghe op dat
ghi synen schilt ende syne wapenē
voert **D**at is ghe waer lyden en v dūl-
dicheit **D**oen sprac die ionger **I**c en
wylte niet dat so vole vruchte ghe-
legghen ware inden wech des lydens
Daer omme segghe my lieue meester
hoe sal ic dat lyden draghe dat daer

altoes gods eere i ghelegghen waer
 en mynre zielen salicheit **Doē sprac**
 der meester **sinte Anselmus** **Dat**
 wille ic dy **segghē** **Ghy** sult wete
 dat ghi niet en sult segghen du lyde
 ic temelickē ofte mit recht oft ic hebt
 wail verdient en ny gheschiet recht
 mer ghi sult gode daer af danckē dat
 hy w goest den schilt syne lieue soes
 te draghen **des** dies ghi niet werdich
 en syt te draghē **En** iest dat wy yemant
 loof so sult ghi dat gode op offeren en
 hem bidden dat hy vā w kiere wille alre
 menschen loff en alle vergandelicke
 eer **Dit** is sinre aenselng loer die hy gaff
 syne iongher **Dese** leer sal ons oic een
 exempel wesen wāt ghi sulr wete dat
 hy ny volcoemen en was die niet enē
 onvolcomen mensche by hem ghely-
 den en am **Hier** om seut **sinte Grego-**
rius **Die** is waerachtelicken volcoe-
 men die vander on volcoemenheit
 of crancheit syne brueders niet on-
 ghedaechsam en werdet **nach** seut gre-
 gorius **Die** ander mensche quaetheit
 dat hy niet aerighe noch betere en

mach met ~~g~~ ghedoechsamheden
 en lydet ~~die~~ is hē seluē een getijp
 dat hy niet guet en is ouermits
 synre onghedoechsamheit ~~men~~ vint
 vele menschen die hon seluē voert
 toe ~~de~~ male ghelate mensche achtē
 en dat hoeft zeer neder slaen mer als
 men dien seluen menschen alten dey
 nen sende duet of ongheluc soe werde
 sy rechte voert beweecht ende tozich
 en spreken alte scerpe onverduldighe
 woerde en inde harde woerde toe
 nen sy dat sy harde steyne herte heb
 ben in hon die den leuē ons herē on
 gheluc syn ~~Daer~~ af seit smet gregorius
 wat den menschen in synē herte ver
 borghen is dat toent hy als hē lyden
 wecoemt ~~noch~~ seit ~~g~~regorius ~~Dat~~ is
 waerachtighe ghedoechsamheit dat
 men dien mynt daer men mede te
 liiden heeft wāt lyden en hate en is
 ghere doecht der saechtmoedichē mer
 een deesel der uerwoetheit ~~Dic~~ seit ~~g~~
 gregorius wilt gy wete wāneer die god
 like myne in w is soe proeuet hier by
 wāneer dat w lyden aen coemt wān by
 hier nae op dat xijste blat ¶

nōte

apostelen te voeren doen hy van
 hon seiden solde en seide **I**nder
 werlt suldi druck en lyde hebbe
 ende die werlt sal hoer verblyde en
 ghy sult bedruet wende mer uwe
 bedruetmissen sal verwandelt
 werden in groter vroude en die
 en sal niemant van uch moegen
 neemen **H**ier van seut die apostel
Paulus Allen die ghene die hier
 inder tyt gueder hierlyt willen
 leuen in tpo ihu die sullen ver
 uolginghe lyden vanden mynre
 deser werlt **H**ier o en spreck niet
 god mynre dien of desen meer
 dan my wat hy leet hem doen
 al dat hi wilt en my bedruet hy
 mer hier aff verblyde dy wat god
 vater behele dy syn erue te besit
 ten **S**omighe mensche spaelt god
 hier inder tyt **W**at hy bekent
 ommits synre godliker wysheit
 dat hyse inder ewicheit verdoo
 men sal en dat syt dan quaet ge
 noech hebbe sullen exempel **H**ier
 va lesen twee exempel **H**oe dat

op enē tyt sinte ambrosius te
romē wart voer en hyte tus
annen in een dorpe by enē alte
rycken man ter herberghe qua
Soe vnaechde hy ernstelicken die
man na sinē stede En hy ant
woerde heer mynē staet heeft al
tos flouides gheweest Wāt siet
ic ouervuloye van grote quede
en heb veel knapen en moech
den en besitte eyne grote hope
kinderē en neuen En allen sin
ghe sinne mit myte wille altoes
gheweest en ghesiet En mye
en ghesiede my teghe mynen
wille noch ny en quam my toe
dat my bedruede Doen dit Am
brsius hoerde soe v wonderde hi
he seer en hi seide sinē ghesellen
staet op en vlyen wy haestelic
ke van hoenē wāt die heer en
is in deser stat met kinder haest
wseer van heenē te comē en en
maect ghene merringhe te vlye
dat ons die wake gods hier met
en begripe en dat wi oec i hoere

sonde niet en bliue **En** doen sy
 aldus bloen en sy een luttel van
 dat ware soe ont dede die eerde en
 swalch dien man mit alle dien
 dat hem toebehoorde soe dantz
 lusteykens van hem en bleef
Doen dat sinte Ambrosius sach
 so seide hy siet brueders hoe que
 deytuerliche dat god spaert als
 hy hier weder spoet gheest en
 hoe wredehe dat hy vertoert als
 hi altoes gheluck gheest **H**ier
 om siet bernardus **O**p dien me
 sche is god seer toornich dien
 hy niet en castet mit weder
 stoet als hy ghesondicht heeft
 wat wiem hi niet en betert mit
 drucke en mit lyde om syne son
 den in deser tyt dien vdoempt hi
 voerwaer na deser tyt **H**ier om
 siet oec sinte Gregorius aldus
Daer om spaert god in deser
 tyt sommighe mensche op dat hi
 se inder ewicht slaen wilt **En**
 daer om en spaert hi sommighe
 mensche niet mer hy leet hen

lyde en wederstoet hebbe op dat
huse inder ewichheit spare mach
och seit gregorius op een ander
dat die vrienden gods hebben altoes
ayte dat die wreake van hoere son
den die si dagheleiden swaer sal
valle eest dat se god verhelte tot
nu eynde en huse niet af on neemt
in deser tyt en wreket he over de
menschen ouermus druck ende
lydente gheue aldy begeren que
de menschen gheslaghente werde
mit der vaderlicker roeden en
meyne dat waerwaer dattet lyde
dat sy hebbe een medecynis tot
hoere wonde **Sinte gregorius**
seit ons aldy woerspoet deser werlt
en weelde deser tyt te hebbe so der
lyden dat is een alre sekerste tey
kent der toecommender vdoeme
nissen dat wesen mach want
wat beeste dat me doede wilt dat
leet me vrechke loepen in de
weyde en leet he volghen al sine
ghenoechte eyne corren tyt mer
dat me leuende holden wilt dat

slaet nē mēde ploech en dwinghet
 mit disciplinen al so loepen
 die boese mensche eyne corte tyt
 mit ghenuechte der sonde totter
 ewigher eulen der hellen gher die
 guode mensche ghen eynde haer
 den wech doer drucke en lyden tot
 ten ewighen leue Hier o troest os
 die heilige vader philelus en sou
al so dat di toe comt van weder
 vandruck vā lyden en vā tribulaci
 en al hoe onuersienliken dat het
 die ghehallet dat en comt dy niet
 toe by auentuerē mer voerwa
 oltius die voersienicheit gods
 en mit synē wille wāt die macht
 der boeser mensche wort hon vā
 gode ghegeue in bedruct op dy
 en hier om wie in bedruct die
 dier dat wete vade en wēt de oelof
 gods al en wete sy selue mēre
 al verdienē si dan pynē dīne diet
 dy doen wāt die guode mensche
 doen dan haur bātē te ghen gode al
 sy lyden ontfanghe van anderē mē

schē hoe belo dat wi in deser tyt
meer ~~verblide~~ mitlyden gheghen
selt werde hoe wi ons na deser
tyt meer verblide sullen **G**od die
reynicht eynen mensche oūmits
lydē dat hy hem op leet comen
en na dien vloest hi den mēsche
vande ewighe lyden om dat lydē
dat hy hier v̄duldilic lydet **H**ier o
ordelt hy den mensche mit drucke
en mit lyden **E**n hier na loent hi hē
~~mit~~ oūmits ontfemherticheit vā
synē guede werckē **G**od lydet mit
den quade mensche tydic en hierna
verdoemt hysē oūmits synē rechtuer
dicht ewelic **W**āt al dat een mensche
lydet in deser tyt en al dat weder stoet
dat hem op uallet en wer het is een
afdwāen of eyne reynighe dies te
ghenwoerdigen leuens of het is een
beginsel der toecoemender v̄doemenis
sen **H**ier af seut **Cyprianus** die heili
ghe leere **H**ien is niet werdich troest
te ontfanghē in synre doot die niet
en dachte doen hy ghesont was dat

hy sterue solde en onuiduldich was
 in synen luden **G**od is mit de ghenen
 die in lyde syn **A**ls ons dauid die phoet
 seyt mer hoe mach men dat hoer waer
 weten dat hy mit ons is in der waer
 heit dair by weten wyt omme dat
 verduldeliken wederstoet en drucke ghe
 dertierlichen lyden wie solde daer sonde
 he moeghe lyden wie solde staonde
 moeghe bliue voerwaer nyemant
 het is my beter lieue heer drucke en
 lyden te verdraghe alsoe verre als
 ghi mit my sijt dan te regneren en
 wailte varen sonder vch **D**at druck
 en dat lyde deser tegghenwoerdighe
 tyt is die wech des leuens die wech
 der glorien die wech tot onser won
 gen mede te comen die wech der
 ewigher salicht die rechte wech tot
 den rike gods en sonder desen wech
 des verduldelighen ludens en mach ny
 mant comen totten ewighen leuen
Sinte pauwels seyt dese tegghenwoer
 dighe drucken maken een grote boz
 den der verdiensten en der glorien die
 wy ontfanghen sullen dair voer in
 die toecomedende tyt **E**n op een ander
 staet seyt hy **A**ls ic cranche ben soe
 ben ic alre sterfste wat inder cranc
 heit soe woert die mensche ghemae
 die stercht syns ghemoele en wat

hy is van bynē en wat hi van hē seluē
gheloeuē mach **Hier** af seut **seneca** En
mensche mach een manliche daet
doen niet alleyn inder zee of in den
stride mer oec op synē bedde eest dat
hi vldich is en sich lyden en **Hier**
af seut sinte **Jacob** die **apostel** **24**
Salich is die mensche als hy gheuer
tuerliche liden becoeringhe en wede
stoet en teghenheit **Wat** als hi also
gheprueft en ghereinicht is soe sal
hi ontfanen van gode die crone der glo
rien **Hier** aff seut sinte **lucas** Het was
noet dat xpc lyden moeste en alsoe
in sime eygen glorie gaen **Hier** aff seut
sinte **bernardus** **xpc** die niet bedroe
ghen en mach werde die vercoes
dat den vleische alre mopenlycke was
En hier om salmen dat verliesen
voer dat alre beste **En** waert dat
yemant anders loede of ryede dan
is van te vlien als vā eynen serpen
te en eyne vleyder **Voer** waer sijn
die rycheide der kynder gods en die
niet **no** rechtiere sullen als deude
en lyden te hebben in deser werelt

Dat gheyn mēsche die hē tot gode
 wilt gheuen en mach ontgaen
 weder stoet. **W**āt hy seut aldus
O ueders wy hebben in dicke ghe
 seut dat een bekert mēsche altoes
 veruolginghe lydet. **D**ese werlt is
 altemale in boesheide gheset onse vy
 ant regniēt nu ouer al inder werelt.
En willen wi waenen gheue vvol
 ginghe te lyde wat dinc is nu opeert
 ryckten vvolghet ons. **W**y vwonde
 ren ons die wile dat ons die lyde
 bedruckē en veruolghē. **W**illē wi gode
 dienen siet onse olders beginnē ons
 te veruolghē en die alle die gheue die
 ons onghelue sijn bedrucken ons en
 hāt ons. **D**ec onse ewighe lichaem ver
 uolcht ons eest dat wy ~~dat~~ wat meer
 eeten dan wi solde. **S**iet die weddicht
 des vleysches. **V**eruolghet ons waer
 dat ic my kiere ic vynde veruolginge
 en veruolgers. **A**nyemant en waen dē
 martelie alleynē licht in stortinghe
 des bloets. **W**āt den bekertē mēsche
 is altoes bereyt martelie te luden en
 mach martelair werden. **A**ldg en is
 gheyn mēsche op der eerde hy en heuet

veruol gunghe en vernolgers. **O**se
leuen en mach niet wesen ideler
pel grumagien sonder sonde en
one sonder becoeringen en druck
en lyden. **W**at onse voert ganch
is ghelegen en lyden noch nyemat
en bekenet he seluenten sy dat hy
ghenoyt werde met wederstoet
Hier af siet sinte **pauwels** nye
mant en mach ghecroent wer
den ten sy dat hy vroemelyc
stryde en verwoyne. **E**n hoe mach
hy stryden en verwynnen ten sy
dat hy hebbe vande en weder
saken. **H**ier om sprict sinte **Gre
gorius**. **D**agelijc ontfanghen
wippen der droefht vā onsen
viandē en w sendense he wed
eest dat wy guede outmoede
ghe woerde antwoerde. **A**ls wi
weder stoet hebbe wi onder vi
den dat daghelijc dat sy meest
bedruet werde mit last en mit
benauwningen die hem moeste
tot gode gheue en meest na doech
de arbeiden. **D**ie boese geist aē
wecht ons altoes op dat hy

ons ten leste moede maken
 mach **W**anneer wy dan ghege
 selt werden vade vyant of vaden
 boesen mensche soe doet god syne
 guetheit tot onser baten op dat wy
 inden doecheden daer wi in voert
 gaen ons niet en verhoessen **H**ier
 af seyt sinte pauwels **O**p dat wy
 die boelheit des scouwens niet en
 verheesse soe is my die prikkel mis
 blyssches **g**he **g**heue dat hy my
 halfslachte **H**ier vā seyt sinte **l**eroni
 mus **W**anneer die salicheit de men
 sche beghint te ghenake soe **g**he
 naken die die tribulacien en be
 coeringhe **H**ier om seyt salomo
 leynt die dy kuerst totte dienste
 gods bereyde dyne ziele tot beco
 ringhe **H**ier af seyt **i**ob **D**es
 mynschen leuen en is anders
 niet opter eerden dan becorin
 ghe en lyde **E**n op een ander
 stāt seyt **i**ob **D**ie mensche die **g**he
 boren is vande wyue woert
 te hant verwt mit boel yamer
 heiden en en blyft nimmermeer
 in eenen stāt **H**ier vā seyt **l**ucas

int were der apostelē ny moere
allē oūmits menyghen dyc en
lydē int rycke gods gaen **Hier**
om seit sinte gregoria Die boe
segeist laet syne becozinghe va
ren vande ghenen die hy bekent
dat sy hem mit recht toe behoren
wāt wāt wilt hyse becoeren en
moeyen die synen wille doen **Hier**
o seit sinte Augustyn Iy e wort
met lichtelicken bestrid vanden
boesen vyant die altoes onledich
is i een nutte oeffeninghe **God** sal
dy in allē lyden bystaen eest dardy
ne herite niet en woert gheschei
den vā hem **Hier** vā seir sinte onse
lieue heer inder ewāgelio **I**n uwer
verduldicheit sult ghy uwe zielen
besitte **Hier** op seir gregoria ny
moeghen martelaer werden son
der yser off swert eest dat wi waer
achtelic v̄duldicheit holde in ōsen
lyden **Des** mensche leer en wysht
machmen bekennen oūmits syn
re verduldicheit wāt alsoe vōlet
myn is een mensche gheleert en
wys wie hy myn verduldich is i

sinen lyden **G**od is mitte gheue
 die in lyden syn want hy sprac
 doer dauid **I**c ben mit hē in d'ye
 en in lyden ic sal hē verloesen en
 sal hē glorificieren en sal hē toe
 nen myn ley. **H**ier op sprac pau
 lus **G**od is ghetrou die niet en
 ghehenger dat wi becoert weu
 den bouen dat wi lyden moegen
 mer hy doet altoes mitte lyde oſe
 bate alsoe dat wyt dragen moe
 gen **H**ier om sullen wi billig mit
 gueden blyden ghernoede die
 roede des gueden vaders lyden o
 gods wille en om onse sonde en
 dat ewighe leuen **H**ier aff seit sinte
Augustyn **G**od en mēsche oſe hē
is xps heuet allen teghenheuen
 lyde guetlyc en verduldelycken
 gheleede op dat hy ons daer leere
 wolde dat wyse oec solden lyden
 en die synē ewigen soen niet
 en sp heuet ghespaert mer heuet
 hē ghegeuen in grote lyden en
 die nochtan sonder sonde was
 sal hy dy dan sonder lyde laete
 voerwaer neyn hy **H**ier vā seit

sinthe Gregorius Die quade dinghe
die ons hier bedrucke dwinghen
ons te gode te kieren **H**oe zeer wael
dat gode die verduldicheit behae
ghet dat moeghe wy merken in
eynen **E**rempel dat sinthe grego
rius seit in eenve omehen **E**n
In die poerte seit hy daer men
doer gaet te sinthe demens kerken
te roemen Was een die seruulus
hiet **D**ien voel luyde van wintem
kende **A**rme van guede mer rycke
~~va~~ vā verdiente **D**en langhe quale
omachtich ghemaect hadde want
van synne ierster ioncheit al totte
eynde vā synne leuen lach hy lame
wat salac segge want hy en moch
te niet staen noch ~~ny~~ noyt en ver
mochte hy opte staen vāde ~~lyt~~
bedde off te sitte noch noyt en
mochte hy synne hande te sinen
monde brenghe en ny en mochte
hy hem in dander syde te kieren
Om desen armen mensche toe
diene soe waren by hem syn moede
en sin brueder **E**n soe wat darhy

van aelmoesen mochte ontfanghē
 dat deilde hy den armen by honnē
 handen **h**y enkende ghepne lit
 teren mer hy hadde ghecocht boe
 ken van heiligher scrifturen **E**n
 hy ontfinc alre hande religiosen
 te herberghe en dese boeken dede
 hy sonder opholden voer he lesen
En het gheuiel dat hy vol maect
 delyc die heilighe scrifture leerde
 alsoe verre alst synre eygenre ma
 ten toe behoerde **a**ls hy alsoe ic ghe
 seu hebbe al mit allen ghepne te
 litterē enkende hy pynde hem
 altoes in synre pyne gode te lo
 uen en te dancken **e**nt hē te ghe
 uen te gods loue **E**n nacht en dach
 hē te dancken **h**er doent te hant
 tyt was dat synre groete ghedoech
 samheit solde werden gheloent
soe trae die pyne wt synē leden
 te synē bynenske leden waert **E**n
 doen hy bekende dat hy te hant
 sterven solde soe vermaende hy
 vreemden religiosen mānen die
 hy te herbergghen ontfanghen

hadde dat sy opstaen soldē en dat
sy mit hē die salmen lesen solden
ontbeydende synre wtuaert. **E**n
doen hy mit hon al steruendelag
soe dede hy haesteluc der gheere ste
men swyghē de daer lasen eysende
mit anrte van groetē gheroepē
swyghet swyghet en hoerdy niet hoe
groete louesange inde hiemel ghe
luydē. **E**n doen hy te dien loeuen
sange die hy van bynen hoerde
die oeren synre hertē ernsteluc
gaff soe waert die heilige ziele
verloest vande vleysche. **M**er doen
sy wt uoer soe waert daer soe grote
sueticheit vā roeke ghesprent. **D**at
alle die dar by waren mit onuev
talligher sueticheit veruult waerē
alsoe dat sy dar by openbaerlyche
kenden datte die engelen mit die
dier groter vroude der psalmodien
voerde hē inde hiemel. **D**aer hy
mit den engelen eweluc verbl
dende is. **H**ier by seit sinte gregorius
Soe wie dan die begeert volmae
teluc die sonden te verwynne. **H**y

pynne hē outmoedelicheit te verdra-
 ghen die gheselinghen synre pur-
 geringhen Dat hy namails also
 vele te suuerder come ten oordele als
 nu dat vuer van lyden reyn maect
 roesticheit **Siet** dese heilighe ser-
 uulus was versmaet vander werlt
 mer geeert in gode **Wylende** een
 blinde leuen en wi ontsien die drae-
 uighe doot **Wyl** suecken tot eenen
 lude der menschen dienste en hy was
 versmaet vande mensche en hy
 vant syne gheselle die choren van
 de engelen die hē in den hiemel mit
 groter vrouden en eeren voerden
Hier by seut die heilighe vader alp-
macus Die moeten dagelijc lyden
 groten arbeit en drucke nisse die
 mit lue en mit ziele in den hemel
 wilt comen **Salich** is die mensche
 die dagelijc wort bedruct en ver-
 spoken berespet en benauwert en
 verwymgheluydet en scande en
 verworpenheit gheoegethet en
 daertoe om swygen **Dese** sal ghe-
 loent werde mitte martelaren

en sal weder ghesat mitte heilighen
engelen. **S**alich is die mensche die
altijt hē werdich rekent te wesen
alre versmaetheit en b̄worpenheit.
En hier om so wie vā hē werper en
v̄het berispinghe en scandeher sy
mit rechte of mit onrecht. **D**ese
mensche versaket en verwerpet
syne eweghe salicheit. **D**oe wie
dat sy ontsaen mit drucke en mit
rouwen. **N**och tāt mit verduldich
of oie mit blyden moede die ōtsaet
dair ōme vergiffenisse van allen
syne sonde van gode. **D**oe dat hē
ontsaeldicht en voel lyuende woer
de widerspriet als hy berispet woent
van synen ghebrekē. **D**ie sal dat
voerwaer weten dat hy siecke is
van eenre helscher vyantlicher siet
ten men en mach die ewighe con
fusie onser sonden die ons hier
na deser tyt nakende is met ōtgnē
wim moeten hier confusien dair
voer lyden het syrecht of onrecht
dat ons op valt. **H**et is grote confu
sie dat wy vā enighen dinghen

achten na onser bekeringhe en na
 dat ons god tot synre bekeringhe
 roepen heuet van eyngē dinghen
 sorge te hebben dan van dien dingē
 alleyn die ons by staen moegen i der
 tyt onser doot en onser groeter noet
 die wi dan hebbē soelen en hieromē
 sal hem een bekeert mensche te hant
 gheue tot arbeide der doechden tot
 drucke en laster tot scanden en ver
 smadenissen en tot menighē grote
 lyden op dat wanneer hy alt ghe
 woerden is inden dienste gods dat
 hy hem dan mach vbliden dat mē
 hē niet lichtelyc en can ontfelten
 of bemessen tot onuerdulicheit tot
 toerne en tot weemoedicht **Wat** soe
 wat een mensche leert in synre ioc
 heit dat pleget hi gerne te holdē en
 wael te comen in synre altheit **Inde**
 begīne onser bekeringhe soe ver
 crygen wi die doechden mit groe
 ten arbeide en mit lyden en mit
 druck en mit ghewalt **En** als wy
 ver voerder comen in gheisteliche
 leuen soet werken wi die doechden
 mit eynen cleynē **drucke** en ar

beit. **E**n heu. **O**me gheest dy daer toe
~~re~~ **p**ut beginsel soe moeget ghi w
verblyde in uwer alderdom van
rusten ws herten. **A**ls ghi dan ont
fanghen hebt versmademissen
scande verwytinghe en sleghe va
seendemisse en seempynghen van
eynighen mensche het sy recht of
onrecht soe swyghe al stille. **W**ant
uoerwaer het is dan een tyt des
ghewins en der baten. **M**er ander
lyden laster salmen draghe en
onsculdigen waermen can **O**me
ruste mede te holde en die caritael
mede te vercrighen. **S**oe wat men
sche die begheert te comen tot rechte
ghesindighe ruste des herte en die
he haest tot gode te come en die. **S**echt
te vercrighen en gheistelike ryck
te werden. **D**ie rekent he grote schade
te hebbe als hy alle daghe met ver
smaet verworpen vernedert en wort
en druc noch lyden en gheuoelt noch
gheuloeket noch vermalendyt of
gheslaghe en wort. **E**n hier **O**me
al wert dy du dicke herde suer te
lyden en al valles du dicke wile in

deuefheide en rouwen soe en mes
 troeste dy niet en en wees niet ouer
 duldich en en beghef die doechden
 niet mer blyst vastelike staende en
 volherdende **W**at god vermachten
 dan du vermoeges en dyn heilighe
 engel die dy te bewaren heeft hem
 sal verwonderē vā dīnre v̄duldich
 en vā dīnre stryde **E**en gheistelyc
 bekruert mensche die onuerduldich
 is en dicke toernich en vā hē werpet
 treucke en lyden berispinghe en scel
 dinghe sleghe en scande die hē god
 toe sendet om syn besten en om sa
 licheit synre zielen **D**iemōsche en
 behoeuet gheenon duuel die hē be
 caere of tot sonde trecke wāt hy is
 hem selue duuels ghenoch ghewō
 den **D**ie vader ysac seut also **W**er
 dracht en lyde en ontfanghe ver
 werpinghe en nederhē dat dy ouer
 comt niet quede bereyde moede op
 dat tu treyt moeghes vercrighen
 by gode en glorieoes inder ewichē
 by hem **S**oe wie onrecht besculdī
 ghe en versmaetheit lydet mit gue
 den moede en mit outmoedicheit

en mit ~~verdul~~ ^{verdul} ~~die~~ ^{die} ~~hert~~ ^{hert} ~~sacht~~ ^{sacht} ~~moedicheit~~ ^{moedicheit}
Dese mensche is tot volcomenheit ghe
come ~~et~~ ^{et} ~~en~~ ^{en} hy woert onsen licken
gheeeert vanden heilighen engelen
die by hem synt ~~et~~ ^{et} ~~en~~ ^{en} hier om te ten sy
dat hem een mensche gheue tot we
derstoet druc en luden en vsmaden
se verduldelyc te verdraghe hyen
sal anders nimmermeer rechte wys
heit des gheestes van de gode vcrighe
Hierom seit seneca **E**en boem en is
vast ghetwortelt ten sy dat hy alre
hande storme van wynde geleden
heest wilstu salich werde soe ver
smade ten ierste den anrste vsmact
te werde **D**at onrechte dat ons die
medelicheit luyde doen dat sulle wy
luden mit blide aen gesichte met
alleyn mit vduuldicheit mer blide
like was sy doent anderwys mer
ken sy dat me daer om wat gheest
Hierom seit een leere **D**ie vduuldic
heit en die doecht der luydsamheit
is alsoe groet en werdich inde ogen
gods alsoe als sy meer vaster is en
anghestormt wort ouermits me
nigherhande wederstoet soel sy

haer meer vbluyende is inde weder
 stoet. **N**och sy en hadde my waerach
 telne wortel in ons inder tyt der vre
 den waert hi beroert tot onuldic
 heit inder tyt des strydes. **O**nse hee
 maker den wech synre vriende hier
 opeertrick al scarpe ende haert op
 dat sy oūmits der ghenoechte die sy
 hier mochte hebben niet en ver ghe
 ten die toecomenende dinghe. **H**aers
 vaders lant. **H**ier o seit sinte **Augu**
stin. **N**iet die werlt wort vstoert
 en nochtā mynen sy die lyde wat
 solden sy doen of sy ghenoechlyc wā
 die sy nu mynen als sy soe lelyc en
 vol drucks is. **D**at drucke en lyden
 gheest den gueden mēsche dat selue
 dat die vile goest den yser en die vle
 gel den korne en dat die oeue goest
 den broede. **H**ier **xps** troestet ons en
 seit **v**we droefheit sal werde ver
 wandelt in blitscaypen. **H**ier is een
 guet leycken der mynnen gods dien
 god druck en lyden toefendet. **H**ier
 af seit onse heer in **apocalypsi**. **A**lle
 die ghene die ic myne berispe ic en
 die cashe ic. **H**ier om sinte **paulus**

tot alle gueden mensche ende troest
sy en seut **D**esen te ghenwoerdighe
druck en lyden die en syn niet wer
dich nochte rekenen tegen die toeco
mende glorie die ons daer voer sal
worden ghegeue **E**n op een ander
stat seut hy **D**en god mynt den af
stept hy mit teghenheide en mit
lyden **E**n hy gheselt elck kind dat
hy ontfant **E**n wat kinde eest dat
somtijt niet ghecastet en wert va
synen vader **H**ierom seut augusti
nus **S**yt gy vry van gheyselinghe
en en compt dy gheynen druck toe
ghen syt voerwaer onteruet van
gods hemelryc en afghesceide
vanden ghetale der kinder gods
Hier van seut sinte pauwels **D**ie
mensche die hier niet ghepneest
en mit menighen lyden aenghe
uoechte on werde en onuldich
syn in hare lyden **D**it een sijn
niet kinder gods mer bastarde
Want dat kinder gods sijn die
worden ghegepselt mit men
ichuoldighe lyden inder werlt
En dit seide die heer seluer sijn

ten of vā bynen en ghy dat mūlycken
en v̄duldelicken lydet. **W**at die heilighe
geest en bliuet by niemant dan by den
oetmoedighe en verduldighe. **E**n ghy
sult weten ~~helen~~ bekende god eneghe
mēsche alsoe stercke dat dat moegelyc
were dat hy lyden mochte alleyn alle
dat lyde ye inder werlt ghelede was.
Dat solde god op hē verhenghe te
comen om des mensche beste en
om dat hy des te glorioser wese solde
inden rycke der hiemele. **W**at god be-
gheert boue al eyne lichame vol lydes
en eyne ziele vol doechden. **H**ier om
seit sinte Augustinus. **S**oe wie hier
ghenome is wt den lyde die is ghe-
nome wt der blyscappe des ewigen
leuens. **D**ie seit sinte bernardo alsoe
moeghelyck eist sonder lyden ten e-
wigen leue te comen als sonder seep
ouer dat meer te varen. **D**ie eersam
leere **b**eda seit niemant en mach ten
hemel come ten sy dat hem regiere
die heilighe geest en die heilichge geest
en regiert niemant dan die oetmoe-

dich en verduldich in alle lyden sijn
Wāt dat lyden dat sonder v̄duldicheit
gheleeden wort en is gheen afnemē
der sonde mer meer een vermeerere
der sonden **H**ier om seut die vader
saac **D**at lyde dat niet verduldelyc
gheleede en wort dat sal tweuoldich
torment hebbe **S**int **bernard** seut
die niet en wilt sijn hert bereyde ver
noy te lyden die bereyde he gāste der
ven wāt dat een vā beyde moet omer
sijn hier om seut oic die heilighe **Per**
onim **H**et is swaer da het is omoe
ghelyc te comen van woelden tot
weelden **O**ic seut een leere **I**c woude lie
uer steruen mit dien mensche dien
god geyfelt dan mit mēsche dien hy
aust aen sijnē mont **H**et waren op
eenentyt vergaderē v grote meesters
inder heyligher scrifturen die welcke
hōn berieden wat sy vā gode spreke
wildē **E**n die veyste meester sprac
van verduldighē lyde en sende hadde
vet beters gheweest dan lyden **G**od had
det sijnē eynghtē gheboere soen ghege
uen **E**n wāt niet beters en was dan
lyden so gaff hy hē meer te lyden dan
hy pe mensche gaf op eert ruck op
omermēer geuen wilt **D**ie ander

meester sprac waer een mensche son
 ders niet vā sonde als hy was doen
 hy wter venten quā en ryr iaer mocht
 leue sonder lyfliche spise en hē god
 gheue te spreken mit den engelen
 alsoe hi dede marien magdalene soe
 en mochte hi niet soe veel loes v̄ die
 nē als hy mit verduldighē lyde v̄ die
 nē mach. **D**ie derde meester sprac
 al hadde gods moeder en alle heili
 ghē ouer diene mensche ghebeede
 mit alsulcken neernste oft moeghe
 lie waer mit bloedige tranen soe
 en mochten sy hē niet alsoe vole
 loens ver. **d**ienē als hy verdienen
 mach mit verduldighen lyden. **D**ie
 vierde meester sprach. **O**er gods moede
 of enige heilighē soldē wille derue vā
 den mynste loen die hon god gheuen
 sal om dat lyden dat sy mit v̄duldicht
 ghelede hebbē. **S**y hadde lieuer te derue
 vande aengesichte gods te sien totten
 donisdaghe. **D**ie v meester sprac gē
 is sculdigher bar aen te beden dat lyden
 dan dat cruys dan rpe aen sturf. **W**at

ypc was i grote lyden rryr i aer en
meer en hy en stont aen den cruce
met eynen halue dach ~~hy~~ ~~om~~ ~~ma~~ ~~ten~~
is lydens werdich dan alleen ypc
wat hy leyt sonder ewighe o dienste
he selue ~~hier~~ ~~o~~ ~~seu~~ ~~sint~~ ~~pou~~ ~~wels~~ ~~aye~~
mant en is lydens werdich dan alle
die mensche doet mit sinre herten
becheert ~~lyden~~ ~~blift~~ ~~voel~~ ~~sonde~~ ~~inde~~
mensche ~~lyden~~ ~~beren~~ ~~den~~ ~~menschen~~
ter sonderlingher heymelicheide gods
~~lyden~~ ~~duet~~ ~~den~~ ~~mensche~~ ~~he~~ ~~selue~~ ~~be~~
kennē en oec ander mēschen ~~lyden~~
pueft die duecht ~~inde~~ ~~mensche~~ ~~also~~
~~men~~ ~~pueft~~ ~~dat~~ ~~golt~~ ~~inde~~ ~~vuer~~ ~~lyde~~
~~beenghet~~ ~~den~~ ~~verloere~~ ~~tut~~ ~~toeder~~ ~~lyde~~
~~maet~~ ~~de~~ ~~mensche~~ ~~werdich~~ ~~allen~~ ~~des~~
~~guets~~ ~~dat~~ ~~god~~ ~~sinne~~ ~~viende~~ ~~duet~~ ~~in~~
~~hiemelryck~~ ~~en~~ ~~in~~ ~~ertryck~~ ~~lyde~~ ~~man~~
setet eyne mēsche in eyne onoeselen
leue ~~lyden~~ ~~maet~~ ~~den~~ ~~mensche~~ ~~werdich~~
allen des guets dat god sinne viende
duet in hiemelryck en in ertryck
lyden maet den mensche eynen
werdichhe dienst ~~ter~~ ~~knecht~~ ~~y~~ ~~ods~~

Lijden is een sent den niemant vergelden
 en mach **L**ijden setten den mensche in die
 ghelicheit ons heren **L**ijden omme die mi-
 ne god es een zeker wech te hiemelrijde
 mede te comen **L**ijden is so edel dat god hi
 selue daarom geeft **E**n die in lyden is
 god coempt in hem en draecht die boerden
 aenden meester deyle **A**n vrachhet een
 meester na dat dien dat lyden so edel is
 waerom lyden wi dan so node **H**ier toe
 sijn drie sake **D**ie ierste is dat wi cle-
 ne minne hebben tot tot gode **D**at an-
 der is dat wi seldom ghedencke om de
 grote loen die god gheue wilt om lyden
Die derde is dat wy selde ghedencke
 an dat bitter lyden dat **hijc** om onsen
 wille ghedaen heeft **H**ier va seut bernar-
 dus **H**et is ene grote zalicheit te dencken **nō**
 om dat lyden ons heer **ihū xpī** het v
 in ghewone bouerdien **h**et verdriest tracht
 en het holt den mensche in penitencie
 staende en het purgieret den mensche
 van sijne sonde en het wylt den wech te
 hiemelrike en het maect den mensche
 een kent gods en het duet de mensche

gode danckē in alle synd lude **H**ier bi se
sint **G**regorius also menighe loue als
die mensch gode gheuet i sine lyden also
menighe stekke gheuestu den vyant in syn
herite **A**nte **A**ugustinus seut die **W**ildy
werē wie alre meest gode mynt dat is
die ghene die alre meest lydens om gods
wille blidelickē verdraget **D**ie seit sinte
Bernardus **S**oe wie niet en heeft ~~ghe~~
ghesmaect tribulacie noch lyde noch
bekent hien mach e gheynē troest van
gode bekennen **H**ier o seut **A**ugustinus
Ic wou wel dat ic myne wat berispt
men my ic en hoers niet en slaet me
my ic en gheuoels niet **H**ier is tyt dat
wy ons pijnē te volgen den volcomenē
mannen **S**chame dy dattu noch melc be
hoefs en egheen haerde spuse **H**ier af staet
ghescreuen int boeck der ewigher wysheit
also **L**aet ons broders oūmits dē exempel
volcomenē mensche leeren wat wi doe
sulle en niet hoe groter verduldicheit
wy alle wederstoet luden sulle op dat als
wy ghepueft syn int wederstoet haere
i ghetale moegen mede vereynicht wde

mit bliscapen **Laet** ons onse hertē ver
 heffen en laet ons sien eyne grote scare
 voelre heilighen die vā begīne der werlt
 heuet gheweest en laet ons mitte ogen
 ons hertē merke dat alle die ghene die
 gode ghemynnt en behaeghet hebbe die
 heuet god gheoeffent mitsonder lūghen
 groten drucke en lyde **En** op dat ic van
 de onsegghelicken ghetale swighe die ly
 den hebbe ghehad **Soe** laet ons dauid
 aensien die een man was naden hertē
 gods wat hi vā hē seluen seut **Wāt** hy
 seut aldg inden selter tot onsen heer van
 hē seluen **Hoe** groet en hoe menichuol
 dich lyde en druc en quade dincghe heuestu
 heer mich ghegeue en ander werg kuer
 tu dy dine toe my en makes my weder
 leuendich en hebt my weder gheleut wte
aftrout der eerde **Joseph** die patriarcha
 doen hy vā syne brueden veracht was
 vā quaetheide hadde grote drucke en lyde
 en syne werdynne beruchtichde hem mit
 loegentalen dat hyse vercrachte volde **En**
 hi waert dauid mēkerker ghelacht mit
 groten scande ter tyt toe datte god ver

loeste en maecten heer van alle dē lande
vā egypten **Ic** swighe vā abraham van
moyses en vā den ppheten en vā den patri-
archen en die vrienden des alre ouersten
gods **Welcker** lydsamhert ons mach
hulpe wese een spiegel der b̄duldicheit
Iaet ons vragen elcker gheboorte die van
beginne der werlt heuet gheeweest en alle
die heilighē die in elcker gheboorte hebbe
gheeweest en sy sullen ons segghen al dat
wy nu lyde en dat op ons nu vallet eē spel
en niet te rekenē en is by dat si te lyden
hebbe ghehadt doensy leefde **Wille** wi
ons lyden rekenē en wagen bi hoere lyde
en ghelicken hare b̄duldicheit soe en ist vā
gheene weerden **Siet** die edel propheet y-
saas waert ouermits ontwey gheseghet
mit eenre hulpe zeghe om der mynē gods
Iheremias die gheheilichet was i syne
moeder lichaem die den dach des mensche
niet en begheerde want ghesteynt en ver-
brant **Ezechiel** die edel propheet wart die
hefseken in gheslaghen **Daniel** wart mit
onrechte seuen daghe onder die leuwe in
enen putte gheworpe **Die** drie kinder

worde in eyne ghlopende oue ghetworpen
 om dat si den afgod niet aonbeden en
 wolde **Job** die rechte simpel man wie
 niemant ghelyc en was op alle eertrike
 wart ghegeue in die hande des vyants
 vander helle **Tobias** die heilighen man
 wart blind **Die** heilighe machabeen wor
 den om die rechtueerdicht mit menigen
 pijn ghedoet **Doert** meer vade beginne
 der heiligher kerke lydet dat rycke
 gods gheueelt en die hon selue ghe
 weelt doen vercrigen dat **W** siet aen
 hoe die heilighe apostele die die vrien
 degods waren **g** gode diende i groten
 arbeide en in naectheide en gaue hon
 in grote lyden sy woerde gheslachten
 sy woerden gheuandhe en seer dicke
 mishandelt nochtan en liete sy niet
 af gode te diene mer sy vbliden hon
 in deucke en in lyden **Wat** sal ic sech
 gen vande martelare wat scande wat
 smaeth wat slegen wat bande en
 kerkeren sy geledē hebbe **Wie** mach
 omermeer vertelle alle die maniere
 vā hoere tormenten **En** en leeden die

heilighe cōfessore en die heilighe meech
den met een langhe martirhe die hoer
lichame cruyten en hoer quade begier
ten wederstonden en alle ander ghebre
ke verwoonne wat dede die heilighe
man Almerius wat leet die heilighe
eustacius wat lyden noch huyde des
dachs allen quede mensche om die
myne gods wat lyde verre meechde
en weduen **I**n die inder echscap
sittē wat waer hoer lyden opēbaer
en wy bekenden alle hoere groten
drucke die sy drachten wy solden ons
samen ons daer by te rekenē en nu
menneer ghebenedien dat ons lyden
daer by yet ghelyc waer **D**encke wat
dede die heilighe man Arsenius wat
hadde te lyden macharius en antho
nius en alle die heilighe vaders die
in thebaiden en in egipten en in an
deren wilde steden wonden en wonden
allene onder den stepnoetsen en hon
sciden vanden mensche in omchei
den en leeden daer menich ontellike
tegenheide en moyemisse der vyande

en voele d'inghe die si ghebreke had
 de hon v'duldelike leden wy solden
 ons billicken scamen als wi dese
 aenmerken en wy nochte weene dat
 ons lyden verterekenē is mer sint
pauwels seit aldā Al eist dat si van
 lanchen der tyt die ghi ghebru~~ket~~
 hebt tot gode waert billik soldet
 hebbe meesters gheweest ander luy
 de te leere den wech gods en der doech
 de En si behoeft nochte selue melden
 en wecke spise En oec waert noet dat
 men vchleerde dat beginsel eens ghe
 de leuens en der doechden Dic wyle
 plegt die werlt te owerpen als voer
 quaet dat die ouerste heer plegt te
 verkiezen Ducke en lyde is die enge
 wech daer rps af seit mer hy is cort en
 selker en sonder anre en leydet totten
 ewyghen leue En verghelyc wyse me
 sche merdze aen die grote vroecht
 en bate der verduldichheit en des lydens
 en besien of hi daer aff begeert vloest
 te werden Oec menich mensche solden
 gheuulle hebbe en voele sinere sonde

hebbē en hadde god niet queder tier lye
ontholde mit lyde dat hy op hon liet
coemē en toechse daer mede vā sonde **Ly**
de is een voester der oetmoedicht en een
leyster en bewaester der reynicheit
en coepster der ewigher zalich **Lyden**
hālt af den roest der zielen en der sonde
Lyden meeret die doechde en gheuet
volheit der gracie **Wat** is kostelicker
scot dan lyden of orbaerlycker de men
schen wāt lyde duet af die sonde **Lyde**
vinnret dat verghen **Lyde** vdrift
den toorn gods **Lyde** blusschet en lesset
die quade begheerten **Lyden** vernuwet
den geest en stercket den hoepe en
verblyt dat ongesichte **Lyde** reynicht
ende maket daer die consciencie en
gheuet onulodighe bliscap **Lyden**
is een drack die die mensche ghe
sontmaet **Lyde** is dat salichste cruyt
dat bouen gaet alle den cruyde des
eerschen paradys **Lyde** onstept dat
broessche lichaem een luttel mer
het maect die onsterffelike ziele
vet **Die** den oere ziele wort ghemerft

mit lyde gheleyc als die roese en
 lyke mitten douwe des hemels ly
 den gheuet wysheit en voersienne
 heit en maket den onbesocheden
 mensche voerhoedich **D**ie niet
 onderuonde en heuet mit lyden
 wat weyt hy **L**iden is een gawe des
 alren ousten gods **D**ie vaderlicker roe
 de plaghe en wonden **L**ide cam tot
 hoer trecke die onwillighe ende helt
 tothoer die wederstrubbighe willen
 der mesche **D**en verduldighe mesche
 diene gheleyc weder spoet ende voer
 spoet vrende en vande **H**ier omme
 god die alle dinghe en ghescrepē hest
 vā niet ende alle dinghe onthelt in
 syne wesen en lydet elc dinc tot
 syne eynde den mensche te diene om
 wes orbaer dat elc dinc ghescrepen is
 die ghestadet ende ghehenghet op
 syne inueroore vrende lyden en
 zeue versmaetheit en vvolgē gē en
 die will e onuersienis op dat sy daer
 mede vdiene den grote loendien hy
 daer voer gheuen wilt **W**at mit te
 ghenheit des lydens wort die dordt

ghepreest en volmaect **A**nder mensche
werden daer mede ghesticht en god
wert daer mede gheert oümits die v
duldrichheit des mensche **A**lle heiliche
mensche die ye gheweest hebbe die
hebbe ons zekerheit ghegeue en heb
be den kelck gods ghedroncke en voer
ghesmoect al hoer leue lanc En bewy
sen ons noch hynden des dachs dat
egheyn feyn en quaetht dau in enis
mer sy roepen alle ghelyc dat heuise
dranc der ghesoncht en der zalicheit
Die doecht des lydens en vduelichheit
is te ~~sat~~ setten voer die cracht der doede
op te verwecke en ander grote myra
kelē te doen **V**erduldrich lyde gheuet
eyne mensche die glorie der martelē
si gheuet een costelic cleit van purpur
Si wort ghechieret mit eyne eronen
van roesen inde ewighe leue **A**lso doet
die edel doecht der vduelichheit en went
hoere aert in wederstoet als een schi
nendemargarite off een kostelyck
steyn en is sueten roeke gheuende als
homch roeten oüulietende **A**lso is eyne

guet mensche die v̄duldelickē wan
 delende is mitte ghenen daer hi mede
 om gheyt en die by hem synt en lydet
 die onuolcoemenheit syne euenker
 stens en verdraghet alle hoer moe
 velicht en onsedicht en bidder voer
 alle mensche noch niemant ardh noch
 quaet enduet mit woerde noch mit w̄de
 noch mit ghelaet **H**ier omme so is syne stō
 me suet en ghe noechlyc voer gode
 en wort haestelicken verhoert soe
 wat dat hy bidder en dat hy op sendet
 in dat hiemescche palleye wat salie
 meer segghen gheyne tonghe en
 macht openbare noch vorrt ghebreu
 gen wie orkerlyc en wie zalich en hoe
 verdienliche het is wederstoet druc en
 lyde scande versprekinghe berispinghe
 en ander teghenheit te lyde mit v̄dul
 dicht het sy datse een mensche v̄dient
 heeft of niet tegen gode of tegen die
 mensche **D**ie onghoeffende mēsche
 en die werltliche mensche die noch
 vleyschehe onghelēert en onghēyste
 he synt waene en segghen en rekenē
 den mensch onsalich te wesen die wede

stoet druck en lyden heuet **mer** rech-
te wyse gheystelicker mensche en
gheleerde luyde holde den mensche voer
eyne salighe vriende gode **sin** ry
en die ewelike mit gode sin ryke sal
besite **En** sal gheleent werde mit
engelen gods om desen tytelicke druck
die hy vdduldelike heuet ghelede **Hier**
Om seu sinte bernardo **I**ch hedde lieuer
eyne mensche die konde vdrachtē dan
die grote penitēcie dede also dat hy
alle daghe ene eruel roede om synen
licham ontwe sloeghe mit discip
line en ic hedde lieuer eyne mensche
die konde vdrachtē haerde woerde
dan eyne mensch die also deuot weer
dat hy allen daghe een koepe voltra
nen weynde van deuocien en nochtan
onwerduldich wer en ic hadde lieue
eyne mensche die een suet ~~woer~~ vreed
sam wort antwoerde als hem qua
liche toe ghespraken worde dā eyne
mensche die die also gheystelic waer
dat hy allen daghe woerde ghewoert
inden hiemel en hy nochtan on
duldich waer in synē lyde **Dat** alre
salichste leue dat wesen mach 16

oetmoedelic alle onrecht seende en
 sander verduidelicke om die mynne
 gods te lyde en ons selue niet te ont-
 sculdighen mer laten ons vinyen
 wat sinte gregorius seit **D**at vele
 glorioser en eersamer is voor gods
 en sijne heilichhe en oic voor den men-
 schen al singhende werden verwonnen
 van sijne wadersake van in d' dinghen
 daermen he onrecht in duet d' al spre-
 kende die quaccht sijns wadersaken te
 verwinnen **D**it seit een leere **D**at is ee-
 vromer mensche die eens anders oghen
 rechticht al swijgende can verdrachhe
Hier om s' oic Augustinus het is beter
 dat ons die mensche verwinne ons ry-
 dicheit mer niemant en mach vanden
 mensche verwinne sijn die sijns selfs
 quaccht verwinnen heuet **H**ier om sal
 een mensche gheerne onrecht ende ver-
 smaccht lyden om gods wille en hebbe
 enen stercken onuersagende moet om
 die liefde gods al dat quaet te lyde mit
 effene moede dat god op ons vhenget
 mer dit wadersent doocheit der natueren
 de den mensche in geest besuddinghe dat

hy onsculdich siende dat hy te onrecht
lydet en dat hy des niet verdien
heest als sulcke dinc te lyden En daer
om suet sy allen die worthe die sy
mach op dat sy vlie dat lyden Hier o
wie weten wilt hoe vele mensche sy
die volcomenhe van honselue te
gheuechte hebbē Die sal wetē datter
sonder tūuel alsoo vele syn alse wil
lichlic begheren om gods wille te lyde
En dat beghere voer een gheestelic
Exempel dat sy om gode ewich dinc
mochte lyden op dat si ~~enich~~ ghe
ghelickemissen mochte hebbē mitte
leuen xpi die die boerdene des alren
bitterstes lydens en passen inden
alren oūsten grade geleeden heest
En hier o seer hy doer den pphet y
saia **I**c hebbe die wympersse alle
~~ghewe~~ ghetreden merckelicken seit
hi dat hi die wympersse alleme ghe
trede heest dat is dat lyden En hi en
seuriz slechtelickē dat hi bitterlickē
ghepynē was want wt den dincghen
darnē in die wympersse poust ontrect

mē en dūwet daer wt allen dat sap vā
 dē merge en vāden bynensten en wāt
rpē besoecht heeft allen bitterhewal
 lens lydens en ~~en~~ om die edelheit
 sinre cōplexien alre bitterlicer bouen
 allen mensche gheleden heeft en om
 daer mede ghelede heeft dat alre mēst
 te wec en pyne in allen gheuoelen
 der sinne en in alle cōne der bormentē
 Als hy seluē ghetuget en seit tot synē
 vader die hē tot soe groter lyden sande
 en seit aldus **D**u heuest in gheleu
 op my allen dyn bloede dat syn die
 vloede des alre bittersten lydens **H**ier
 d woldē hy meer seggen dat hy die
 perse alleen ghetrede hadde dan ~~of hy~~
 oft hy slecht ghesent hadde dat hy al
 lene **g**hepynē waer **H**o moechte men
 spreken voelē heilighen hebbe ghetwest
 die vele bittere lydens ghelede hebbe
Hoe moechte dan **r**pē segghen dat
 hy die wimperse des lydens alleynē
 ghetrede hadde **H**ier toe sal mē antwoor
 den **D**ar **r**pē dat waerlickē alleen seg
 gen mochte om drie reden wille **D**ie

ierste reden is menichuoldicht des lydens
rpn wāt me māt woer gheueest en
heest sie soe menighe maniere van
pynē gheleede heest als xpc wāt hy was
ghepynē van allen gheuoelen der synne
en van allen cōne der luyde die ander rede
is bitterheit des lydens x wāt nye me
mant alsoe bitterlicken ghepynen was
als xpc en daerom was sijne doot alreht
terste En daer om riep hy vā bitterheit
sijns lydens tot synē vader god maect mi
beholden wāt die waterē dat syn dielode
syn in ghechten tot mīne zielen En
hierō seit Ioh sijne onwerdicht Dat is
trouwe heest wt ghedrongen myne diest
Die derde reden des lydens x is sijne onscul
dich en reynicht wāt nye mensche soe
onsculdichlickē en in soe groter puerheit
nye ghepynē en was als xpc wāt hy nye
sonde en dede en oie nye valscheit sijnē
monde gheuōden en was En wem
dunct dat hy ont sculdichlickē lydet
die wilt onsculdigher sijn dan xpc was
En wem dunct dat hy te onrechtē lydet
en die wilt in gāen in dat rycke der za
lichheit dat ons xpc niet māt sijnē erem
pel gheleert en heest wāt sijn seuselue
in sijne lucas ewangelio Dat xpc alsoe

lyden moeste soldē hy in gaen in syne
 glorie **H**ier treck men merckelicken wt
 hoe grote blintheit en onuistendicheit
 dattet is dat die cranche mensche dat rycke
 der zalicheit punt te suedē of te vercri
 ghe sond' lyden **D**at **xpc** die een waer
 achtich en natuerlyc erfghennaem gods
 endes rycke was niet in gaen en mochte
 sonder bitterheit des lydens **H**ierom sal
 een peghelic mensche die rechte mercket
 bitterht des lydens **xpi** niet alleynē v'dulde
 liden mer broelic en willichlic lyde om
xpo **W**āt willichlicke lyden den mēsche
 croent en setten inder coninghen conuen
 ghelic **O**ic eist temelicken dat die mēsche
 in syne lyden blyde sy rechte als vā wapen
 dat hē vā gode ghegeue is **D**aer hi sonder
 twiuel mede ghescreue waert in die hie
 melsche ridderscap en oic woert hi daer
 mede **xpo** ghelyc **E**n drie reden sijn die
 den mensche bewegen soelen dat hy blydelic
 lyde om **xpo** **E**en verste om die edelheit
 des lydens **I** wāt die hiemelsche vader alre
 hoechteste die liefde hadde tot syne soen
 daerom ist openbaer dat hy hē aende de dat

alre edelste deyt. En wāt gheen edelre deyt
en is dan v̄duldich lyden om die mīne
gods. Daerom heeft die hiemelsche vader
rpō ghegeue dat hy lyden solde boue alle
mensche. En wāt een verghelic ridder hē
des verblut dat hy vā eyne laken ghedeyt
woert mit des coninc soen. Hier o sal van
rechte een verghelic mensche dat voer gro-
te eere bliscap tellē dat hy om rpō willich
lyc lyden moechte. Wāt hy daer mede rpē
gheluc wt en mit hē ghedeyt mit de alre
edelsten deyde dat rpē selue ghedraghen
heeft. Een anden male sal mē willich
lyden om de drierhande vruchte des lydes.
Die ierste vrucht is dat willichlyc lyden
om rpō den menschen die dat lyden vol
coemelike gheliche rpō die rrm iaer bo-
uen allen mensche droech die boerden des
lydes. Wāt willich lyden is van alsoe groot
werdicht dat rpē daer voer niet on gheest
dan hem selue. Die ander vrucht is dat
willich lyden bewiest den mensche en
leert willich sijn. Sims selfs crachten
Als Augustinus leert. Dat den mēsche
ondertyden selue dunct dat hi hē selue

volcoemelichē verwōnen heeft en hem
 dunct dat hy wael vroelichē oft tē mī-
 sten willichlichē lyden om gods wil-
 le en allē die dinc die ghescrepen syn
 īsalen om gods wille **M**er wāneer
 die mensche beroert wert vā syne te-
 ghenwoerdighē lyden **S**oe beuoelt hy
 sekerlichē allen syne crachtē wellic sy
 syn **W**āt eest dat sake dat die mēsche
 vroelic of ten mynsten sonder rouwe
 verduldelichen lydt dat hē afgaent rīt
 like dincen als syne aler syne vriende
 of syn guet of eer dat is een teken dat
 hy niet cleynre mynen tot al diendighē
 gheueger was **M**er is dat salz dat hy
 dat pijnlichen neemt en ontduldichlic
 dat is een teken dat hi mit groter mynē
 dier toe gheueicht was **D**ie derde vnecht
 is dat willichlyden maket dē mensche
 werdich allē der groter quede die god
 syne vrienden gheeft ī desen tekenen wor-
 digen leuen en inden toecomen dē leuen
Gotten der den mael so en sal die mensche nī
 allene vduellic lyden mer oic willichlych
 en vroelic om die myne **xpi** **W**āt dat wil

lichich lyden verhoecht den mensche mit
coninlicker eeren wat die ghene die wil
lichlic voer xpo gheliden hebbē en ghe
passit ghetroent mitter godlicher cro
nen der martelaren. En dese drie boes
de saken die den mensche beweghe daer
toe dat hi verduldelic lyden omme die in
ne gods syn ghesigurert en berycht
in hesters boec daer men leest dat die men
sche die den coninc eere wille sulle aen
werde ghedaen conincklike cleyder en
den ~~gh~~ ghesat op dat peert dat van des
coninc sadel is en sal hebbē die coninc
ke croen op syn hoeft. Hi den conincliche
cleydere ist en men mede eendrachticht
mit godlicher ghelickemissen daer die
mensche in ghesat woert wāneer dat
hi willichlic lydet om xpo En hier om
alsoe menichwerue als du om gode
vroeliden en willichlicken lydes alsoe
dike werdestu gheden mit synē conin
cken cleydere lyden peerde dat van
des coninc sadel is dat den mensche
soe saecht moedicht draecht ~~ist~~ ist en
die saecht moedicht xpi die hi bewijset

i die grote bitterheit sijnre pynen
Als Augustinus seit heeft ons xpc be-
 wist een beelde en een exempel alre
 doechde En hier om wert diemēsche
 alsoe mēichwerue op des coninc
 peert ghesat als hi oāms waerach-
 tighe saechtmoedicht en ander teyde
 der doechden en willichlic lyden mit
 ghenuechle heeft By der coeninclic
 ker croone vsteymen die croone des
 ewighe leues en die croone wert mit
 teghenheiden beholden In diendat
xpc willichlic vāden mensche ghe-
 dācht wert vanden lyden Ante pau-
luls ghetuyghet dair hi seit Dat nie-
 mant en sal ghecroent werden dan
 die wellichke ghestreden heeft want
 seker is dit Dat niemant i die ewighe
 salicheit ghecroent en wert mit blit-
 scap des hiemelsche loues heren sy
 dair hi hier die croen verdient hebbe
 in desen teghenwoendehe leue wille-
 licken te stryden en te vryuen die lyde
 die hē hier toecomen want Ante grego-
ris seit Tot den grote loen des ewighen

leues en mach niemant comē dan mit
Hier Augst **God** en
heest synē wtvercore ~~ma~~ met gheloeft
vroude en bliscap in desen leuen mer bit
terht en droefheit op dat sy in maniere
der arsedien oūmits bittere dranc comē
totter sueticheit der ewigher salicht **Hier**
ō laet ons oetmoedelic en verduldelic
verdraghe tsmāerht en laster deser
werlt **Wāt** sinte gregorius seut **Dat** ghe
licker wys als wi van des ewighē vaders
lande ghegaen syn oūmits hōidicheit
alsoe eist ons noet dat wi weder comen
oūmits den weghe der oetmoedicheit en
bduldich **Hier** ō seut oic sinte Jeronimo
Hoe du snoder bist inder mēsche ogen
hoe du glorioser bist voer gode **Oic** seut
sinte Augst **Hoe** een mensche hier nieer
quellmghē en tribulacien en weder spoet
lydet hoe hi nieer ghemynst woerdet
van gode **En** heu ō seut oic apostel paulo
Oūmits vele tribulacien is ons noet in
te gaen in dat rucke der hemele **Den**
leere seriest seuen poente daer men god
alre bestē mede diene mach en in synē

ghebiede oeffenen **D**at ierste is denc o
 dyn sonde bes daer si dich te herte gaen
 en laet dy duncke dat du der mynste
 bist onder allen creature **D**at ander pont
 is denc op mijn doot en lyden ~~wilt~~ **D**at
 alsoe langhe dat ghi alle dinc om myne
 wille lyden wilt **D**at derde is denc op
 dat ewighe leuen en op die bliscappen
 die daer syn alsoe langhe bis dy verduert hier
 bewisen **D**at vierde is denc op dat heili
 ghe leuen dat onse lieue heer leyde op dat
 hi ve leue daer na rechte moecht **D**at
 vyfde is denc op die heilighe scriftuere
 en op myne gheboden op dat gheue
 becoemghe wederstaen moecht **D**at
 sesde is denc **d**endee op dat bitter lyden
 dat ic leit om mynen wille aen der gal
 gen des crucen **D**at seuende is denc
 op die vy woerde die ic sprac mit bit
 terheiden genden cruyce en denc die op
 myne barbaricheit dattu i eghe
 nen mynstroest en valles **EE**
Gregorius i moralibus die ghene
 is op recht die i egheitspoet niet te bro
 ken in wort die totten luttelke dinghe

met gheburcht en wordt die mit allen
tonde ouerste dinghe opghericht wordt die
mit allen den wille gods onder ghewoe
Ite al te onwys is **O**pen wordt **E**
die mensche die he becomert mit eni
ghe dinghe dan matten die dienen tot
synre ~~ziele~~ zalicht **W**ele woerde en ver
saden die ziele niet mer ~~ghe~~ goet leue
verveletten troestet dat herte en een
puer consciencie gheest grote betrou
wen tot gode **S**oe du meer weres en
lat soe du meer daer af gheordelt sal
werde eest dattu niet heilichlicker en
leues **E**n dair om en verhoefte du n
va engher consten of leringhe niet
ontsich dy mer va dier gauw des werens
die dy verleent is **I**te **S**ekerlick e hy
groet die grote caritact heeft **S**ekerlick
hy is groet die i hem selue deyne is en woer
met achtet alle hoecht der eeren **S**ekerlic
ke hy is proet die alle eertische dinghe ad
ter als mist of dree op dat hi **rpm** mach
ghewinnen **E**n vwaerlick e hy is wacl
geleert die den wille gods doet en syn
sels wille al later **A**hū **rpm** maria **de**

vante wederstaen die becoemghe

311

In I. 13

Also langhe als wi in deser werlt leuen
 so en moeghe wi n̄ sijn sonder druc en
 becoemghe. En hier bi is ioh̄s boec ghe
 screue becoemghe is des mensche leue op
 der eerde. En dair om so solde een yegelic
 ernstlich sijn teghe sijne becoemghe en wa
 ken in bedinghen dat die duuel eghene
 stat en vande te bedrieghe die nimmermeer
 en slapt mer al om gaet soekende dien
 by verlate. **A**pem̄t en is soe volcomen
 en soe heilich die niet bi wilen becoemghe
 en heeft wāt wien cōnen niet volco
 melic quijte daw af ghesijn. **N**ochten
 sijn die becoemghe den mensche die wile
 zeer orbaerlic al sijn sy moyelic en swaer
 wāt eyn mensche wordet daw i verout
 moedicht gheremicht en gheleert alle
 die heiligen sijn voerleden doer vole druc
 en becoemghe en alda hebbe sy voerteghe
 ghen en die de becoemghe niet wail ghe
 liden en consten die sijn verstoten van
 gode en sijn achter bleue. **H**et en is gheen
 ordene so heilich noch soe hemeliche stat
 daer gheen becoemghe off teghenheiten
 sijn. **D**ie mensche en is n̄ al zeker na becom
 ghen

alsoe langhe als hi hier leeft **W**at m
ons is wi aff becoert werden om dat
wi inder erfsonden off inder begher
licheit ghebozen sijn als die ene beco
eringhe off bedructheit ewech gaet so comet
die andere en altoes soe sullen wi verheb
bente lyden **W**at dat ghet onser salicheit
hebbē wi verloren vele mensche suken
die becoeringhe te vlien en si vallen swaer
licker daer in **W**u vliemuythen alleme en
Winnen wy niet verwinen mer mit ghe
doechsamht en ghetwarigher oetmoedich
so werden wij starker dan alle onse vian
den **D**ie alleme van luyten ghaet bylij
den en die wortele niet wt ontrecket die
sal luttel profijts doen mer die soelen die
becoeringhe eer weder tot hem comē en
hy sal qualicker hē gheuoelen **A**lleen
selike en oūmits ghedoechsamheden
mit lancmoedicheiden en oūmits der
hulpen gods salstu vele bar verwinen
dan mit harheden en moechelicheiden
en mit dyns selfs arbeit **D**ie wile neme
raet in dinre becoeringhe en mit dien
die becoert woerdet en wilt niet haerde
like doen mer sijt hē troestelike alsoe

du begheres d'ite ghesciene **D**at be
 ghin vā alre quader becoeringhen
 is onghesindicht des gheinoedes en
 cleyn betrouwen tot gode wāt also
 eensceep sonder stierroede wordet hier
 en daer vande bloeden ghestoet also
 wordet eyn slap mensche en die sinen
 gueden opsat latet becoert in men
 gher manieren **D**at vier prueuet
 dat yser en die becoeringhe prueuet den
 gherechtighen mensche **W**y en weten
 dicwile niet wat wy vermoeghen
 mer die becoeringhet oeriet wat wy ver
 sin **M**ochten is sonder lincghen te
 maken tegen dat beghin der becoeri
 gen wāt dan verwinen wy lichte
 licker als wi die becoeringhe niet inder
 doeren des herte en laten coemen mer
 buytē den doerpel te hant als sy doppet
 die wederstaen **H**ier by seit die poete
 wederstant inden beghine wāt spa
 de wordet die medecijn bereyt als die
 quade siecheiden ghesteret werden mit
 langher merrighen **W**āt ierst werf
 soe oetmoet der herten ee sinpele ge
 dachte en daer na een stercke ymā di
 nacie en dan na quade ghenoecht

en ~~ber~~ beroeringhe en consente En
aldo soe gaen in die quade mant
allenselinghen mit allen almen
hem niet en weder staet mit beghin
En soe een mensche langher vtraget
te wederstaen so hy in hē seluē daghe
licke crandker wordet en die want
tegen hē sterker. Somighe hebben
swaere becoeringhe mit beghin haer
re bekieringhen en somighe inden
eynde En die somighe by na allen
haer leuē lanc hebbē druc of becoe
ringhen en somige werde lichtelic
ke becoert na die wylheit en ghe
rechticht der godlicher ordinācie
die den staet en verdiente der men
sche aensiet en alle dinct ordeneert
na salicht sijner wticore En daer
by en sollen wy niet misshopen als wy
becoert mer alsoe voelen meer gode
ernstelike biddē dat hi ons helpen
wille in alle drucke die verwarichlic
ke na dat sinte pauwels stit sal al
soedainghe voertganc gheuen en
doen mit der becoeringhe dat wy
moeghe lyden En hier d' laut ons

veroetmoedighe onse ziele onder die
 moeghende hant gods in allen be-
 coernighe en drucke wat die oet-
 moedighe van gheeste sal hi behoude
 en verhoeghen in becoernighen en in
 drucke werdet die mensche ghepreeft
 wie voele hy ~~van~~ ~~aan~~ voertghegaen
 is en daer staet meer verdienten in
 en die doeghet wordet bat bekant
 en het en is niet droet dat ee mensche
 vanich deuoet en vuerich si als hi ghe-
 ne swaerheit en gheuolet niet wan-
 neer hi in den tyt der teghenheit
 ghedoechsamlic hem lydet so eest te
 hopen van groten profyt en vorrigat
 Somighe menschen werde behoert
 van groten becoernighen en in de-
 nen dachtelyschen wercke werden
 si dicke ghebroken op dat si ver-
 oetmoedicht nimmermeer van hem
 seluen in groten ducht en betrou-
 wen die en soe deynen ontblieuen ~~an~~
~~Widerit mulierem ad concupiscentiam~~

O cendamm eam Jam nichatus est
 eam in coerde suo Deze woerde sprekt
onse lieue heere in sinte lucas ewange-
lie en dat ludet in den durschen al
sub soe wie dat een wyf siet om si te

begheerte te hant heeft hi oncuusheit mit
haer volbracht. **I**myne herte lieue ghe-
mynde vriend des welke salicheit ic in
der vaerheit begheere wāt huden dat ges-
chie dolinge en die onbekentheit der me-
sche alsoe groet is dat si der geboden
gods niet en achten ja dat meer is. **D**at
byder die meeste hoep is te duchte niet en
weten welc die gebode gods sijn oft onder-
scheit tusschen dootlike sonde en daghe-
lycse sonde. **D**at welc alte swaerendinc
is wāt ic hoer seggē dat welc luede mye-
nen dat simpel oncuusheit gheē doot-
sonde en is. **S**ic heb ic ghehoert dat som-
me ghe priestere seggen al hadden sy
alle die priestertlike oermenten aen
ende souden misse staen doen wisten
sy een kint te winnen sy souden al wed-
widoē en daen en winnen dat kint
en des schynt dat openbaerlyc voelen
dat oncuusheit gheen sonde mit allen
en is gelyc dat is bedrogen by gheeste
en ongelouiden menschen voele voert
soe heb ic waerlyc gehoert dat noch al
te veel swaerder is. **D**at is dat sōme ghe-
gheoerdende luede die inder heiligher
kerken na haer oeden daer toe gehoude
sijn. **D**at si den bedē dat woert gods
preken ende hon haer liechte hore seg-
gen dat die sonde tegen die natueren
gheen sonde en is. **O**ft den sonde dat

welcke een grote valsche lagene is als die
 heilige scrifte wel tucht want also me
 daer in leest we heeft god die sonde oermacle
 alsoe swaerlic ghevolze als hi yet vele son
 den gewroken heeft want daer om is so
 doma ende domarra En al dat lant dat
 daer ontrent dat grote coninclike versoc
 ken inder hellen Alsoe men leest dat god
 regende solfer ende vier vande hemele en
 vscnte al dat lant ende die luede mit al dz
 daer in was In een ewich ghetuge dier
 groter onnatuerliker boesheit En dese
 sonde mach wel heften om haer groter
 onmenschelijchheit wille die galle van allen
 sonden En al cest dat sake dat ic hope ge
 mynde vrent dat ghy niet en voelt datse
 dese vcrstrenen ~~panten~~ gheen dootsonde
 en sijn gelyc ~~dat~~ dat si voelen die dit oer
 te seggen nochtan dat ghy tot desen boesen
 woelen niet en wordet vande duuel oft van
 den quaden mensche en oec op dat ghy an
 der lude onder wisen moecht die dit quade
 voelen hebben Oft die daer in gheleidemoch
 ten werde soe bedheer ic hier wat oft te scri
 uen Ten eersten soe wilt weten dat ~~sin~~
 sinpel oncuusheit dootsonde is dat is wan
 neer dat een onghgebonden man mit enen
 onghbondene wyue oncuusheit bedruyt En
 dat daer niet min op en staet dan die ewige
 helle cest dat si sonder warich berouwe ende
 beteringe daer in sterue En als een man

oft een wyf die in wittich huwe hyc ghebo-
den syn mit ene andere personen sonde den
soer is die sonde alte veel meere dan simpel
oncuysheit is. En dat is ouer spel en waneer
dat dat openbaer is soe en machse nyemant
absoluere die daer in gheuallen syn dat
die byscop oft die syn macht heeft. En wan
neer een monic oft een werlyc priester mit
ene wiue sondicht soe is die sonde alte vele
meerder dan enich ouerspel voert soen eest
allere gheen dootsonde oncuysheit mitten
werken te volbrincken. Mer soe wie dat een
wyf siet om syn beetheerne. Ghelyc dat on-
se lieue hee mit ewangeli in secht als voer-
scruet is. Die heeft alte hant oncuysheit in
synre herte mit haer volbracht. En dit is
aldus te vstaen soe wie dat een wyf siet mit
alsulker beetheerte dat hi woude dat hi mit
haer sondegen mochte const hyt by hem
ghen. Of hadde hys stude oft sonde volco-
men consente ghegeuende tot dier sanden.
Die heeft alte hant doothic ghesondicht mit
ten wille sonde. dat werc voert meer soe
wie dat wetende mit ende. Dien wille on-
reyn ghedachten ende oncuysche beelde voer-
neemt ende in laet comen. En daer in mer
mit consente sonder wederstan om die on-
reyn ghenoechte die hi daer in vint en
om synre quader onghoorden derloft mit
alsulken onsuere ghedachten ghenoech-
te doene. Al en woude hi die sonde nu mer
meer volbrincken metten werken. Du

heit doothyc ghesondicht sonder dat werc
En eest oec sake die onveyn ghesondichte also
 stercken ende die quade lost soectroet dat daer
 pet meer na volget in den werken mit des
 mensche wille het sy sonder enich toe doen
 dan alsoe voerscreuen is of mit enighen toe
 doene van ontemeliker handelinge der lede
 vanden welken het niet weltemelc en is pet
 deel meerte scriuen soe is die sonde ~~te~~ tegen
 der natueren **E**n meer der dootsonde dan oft
 enich man mit sinre natuerliker suster oft
 licht mit sinre moeder sondicht **E**n des voer
 screuen manieren der oncuysheit dat is sin
 pel oncuysheit en ouerspelt **E**n grote groue
 oncuysheit der priesters en daer ander gheef
 teliker menschen en onnatuerlike sonden
 Die regnerende huden dages alsoe seer inder
 werelt dat niet te verwonderen is dat alsus
 qualc inder heiligher kerstenheit seyt en dat
 dat die heilige kerke in alsus groter dolmicheit
 is **W**ant beyde weerlike liede en mensche van
 gheesteliken seyne die leuen die meeste hoep
 in alsoe groter oncuysheit dat wel proeflyc
 te geloeuen is dat dees sonde op desen tegen
 woerdigen tyt meerder is med mensche dan
 sy was op dien tyt **D**oen god al dat onder
 den hemel was daer die gheest des leuens in
 was sonder dat mit noet inder erken was
 vdeanc en verdersde mitten water der dilu
 tyen en dat mach men daer by merken **W**at
 die moncke en die nonnen en die priestern

en ander **menschen** van gheesteliken scime **ma-**
nieren en vrouwe die alle gode reynicheit ende
heilich leue geloest hebben die myn ne huden
dages alsoe veel kinder en van hare kinderen
wordet voort alsoe veel vruchten gebore dat
gheen angst en is dat die werelt verstaen soude
allen worde nimmer vruchtē gebore optereerde
daer van gheestelike menschen comt die van
gods gode leuen ende gheestelike scijn deage wat
alsoe lange alsi in hare grote onreynicheit bliue
soe in mogen sy nimmer meer gheestelike werde
of syn **al** dragen sy gheestelike scijn voort soe
vmoede ic sekerlyc dat die heymelike ontzucht
baer onatuerlike sonden die huden dages beide
mensche van gheesteliken scime en die weer-
like mensche mannen en vrouwen begheuen alsoe
menichvoldich ende alsoe ouer groot syn dat
al die openbaer natuerlike sonde die gheestelike
en weerlike luede begaen der vrucht af comt
of come mocht **al** syn daer by syn te tellen noch
tan dat die natuerlike oncuusheit die ~~men-~~
buten wittich hutwelyc gestiet alsoe groot
doersonde is ghelyc dat voerscreue is **en**
want alle seer orchaerlyc waer en groot
noet dat die luede noch wat meer besceyde
wisten vander groetheit deser sonden soe
soude ic v gherne hier wat meer af sciuuen
somete **crempelen** die men hier af leest
ende dat men nider heiliger scriften daer
af bescreuen vint **Men** leest van **crempel**
ene wyue die gewoenlyc was te sondege

te den der natueren **D**at sy op enen
 tyt in hare bedde lach en vweete haer
 seluen tot dier onnatuerliker oncuyscheit
 mit ontemeliker beroeringhe haers
 lichame en hare lede en dat sy de duuel
 tusschen haer en die watte vant mit
 eenre spottinche boerde roepende si si
 die welke nu groten rouwe en nu
 groter seemten te biechten qua en belijde
 in haere biechten dat **M**aldus thes
 dacht hadde en den duuel horen roepen
 als voer is en sy dede in groter bitter
 heit penitencie **V**ou die penitencie
 die haer thesede was in hare biechten
Noch leest me een crempel van eenen
 knue die oec tegen der natueren placht te
 sondigen en op ene tyt doen sy haer sel
 uen ontremde ende sondege alsoe sy the
 woenlic was **D**oen hoorde si die stemme
 des duuels sprekende tot haere Doet en sa
 lige doet dat ghy doet het sal v intoeco
 men der tyt wel beticht werden dat ghy
 doet en sonder vertrecken dede sy haer
 biechte mit weel trauen mer niet lan
 ghe na dat si haer ghebiecht hadde en
 haer huedere van dier sonden soe stouf
 si wt groter weesen en dat si hier
 niet voldoen en hadde mit penitencie
 dat betaalde sy mit vadersier mit weede
 tormenten **A**het was een nonne die rich
 arda hiet **D**ie in deser onnatuerliker sonde

alte onaedighe quene was die veel werl
een doester leefde **E**n nochtan niet gherste
lycs oft gheen doochde daer in en buelgende
va alsoe veel was si quader als si heilicheit
ghelooft hadde ende onuerschlicke leefde en
ende waert mit doester begrauen ter stont
daer na dies andere nachts soe wart open
haer ghesien dat een swerte soch quam
mit vy ionghen verlezene die van
dier seluer verwen waere **E**n groue die
quene op ende seerden haer onsalighe
lichaem vae lede te lede en toghen haer
darne mit lanigen togtie daer doer dat
pant vanden doester en seerdense van
een en doen si dit gedaen hadde doen ver
uoers die soch mit haen verlezende
liet achter haer groten stanc **E**n die
gheue die vanden nonnen die soch niet
hare iongen niet en sachten die boerde
daerlic haer snoechinge en haer dry
men **E**n hier by mach men merken
waerhaer onsalige siele loet inder helle
als haer onsalige lichaem alsus vade
duuelen waert gescoert en verbeuen
opter eerden **D**oert soe leest men
van ene iongen veel gebore man die
ter scolen ginc en die te mael redelike
en groet was maer daer na soe wart
hi van ene sinen meester baz gert en
gheloidet in deser onatuerliker sonden
En een sin son der lincliche gheselle inder
scolen en sin vriende die hem heymelic
waren plagenten te berispen en hem

te wagen waer om dat hi die alsoe
 edelen man waer die leclike fame van
 alsulker oeymicheit lede. En want een
 dat hi alsus berispt wart soe plach di hi
 dicwile af te laten mer altoes soe viel hi
 weder in deser seluer sonden en tot desen
 vdoemliken geualle soe quam leyder des
 wonderlike sake het quame tot hem inder
 stat daer hi coninc was edel luude dat sin
 magen ware en bleuen in sine huse ter har
 berghen mit veel gheselschap van enapen
 En dies quonts na den eten doen die ghesten
 te rusten ware en des ionche hem gaf te sla
 pen mer sin knechten wol ontslaep ware
 bestoent hi verueerhuden te roepen en ster
 keluc hulpete begeere ter stont soe stonden
 sin knechten seer verserict en buert op en
 doen sy gees sake sins roepens en conden
 gemerken doen ropen sy mitte coninc
 en deeken die welcke dat haestelic tot des
 ionghen bedde die alsus riep ghinc suttē en
 troeste toe dat hi sin sonden biechte en dat
 hi gods hulpe begeerde en gheue men
 schen doen hem die deeken dit mit liden
 stemen toe riep ten lesten na dat die decke
 ionche geroepen hadde soe sach hien mit
 vuerliken ogen aen ende seide wee den
 gheue die mi vleiide heeft waer toe waer
 toe sal ic die godlike hulpe op my aenroepē
 ic sien alte hant die helle open en die duue
 len tegenwoordich die vuerlic nagen om
 my te grijpen en doen sy allen alscreyende
 hem toe ropen dat hi hem sechdenen

sonde soe lievede hi sijn aenschijn daer
niet ghesloten oogen als niet achtende en
mit wreedt roep soe gaf hy sijn gheest
In dat bissdom van camerene soe was een
ma ~~voet~~ desen voers gheluc in deser sel
uer onaduerliker sonden en die quam mit
sijn propheet tot wne goeden ma vade
pdiener dende die des bisscoppē madt hadde
En die priester bat desen goeden man
dat hime absolueren woude den welken
die deet goede man ouer veel iaren daerte
voeren van deser seluer sonden ghehbsol
uert hadde en hem salige penitentie ghe
selt en doeuen dees goede man niet ab
soluere en woude **O**ndat hi vast weder
in dees sonden was gevallen ende woude
toten bisscop senden als smaeliker en
meer te quellen om **d**at hi hem te bat
hueden soude **D**oen bat hem die priester
want hi rouwe hadde van sinen sonden
ende dat se hem leet wazē dat hime niet
alsulker condicien absolueren woude
dat hi voer hon beyden op sine knien
gode vade soude waert sake dat hy weder
in die sonden vele datten die godlike
wrake ter stont pynchen soude die con
sentende die goede man dat welc hime
seer bedroefde **E**cham soe knielde dees
sondige mensche voer hon beyden neker
en bas gode waert dat hi weder in die
sonden vele datten die godlike wrake
pynchen moeste en hier op soe absol

uerde hem en sees mensche ginc blide
 van hem gher dies derden dages on dies
 vierden na dien heilichen paessdach toe ghe
 stoet vande duuelen soe viel hy weder in deser
 seluer sonen. En ter stont soe riep hi alle seer
 beruerlyc die wraec gods op mi en sonder
 betreden soe waert hi van god mit alte byt
 teren dode ghe gepynicht....

Men leest noch van ene onaedrige man i deser
 sonen vanden welken een redelike priester
 seide dat dees ma op ene tyt doer enen groene
 beemt ginc. En die voers priester volgede hem
 ter stont nae en sach openbaerlyc dat syn
 bootsappen daer hi voer gegaen was mit gras
 beteldt waren of sy mit mere gervaecht hadde
 geweest die welke dat na om syns onreynen
 leue wille ene mit scandelike dode syn leue eynde.
Men leest oec dat in voerledentide ee eersam
 man seide die contode parys was en hiet moes
 ter peter dat hi op ene tyt mit gras ginc daer
 dat dies anderen dages dercken geseten hadde
 die mit deser sonen besmet waren dies mo
 gens als al dat lant al om mit otuloedigen
 dauwe bedaut wet sach en die stat daer sy ghe
 ste hadden als bekennenise die sonen en als ghe
 tuithen ouer drogghen beuant is.

Noch leesme ene exempel dat eermaelob een
 derv was die hem seluen mit ontemeliker
 handelinge tot deser onatuerliker sonen plach
 te bywerken en doen hi dat opene atyt al soe hi
 heimelyc was pynde te done soe vant hi
 tuschen sine bene op die stat syns maliken
 leeds een slanghe inden welke hi mit alten
 groten gruwel waert gheslagen en quam
 ter stont biechte en dede mit groten seanen
 te.

ende in groter bitterheit penitencie 40

Dus soe weet gheynynde vriend datmen
noch alte belemer heiliger scriften van
dyer menscheleker sonden vme vanden welcke
ic niet scriven ofte roeren en wil want her soude
my alte arbedelyc vallen ouer te setten vanden
latine in diefche **E**n ont duuct mi dat dies
gheen noet en is want die hem niet ghewa
rent en houdt of en betert om dat voerb is
dien soude duchtig luttel **h**elpe helpen dat
men noch scriven mocht maer noch **n**a soe
wil ic veen noch een luttel scriven **E**n
weet dat sinte iheronimus secht dat dees
sonde alsoe groet is dat **xps** die sone gods
langhen tyt om deser sonden wil ghelt dat
hy menscheleken natuerre niet aen en nam
Augustinus secht oec dat dese sonde alsoe groet
is dat god die scepperis alre creatueren op die
tyt doen hy mensche gheboeren waer al die
ghene die nu deser onatuerliker sonde besmet
waren mit conre quader haestiger doot py
nchde **D**oe soe heb ic geleson dat een gheoz
dent gheestelijc man hier af scrift en aldus
secht **S**omme seitten en ic gheloest dies
waerlyc dat nyemant die in deser onatuerli
ker sonde volherdet na sin **xiii** jaer dat is
na die jare die **xpc** opter eerden sterfelyc leef
de daer af bloest mach weeren ten sy nu
sonderlinger miraculen ons behouders **E**n dy
hebbe wy die wyle daer in beproeft om dat wy
diefheue die ons biechten sin come **D**ie lxx
mer out ware en **E**jaer out waren in deser son
den ghestriet beuonden en out beiten **S**omme son
den want selden biechten aldus darrige men

schē haer volcomelijc wt māt alsi alle gemey
ne en gēwoenlyke sonden bescreidelike gebiecht
hebbē en dat sy tot desen onnatuerliker sonden
comē soe vinnise die seente en die duuel sluyt
hem den mont dat sise niet en hebichten en
comen En daer om heitent kōme sonden ende
alsoe lanche als dese menschen stom syn dat is
dat syn dees sonden niet opelijc wt en biechten
soe in mach die heilige gheest in hem niet
of comen of stat hebbē hoert soe wilt oic weten
dat dees sonde na dat nie leest alsoe onmenschelijc
is dat sy den duuel vinnelijc is en ende seene
lyc En als hi dien mensche tot dien onnatu-
ren werken bracht heeft dat hi hem dan
daer of keert niet om dat hem enich quaet
alsoe mishaecht mer om dat dat hi een enghel
heest gheuest en dat die natuer e bliet
en dien stanc der onmenschelijker sonden
niet lyden en mach Of staen daer die onnatuer-
liker boesheit die hy toe gestoet heeft vol

Heer ghemeyne vueren **Bracht woert**
Wāt ghy waelmerket moecht wt dat vey-
nlicken is hoe ouerwaer dat die ~~natur~~ sonde
sonde tegen die natuer is soe lide ic v alte
vriendelijc dat ghy al die gheue daer ghy me-
de om gaet waren wilt ende hon lide dat sy
honniet en laten v lide oft tot desen groten
sonden bringen En lide v selue dies ghelijc
al den gheue die dit onmermeer sullen lesen
oft horen lesen die mit deser ouer groter son-
den niet besmet en syn dat A hon crustelijc
hoeden en hon nimmermeer vaden duuel en
late stocke oft van gheue bedrogenē mēschen

en laten treden tot deser groter sonden na
niet alleen tot deser groter sonden mer oictot
gheere welloest vleysches en bloets die
hen niet gheoerloest en is wat stimpel
oncuysheit en quade begheerte daer toe
mit volen consente En lelike euren ghe
dachten aen ghenomen mit vrien wille
en daer nite meervren sonder weder staen
En ontemelike handelinge der lede sonder
noet die wt quader lust comt als daer linc
voers is die syn alle grote dootsonden En die
in alle desen oft in enich van desen volheerde
en daer in steruen sonder wasigen rouwe
gude beteringhe dien en volget mer nae
dan die ewige vdoemenisse en die seker
hoert is die corte stinkende ghenoechte die
si hier een corte tyt gheoesent hebbe en wa
lyc inden helschen viere berne ende vande
duelen mit helschen toementen ghepynicht
en ghequelt te werden En heur om soe daen
een vedhelyc te lyde in hem selue en beken
en merke wel oft hem syn corte ongheloeft
de stinkende ~~wel oft~~ ~~waet~~ wellost wert
in deser groter ewigher tormenten voert
soe bidic alden ghenē die mit desen voer
screue onatuerliken sonde besmet syn dat
sy dat ewige goet dat god is voer oghen
hebbe willen en al dat grote goet dat hy
hem gedaen heeft en noch doen wille dat hy
hi mensche om hare welle worden is en
syn pseuse bloet alsoe oūbloedelyc gestort

heeft en den bitteren doot in ~~de~~ **cruce**
 om hare wille gestoruen is en dat hy
 alsoe seere **vs** smadet van hon ende ver
 tozt sy noch ghespaert heeft in haren
 sonden en hon geerne ghenade wille
 doen **En** dat sy dit aensien om sine wille
 ende om hare ewighe salicheit wille
 sonder **vs** trecken haer grote sonde alte
 samē opelyc brechten willen mit volco
 menē opsette **die** nimmermeer weder te
 doene **En** dat sy hon van gheene seem
 ten die hon die benemē mocht en laten
 twynnen en eest **die** dat die caritate ons
 lieue heere **ihū xpc** die hem alsoe veel
 goets ghedaen heeft hier toemēt en om
 ghetredē soe beger ic dat si ewige con
 fesse en die toemēte der hellen die si ewi
 lyc voer haer sonde sullen moete lyden
 sterfē si d' m voer ogen hebbe en hem daer
 af laten dwinghen op dat sy sonder pene
 tencie in haren sonden niet en steruen
 voert want alle wellost des vleysche ver
 boden is dan in wittich huydelyc soe bid ic
 alden ghenē die noch onghēbonden syn
 en die hon in toewende tise in **Wit**
 tich huyelic verbmēde willen dat sy om
 gods wille en om haer ewige salicheit hon
 bedwingen willen en hueden van gheon
 ewichheit tot si wittige wiue hebbe **En** oec
 van allen dootsonden na haere macht wāt
 daer mede hoep ic dat si grote gracie van
 gode souden vercrigen **En** dan hon een
 grote hulpe soude wesen altyt kerstelyc
 ende wittelyc te leuen in deser tyt **En**

inden staet haere ewiger salicheit te seide
ne van deser tijt En doert soe bidde hon
wanneer dat si wittich hupwelyc doen dat si
volcomelich niet wazigen voutve haer
biechten voer spreken van haren sonden
en dat si dat heiliche sacrament dies wit
tigen hupwelyc niet godliker breefen en
niet behoerliker bereyden aen nemen doert
soe bidde alden ghene die tegemwoerdich
wurege ~~men~~ wuuen hebbe inde in wittich
hupwelyc gebonden sijn dat si haren bant
wittelyc ende wael pynen te houdene en dat
sy hon mit ernste hueden van ouerspel en
van aldor beestelicheit en dien grote sonden
die ~~thuede~~ dat hee gheschien die wyl in wit
tigen hupwelyc doert want alle die ghene die
hon torte dienste gods verbonden hebbe en
die van gods goede leuen in oncke canoniche
weerlike priestere ende nonnen en ander me
sche van gheestelike schijne die oncuyschelyc
en beestelyc leuen het sy heymelyc onroep
baer nae myn duncken die sondelicheit ende
die onsalichste mensche sijn die opter eerde
leue moghen en eest dat si in hare sondige
leuen volherden en daer in sterue dat sy nae
dat ic merken inach boue alle ander mensche
verdoem sullen bliue wat sy hebbe veel bo
uen ander menschen ontfacen en gode ewige
reynicheit en alle heylicheit gheloeft en
als dies een niet en houden mer al haere
ongeorde der vleescheliker wellust als beeste
tot in haer eynde volgen en dat hem die
dienst gods en al dat si geloeft hebbe een
~~crucis~~ is so mogen sy na myn duncken
wel heiten en oic sijn des duuels martela
ren in deser tijt en sy moeten inder hel

scher pynen civilyc bliuen na deser tyt
 en wat sy selue metter waerheit dat niet
 weder spreke en moghe of hier tegen voe
 len soebidichem alte seere verontdelijc dat
 si te tide dat strenge beuēde ordel gods voer
 oghen hebbe wille die gheen ding oghewo
 ke en laet en dat si haer grote sonde laten
 en hon sonder vtrecke keeren tot dien wa
 rigen leuēden god diese ghescreuen en vlost
 heeft ende coet ordelen sal en diese sonder
 linghe tot sine dienste en tot alsoe hoghen
 stude beozen heeft en op dat si dit te bad mo
 gen doen soe begheer ic dat si voer oghen wil
 len hebbe en wel merke watter wal haer
 oncuysheit en haere sonde ghev ghenoechte
 nu meer te bad is dan oft nie gheweest en
 waer en eest dat si voert in haren ernde nae
 die ghenoechte haere vleysche leuen alsoe
 so tot noch gedaen hebbe watter hem int
 einde of te bad sal werde en wat loen dat si
 in der hellen daer voer ontfan sulle voert
 soebid ic alle clercken die noch onthebbonde
 sin en tegenwoerdich inder seole leue oft
 theleert hebbe om te leue vande goede der
 heiliger kerken en weerlike canoniccken
 of priesteren willen werden oft mit doeste
 ren wille ~~gaen~~ gaen van ordenen daer me
 qualyc en onredelyc in leeft en meer den

duuel dient en den vleysche dan gode dat sy
welaensien en merke hoef sy suldich sinke
leuen en waer sy hon toe **o**bynde die van gods
goede leuen en dat sy hon wel bedinde en voer
beraden mit beleefden gheestelike mensche
en van hon vnamen wat hon salthlycke en
oerbaerlycke gedaen si eer sy hon vbrusent tot
enigen geesteliken dinghe oft stude dien sy
wel te voren wetē souden dat si qualyc houde
houden en daer sy sondehyc en vdoemolyc in
souden leuen als die niemaghe huden dages
doet **o**erhier wt en neme nyemāt dat ic ve
lman ontrade amonic of priestere werke
o oft in een oerden te gaen want ic inde
een ygeliken dat hy wyselyc doen als voer
screue is en anders niet voert soe biddic
noch alle gelouicte kersten mensche wer
like en geesteliken sei ne dat sy hon niet
alleene van deser groter **o**sonden der on
cuusheit daer af voers is keren willen
mer dat sy hon oec volcomelic pynēteker
ren vande anderē dootsonden die huden dages
alsoe swaerlike oec inder werelt regueren
dat is van haere groter houerdien en van
haere groter ghericheit en van haere gul
sicheit en trachheit en van haere groter
nydicheit en toornicheit vanden vj duue
len is die meeste hoep van allen menschen

swaerlyc beseten of ~~ten~~ minste enich
 van desen die se in haer boememisse houdt
 En een vegelyc sal weten dat ic daer om
 in dit boeckken alleen vander oncuysche
 gescreuen hebbe om dat vele boeser men
 schen sijn beide werelyc en van geesteli
 ken sijn die seggen doere dat simpel on
 cuysheit geen doot sonde en is dat welken
 een grote valsche lofene is wat het is een
 grote swaer dootsonde simpel oncuysheit
 En die manieren die daer af voerscreuen
 is die regneren huden dacthes alsoe swaer
 lyc in weerliken menschen en in men
 schen van gheesteliken sijn openbaerlyc
 en heymelyc va veel swaerliker heymelyc
 dan openbaer dat my dinct dat omogelyc
 waer dat die rechteuēdicheit godes drees son
 den ongewroken mocht laten in deser tyt
 want die smac die hem oncuysche mēsche
 doen die is te mael groet Ghe mynde beient
 die scrift ic w om dat ic seer beghere dat
 ghi v niet en laet blieden en op dat gy ander
 ludē waren mocht en onder wisen Die ver
 hiedt mochten weerden Ende ic beghere en
 bidde v allen vriendelyc dat ghi om on
 sen lieuen heere ernstelyc bidden wilt En
 ander menschen wilt doen bidden voer

die ghene die tegen waerdich swaerlyc
bleidt sijn dat hy haer herte met synre
gracie visentoren ende blichten willeen
waerghen rouwe en leet sijn vā haren
sonden blienen en dat hion alle te
samen wil behueden voer die stricken
des duuels ende der werelt en onse eyghe
re natueren en ons gracen. **g**euon
hier alsoe te leuen en heru te dienē in
desertut dat wi nae dees tijt mit hem
eweluc moghen regneren in syn ewi
gheruyck. **A M E R** etidius

Hite bernuert vrachden eens ene
 van sijnē broederen waer om dat
 hy gheue vermaedicheden en
 hadde niet den anderen broeders
 ende altoes opder cellen saet. Doen
 antwoerde die broeder en sprack
 lieue vader ich hebbe eenē grote
 sake ende ben becomert mit
 mij dinge. Dat eerste is ich
 heb een wilde beest te tynen
 Dat ander is ich hebbe een groete
 jonckfrou van eenē groeten
 conick te bewaren die moet ich
 onbeulecht houden wille ich sa-
 lich worden. Dat derde is ich
 hebbe een olt sinck te versche-
 ren. Dat iijde is ich hebbe eenē
 doden te begraue. Sinte bernuert
 sachte broeder dis en verstaen ich
 niet beduelet my die doen ant-
 woerde die broeder ende sprack
 die wilde beeste dat is mijn syn-
 licheyt ende mijn broesche na-
 tuere die en can ich niet be-
 dwinghen als ich boden me-
 schen ben want sy syn dat beele
 quaetheyt gheneycht. Ende die

woncfrouwe dat is myne Ziele die my
vanden ouersten conick behoelen
is die hy verloest heet niet synen
cuyteliken bloede ende myt synre
doet dat oude dinck dat is myn
hertte dat moet ich reyne houden
este die heylighe gheyst en wilt
daer niet en weercke Ende die dade
dat ben ich selue want iche weet
niet wāneer ich steruen sal Ende
dat noch is meer ich weet dat ich
sal reden gheuen allen myne ghe
dachten van allen woerden van
allen mynen werken van allen
goet dat ich ye versuemyt hebbe
dat ich wael mochte volbrachte
hebbe hadde ich blotich gheueest
inden duychden lieue vader die
is die sake dat ich gheerne alle
ne inder cellen ben sinte ber
nardus seide lieue broeder doet
alsoe boert want du wandels
in den rechten wech totten ewi
ghen leuen doo gratias Amen
Aneeling seit
Alre sakkighe maria ghe

Anselmo seut

Alre salichste ioncfrou maria
ghelyc als alle die ghene die
hem van dy keere en dy ysmaden
vlozen syn alsoe eest oec omoghelyc
dat yemant die hem tot dy keert
en van dy barulstelic aenghesien
woerdet vlozen soude bluue. Sinte
theonimo. Alre hoechste naem
maria hoe en soude dijn naem niet
feestelic wesen die sonder oerhichheit
niet ghenoeit en mach werden des
gheens dien noemt linaerd.

De waer maria woert ghe
noemt dat woert die diuel
maghet den myssadighen ghende
teghen den zielentwoest en barulstic
heit. Bernardus. Du alre zuetste
maght het is dy als een mynlic cuf
sen te horen dat voersten auemaria
O du alre mynlicste ioncfrou alsoe
dochte waerstu ghecuffet alstu mit
Aue maria duotelic werdest gegruet + segghende
mer om. O broeders leyt tot minnen Aue maria
weelt en boughet duotelic vlenyen
en cuffet maria te bernardus. Je
mant en mach hoechliker noch
duoteliker noch bequameliker noch

louen die alre salichste maghet maria
dan metter enghelscher groete willic
god die vader inden hemelghe
hemel ghebedicht heeft en seyndese
hier neder byden enghel gabriel
buaers. **S**oe wāneer dat xue maria
gesproken woerd soe lacht die hie
mel en die eerde blapet en die en
ghelen hebbe feest en die duuelen
den verscriet en buert en die zielen
inden begheluer werden daer van
vlucht

P een tyt sat een broeder by
sinte franciscus ende seide. **G**
goedertierer vader bidt doer myn wāt
is ic gheloeue dat doer dyn ghebeth ic
sal verlosser werden van myne groot
bekoringhen franciscus die antwoerden
hem en seide. **W**et myn lieue soen dat ic
dy in deser salken bekenne te wesen een
we knecht goeds want nyemant en sal hem
rekenen te syn een knecht goeds eer dat hy
heest ghegeuen doer bekoringhe en tribula
cie. **E**nde hier om soe weet hoe ghy moet
tribulacien lydet hoe dat ic bliuer hebbe

Inte franciscus bidt god eens in dy
nacht segghense aldus. **G**hee ic hebbe
dy ghegheuen alle myn heutte en lichaem
ende alle tyt begere ic om dynre myn
nen meer te doen want dat ic dat

Wisse ende mochte doen. Godes antwoerde
hem ic weet dattet soe is. Ende voert aen
so verleen ic sy wt sonderlingher gracie
du altyt sulste wat gouts dencke spreke
of doen nota bene

Die ghenoecht der sonden sal cort vgaen
die pijn der hellen sal eweliche staen. Die pe
nitencie is huer cort ende cleyu dat loen
der glorien is sonder ende. Sinte Jhe
nimus seet. Ghewinthe ende lichteliche
soe vsmact hy alle denck die alle tyt denckt
dat histerue moet. Onse heylighe vader
sinte franciscus seet. Hoep ende troest der
wecomender glorien doet my allen ar
ticht licht wesen. Sinte augustyn seet
die sonden en woerden niet vghenuen het
n sy dattet gheen dat trit onrecht ghe
wene of afghewonen is weder gekeert
toevreden teersten vierlinck toe het sy
in dingen van buiten of het sy in dien
wesen of het sy in eere daer hy syne euen
wysche vercorret heeft. Sinte ambrosio
lystich dat myn vader waer ghestor
t. Int alsoe veel onrechtuerdichs gods
als enen peninck werdichs is dat
dael weder mochte hebben ghegeue
die niet ghesaen en heeft ic en baede
niet meer voer hem dan voer den
wel

